

Riksdagens protokoll

2009/10:139

Torsdagen den 17 juni

Kl. 10.00 – 23.08

Protokoll
2009/10:139

1 § Ny riksdagsledamot

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Christer Eriksson (c) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 14 juni 2010 sedan Jörgen Johansson (c) avlidit.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (SFS 2005:837).

Stockholm den 16 juni 2010

Nina Pripp

/Katarina Delin

2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 juni

TU24 Åtgärdsplanering för transportsystemet 2010–2021 m.m.

Punkt 1 (Transportpolitiska utgångspunkter)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

159 för utskottet

154 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 25 fp, 21 kd, 1 -

För res. 1: 116 s, 21 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 9 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Punkt 3 (Organisations- och regleringsfrågor)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

160 för utskottet

154 för res. 2

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd, 1 -

För res. 2: 116 s, 21 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Punkt 4 (Finansieringsfrågor)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

160 för utskottet

153 för res. 3

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd, 1 -

För res. 3: 115 s, 21 v, 17 mp

Frånvarande: 15 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Punkt 5 (Nationell plan för transportsystemet och länsplaner för regional transportinfrastruktur)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

156 för res. 4

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 25 fp, 21 kd

För res. 4: 116 s, 1 m, 21 v, 17 mp, 1 -

Frånvarande: 14 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

159 för utskottet

155 för res. 1

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd

För res. 1: 116 s, 21 v, 17 mp, 1 -

Frånvarande: 14 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Punkt 4 (Utbildning av uttryckningsförare)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

295 för utskottet

19 för res. 2

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd, 20 v

För res. 2: 1 v, 17 mp, 1 -

Frånvarande: 14 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Punkt 14 (Alkolås)

1. utskottet

2. res. 5 (s, v, mp)

Votering:

159 för utskottet

155 för res. 5

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd

För res. 5: 116 s, 21 v, 17 mp, 1 -

Frånvarande: 14 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU28 Gränser i skog

Punkt 1 (Lagförslagen)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

160 för utskottet

154 för res. 1

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd, 1 -

För res. 1: 116 s, 21 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU24 Åtgärdsprogram och tillämpningen av miljökvalitetsnormer

Punkt 1 (Myndigheters och kommuners ansvar för att miljökvalitetsnormer följs)

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

277 för utskottet

19 för res. 1

18 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd, 2 v, 1 -

För res. 1: 1 s, 1 v, 17 mp

Avstod: 18 v

Frånvarande: 14 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Punkt 4 (Styrmedel för myndigheter och kommuner)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

160 för utskottet

154 för res. 4

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd, 1 -

För res. 4: 116 s, 21 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Prot. 2009/10:139

17 juni

Punkt 6 (Miljöorganisationers rätt att överklaga)

1. utskottet

2. res. 6 (v, mp)

Votering:

274 för utskottet

39 för res. 6

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd, 1 -

För res. 6: 1 s, 21 v, 17 mp

Frånvarande: 15 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU30 Sanktioner för överträdelser av nya EU-regler om kemikalier

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU19 Utvecklingen inom den kommunala sektorn 2009

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Stöd till den kommunala sektorn)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

159 för utskottet

153 för res.

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 m, 25 c, 25 fp, 20 kd, 1 -

För res.: 115 s, 21 v, 17 mp

Frånvarande: 15 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 4 kd, 1 v, 2 mp

FiU32 Ett starkare skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning

Punkt 1 (Ett starkare skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

160 för utskottet

153 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd, 1 -

För res. 1: 116 s, 21 v, 16 mp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU37 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2005–2009

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU20 Umgängesstöd och socialtjänstens förutsättningar att tala med barn

Punkt 3 (Beslutanderätt vid gemensam vårdnad)

1. utskottet

2. res. 2 (v, mp)

Votering:

276 för utskottet

38 för res. 2

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 88 m, 25 c, 25 fp, 21 kd, 1 -

För res. 2: 21 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 4 c, 3 fp, 3 kd, 1 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2009/10:NU26

Kärnkraften – förutsättningar för generationsskifte (prop. 2009/10:172 och prop. 2009/10:184 delvis).

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

Anf. 1 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Ärade ledamöter av denna kammare! Det är nu dags för riksdagen att ta ställning till regeringens förslag om att det ska kunna byggas tio nya kärnkraftverk i Sverige. Därmed ökar man kraftigt Sveriges beroende av kärnkraft. Det är nämligen konsekvenserna av den energiuppgörelse som bland annat centerledaren och energiministern Maud Olofsson medverkat till.

Före valet 2006 lovade de borgerliga partierna att en borgerlig regering inte skulle upphäva förbudet mot att uppföra nya reaktorer. Samma löfte gavs också i Fredrik Reinfeldts första regeringsförklaring.

Nu lägger man förslag på riksdagens bord som bryter mot vallöftet och som bryter mot regeringsförklaringen. Regeringen och Maud Olofsson sviker väljarna och inte minst alla dem som engagerat sig mot uranbrytning och mot kärnkraftsutbyggnad och som sett möjligheter för Sverige att i stället öka investeringar i förnybar energi. Jag förstår att många av dem är upprörda.

Men regeringen lägger bara förslag. Det är vi ledamöter av Sveriges riksdag, vi som är folkvalda, som fattar beslut. Och det är i denna kammare som vi i dag om ett antal timmar ska ta beslut om regeringens förslag. Vi socialdemokrater vill att riksdagen ska avslå förslaget, och jag yrkar härmed, fru talman, bifall till den reservation som vi står bakom tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Det är ett viktigt vägval som riksdagens ledamöter ska göra. Antingen fortsätter vi att vara ett föregångsland med fortsatt offensiva satsningar på gröna jobb, på energiomställning och på att ha fortsatt konkurrenskraftiga elpriser och trygg energiförsörjning till svenska hushåll och till svensk basindustri. Det är satsningar som gjort Sverige världsledande i miljöteknik och som sett till att vi har den kraftigaste ökningen av biobränslen i hela EU och därmed innebär att vi moraliskt och politiskt tar ansvar för den värld vi lämnar efter oss till kommande generationer.

Det andra alternativet är att vi väljer den väg som regeringen nu vill att Sverige ska ta med tio nya kärnkraftverk, anpassning till Europas höga elpriser och med långvarig osäkerhet om vår energiförsörjning. Det är nämligen effekterna av att ensidigt låta marknaden och energibolagen ta ansvar för vårt framtida energisystem.

Vägvalet är i stora delar både politiskt och moraliskt, för framför oss finns möjligheten att satsa på det som är modernt och det som är hållbart. Framför oss finns möjligheten att fortsätta gå före andra länder och visa hur ny teknik, smarta energilösningar och investeringar i energisektorn kan ge nya gröna jobb här hemma och på världens exportmarknader.

Sverige har inom räckhåll att bli möjligheternas land i skarp kontrast till de länder som fortsatt satsar på gammal teknik, på kolkraft och på kärnkraft. Men det förutsätter att vi tar politiskt ansvar. Det förutsätter att vi vågar använda politiska styrmedel och drar nytta av de erfarenheter

som vi har gjort i Sverige med investeringsstöd, klimatinvesteringsprogram och hög ambitionsnivå när det gäller energiforskning.

Inom de borgerliga partierna är man oense om detta. Därför försöker man göra det enkelt för sig genom att nu hävda att det är marknaden, inte politiken, som ska ta ansvar för energiomställningen. Det är därför vi kan höra Maud Olofsson hävda att det inte blir någon ny kärnkraft med regeringens förslag samtidigt som Jan Björklund kan hävda att det blir det visst och att det blir både 10, 11, 12 och 13 reaktorer. Båda kan dessutom på sina interna partimöten hävda att man precis lurat skjortan av sin allianskamrat – Jan Björklund inte minst genom att hävda att en marginell ökning av investeringarna i förnybar energi har fått Centern att acceptera tio nya kärnkraftverk och Maud Olofsson genom att hävda att beslutet att tillåta tio nya reaktorer gör det omöjligt att bygga ny kärnkraft.

Verkar det krångligt? Ja. Verkar det obegripligt? Ja. Det är ungefär lika tokigt som att hävda att man räddar valarna genom att acceptera valjakt.

Det allvarliga är naturligtvis att man abdikerar från ansvaret för energi- och klimatpolitiken genom att hävda att det är marknaden själv som ska ta det ansvaret. Men marknaden kommer inte själv att ta beslut som leder till klimatomställning eller energieffektivisering. Det visar historien, och det visar utvecklingen i många av världens länder där frånvaron av politiskt ansvarstagande leder till investeringar i gasledningar, kärnkraftverk och kolkraftverk. Det är först när man tar politiskt ansvar som man kan vända utvecklingen.

Vi socialdemokrater har i regeringsställning kunnat visa hur energiomställning kan ge nya jobb, hur det har varit möjligt att både avveckla två kärnkraftverk i Barsebäck och samtidigt trygga energiförsörjningen genom effektiviseringar och investeringar i förnybar energi. Det är satsningar som skapat tusentals nya jobb och en starkt växande miljöteknikbransch med goda exportmöjligheter.

Därmed blir energipolitiken inte bara någonting som handlar om vår egen hushållning, utan den blir också ett viktigt näringspolitiskt verktyg. Men även där ser vi hur den borgerliga regeringen överlåter åt marknaden att agera. Det var kanske tydligast under finanskrisen när man svek svensk industri med massuppsägningar, nedläggningar och försämrade konkurrenskraft som följd. Det här var en tydlig kontrast till de länder som investerade i forskning och utveckling under finanskrisen för att säkra konkurrenskraften och som agerade aktivt för att stärka exportindustrin. De länderna har till följd av det nu lägre arbetslöshet än vad vi har i massarbetslöshetens Sverige.

Det behövs med andra ord en aktiv energi- och näringspolitik för jobbens skull och för miljöns skull. Därför föreslår vi kraftfulla satsningar på förnybar elproduktion i form av bioenergi, vindkraft och andra förnybara energikällor.

Med elcertifikat och med andra kompletterande stödsystem vill vi bygga ut minst 30 terawatt till 2020. Med klimatinvesteringsprogram vill vi skapa nya gröna jobb och samtidigt bidra till energiomställningen. Med en riskkapitalfond på 5 miljarder vill vi se till att tillföra ännu mer resurser till att utveckla den starkt växande miljötekniksektorn. I stället för att sälja Vattenfall som de borgerliga partierna nu är inne på vill vi använda bolaget som en stark aktör för att vi ska få fler investeringar i

förnybar energi och säkerställa långsiktiga och trygga energilösningar, inte minst för svensk basindustri.

Sverige är ett litet, exportberoende land. Vi har en stark basindustri, och vi behöver en trygg energiförsörjning med konkurrenskraftiga elpriser. Vi är nämligen övertygade om att vår energipolitik leder till detta. Vi sätter inte elbolagens intresse av att exportera kärnkraftsel före de svenska hushållen eller svensk basindustris behov av konkurrenskraftiga priser.

Vi ser det inte som nödvändigt att Sverige kraftigt höjer sina elpriser till den nivå som finns ute på Europamarknaden, och vi ser att det faktiskt finns en historisk möjlighet kommande år att både öka andelen förnybar energi i Sverige och samtidigt få en effektivare energianvändning.

Trots vår övertygelse om att den här rödgröna energipolitiken är alldeles utmärkt ser vi också nödvändigheten av att nå en bredare, blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken. Svensk industri, energibranschen och hushållen behöver långsiktiga spelregler som inte ändras vart fjärde år. Därför kan vi redan nu lova att om det blir en rödgrön seger i valet i höst kommer vi att bjuda in till energiöverläggningar, och vi kommer inte att göra det med tre veckors tidspress utan med gott om tid så att vi kan få i grunden goda förutsättningar och långsiktiga beslut. Jag tycker att dagens debatt och dagens avgörande är en utmärkt illustration av varför det behövs.

Om några timmar hänger inriktningen på regeringens framtida energipolitik på några få röster. En feltryckning eller ett ändrat ställningstagande hos någon ledamot gör att hela omröstningen är väldigt svårförutsägbar. Det är säkert spännande och intressant för medierna, men det är olustigt för dem som står i begrepp att besluta om stora investeringar, väl medvetna om att spelreglerna sedan ännu en gång kan komma att ändras vid ett maktskifte. Sverige behöver en bred överenskommelse om energipolitiken, och jag vet att det är en uppfattning som har brett stöd såväl hos svenska folket som hos svensk industri.

Det kan därför vara värt att notera att motsvarande utveckling nu sker i Finland. När finska riksdagens miljöutskott i går röstade om den finska regeringens förslag att bygga ny kärnkraft föll regeringens förslag efter att två centerpartister i Finland gick emot sin egen regering. Det var den kraftiga förseningen och den extrema fördyringen av kärnkraftsbygget i Olkiluoto som ledde till att man ändrade uppfattning. I stället för nya, dyra kärnkraftverk valde majoriteten i miljöutskottet att stödja en satsning på förnybar energi och effektiviseringsprogram. Känner någon igen scenariot?

Den så kallat historiska överenskommelsen mellan de borgerliga allianspartierna har dessutom redan i realiteten spruckit. Det tog bara någon vecka efter överenskommelsen till dess att Folkpartiet deklarerade att det skulle byggas fler än tio reaktorer. Frågar man i dag företrädare för de borgerliga partierna får man helt olika besked när det gäller om det blir ny kärnkraft och hur mycket det blir.

En del företrädare för Centerpartiet har hävdat att det inte blir någon ny kärnkraft eftersom den är för dyr utan statliga subventioner. Branschen och energibolagen gör en annan bedömning. Såväl företrädare för Eon som för Basel har tydligt deklarerat att de tänker bygga ny kärnkraft även utan statliga subventioner.

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

Den professor i energipolitik, Stephen Thomas, som centerledningen använt som ledstjärna för att få stöd för en kärnkraftsutbyggnad har så sent som i måndags deklarerat att den politiska linjen är ohållbar. Visst är kärnkraft orimligt dyr och olönsam på enbart marknadsmässiga villkor, säger han, men när väl projekten påbörjas kommer kommande regeringar att tvingas medverka till att man fullföljer de stora investeringarna. Under tiden, konstatera Stephen Thomas, kommer investeringar i förnybar energi att blockeras.

Så föll den försvarslinje som Centerns partiledning försökt använda för att få stöd för sin kärnkraftssatsning. Vi kan redan nu se hur investeringarna i förnybar energi förhindras och trängs tillbaka till följd av de nya signalerna vare sig vi pratar Kriegers flak eller andelsägd vindkraft. Vem vågar investera i förnybart när regeringen så tydligt pekar ut kärnkraften som framtidens energislag?

Detta sker trots att några beslut om kärnkraftsutbyggnad verkligen inte är brådskande. Finansminister Anders Borg har själv i en lördagsintervju i Ekot talat om att det är först om tio år som man egentligen behöver fatta beslut om ny kärnkraft. Besked i motsvarande riktning gavs också under energiförhandlingarna av Andreas Carlgren och Maud Olofsson, det vill säga att det är inget som brådskar – men partitaktiska överväganden har lett till att man stressar fram en proposition på riksdagens bord med förslag på ikraftträdande redan nu i augusti.

Det är en slarvig hantering som dessutom har fått skarp kritik av Lagrådet eftersom man inte har haft tid att gå igenom de rent lagtekniska detaljerna. I det här sammanhanget kan det också vara värt att kommentera Maud Olofssons upprepade påståenden att energioverenskommelsen skulle innebära en historisk satsning på förnybar energi. Det är inte fallet. Även utan Alliansens energioverenskommelse hade regeringen genom EU:s klimatmål bundit sig för att målsättningen skulle vara 49 procent förnybar energi. Centerns pris för att acceptera tio nya kärnkraftverk blev en ambitionsökning på 1 procent.

En historisk överenskommelse är det onekligen, men bara i den meningen att den illustrerar vilket litet motstånd Maud Olofsson gav i Alliansens energiförhandlingar.

Under de senaste veckorna har vi kunnat följa den enorma katastrof som har inträffat i den amerikanska golfen genom läckan på havsbotten i BP:s oljeanläggningar. De långsiktiga konsekvenserna för havs- och kustområdena är fruktansvärda. Att ens försöka kompensera för fiskerinäring, turismnäring och de boende i regionerna kommer att innebära gigantiska kostnader. USA:s regering har fått gå in och ta ansvar för hela räddningsarbetet, och kritiken mot British Petroleum har varit mycket hård. Medborgarna kritiserar nu, med rätta, hur politiken i USA har accepterat bristande säkerhetssystem och stort risktagande med det som är hela regionens värdefullaste tillgång, nämligen havet och kustmiljön.

Jag tror att fler än jag kan se att motsvarande scenario mycket väl skulle kunna utspela sig om det – Gud förbjude – skedde en olycka vid något kärnkraftverk. Det skulle bli ödesdigra konsekvenser för människor och miljö i regionen. En olycka skulle föra med sig oöverstigliga kostnader.

Regeringen vill låta påskina att man lägger ett obegränsat, näst intill fullständigt, ekonomiskt ansvar på energibolagen vid en kärnkraftso-

lycka. Så är det naturligtvis inte. Vid en olycka har bolaget ansvar upp till ett visst belopp, men därutöver är det likväl staten och skattebetalarna som får gå in och ta de ekonomiska konsekvenserna för saneringskostnaderna. Det här kallar regeringen naturligtvis inte för direkt eller indirekt subvention. Nej, det skulle strida mot energiöverenskommelsen. Man konstaterar bara att det likväl är staten och skattebetalarna som till sist får stå för kostnaderna.

Debatt om ekonomisk kompensation i all ära. Vid en kärnkraftsolycka äventyras så oändligt mycket mer. Även när kärnkraften fungerar som den ska innebär den oerhört stora risker för hälsa och miljö – från uranbrytning till slutförvaret av det utbrända kärnbränslet. Det kommer att vara ett förvar av ett material som dessutom kommer att vara radioaktivt i tusentals år. Det är risker som vi vältrar över på kommande generationer.

Det var när riskerna blev uppenbara efter Harrisburg och Tjernobyli som vi i Sverige tog det moraliska ställningstagandet att successivt avveckla kärnkraften. Vi ser att det är möjligt – trots att vi är ett av världens mest kärnkraftsberoende länder. Vi säger att kärnkraften successivt ska fasas ut med hänsyn till sysselsättning och välfärd i den takt kärnkraftselen kan ersättas med el från förnybara källor och genom energieffektivisering.

För att det ska vara möjligt krävs politiskt mod att fatta beslut som kraftigt ökar investeringarna i förnybar energi. För att det ska vara möjligt krävs en beslutsamhet som hela svenska samhället ställer upp på om att ta ansvar för energiomställningen. För att det ska vara möjligt krävs det en annan politik än den omoderna blågrå politik som Alliansen lägger på riksdagens bord. Sverige kan vara möjligheternas land med modern, spännande och klimatsmart närings- och energipolitik. Det är det som Sverige behöver.

(Applåder)

I detta anförande instämde Christer Adelsbo, Carina Adolfsson Elgestam, Patrik Björck, Susanne Eberstein, Kenneth G Forslund, Aleksander Gabelic, Agneta Gille, Michael Hagberg, Lena Hallengren, Hans Hoff, Eva-Lena Jansson, Inger Jarl Beck, Renée Jeryd, Lars Johansson, Morgan Johansson, Anders Karlsson, Sonia Karlsson, Désirée Liljevall, Åsa Lindestam, Sylvia Lindgren, Agneta Lundberg, Johan Löfstrand, Louise Malmström, Carina Moberg, Jennie Nilsson, Marie Nordén, Carina Ohlsson, Jasenko Omanovic, Christina Oskarsson, Göran Persson i Simrishamn, Margareta Persson, Maria Stenberg, Börje Vestlund, Lars Wengedal, Maryam Yazdanfar, Kristina Zakrisson, Christina Zedell, Karin Åström och Thomas Östros (alla s) samt Per Bolund, Esabelle Dingizian, Jan Lindholm och Maria Wetterstrand (alla mp).

Anf. 2 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag noterar att vår miljöminister är här. Det är trevligt. Jag var rädd för att ingen regeringsrepresentant eller något statsråd skulle delta i debatten. Jag ser verkligen fram emot den.

Inför debatten såg jag en bild framför mig. Det var en bild som jag såg i en tidning för ett visst antal år sedan. Det var två bekymrade tekniker som stod och tittade på en reaktorbyggnad med en spricka i funda-

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

mentet. Den ena säger bekymrat till den andra: Bara nu inget läcker ut – till pressen.

Det här var för 30 år sedan i samband med folkomröstningen om kärnkraft. Det var en folkomröstning som genomfördes i tumultet efter den olycka som inträffade i Harrisburg 1979. Ni som var med då känner till att den inte kunde inträffa – men det osannolika inträffade.

Det här var 30 år sedan. Centerpartiet var det ledande partiet inför folkomröstningen. Centerpartiet drev hårt linjen att kärnkraften skulle avvecklas. Resultatet av folkomröstningen, fru talman, var entydigt. Kärnkraften skulle avvecklas senast 2010.

Så har svenska folket en gång sagt och beslutat.

Den 26 april 1986 förvandlades Tjernobyl till en spökstad. Hårdsmältan i reaktor 4 var ett faktum. Det som inte kunde inträffa inträffade. Katastrofen var ett faktum. Trots att vi skulle avveckla kärnkraften fortsatte utbyggnaden av kärnkraften i Sverige. Kärnkraftsförespråkarna i Sverige hävdade med bestämdhet att det här gällde inte den svenska kärnkraften, att den skulle vara säker. Det här kan inte hända i Sverige.

Som tur är har vi journalister och miljöorganisationer som har avslöjat myten om den säkra svenska kärnkraften. De senaste fyra åren har brister i säkerheten framkommit och incidenter inträffat allt oftare. Det visar att kärnkraften aldrig kan bli säker. Att de svenska kärnreaktorerna börjar få åldersproblem är uppenbart. Men det här handlar inte bara om det. Det här handlar även om bristande säkerhet runt våra reaktorer. När kraftbolagen förlorar miljoner dagligen vid ett stopp behöver man inte förvånas över bristande säkerhetskultur. Hur ska vi annars förstå vad som hände för ett par dagar sedan när aktivister från Greenpeace tog sig in på Forsmark? Det offentliga kommer att förlora beslutanderätten i och med dagens omröstning om kärnkraften, och vi kommer också att förlora kontrollen över säkerheten.

Ett tredje datum jag kommer att minnas är från början av 2009 när näringsminister Maud Olofsson kallar till en presskonferens. Strålände av lycka och fylld av energi presenterar Maud Olofsson Alliansens energiöverenskommelse. Nya kärnkraftverk kan byggas. Med vänster hand bjöds oppositionspartierna in till nya energiöverläggningar. Om vad, kan jag fråga mig. Jag var med vid de överläggningarna. Det stod snabbt klart vad det egentligen handlade om, nämligen att inte diskutera energipolitikens helhet. Kärnkraften skulle byggas ut. Det har man slagit fast i Alliansens energiöverenskommelse.

I regeringsförklaringen 2006 kan man läsa följande: "Under mandatperioden 2006–2010 kommer inte några politiska beslut om avveckling av kärnreaktorer att tas. Inte heller kommer några förnyade driftstillstånd ges till de två reaktorer som redan stängts. Förbudet att uppföra nya reaktorer kommer att bestå. Regeringen kommer att pröva begäran om effekthöjningar enligt gällande lagar."

Jag upprepar: "Förbudet mot att uppföra nya reaktorer kommer att bestå." Vad är det vi ska fatta beslut om i dag? Jo, om att upphäva det förbudet. Det är ett löftesbrott. Jag vill gärna få en kommentar till det senare.

I dag, 30 år efter kärnkraftsomröstningen, står Sverige inför ett viktigt vägval. Ska vår energipolitik styras av kortsiktighet och partitaktiserande eller av ett långsiktigt ansvarstagande? Svaret på frågan kommer när

riksdagen i dag röstar om att öppna för att i framtiden eventuellt bygga tio nya kärnkraftsreaktorer i Sverige, trots det uttalade löftet i regeringsförklaringen.

Det har länge funnits en bred och blocköverskridande uppslutning i riksdagen kring vikten av stabila villkor och behovet av omställning av energisystemet från ett kärnkraftsberoende. Centerpartiet var med på denna blocköverskridande politik, som har varit drivande och har legat fast ända fram till och med 2008. Ni drev den i alliansregeringen under två års tid innan ni kom fram till den olycksaliga energioverenskommelsen någon natt under vårvintern 2009.

Regeringen vill inte bara tillåta nybyggnation av kärnkraft, utan även ta bort den så kallade avvecklingslagen, som gör det möjligt för riksdagen och regeringen att exempelvis fatta beslut om att ersätta kärnreaktorer med miljövänliga alternativ.

I betänkandet står följande: ”Med tanke på de befintliga reaktorernas förväntade återstående livslängd och den långa projekteringstiden för nya kärnkraftsanläggningar är det angeläget att redan i dag ge tydliga besked om förutsättningarna för planering av nya anläggningar på kommersiella grunder. Att genomföra en generationsväxling i det svenska kärnkraftsbeståndet innebär att kärnkraften kommer att vara en viktig energikälla under överskådlig tid.” Det är väl ändå ett understatement. Den kommer inte bara att vara dominerande. Den kommer för alltid att vara den mest betydelsefulla energikällan i svensk energipolitik. Den kommer att slå undan grunden för satsningar på förnybar energi.

Miljömässigt är kärnkraften lika farlig i dag som för 30 år sedan. Till sammans med uranbrytningens miljöfaror är avfallsfrågan och den icke försumbara risken för härdsmänna oacceptabla konsekvenser av kärnkraften. De tusentals ton radioaktivt avfall vi årligen producerar kommer vi att få bära med oss i hundratusentals år. Till detta ska läggas avfallet från de nya reaktorerna och kostnaderna för det avfall som ska hanteras framöver. Det är ett ansvar som kommande generationer kommer att få ta. Vi fattar ett beslut som kommande generationer kommer att få bära med sig under överskådlig tid. Det är resultatet.

Hur är det då med uranbrytning? I början av maj sade Fredrik Reinfeldt, vår statsminister: Jag har inte uteslutit uranbrytning i Sverige. Jag tycker det är logiskt, givet att man förlänger kärnkraftsparentesen, att man inte utesluter det.

Ola Alterå sade följande om uranbrytning: Uranbrytningen har inte med kärnkraftverken att göra.

Jag behöver inte kommentera det. Det kan stå som det är. Jag tror att det blir väldigt uppenbart hur galet det här egentligen är.

Regeringen anför också i propositionen att lagen om kärnkraftens avveckling inte längre behövs. Det finns enligt regeringens bedömning inget behov av en lag som ger regeringen möjlighet att i förväg besluta om avstängning av en reaktor. Nej, precis – ni vill ju bygga nya!

Som det påpekas i *Kärnkraft – nya reaktorer och ökat skadeståndsansvar*, SOU 2009:88, innebär förslaget att det inte längre kommer att finnas några verktyg för att av energipolitiska skäl successivt avveckla kärnkraften. Marknaden ska styra även en så viktig fråga som vilka energislag som ska ingå i den svenska energimixen. Ni abdikerar och frånsä-

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

ger er allt ansvar för vilken inriktning svensk energipolitik ska ha i framtiden – om förslaget går igenom under eftermiddagen.

Vänsterpartiet menar att ett avskaffande av lagen är ett allvarligt ingrepp i de demokratiska möjligheterna att påverka vilket energisystem Sverige ska ha i framtiden. Genom att avskaffa avvecklingslagen och samtidigt möjliggöra att tio nya reaktorer uppförs i Sverige bygger regeringen fast Sverige i ett kärnkraftsberoende för flera decennier framöver. Dessutom lägger ni över ansvaret på kommande generationer att ta hand om avfall och de besvärligheter som kan uppstå. De rödgröna partierna kommer i regeringsställning att återinföra avvecklingslagen – i händelse av att riksdagen fattar ett beslut om att upphäva den.

Den borgerliga regeringen har valt väg: en ökenvandring. I stället för att kraftfullt satsa på förnybar energi som solkraft, vindkraft, bioenergi och energieffektivisering fokuserar regeringen på att kraftigt bygga ut kärnkraften genom att öppna för tio nya kärnkraftsreaktorer, som dessutom kan komma att ha väsentligt större kapacitet än de som ska ersättas. Redan i dag är Sverige världens mest kärnkraftsintensiva land om vi räknar per person. Sverige kommer i årtionden att vara beroende av el från kärnkraften. Vi kommer att bli ett av världens mest kärnkraftsberoende länder räknat per person. Egen hård är guld värd, tycks vara regeringens motto.

Alldeles nyligen kunde man läsa i Dagens Nyheter att Johannes Åman noterar att Sven Bergström och andra centerpartister tror att de fattar ett beslut som hindrar ny kärnkraft medan Carl B Hamilton och hans likasinnade tror att de fattar ett beslut som tillåter ny kärnkraft. Men om parterna gör motstridiga tolkningar av innebörden av beslutet, vad är det då som gäller? Man måste ställa sig frågan.

Sydsvenskan har kommit fram till svaret: Kärnkraften lämnas åt marknaden. Det är precis det som det handlar om. Ni har lämnat över ansvaret för kommande energipolitik till marknaden, som ska avgöra vad man ska satsa på.

Regeringens kärnkraftspolitik är allvarlig för den framtida svenska energiförsörjningen, då viktiga och långsiktiga investeringar i energisystemet riskerar att utebli i väntan på besked om huruvida det kommer att finnas intresse för att bygga nya reaktorer i Sverige eller inte. Fokus kommer att flyttas från investeringar i förnybar energi till satsningar på kärnkraft.

Nej, fru talman, kärnkraften är en återvändsgränd. Vi måste i stället öka ambitionerna när det gäller investeringar i förnybar el och energieffektivisering. Vad vi behöver ha är en nationell plan för att ersätta de svenska kärnreaktorerna med förnybar energi och effektiviseringar. Ett sådant beslut skulle också skapa förutsättningar för en ny livskraftig svensk grön industri. Vi rödgröna föreslår därför kraftfulla investeringar i förnybar elproduktion i form av bioenergi, vindkraft och solkraft samt andra förnybara energikällor. Regeringens favorisering av kärnkraften gör att långsiktiga investeringar i energisystemet till gagn för förnybara alternativ uteblir.

Fru talman! Vad vi behöver är mindre kärnkraft, inte mer. Med de orden yrkar jag bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 3 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Fru talman! Det beslut som ska fattas i dag är antagligen det största energipolitiska beslut som har tagits i Sverige över huvud taget. Det innebär att vi kan göras beroende av kärnkraft i åtminstone 100 år till.

Hur fattas det här beslutet? När man tittar på partiernas ståndpunkter i början av den här riksdagsperioden ser man att det finns en majoritet i riksdagen emot att bygga nya kärnkraftsreaktorer. Det är ingen tvekan om detta. Den regering som vi har i dag gick till val på ett valmanifest där man skriver att man inte under mandatperioden kommer att upphäva förbudet och bygga nya kärnkraftsreaktorer.

Det är helt klart att de allra flesta väljare som är engagerade i frågan och bryr sig om den tror att det var det som gällde för Alliansens politik, inte minst de centerpartister som valde att rösta på Centerpartiet i förra valet.

Centerpartiet är ansvarigt för alla de politiska områden som rör miljö i regeringen. Man är huvudansvarig från Centerpartiet med minister. Man har en ministerpost med ansvar för energifrågor.

Det beslut som vi ska fatta i dag gäller 100 år framåt av energipolitiken om de tio nya reaktorerna byggs. Det innebär 100 000 år av konsekvenser för kommande generationer när det gäller att ta hand om det avfall som dessa kärnkraftsreaktorer ger upphov till.

Siffran 100 000 år kan vara lite svår att greppa. Men låt oss titta tillbaka i tiden 100 000 år – då fanns inte den Homo sapiens som finns i dag. Det har varit två istider sedan för 100 000 år sedan. Siffran 100 000 år är ingenting som jag har hittat på; det är den siffra som Svensk Kärnbränslehantering använder när de jobbar för att hitta metoder för att förvara det svenska kärnavfallet.

Riksdagen har alltså ett beslut framför sig som har 100 år av konsekvenser för energipolitiken och 100 000 år av konsekvenser för kommande generationer. Det beslutet fattas på ett sådant sätt att ingen väljare i förra valet förstod att det var detta det skulle innebära när man röstade på Alliansen och på Centerpartiet. Centern har ansvar i dessa frågor.

(Applåder)

Bara det här enda faktumet borde göra att varje vän av ordning och demokrati väljer att rösta nej i dag och låta frågan bli en fråga för väljarna i valet där man går ut tydligt och talar om att man vill att Sverige ska bygga tio nya kärnkraftsreaktorer och låta centerpartistiska väljare ta ställning till det i valet. Men Centerpartiet har, trots att de har den ansvariga ministern på det här området och har fått igenom en formulering i valmanifestet som innebär att man inte skulle göra precis just det här, ändå låtit sig pressas av Folkpartiet till att gå med att öppna upp för att bygga tio nya kärnkraftsreaktorer.

Varför har de gjort det? Är det bråttom? Har det uppstått ett akut behov av ny kärnkraft? Nej, det har det inte gjort, tvärtom. Vi har ett bättre läge än någonsin när det gäller svensk energipolitik att faktiskt gå vidare med att stänga kärnkraftsreaktorer. Vi står inför en tid med stora elöver-

skott. Vi har också en fantastisk utveckling på marknaden när det gäller förnybar energi. Tittar vi runt om i världen ser vi att tekniken har utvecklats, priserna går ned på vindkraft och det finns en stor lönsamhet i att satsa på biokraftsvärme. Nu börjar priserna sjunka också för solenergi och andra energikällor. Industrin har börjat ta ett mycket större ansvar när det gäller effektivisering. Elanvändningen ökar inte längre i Sverige.

Det är alltså ett bättre läge än vad vi någonsin har haft förut. Med en aktiv politik skulle vi dessutom kunna komma ännu längre – större effektivisering och ännu mer introduktion av förnybar energi.

Vad är det då? Har kärnkraften plötsligt blivit bättre så att läget är annorlunda? Nej, den har blivit dyrare. De pågående projekt, till exempel i Finland, som vi ser drabbas av stora fördröjningar och ofta av stora förseningar. Man brukar skämtsamt säga att det enda vi vet om det finska kärnkraftsbygget är att det alltid är 45 månader kvar tills det ska bli klart.

Vad är det då som gjort att Centerpartiet har gått med på detta? De säger olika saker, som att den gamla politiken har misslyckats. Det har Maud Olofsson sagt många gånger. Det kan vara värt att påpeka att den delvis har misslyckats. Jag kan hålla med om det, och jag har haft en del synpunkter på den genom åren. Men Centern har varit ansvariga för svensk energipolitik sedan 1991. Då satt Centerpartiet i regeringen. Därefter har de haft ett samarbete med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna om energipolitiken, och nu sitter de i regeringen igen och har dessutom för första gången ansvariga ministrar i just kärnkraftsfrågor och energipolitik. I det läget bestämmer de sig för att man plötsligt ska öppna upp för att bygga tio nya.

Centerpartisterna säger att de har fått igenom så mycket annat när det gäller förnybar energi att det har varit värt det. EU kräver av Sverige att vi ska utveckla vår förnybara energi så att den når upp till 49 procent av vår produktion. Centern har fått upp det till 50 procent i förhandlingarna. En procentenhet har de fått upp det, och det var det tydligen värt för att gå med på att bygga tio nya kärnkraftsreaktorer.

Sist har man det argument som vi oftast hör, och det är att det ändå inte kommer att bli någon ny kärnkraft därför att det kommer att sättas ett stopp för statliga subventioner och införas ett obegränsat skadeståndsansvar. Hur ser det stopp för statliga subventioner ut som man pratar om? Det är fortfarande ganska oklart. Trots det tänker man upphäva förbudet innan det ens är klart vad det är man menar med ett stopp för statliga subventioner. Det finns ingen tydlighet, till exempel att statliga Vattenfall ska avhålla sig från att bygga nya kärnkraftverk. Det innebär i praktiken att ett statligt ägt bolag kan bygga nya kärnkraftverk, och då blir det vi alla gemensamt som får ta riskerna, både de ekonomiska och säkerhetsmässiga.

Vi har inte heller fått något tydligt svar på frågan: Är det okej om andra stater subventionerar bygget av kärnverkverk i Sverige? Bakom det finska kärnkraftsbygget som pågår i dag ligger den franska staten. Är det okej?

Och vad innebär det obegränsade skadeståndsansvar som man ska införa? Jo, det innebär att man gör dem som äger reaktorerna ansvariga upp till 12 miljarder. Sedan finns det ett internationellt samarbete som innebär ett gemensamt internationellt ansvar, 12 upp till 15 miljarder. Därut-

över finns det ingen reglering. Har man det ägt i ett dotterbolag i stället för i moderbolaget står moderbolaget helt fritt från ansvar.

Det är inte så fruktansvärt svårt att komma undan detta.

Hur ser det ut med den pågående olyckan i Mexikanska golfen? BP har blivit tvunget att inrätta en fond med 20 miljarder dollar, det är ungefär 157 miljarder kronor, till skillnad från de 12 som man gör bolagen ansvariga till i det här fallet.

Jag kan påminna om att olyckan i Mexikanska golfen inte heller kunde inträffa. Just det argument som brukar framföras är att det ändå inte finns några risker. Om det inte finns några risker med de svenska kärnkraftverken, varför kan man då inte ha ett obegränsat skadeståndsansvar? Varför är det inte någon som vill gå med på det?

Frågan återstår: Blir det med de här förutsättningarna några nya kärnkraftsreaktorer? Ja, säger Folkpartiet. Det bygger de på att det finns ett stort samarbete i dag i Sverige som heter Industrikraft som har många tunga aktörer, många tunga investerare inblandade, bland annat Vattenfall, och som har till syfte att bygga ny elproduktion. De flesta bedömare anser att det där i huvudsak handlar om, även om det inte är utpekat, att bygga nya kärnkraftsreaktorer, för det finns inte så många andra stora skäl till att så många olika bolag skulle gå ihop för att få en sådan tyngd i investeringarna om det vore så att man skulle bygga en vindkraftspark någonstans.

Centerpartiet, däremot, säger: Nej, det blir inte några nya kärnkraftsreaktorer. Och jag önskar verkligen att jag kunde tro på er. Men för mindre än ett år sedan, när den här överenskommelsen alltså var klar, var jag på en konferens och deltog i en paneldiskussion med företrädare för energibranschen, stora tunga investerare i energisektorn och ansvariga för väldigt mycket av det som görs inom svensk energipolitik. Moderatören som ledde diskussionen ställde frågan till publiken: Vilka av er är beredda att investera pengar i ny svensk kärnkraft? Nästan alla räckte upp handen.

I Centerpartiet är de alltså beredda. De har väntat på det här i decennier. Jag kan tyvärr inte tro på dem när de säger att det inte kommer att bli någonting, därför att de har gått och väntat i decennier på att få bygga dessa nya kärnkraftverk. De har längtat efter det här beslutet och är beredda att lägga sina pengar på det, trots att de ser vad som händer i andra länder. Det är till och med så att flera bolag i Finland är beredda att bygga ytterligare kärnkraftverk i Finland, trots misslyckandet med det projekt som pågår i dag, därför att de varenda gång gör nya glädjekalkyler. De räknar på ett sätt som gör att de sedan står där varje gång och är förvånade över att det blev så himla mycket dyrare.

Jag önskar verkligen att jag kunde tro på er, men jag kan inte det.

En linje man naturligtvis kan ha är: Ja, ja, det får bli som det blir med detta. Blir det nya kärnkraftsreaktorer så blir det och blir det inte några så blir det inte det. Vi struntar i vilket, vi avskaffar den här lagen och så får marknaden bestämma.

Men det är otroligt svårt att veta hur man ska bedriva resten av energipolitiken om man inte vet ifall man får tio nya kärnkraftsreaktorer eller inga alls. Det handlar om 100 terawattimmar eller ännu mer i differens mellan den produktion man får i tio nya kärnkraftverk eller om man inte

får några alls. Det är rätt bra att veta, åtminstone ungefär, hur utvecklingen kommer att se ut.

Man säger att det här ska skapa trygghet för industrin. Vilken trygghet är det för industrin om man säger att man struntar i om vi får el i Sverige eller inte? Det får bli som det blir med det. Får vi ingen el får vi väl importera, och får vi mycket el får vi väl exportera – det spelar ingen roll. Jag undrar om de är så himla nöjda med detta egentligen från svensk basindustri.

Det vi rödgröna väldigt tydligt säger är att Sverige ska ha en elproduktion som täcker våra behov. Det är en rimlig framtidsinriktning att vi ska vara en exportör av el, av förnybar el till andra länder. Och vi är beredda att se till att det kommer in ytterligare elproduktion. Vi är beredda att satsa stort på effektiviseringar och att i den takt som det kommer in ny elproduktion och det finns ett utrymme i elsystemet avveckla de gamla kärnkraftsreaktorerna. Vi garanterar att det kommer att finnas el. Vi säger inte att det är upp till marknaden att bedöma huruvida vi ska ha kärnkraft eller inte.

Varför är då jag så mycket emot kärnkraft? Det finns väldigt många skäl för att vara emot kärnkraft. Jag skulle nog säga att alla de gamla argumenten gäller fortfarande i dag, och det har tillkommit några till. Det är dyrt att bygga ny kärnkraft, dyrare än att bygga ny vindkraft. Det går långsamt att bygga nya kärnkraftverk. Det tar väldigt lång tid innan de blir klara. Då kan man säga att det är ett motiv för att vi måste fatta beslutet nu, för då har vi lång tid på oss. Men det innebär ju att vi inte kommer att få någon el från dem på väldigt lång tid. Vill man ha en snabbare påverkan på energipolitiken ska man satsa på andra energislag.

Det finns en risk att en satsning på kärnkraft gör att vi halkar efter internationellt, därför att de allra flesta andra länder väljer att investera i förnybart. Vi kommer att behöva göra det i Sverige också, men vi ligger redan rätt så långt framme när det gäller förnybart, när det gäller vattenkraft och när det gäller bioenergi. Den nya utvecklingen av teknik som krävs för att vi verkligen ska ligga i spetsen internationellt riskerar att inte få de investeringar som behövs ifall våra stora investerare på energiområdet lägger pengarna på att i stället bygga nya kärnkraftverk.

Det är dåligt för miljön med kärnkraft. Jag har redan pratat om att det tar hundra tusen år innan kärnavfallet är fritt från strålning. Det måste hållas skilt från allt liv i hundra tusen år. Hur fruktansvärt oansvarig kan man vara?

Dessutom finns det risker med att driva kärnkraftverk, precis på samma sätt som det finns risker med att borra efter olja i haven. Där fanns det också krav på flera säkerhetsanordningar, och det skulle inte finnas någon risk för att en sådan olycka som den i Mexikanska golfen skulle inträffa. Men det gjorde det, trots att det inte skulle kunna gå. Precis på samma sätt finns det risker med de svenska kärnkraftverken.

I Sverige har vi bland de bästa förutsättningarna i världen att bygga vårt energisystem på förnybar energi. Vi har redan utbyggd vattenkraft som ger oss mer el per person än genomsnittet i EU. Vi har fantastiska möjligheter när det gäller bioenergi. Vi har fantastiska möjligheter när det gäller vindkraft. Utvecklar man vågenergi framöver har vi fantastiska möjligheter. Vi är ett stort glesbefolkat land med massor av biomassa och redan utbyggd vattenkraft. Vi har bland de bästa förutsättningarna i värl-

den att bygga förnybart. Om vi då säger att vi ska bygga tio nya kärnkraftverk, hur sjutton ska vi då kunna ha några synpunkter på om andra länder med sämre säkerhetskrav bestämmer sig för att de också behöver bygga kärnkraftverk? Tänk om alla länder i världen byggde lika många kärnkraftverk som vi har i Sverige! Och tänk på allt det kärnavfall och allt det radioaktiva material som skulle finnas i omlopp runt omkring i världen! Det är en stor risk att välja kärnkraft som energikälla.

Dessutom, och det är det allra starkaste argumentet, behövs inte kärnkraftverken i framtiden i Sverige. Vi har, som jag sade, enormt bra förutsättningar att bygga förnybart. Vi står inför en tid av stort elöverskott. Jag har stått i den här kammaren och pratat med Fredrik Reinfeldt och frågat honom om just det här. Och han säger att vi ska bygga de tio nya reaktionerna därför att vi behöver få exportinkomster, att vi kan exportera elen till andra länder. Jag tycker att det är ärligt och rakt av honom att säga detta. Vi ska bygga de tio nya kärnkraftsreaktorerna för att vi ska kunna sälja el till Tyskland, så slipper de ha kraftverk där.

Är svenska folket berett att låta Sverige bli en kärnkraftspark för resten av Europa? Det vet vi inte därför att de inte har fått någon chans att ta ställning till det i ett val, och ni sade inte till dem före förra valet att det var det här ni skulle göra. Jag tvivlar på att svenska folket är berett på att vi i Sverige ska ta riskerna för att vi ska sälja elen till andra som då slipper ta riskerna själva. För mig är det helt okej att Sverige ska exportera el, men då ska den baseras på förnybar produktion.

Frågar vi då vad svenska folket vill ha för el framöver, om man ska välja mellan olika energislag, är det väldigt tydligt att de allra flesta vill att vi ska satsa på förnybar energi. Kärnkraften har ett enormt mycket svagare stöd än alla former av förnybar energi som man kan tänka sig, både de som redan är utvecklade och de som inte är färdigutvecklade.

Nu sitter den här regeringen och har något slags drömöverenskommelse som varje enskilt parti kan tolka precis som det vill, och ingen vet egentligen vad den ska leda till. Och de har inte låtit väljarna ta ställning i ett val. Jag tror att väldigt många människor inte känner till mycket av det som ligger bakom överenskommelsen och de fakta som gäller i de här frågorna.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservationen i betänkandet. Rösta nej till att upphäva förbudet mot att bygga nya kärnkraftverk!
(Applåder)

I detta anförande instämde Per Bolund, Esabelle Dingizian, Tina Ehn, Jan Lindholm, Lage Rahm och Peter Rådberg (alla mp), Agneta Gille, Börje Vestlund, Lars Wegendal, Maryam Yazdanfar och Christina Zedell (alla s) samt Siv Holma, Wiwi-Anne Johansson och Kent Persson (alla v).

Anf. 4 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Kammaren har i dag möjlighet att fatta ett historiskt beslut och ta en unik chans att äntligen se till att vi kliver upp ur gamla skyttegravar och lämnar årtionden av strid bakom oss och i stället samlar Sverige för en stabil energiförsörjning, en satsning på förnybar energi och ett klimatvänligt energisystem.

För några månader sedan dominerade klimathotet miljödebatten. Nu är det oljekatastrofen i Mexikanska golfen som fångar världens intresse och skräck. Bägge dessa speglar två sidor av samma mynt, nämligen att vi måste bort från beroendet av olja och fossil energi och bygga framtiden på hållbara och gröna resurser. Framtidens vinnare blir de som kommer först i kapplöpningen in i den gröna ekonomin. Sverige kan inte vara störst, men vi kan vara först och höra till dem som är i den absoluta frontlinjen. Det är därför alliansregeringen lägger grunden för stabil energi- och elförsörjning.

När vi tog över ansvaret för fyra år sedan diskuterades på allvar risken för ökat beroende av kolkraft från Danmark och kontinenten. Nu går vi i stället mot en utveckling där vi ser stora överskott framöver, motsvarande hälften av kärnkraftsproduktionen, som vi kan använda för att hjälpa omvärlden att minska klimatutsläppen och säkra basindustrins el- och energiförsörjning.

Alliansregeringen skapar dessutom förutsättningar för tydliga stabila spelregler, investeringar i nya jobb och utveckling. Titta på vad denna politik ledde till under finanskrisen! Energisektorn var den del av samhället och industrin som höll investeringarna uppe.

Under tio år framöver ser vi sammanlagt 300 miljarder i investeringar. Var läggs den största delen? Det berättade inte Maria Wetterstrand eller någon av de andra oppositionsföreträdarna. Jo, det är i vindkraften. Investeringarna har hållits uppe under finanskrisen och har i första hand gått till vindkraften. Det är likadant om man tittar på hur det ger investeringar spridda över hela landet. Det är klart att detta skapar enorma möjligheter också för framtiden.

Dessutom styr vi mer än någonsin mot minskade klimatutsläpp. År 2009 var det år då oljan passerades av bioenergi, som numera är den största energikällan i Sveriges energiförsörjning. Det var ett historiskt år och en historiskt annan situation än den vi befann oss i på 70-talet när Socialdemokraterna drev igenom den stora kärnkraftsutbyggnaden.

Vindkraftsproduktionen ökade under samma år med hela 26 procent. Med alliansregeringen är vi på väg att tredubbla vindkraftsproduktionen i Sverige, och vi ser framför oss en tiodubbling de kommande tio åren.

Vi gör en stor satsning på energieffektivisering eftersom det är det billigaste och mest effektiva sättet att minska klimatutsläppen. Denna satsning har mer än fördubblats sedan alliansregeringen tillträdde. Miljöpartiet talar ofta om energieffektivisering och hade haft en chans att göra en insats, men det är nu fördubblingen sker.

När det gäller energiforskningen är det ännu tydligare. Du missade chansen, Maria. Nu har vi steg för steg höjt anslagen till energiforskningen så att de i år är på 1,3 miljarder. Tillsammans med klimat- och energisatsningarna i 2009 års forskningsproposition är det en tredubbling jämfört med bottenåret 2005, som var det enda år då Miljöpartiet på allvar påverkade forskningsanslagen när det gäller energin. Så mycket för satsningen på förnybar energi under Miljöpartiets tid!

Kärnkraften har dominerat i inläggen, vilket är naturligt eftersom det av historiska skäl varit en sådan stor strid i Sverige. Men är det en ny kärnkraftsstrid Sverige behöver eller öppna möjligheter och fokus på det gröna som ska leda oss in i framtiden?

Det som dagens beslut innebär, när kammaren så småningom har möjlighet att ta det, är att kärnkraftsbolagen inte kommer att kunna driva kärnkraftverk och sedan skicka notan till skattebetalarna. Den som driver kärnkraftverk ska visa upp säkerheter som ska finnas till hands om det värsta och mest otänkbara sker, det vill säga en olycka.

Oppositionen har helt felaktigt beskrivit förslaget. Kärnkraftsbolagen får obegränsat ansvar. Den som är tillståndshavare kan tvingas lämna ifrån sig alla sina tillgångar utan begränsning, Maria Wetterstrand. Dessutom får pengarna inte skyddas i moderbolaget. Inte heller här hade ni rätt.

Vi kommer att höra till de länder i Europa som ställer de absolut tuffaste villkoren, jämsides med Tyskland.

Det kommer inte längre i något läge att vara möjligt för kärnkraftsindustrin att krypa långt upp i statens knä och begära skattebetalarnas pengar.

På dessa tuffa villkor blir det en förlängning av kärnkraftsparentesen där det görs möjligt att pröva att byta gamla reaktorer mot nya. Men inte ens i detta nöjer ni er med att beskriva vad förslaget faktiskt innebär. Ni säger i stället att riksdagen ska ta beslut om att tillåta tio nya reaktorer. Det är fel; sådana beslut tas i en helt annan ordning. Ni påstår att det ska byggas tio nya reaktorer. Maria Wetterstrand påstod till och med att det ska bli tio nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. Det är fullständigt fel.

Du började den här oppositionsperioden, Maria, med att framt påstå inför Miljöpartiets kongress att klimatutsläppen skulle öka under alliansregeringen. Sedan kom statistiken som visade att vi denna fyraårsperiod har haft den största minskningen av klimatutsläppen någonsin.

Peter Eriksson sade här i kammaren att Sverige fallit till 17:e plats i det internationella klimatindexet under alliansregeringen. När vi kollade visade det sig att Sverige är på första plats av alla i-länder när det gäller klimatpolitik. Dessutom visade det sig att vi har stigit i tabellen sedan den tid då Miljöpartiet var med och styrde.

I går påstods i förbifarten, säkert med avsikt, att Sverige skulle driva på för kommersiell valjakt. Det är fullständigt fel. Jag brukar undra varför det inte duger med fakta. Du står här, Maria, fullsprängd av Sifosiffror, och ändå klarar du dig inte utan att tillgripa den allra värsta demagogi. Hur ska det då inte låta om Sifosiffrorna framöver inte gör dig fullt lika fullsprängd?

(Applåder)

De nya reglerna träder inte i kraft förrän i januari 2011. Det betyder att väljarna kommer att ha möjlighet att ta ställning till detta i valet. Jag säger gärna att jag tycker att det är en viktig förändring som Sven Bergström har varit med och åstadkommit.

Tomas Eneroth tycker att riskerna är stora. Jag tycker att du beskrev det bra och effektivt här i talarstolen. Men du glömde att berätta att det är just ditt parti, Socialdemokraterna, som har drivit igenom den stora kärnkraftsutbyggnaden. De står ju där tack vare ditt parti, inte mitt. Du sade att orsaken var Harrisburg och Tjernobyl. Ni har ju haft över ett kvarts sekel på er att göra något åt det utan att lyckas. Tänk igenom din egen historia i detta, Tomas. Jag vill gärna diskutera det med dina väljare också. Sex av tio LO-medlemmar går längre än jag. De säger att kärnkraften är bra eller mycket bra. Så långt går inte jag. Det blir konstigt när

du tar till så hårda ord mot det som vi nu skapar, det vill säga tuffa villkor för kärnkraftverken, när ni inte ens klarade det under ett kvarts sekel. Nu gråter du krokodiltårar över det som jag gör och är med om i dag.

Det var miljöfrågorna som förde mig in i politiken på 70-talet. Jag, liksom många andra centerpartister, deltog i demonstrationståg, delade ut flygblad och gick i Barsebäcksmarschen. Sedan dess har jag fått vara med i riksdagen och fatta beslut om att stänga två reaktorer i Barsebäck, de som var allra värst placerade. Jag har nu varit med i alliansregeringen när bioenergin har gått om oljan, och vindkraften växer mer än någonsin. Jag var med och skanderade på 70-talet: Vad ska väck? Barsebäck. Vad ska in? Sol och vind.

Jag har, liksom hela Centerpartiet, också varit med och sett till att vi fått väck Barsebäck. Nu, under alliansregeringen, kommer på allvar in sol och vind. Det är väl inte så illa?

(Applåder)

Jag ska erkänna att jag har utvecklat min inställning under åren. Verkligheten har förändrats. Vi ser nu att 40 procent av energin kommer från förnybart, och om tio år får vi hälften av vår energi från förnybart. Kärnkraften står för drygt en tiondel av energin. Ska jag då bara bygga på den gamla kartan, eller ska jag bygga på att verkligheten har förändrats? Jag har tagit ännu större intryck av klimathotet. Det är också ett hot mot framtida generationer. Det ger avfall i atmosfären. Jag har övertygats om hur bråttom det också är. Jag vill att vi ska använda all den klimatrena energi vi kan för att minska klimathotet. Jag är kärnkraftskritiker och kärnkraftsskeptiker, men jag ser fördelarna med att kunna använda kärnkraftens klimatrena energi något längre för att på allvar bidra till att minska utsläppen i vår omvärld och stänga kolkraftverk i Polen och Tyskland. Vi förlänger kärnkraftsparentesen, som det sägs i Alliansens klimat- och energiuppgörelse, men det är fortfarande en parentes. Jag har aldrig förstått dem som menar att vi inte ska ta in några nya fakta, inte påverkas av vad vi ser i verkligheten omkring oss utan idealisera och säga: Jag har inte rubbats en millimeter sedan 70- och 80-talet.

Jag tycker att vi ska lära av nya fakta. Vi ska ta intryck när verkligheten förändras. Jag tycker att det är rätt att utveckla hållningar och perspektiv under livets gång. Det är det som är problemet, om vi ska vara ärliga med Miljöpartiet. Ni höll på med det på vänstersidan alldeles för länge när det gällde EU-frågan till exempel. Det var väl det ni till sist insåg. Det var väl också därför ni till sist tog in fakta om vad som skedde i verkligheten. Upprepa inte era misstag från tidigare när det gäller kärnkraften.

Den förnybara energin har gjort segertåg över världen och står i Sverige för 40 procent av energin, på väg mot 50. Kärnkraften står för en dryg tiondel. Det är en ren myt att kärnkraften tränger ut den förnybara energin. Ser ni inte att den förnybara energin redan har vunnit matchen? Varför ska jag då behöva utvisa kärnkraften från planen?

Det är bra att använda den klimatrena energin för att minska klimatutsläppen. När du, Maria, tar till så oerhört hårda ord finns det skäl att granska vad Miljöpartiet egentligen har gjort när det gäller att bidra till den förnybara energin. Jag vet hur Centern var med och drev fram forskning om den förnybara energin på 70- och 80-talet. Ni kan inte beskyllas för att ni inte fanns då. Men i slutet av 90-talet valde ni att inte vara med

när vi gjorde en storsatsning. Nu får vi återställa och tredubbla det ni under tiden hade sänkt. Ni hade också möjlighet att vara med, inte bara om koldioxidskatten i början av 90-talet som Centern länge hade drivit, utan också om investeringsstödet till bioenergin i slutet av 90-talet. Var fanns ni när bioenergins genombrott verkligen åstadkoms? I slutet av 90-talet när vi var med och fattade beslutet att stänga Barsebäck valde Miljöpartiet att ställa sig utanför eftersom ni krävde snabbavveckling av alla kärnkraftverk. Kom ihåg det när ni lyssnar på den hårda retoriken i dag.

Vi var med och drev igenom investeringsstöd till den förnybara energin, framför allt vindkraften. År 2003 var vi med och drev fram beslutet om de gröna elcertifikaten. Då valde Miljöpartiet att gå emot. Vi har nu övertygat Alliansen och har i dag en samlad allians med mer långsiktiga mål och högre målsättning. Då går Peter Eriksson, som just nu sitter bredvid dig, ut och fördömer elcertifikaten. Han är mer mot dem än någonsin. Så försvann den grunden för vindkraftsinvesteringar.

Ni har krävt, men inte lyckats göra. Ni har protesterat, men inte bidragit. Jag tycker att du är oslagbar, Maria. Även i det läge där du skördar de största Sifoframgångarna står du så fullständigt barskräpad och tomhänt på verkliga gröna resultat. Visa upp något. Säg något bestående som Miljöpartiet har gjort för den förnybara energin i Sverige.

(Applåder)

Jag ska sammanfatta. Med Alliansen får vi en energipolitik som leder till mindre klimatutsläpp. Vi tar vara på all energi som minskar klimatutsläpp och oljeberoende.

För er är det mycket viktigare vilken energi som ni ska ta bort. Det hjälper inte om ni tar bort en tredjedel av elkraften som är klimaten och samtidigt inte i verkligheten presterar någon mer förnybar energi än vi gör. Ni kan i era mål lägga på 3 procentenheter ytterligare. Något mer är det inte, och några verkliga styrmedel eller nya förutsättningar för att ens få fram dessa 3 nya procentenheter har ni inte.

Låtsas inte att det ersätter en tredjedel av elkraften! Sanningen är att ni har mindre energi för att försörja basindustrin och mindre energi för att se till att minska klimatutsläppen.

Miljöpartiets logik är att eftersom det har skett en oljeolycka i Mexikanska golfen ska Sverige avstå från att exportera fossilfri el till just dem som är beroende av fossil el. Den logiken förstår jag inte.

Alliansens politik innebär att vi ger basindustrin större trygghet. Basindustrin sysselsätter 400 000 människor runt om i landet, ofta på landsbygden. Skogsindustrin är själva ryggraden i vad landsbygds- och småortsekonomi står för. Pappersindustrin är Sveriges största elförbrukare. I pappersmaskinen slukas lika mycket el som motsvarar all vindkraft i Sverige. Stål-, skogs- och pappersindustrin hör redan till de mest energieffektiva i världen. Om inte säker energiförsörjning och elförsörjning kan ges slår det direkt mot jobben. Dölj inte det. Vänstersidans politik är också ett hot mot basindustrins utveckling.

Alliansen står för att vi ska kunna göra en insats för minskade klimatutsläpp i omvärlden. Mot oss står i stället en energipolitik som skär av Sverige från omvärlden, när vi borde vara med och minska utsläppen i omvärlden.

Inför klimatkris och oljekatastrof är det viktigare för er att stänga av kärnkraft än att se till att bidra till mindre kolkraft i Polen och Tyskland.

Och ni säger nej till de kablar som skulle göra det möjligt att exportera denna elkraft.

Vad har hänt med De rödgröna som i dag blir klimatnationalismens företrädare? För er är det viktigare att säga nej. För oss är det viktigare att säga vad vi är för. För oss är det viktigare att samla näringsliv, forskning, orter och människor för säker elförsörjning. Alternativet är fortsatt oklarhet, bråk och instabilitet. Vi vill använda koldioxidfri el för att minska klimatutsläppen och driva oss bort från oljeberoende. För er är det fortfarande viktigare att tvinga fram en stängning av klimatren energi. Vi satsar på elöverskott som ska minska utsläppen och stänga av kolkraft i Polen och Tyskland. Ni säger nej till att Sverige ska vara med och medverka till denna klimatinsats för sin omvärld. Det är helheten. Vägvalet finns där. Jag ser fram emot att också svenska folket har möjlighet att ta ställning till detta i årets val.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jan Andersson, Sven Bergström, Staffan Danielsson, Christer Eriksson, Fredrick Federley, Annika Qarlsson, Roger Tiefensee och Claes Västerteg (alla c), Staffan Anger, Lena Asplund, Björn Hamilton, Anna Kinberg Batra, Maria Plass, Hans Rothenberg, Cecilie Tenfjord-Toftby och Marie Weibull Kornias (alla m), Helena Bargholtz (fp) samt Mikael Oscarsson och Irene Oskarsson (båda kd).

Anf. 5 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Jag är inte säker på att miljöministerns eller centerledningens svek blir mindre bara för att du talar väldigt länge. Om det nu hävdas att man har gått upp ur skyttegravarna vill jag påminna om att om man ska gå upp ur en skyttegrav ska man visa vit flagg, annars faller man ganska platt. Det är ungefär det som Centern har gjort i energipolitiken. Man har inte förhandlat och inte flyttat fram positionerna utan har ganska ensidigt accepterat det som är en kraftig utbyggnad av kärnkraften, hur länge man än talar i talarstolen om någonting annat.

Jag hörde Andreas Carlgren hänvisa till LO, och jag hörde häromveckan Maud Olofsson hänvisa till IF Metall och hävda att man nu håller med fackföreningsrörelsen. Jag är själv medlem i IF Metall. Jag har arbetat i fordonsindustrin och träffar medlemmar varje vecka på konferenser och arbetsplatsbesök. Och är det någonting som jag kan garantera så är det att den som de definitivt inte har förtroende för är Centern och Maud Olofsson.

(Applåder)

Det beror på hennes förakt för fackföreningsrörelsen, hennes förslag om borttagande av anställningstrygghet, hennes glädje över försämringar i a-kassan och hennes svek mot svensk fordonsindustri.

Det var många metallare som stod bland de 4 000 på torget i Trollhättan och skanderade: Hellre en Saab på parkeringen än Maud i regeringen!

IF Metalls medlemmar liksom svensk industri känner en stark oro för hur slarvigt regeringen har hanterat energipolitiken. De kräver, precis som jag, en blocköverskridande överenskommelse eftersom den partitaktik och det spel som regeringen har bedrivit riskerar att slå ut jobben. De är lika frustrerade som jag över att ni sätter elbolagens intresse av exportinkomster före svensk basindustris behov av trygg energiförsörjning till

konkurrenskraftiga priser. De ser framför allt hur medlemmar förlorar sina jobb och får jobb i de branscher som växer fram tack vare satsningar på energiomställning. Förändring och utveckling skrämmar alltså inte svensk fackföreningsrörelse. Det farligaste för jobben är en passiv närings- och energipolitik, det vill säga en borgerlig regering.

Anf. 6 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Fru talman! Jag blir lite förvånad när jag hör att huvudargumentet skulle vara att jag talade länge. Den rödgröna sidan använde 50 minuter, och jag använde 20 minuter. Rätt ska vara rätt.

Tomas, du svarar inte på allvar på frågorna som ställs genom att bara köra på här som en attack- och argumentmaskin. Svara på frågorna i stället!

Sanningen är att det viktigaste för er nu är att stänga av en tredjedel av Sveriges klimatrena el utan att ni får fram mer förnybar energi i stället. Vi har tagit rader av beslut, allt från de gröna elcertifikaten till de nya reglerna, till det som gäller för solenergin med nytt stöd och det som har gett bioenergin förutsättningar att gå om oljan som den största energikällan. Alla dessa saker rullar nu fram. Det är inte så att ni förmår mer. Ni förmår mindre därför att ni tar bort energi utan att kunna ersätta den med något annat. Det betyder både mer klimatutsläpp och sämre förutsättningar för basindustrin. Det är därför som jag säger detta, inte för att det bara är att harva på med de gamla argumenten eller kasta slagord på varandra.

Men vad säger du på allvar till människorna som bor kring Rönnskärsverken, Domnarvet, Oxelösund eller för den delen Kvarnsveden i Borlänge? Då duger det inte att bara snurra på med argumentsnuran. Då måste du ge dem svar på hur du ersätter den energi som du tar bort och som du hittills inte har visat hur du tänker ersätta.

Anf. 7 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Miljöministern verkar vara helt okunnig om de stora elöverskott som vi har. Dessutom blir jag bekymrad när han konstaterar, om jag tolkade det rätt, att kärnkraften är klimatren. Är det så man numera ska tolka Centerns position? Att kärnkraften är klimatren, är det detta besked som du ska ge till dem som är oroliga för uranbrytning i Kumla, i Jämtland, i Skaraborg, i andra delar av landet eller i andra delar av världen där man också bedriver uranbrytning? Innebär långtidsförvaring av radioaktivt avfall att kärnkraften är klimatren?

Det vore bra om miljöministern svarade på frågan: Blir det ny kärnkraft, och hur mycket blir det? Det är en viktig del för planeringen och för förutsättningarna för förnybar energi.

Den expert som ni själva kallat in till Centerns gruppmöten, Stephen Thomas, konstaterar att denna politik kommer att tränga ut förnybar energi. Det är ungefär lika effektivt som att Maud Olofsson har sett till att Vattenfall investerar i kol och gas i stället för i förnybar energi. Denna satsning kommer att innebära att det blir väsentligt mindre förutsättningar för investeringar i förnybar energi. Har Stephen Thomas fel? Hur mycket kärnkraft kommer det att bli? Blir det tio nya reaktorer? Om du hävdar att det är fel, tala då om hur mycket det blir. Jag tror att svensk

basindustri, svenska hushåll och svenska konsumenter är ganska angelägna om att få veta om de får någon trygg energiförsörjning framöver.

Vi har stora elöverskott. Vi har en historisk chans att investera mer i förnybar energi och i stora och radikala energieffektiviseringsprogram. Andreas Carlgren säger att kärnkraften är klimatren och att marknaden i huvudsak ska sköta detta. Omvärlden visar att det inte är riktigt så enkelt. Omvärlden visar att man då riskerar att hamna i ett läge där man återigen investerar och låser fast Sverige i ett mycket starkt kärnkraftsberoende. Hur stort blir det? Tio reaktorer är det fråga om.

Om O1:an är på 3,5 terawattimmar och en ny reaktor är på 10–15 terawattimmar kommer det svenska kärnkraftsberoendet att bli extremt starkt. Hur stort tycker Andreas Carlgren att det ska bli? Vad är rimligt för att få tillräckligt med klimatren el, som man nu kallar det?

Anf. 8 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Fru talman! Nu påstår du, Tomas Eneroth, att den förnybara energin trängs ut av kärnkraften. Hur kan du tro på det? 40 procent av energin i Sverige är ju förnybar energi, och vi är på väg mot att hälften är det förnybara. Kärnkraften står för drygt en tiondel. Hur får du alls ihop det?

Du svarar fortfarande inte på frågan om hur du får fram mer energi som ska ersätta det som ger klimatutsläppen i vår omvärld. Du talar om elöverskott. Jo, jag förstår att det är därför ni inte vill bygga kablar till Tyskland och Polen. Och det är därför ni vill skära av Sverige. Ni vill inte att elöverskottet här i Sverige också ska kunna användas till att minska klimatutsläppen i vår omvärld. Summan blir då att det blir mer klimatutsläpp med er politik. Det blir ännu mer påträngande för er att ge det svar ni hittills inte har gett.

När vi går igenom era klimatmål ser vi att ni har ställt ut ett löfte som ni inte har täckning för. Ni har ju lovat att minska klimatutsläppen. Med hela rödgröna gänget är det så att ni inte mött mig i en enda debatt utan att kräva större minskningar av klimatutsläppen. När vi går igenom detta ser vi att det bara är en tiondel av det som ni har täckning för. Men titta på Konjunkturinstitutets siffror och jämför med vad ni åstadkommer! En tiondel av ert klimatlöfte handlar det om.

Det är inte för att Anders Borg sköter statsbudgeten på det sättet som Sverige nu är ledande i offentliga finanser. Tänk om valtaktiken var att lägga fram en budget med vallöften där vi har täckning för bara en tiondel av pengarna! Det är ju så ni agerar när det gäller klimatet. Inte heller nu har du, Tomas Eneroth, ens försökt ta chansen att svara på frågan om hur ni får fram den energi ni tar bort och som ni inte kan ersätta bättre än vi gör med det förnybara som nu växer rekordsnabbt.

(Applåder)

Anf. 9 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Klimatren kärnkraft – det var orden från Andreas Carlgren. Varför utvisa den klimatrena kärnkraften från planen? Min fråga blir: Hörde jag rätt? Ser du inte kärnkraften ur ett livscykelperspektiv? Det gäller då allt, från uranbrytning till bearbetning och upparbetning, till drift och till slutförvar. Hur kan du stå här och påstå att kärnkraften är klimatren energi? Den frågan måste du svara på.

Om det vore så måste du också kunna säga hur många nya kärnkraftverk som ska byggas i Sverige. I sådana fall måste det ju vara innebörden. Om kärnkraften är klimatren är den någonting som vi borde satsa på. Är den inte klimatren borde vi avveckla den.

Kärnkraften i Sverige står för drygt 50 procent av elenergiförsörjningen. Man kan dribbla med olika siffror, men när det gäller el är det ungefär 50 procent – det vill säga när det fungerar. Förra året var det drygt 37 procent, om jag minns rätt. Elenergiförsörjningen är behäftad med stora och många problem.

Ytterligare en del här som jag skulle vilja ha en kommentar till är kopplingen mellan kärnkraft och kärnvapen. Vi har diskussioner om Iran och om Nordkorea och vet i dag att oerhört mycket radioaktivt avfall är på drift i världen. Det vet vi därför att det är inrapporterat till IAEA som har en sådan databas. Det finns 200–400 kända fall när det gäller stöld av radioaktivt avfall som i dag är på drift. Detta fanns inrapporterat år 2006. Sedan dess har det skett en ökning.

Hur kan Andreas Carlgren påstå att kärnkraften är klimatren?

Anf. 10 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att du, Kent Persson, är hederlig och sympatisk i den här debatten. Du låtsas inte ha stått för andra åsikter än du stått för – något som vi hört tidigare från Socialdemokraterna – och låtsas inte att du har påverkat saker som du inte alls försökt påverka genom att bara ställa dig utanför, som Miljöpartiet har gjort. Vänsterpartiet har, tycker jag, hela tiden hederligt och konsekvent både stått för en uppfattning och försökt vara med och driva den.

Vad jag säger är att jag också har tagit intryck av att verkligheten runt omkring mig har förändrats. När vi har drivit det till en stor seger att vi i dag ser den förnybara energin stå för 40 procent av energin i Sverige och att vi är på väg mot hälften faller en stor del av de argument du för fram om att bara brassa på med kärnkraft.

Om du på allvar ska komma till rätta med klimatutsläppen är det förnybara avgörande. Det är därför vi har drivit den här gröna politiken. Däremot är det fel att bara säga att det klimatrena – ja, jag tycker att kärnkraften är klimatren – som också kärnkraften bidrar med ska tas bort och att vi ska neka Tyskland och Polen möjligheten att stänga av kolkraft i de länderna med hjälp också av den klimatrena elkraften, förutom den klimatrena elkraft som nu i rekordfart både biokraft och vindenergi står för.

Därför frågar jag: Varför är det viktigare för er att släcka ned, att stänga av, klimatren energi i stället för att stänga av det som uppenbart förstör klimatet? Varför vill ni inte ha kablar till Tyskland och Polen? Varför vill ni till varje pris stänga oss ute från möjligheten att hjälpa vår omvärld med att minska klimatutsläppen? Och hur ska ni klara de 90 procenten av ert klimatlöfte som ni hittills inte har redovisat?

Anf. 11 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Det här blir väldigt intressant. Jag fick nu ett klart och tydligt besked om att kärnkraften är klimatren.

Centerpartiet har slagit in på en helt ny linje. Med bestämdhet har ni ända fram till år 2009 och er nya klimatöverenskommelse med Modera-

terna, Kristdemokraterna och Folkpartiet hävdade att kärnkraften inte är klimatren utan att den borde avvecklas.

Uranbrytningen – en av de miljöfarligaste verksamheter som vi har och som bedrivs runt om i världen – är långt ifrån klimatren. Slutförvaringen, driften och utsläppen av hetvatten kan man väl inte påstå är sådant som är klimatrent i det här sammanhanget. Det radioaktiva avfall som är på drift runt om i världen – vi har inte en susning om vad det är fråga om – är knappast klimatrent. Vad skulle hända om vi fick en katastrof, en härdsmlta med strålning? Det här kan vi väl ändå inte påstå är klimatrent? Vänsterpartiet tycker inte det.

Därför vill vi avveckla kärnkraften. Vi är klara och tydliga om det. Vi säger också att vi vill att det ska göras i den takt som kärnkraften kan ersättas med förnybar energi. På samma sätt har Centerpartiet en gång gjort, då tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Resultatet av den politiken har vi sett. Vi har fått in oerhört mycket mer förnybar energi i det svenska systemet. Det är inte ett resultat av Alliansens politik, utan det är ett resultat av den tidigare överenskommelsen och av den politik som gällde ända fram till slutet av 2008. Sedan har det bytts politik.

Anf. 12 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Fru talman! Men, Kent, hur rak du än är måste jag ändå säga att inte heller du försöker på allvar besvara frågan om hur den tredjedel eller hälft av elenergin ersätts som du tar bort genom att stänga av kärnkraften. Ni tar inte fram mer förnybar energi än alliansregeringen. Möjligen är det fråga om 3 procentenheter, men det räcker inte långt för att ersätta all elkraft.

Ni har mindre av energi som minskar klimatutsläppen. Då blir det logiskt att ni säger nej till att ansluta oss till Polen och Tyskland och till att hjälpa dem med att stänga ned kolkraft. Den energi som ni ändå hjälpligt får fram ska ju användas hemma i Sverige. Det är det jag kallar klimatnationalism – att inte samarbeta med andra och inte hjälpa andra utan bara tänka på sitt och göra sitt här hemma och dessutom inte ta in att kartbilderna och verkligheten har ändrats. Det är det som är det stora.

Du försöker spela kvar i en gammal match som redan är vunnen, Kent. Den förnybara energin har redan vunnit matchen. När du ställs inför valet att kunna minska klimatutsläppen, varför ska du vara så fruktansvärt orolig för den tiondel av energiförsörjningen som det fortfarande handlar om när det gäller kärnkraften? Allt handlar om svåra val, och i det läget väljer ni att mörka och dölja 90 procent av ert klimatmål. Ni berättar inte hur det ska gå till, för ni vill inte berätta för människor vad det innebär.

Nu finns dock chansen för Maria Wetterstrand, som strax också har replik, att klara ut hur De rödgröna ersätter den energi som saknas och ser till att lösa de 90 procent av klimatmålet de hittills inte har redovisat.

Anf. 13 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Här var det minsann inget snack om att det inte blir några nya kärnkraftverk. Ni har gått till era riksdagsgrupper, ni har gått till era tjänstemän och ni har gått ut till era medlemmar och sagt att denna överenskommelse gör det så svårt att bygga kärnkraft i Sverige att det inte

kommer att bli några nya kärnkraftverk. Nu står du här och argumenterar för att detta är nödvändigt och att vi sedan ska exportera den elen till Tyskland och Polen.

Det är ett tydligt besked: Vi ska bygga kärnkraft, inte för oss själva utan för att vi ska exportera den till de andra – trots att det naturligtvis är så att det om vi bygger kärnkraftverken här i stället för i Polen blir en massa förluster på vägen, vilket gör att den blir mindre effektiv än vad den skulle bli om man byggde dem på plats.

Jag tror att folkpartisterna är väldigt nöjda med Andreas Carlgren i dag, men jag undrar lite över ärligheten och hur detta hänger ihop med det besked ni har gett till folk i ert parti för att de ska ställa upp på att rösta för ert förslag i denna fråga. Bara för att du säger "ärligt" väldigt många gånger i ditt anförande betyder det inte att du därmed är det.

Min fråga är dock en annan. Jag undrar nämligen hur lång en parentes egentligen är. Man får höra om kärnkraftsparentesen. I den bok jag nu håller upp, som handlar om Fälldin, börjar jag parentesen på s. 11, där det står: Fälldin var en övertygelsepolitiker, principfast övertygad om att kärnkraften på grund av sina inneboende risker måste avvecklas.

Jag börjar parentesen där och tar den sedan till s. 111, där det slutar med: Med tiden tog Miljöpartiet över hans kärnkraftsmotstånd.

Är det då ungefär lika långt som kärnkraftsparentesen? Det handlar om hundra år av energiproduktion, och ni kallar det en parentes.

Anf. 14 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Fru talman! Nej, Maria, jag känner Thorbjörn Fälldin mycket väl. Jag brukar fortfarande träffa honom, och jag kan berätta att det inte är någon risk att du har tagit över facklan från honom. Ska du ens kunna bära en liten ljuslåga måste du kunna svara på frågan: Vad är det på allvar du nu erbjuder människor i Sverige?

Jag har inte mött dig i en enda miljödebatt där du inte har fördömt de, som du sagt, låga klimatambitioner alliansregeringen har – trots att de är de högsta i Europa och trots att du när jag har bett dig att nämna ett exempel på något land med högre ambitioner hittills inte har kunnat göra det. Det har dock funnits någonting i att ni skulle minska utsläppen mer än vi. Men sedan, när ni skulle ställa er upp och visa hur de utsläppsminskningarna åstadkoms, visade det sig att det bara var en tiondel ni redovisade.

Vi har gått igenom punkt för punkt vad det är ni föreslår, och vi har jämfört det med Konjunkturinstitutets siffror för att det just ska bygga på fakta. Det visar att det är 90 procent kvar att redovisa. Ni ökar avståndet till era klimatmål när ni bara berättar vad ni ska stänga av men inte berättar ett dugg om vad ni ska klara av för att få till.

Svaret blir att ni står med en svagare klimatpolitik i verkligheten. Ni vågar inte berätta för människor vad det faktiskt är ni vill göra för att klara klimatutsläppen, medan jag – ärligt, som jag säger – står för att vi har storsatsat på förnybart. Den förnybara energin har vunnit matchen. Jag behöver inte hålla mig kvar och försöka vinna en redan vunnen match. Nu handlar det om framtiden för förnybar energi. Den tycker jag är viktigare än att bara säga nej.

(Applåder)

Prot. 2009/10:139

17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

Anf. 15 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag förstår att Andreas Carlgren vill prata om allt annat än kärnkraften i denna debatt. Helst verkar han vilja prata om Miljöpartiet. Det tycker jag är trevligt, så låt oss göra det. Vad vill Miljöpartiet när det gäller kärnkraftsfrågan? Jo, vi vill att kärnkraften successivt ska ersättas genom utbyggnad av förnybar el och genom effektiviseringar. Det finns inga som helst förslag om att vi skulle skapa ett underskott i energisystemet. Det finns inga förslag om att vi skulle satsa på att bygga ut kol och olja.

Sverige har för övrigt en mycket liten andel fossil elproduktion, och det är detta det handlar om när det gäller kärnkraften: Den lilla vi har kan vi avveckla, och det kan vi göra vare sig vi har kärnkraft eller inte. Vi har satt upp ett mål att vi ska ha 55 terawattimmar förnybar el till 2030. Antingen tror ni väl på elcertifikatssystemet, eller så gör ni inte det. Tror ni på det får ni väl också tro på att marknaden ser till att fixa detta. Det tror vi.

Vi tycker också att Sverige behöver se till att den potential för effektivisering som finns i vårt land tas till vara. Vi förbrukar två och en halv gång mer el än genomsnittet i EU per person i Sverige, bland annat för att vi använder el på ett ineffektivt sätt för att värma upp våra hus. Det finns en enorm potential för effektivisering, både i byggnader och inom industrin. I dag finns ett program för energieffektivisering inom den tunga industrin. Det har visat sig vara hyfsat lyckosamt. Det kommer att fortsätta och kommer säkert att ge fler resultat.

Vi vill införa ett motsvarande program för den lätta industrin, vilket gör att också de kan få stöd och hjälp att effektivisera sin elanvändning. Där vet vi att det finns många stora potentialer. Det är också det billigaste sättet att frigöra el i elproduktionen. Här finns alltså förslag, och det finns styrmedel. Vi har i detta läge inga som helst anledningar att bygga några nya kärnkraftverk.

(Applåder)

Anf. 16 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Fru talman! Nej, jag är den siste att inte vilja prata om kärnkraft, men jag behöver inte diskutera den förvridna bild du har försökt ge i debatten i dag. Varför ska jag förhålla mig till den? Varför ska jag ens låtsas att beslutet innebär det du har stått här och påstått?

Det som däremot är ett faktum, Maria, är att du om jag förstår det rätt ännu en gång förbrukar din sista replik i en debatt utan att ge svar på frågan hur du ska täcka de 90 procent av ert klimatmål ni hittills inte har redovisat. Det går bra att åka runt och hålla stora möten i landet, men berätta också vad det är ni ska göra för att minska klimatutsläppen! Berätta vad det är som ersätter mer än det vi gör i fråga om förnybart och energieffektivisering! Inte heller det berättade du.

Poängen har hela tiden varit att ni inte får fram mer förnybart. Ni till och med skapar osäkerhet. Du försöker dölja det, men Peter Eriksson har sagt att de gröna elcertifikaten inte ska finnas. Det är som att ta bort drivkraften för vindkraftsinvesteringarna i Sverige. Det är det som skapar osäkerhet kring den förnybara energin. Där försvann alltså den biten, och det skapar inte mer förnybart. Ni tar bara bort. Det blir mer utsläpp än annars, och ni berättar inte hur ni ska ersätta det.

Det är därför jag säger att det inte räcker med grönt prat, utan det behövs också grönt resultat. Det är det vi har åstadkommit. Jag tycker att det är viktigare att fokusera på det vi vill åstadkomma än att bara fokusera på det vi säger nej till. När det gäller verkligheten och att åstadkomma saker tycker jag att det är viktigare att berätta vad jag vill och vad jag säger ja till än att bara säga nej hela tiden.

Anf. 17 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag till beslut.

Däremot kan jag säga att ni inte behöver instämma efter mitt anförande, för jag vet att jag har, med många opinionsmätningar i ryggen, en majoritet av väljarna bakom mig – inte minst de socialdemokratiska väljarna, där det också finns en majoritet för den linje som regeringen har i denna fråga.

Dagens beslut är historiskt. Det innebär slutet på en era som politiken har drivit på tvärs med verkligheten. Vem minns inte politiken och årtalsexercisen om nedläggning av kärnkraftverk vid framtida tidpunkter som Sverige i verkligheten inte kunde vara utan?

Detta beslut gäller två saker: för det första att nu gällande lag om att avveckla kärnkraften i Sverige upphävs om drygt en månad, den 1 augusti, och för det andra att det blir tillåtet att bygga tio nya kärnkraftverk efter den 1 januari 2011. De ska lokaliseras på samma tre platser där det i dag finns kärnkraftverk, Oskarshamn, Ringhals och Forsmark.

De nya kärnkraftverken ska inte byggas med statligt stöd: Direkta eller indirekta statliga subventioner kan inte påräknas. Regeringen ska återkomma till riksdagen med ”förslag till lagstiftning eller andra åtgärder som tydliggör detta”.

Det finns två viktiga förändringar i beslutssituationen i dag jämfört med på 1970-talet när politiken formades och motsättningarna grundlades. Det första är att klimathotet i dag är akut, och det andra är att existerande tio reaktorer snart måste bytas ut.

Låt mig börja med klimatet.

Klimatfrågan är så avgörande för vår jords framtid att man måste vara beredd att göra omprövningar. Tar man tvågradersmålet på allvar och får man ny information kan man som beslutsfattare inte bita sig fast i gamla ståndpunkter och heliga kor. Det vore om något oansvarigt och, skulle jag vilja säga, också antiintellektuellt att inte kunna ta in ny information.

Låt mig illustrera klimataspekten med hur mycket mindre koldioxidutsläpp vi haft i Sverige tack vare svensk kärnkraft. Från början av 1970-talet till år 2009 producerades ca 1 900 terawattimmar i Sverige med hjälp av kärnkraft. Alternativet till detta hade varit kolbaserad el i slutändan. Att vi i stället har använt kärnkraft innebär att Sveriges kärnkraft sedan början av 1970-talet har besparat atmosfären ca 1 600 miljoner ton koldioxid. Det är det som är kärnan i det som Andreas Carlgren beskrev – klimatfritt, tror jag att han sade. Jag skulle vilja säga koldioxidfritt.

Alltså: Med svensk kärnkraft har vi fått 1 600 miljoner ton mindre utsläpp av koldioxid i atmosfären. Det har varit rätt. Klimathotet är viktigare än att kämpa för och bita sig fast i överspelade ståndpunkter från 1970-talet.

Den andra förändringen sedan 1970-talet är beslutssituationen beträffande reaktorerna. Av tekniska hänsyn och säkerhetshänsyn måste de stängas om 10–15 år. Vi som nation saknar handlingsfrihet att dra ut på tidpunkten för detta. Vi kan inte i lugn och ro och successivt avvakta tills det passar oss att stänga av dessa tio reaktorer.

Men en sådan flegmatisk avvaktande hållning intar dess värre oppositionen. ”Kärnkraften blir kvar tills den kan ersättas” skrev de fyra partiledarna i oppositionen den 22 mars förra året. Den korrekta beskrivningen av beslutsläget är i stället att kärnkraften blir kvar till dess säkerhet och ekonomi gör att den måste läggas ned. Politiker kan inte välja och vraka tidpunkt för en nedläggning då det passar, för då tummar man på säkerheten och verken börjar gå med underskott.

Men just välja och vraka gör man i oppositionens reservation. Där skriver man att ”kärnkraften successivt ska fasas ut med hänsyn till sysselsättning och välfärd och i den takt kärnkraftselen kan ersättas med el från förnybara källor och energieffektivisering”.

Mona Sahlin talade i denna kammare i går om att byta ut kärnkraft i lugn och ro och i lagom takt till någonting annat.

Detta är ett allvarligt tankefel från oppositionens sida. Oppositionen argumenterar och målar upp en verklighetsbild som om oppositionen har kontroll över avvecklingen, i lugn och ro och i lagom takt. Men den kontrollen har ingen politiker att man kan hävda något slags lugn-och-ro-linje, eftersom kärnkraftsverken av ekonomiska skäl och säkerhetsskäl så att säga stänger av sig själva när de blir strax över 50 år. Det betyder att vi måste vara beredda från 2022.

Det tas ingen hänsyn till sysselsättning och välfärd beträffande reaktorernas åldrande. Det tas ingen hänsyn till i vilken takt kärnkraftselen kan ersättas med förnybart när reaktorerna faller för åldersstrecket. Det tas ingen hänsyn till lugn och ro och lagom takt den dag 2022 då den första reaktorn ska stängas för att den inte längre håller måttet.

Tidpunkten för avvecklingen av nuvarande reaktorer bestäms alltså av teknikens begränsningar och av säkerhetskrav, icke av politiker.

Med nuvarande politik från oppositionens sida riskerar den alltså att försätta Sverige i ett nödläge utan handlingsfrihet vad gäller elförsörjningen om ett antal år – ett Sverige som ju närmare vi kommer 2020-talet får leva med kniven på strupen inför säkra nedläggningar av koldioxidfri elproduktion och osäkra, oklara ersättningsalternativ.

Oppositionen är därför i energipolitiken ett osäkert och otryggt alternativ när det gäller energi- och elförsörjningen, elpriserna och jobben i företagen.

Men, säger några här – inte minst Maria Wetterstrand – det finns ett elöverskott. Ja, det finns det. Det finns där till dess att reaktorerna måste stängas av vid den tidpunkt som politiker inte behärskar och inte kan bestämma.

Elöverskottet beror på att det har varit en kraftig uppgradering av existerande reaktorer med nio terawattimmar mellan 2009 och 2015.

Men lägg då märke till att både Miljöpartiet och Vänsterpartiet alltid har varit emot uppgradering av reaktorerna! Hade deras vilja fått råda hade Sverige strax fått börja importera el. Det blir väldigt hycklande när Maria Wetterstrand står här och solar sig i glansen av den här uppgraderingen, som hennes parti är emot, när hon talar sig varm för elöverskottet.

Det har inte Maria Wetterstrand medverkat till, utan det har hon och Miljöpartiet motarbetat.

Alltså: Vänsterpartiet och Miljöpartiet är emot uppgradering av reaktorer. Socialdemokraterna är emot kablar för utrikeshandel med el, som miljöministern har påpekat här. Det råder en elröra på vänstersidan i politiken, skulle man kunna säga.

Staten ska inte – det ligger i förslaget till riksdagsbeslut – subventionera ny kärnkraft. Det är klockrent i detta beslut. Om oppositionen tror på sina egna ord – åtminstone en del av dem tror ju att eftersom kärnkraft är för dyr kommer den inte att byggas – blir logiken att ni lutar er tillbaka i förvisning om att inga kärnkraftverk kommer att byggas.

När det gäller att bedöma lönsamhet kan man notera att det i dag konstrueras 52 nya reaktorer och att det finns 487 på planeringsstadiet, enligt Vetenskapsakademien. I Sandvik producerar man stålrör till kärnkraftverk för allt vad tygen håller och med maximal kapacitet. Det är klart att det pågår en expansion av kärnkraften i världen.

Att reaktorer samtidigt läggs ned är riktigt, men tack och lov läggs också kolkraftverk ned av åldersskäl. Men det är en bedömning av om det är lönsamt att investera i nya reaktorer i framtiden, det vill säga existensen av bygg- och investeringsplaner, som är den relevanta informationen.

Högre elpriser, fru talman, är oppositionens alternativ. Mindre producerad el leder till högre priser. Det är inte märkligare än att om det på sommaren är ont om jordgubbar blir priset på jordgubbar högre. Det är en otroligt enkel logik.

Är det så att man som oppositionen vill producerar mindre el blir det också högre elpriser. Oppositionen talar här mycket för energieffektivisering. Det åstadkoms i allmänhet med högre elpriser. Minns då elpriserna och människors oro och ilska i vintras när två reaktorer krånglade. Vad riskerar inte elpriserna att bli om tio läggs ned permanent?

Ni kan inte redovisa och har inte från oppositionens sida redovisat en fullgod ersättning för hälften av landets elförsörjning om det inte är så att ni tänker er drakoniska elprisökningar och ransonering av el. Det blir den nödvändiga konsekvensen så länge ni inte kan redovisa hur ni ska klara av Sveriges elförsörjning med att lägga ned tio reaktorer.

Det finns glädjekalkyler om energieffektivisering. Vi hörde här tidigare Maria Wetterstrand dra en del av detta, och jag har hört det många gånger. Man använder sig av enstaka exempel på effektivisering som upphöjs till allmän sanning och generell slutsats. Man skapar synvillor att man utan uppoffringar kan lägga av med nära hälften av Sveriges energiförsörjning och att ingen ska påverkas.

I själva verket är det så att en sådan drastisk effektivisering som oppositionen står för innebär kraftigt höjda elpriser. Får hushållen dubbla elpriser, eller hur mycket högre elpriser blir det om man ska effektivisera bort nära 50 procent av elanvändningen i landet? En del företag, men naturligtvis inte alla, kommer då att flytta till andra länder. Hur går det med jobben, och hur många jobb räknar ni med kommer att försvinna?

Fru talman! Jag vill avslutningsvis säga något om de krokodiltårar som sprutar från oppositionen över Centerns omsvängning. Jag står naturligtvis bakom regeringens politik. Jag är väldigt glad att vi tillsammans har lyckats komma till den här överenskommelsen. Det är en kom-

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

promiss. Hade enbart Folkpartiet utformat politiken hade det inte blivit den kompromiss som finns i dag. Det är självklart så.

Med tanke på alla dessa sprutande krokodiltårar är det viktigt att säga någonting om vad partiernas sympatisörer tycker om kärnkraften. Jag lutar mig här mot SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Bland Centerpartiets sympatisörer väger det ganska jämnt mellan att avveckla och att använda kärnkraft långsiktigt. Det är ungefär fifty-fifty.

Bland Socialdemokraternas sympatisörer är flertalet för långsiktig användning trots att partiets ledning, partiets elit, vill avveckla den. Det parti som är mest ur fas med sina sympatisörer är alltså Socialdemokraterna. Jag kan citera ett kommunalråd och två lokala socialdemokratiska politiker. Det är ordföranden i Metall i Luleå, ordföranden i Unionen i Luleå och det socialdemokratiska kommunalrådet i Luleå. De skriver en artikel där rubriken är "En trygg energiförsörjning kräver nya kärnkraftverk".

Det är uppenbart att Socialdemokraterna bland sina egna har framstående företrädare som inte litar på oppositionens energipolitik. Det gör inte heller jag, fru talman.

I detta anförande instämde Hans Backman och Helena Bargholtz (båda fp) samt Staffan Anger och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda m).

Anf. 18 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Carl B Hamilton talar om krokodiltårar. Jag blir upprörd när man bryter vallöften och bryter mot den regeringsförklaring man lämnar. Det är inte krokodiltårar. Det är respekt för vad man säger före ett val och vad man sedan genomför, och vad man säger i en regeringsförklaring och vad man sedan genomför.

Det är förvånande att inte fler ledamöter i denna kammare är upprörda över att man går ut och lovar någonting och sedan genomför någonting helt annat. Förbudet mot att starta nya reaktorer ska inte upphävas under mandatperioden. Den formuleringen stod i regeringsförklaringen. Likväl står ni här i riksdagen och öppnar för tio nya kärnkraftverk.

Jag noterar också att Carl B Hamilton oroar sig för klimathotet och CO₂-utsläppen. Det är kanske därför som Folkpartiet så aktivt supporterar en höjd bensinskatt. Eller hur ska man tolka det i partiledardebatten när ni hårt motsätter er CO₂-skatter som styrmedel?

Carl B Hamilton går i sitt anförande i skarp polemik med det Andreas Carlgren tidigare talat för. Det är väldigt tydligt hur stor splittringen är inom Alliansens överenskommelse, som för övrigt knappt håller längre.

Jag har här en artikel från Folkpartiets gruppleadare Johan Pehrson där han säger att kärnkraften måste ersättas med nya reaktorer. Vi har alla tidigare nogsamt hört hur miljöministern knappt ens vill använda ordet kärnkraft. Han hävdar att det inte kommer att bli det med den nya energipolitiken.

Vi får väl fråga dem som bestämmer i Alliansens energipolitik, Folkpartiet och Carl B Hamilton: Hur många reaktorer blir det? Vilken kapacitet kommer de att ha? Vilket beroende kommer vi att ha av kärnkraften framöver?

Vi är redan ett av världens mest kärnkraftsberoende länder. Vi märkte av effekterna av det när fyra reaktorer stod stilla i vintras. Det innebar höjda elpriser och en osäkerhet för energiförsörjningen och svensk industri eftersom vi var så starkt beroende. Det beroendet kommer att öka.

Ser inte Carl B Hamilton den stora risken? Och framför allt: Hur många reaktorer blir det nu? Kan han ge oss ett besked så att vi vet om det blir tio nya reaktorer och ett ökat kärnkraftsberoende?

Anf. 19 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Jag får börja med att rensa upp bland krokodiltårarna från oppositionen. Precis som Andreas Carlgren sade, och också med hänvisning till Sven Bergström, kommer det nu att vara ett riksdagsval. Det riksdagsvalet kommer delvis att handla om energipolitiken, och då kan väljarna ta ställning. Vinner ni kommer politiken vad jag förstår helt att förändras.

Det talas om bensinpriset och CO₂-skatten. Jag tycker att det är väldigt märkligt att man försöker att låtsas som att världsmarknadspriset på olja är oförändrat från tid till annan. Det är det inte. När den CO₂-skatt som vi förespråkade bestämdes var världsmarknadspriset 54 dollar per fat. I dag har det gått upp med 40 procent. För effekten att få ned koldioxidutsläppen är priset det avgörande och inte prisets sammansättning.

Det finns ingen splittring inom Alliansen i denna fråga. Vi har lite olika åsikter, och vi har kommit samman om en kompromiss. Vi fortsätter att diskutera på detta område liksom på skatteområdet och andra områden. Vi är fyra partier. Det är ingen splittring. Vi är helt överens. Jag är väldigt glad att denna överenskommelse har nåtts.

Tomas Eneroth frågar om antalet reaktorer. Det är riktigt, som jag tror att Tomas Eneroth påpekar, att nya reaktorer har större produktionskapacitet än många av de nuvarande. Jag vet inte hur många reaktorer det kommer att bli. Det kommer så småningom att avgöras av efterfrågan och kostnaderna.

Jag och Alliansen är, kanske till skillnad mot oppositionen, inga planekonomiska anhängare. Vi sitter inte med något slags plan för de närmaste hundra åren.

Anf. 20 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Nej, ni sitter inte med någon plan för de närmaste hundra åren. Ändå konstaterar man att konsekvenserna av det beslut ni fattar och den politik ni bedriver kommer att låsa fast Sverige för inte bara hundra år framöver utan för väsentligt längre tid. Det är det bekymmersamma.

Jag kommer återigen till krokodiltårarna. Oavsett om man skjuter på ikraftträdandet av vissa delar i den kärnkraftsproposition som just nu ligger på riksdagens bord fattar vi beslutet i dag. Det är denna riksdag som valdes 2006 på mandatet att inte förändra kärnkraftspolitiken som nu sitter och tänker rösta mot det löfte man gav väljarna. Det är klart att det är upprörande att man bryter mot ett vallöfte och regeringsförklaringen. Jag är förvånad över att inte fler ser vad som sker.

Carl B Hamilton säger att det inte finns någon splittring mellan Centern och Folkpartiet utan bara lite olika åsikter. Det framgår med all önskvärd tydlighet under den debatt vi har. Centerpartiet argumenterar för sitt liv för att det inte kommer att bli möjligt att starta några nya kärn-

kraftverk eftersom det kommer att bli så dyrt. Det är uppenbart att Folkpartiet ser den möjligheten. Det är en uppfattning som man delar med branschen, flera energiaktörer och riskkapitalister.

Stephen Thomas och andra forskare påpekar mycket tydligt att detta kommer att innebära att man påbörjar projekt som politiken sedan blir skyldig att fullfölja. Vi kan se det i Finland där den finska och den franska staten nu stämt varandra om de kraftigt ökade kostnaderna för kärnkraftsbygget.

Och då återkommer vi till prisfrågan. Carl B Hamilton säger öppet att han vill ha de elpriser vi har ute i Europa, som i snitt ligger ungefär 40 procent högre än i Sverige. Det är konsekvensen av den exportsatsning som ni väljer att göra för att ha kärnkraftsel som en viktig exportnäring i Sverige. Ser inte Carl B Hamilton att det är någonting som kommer att hota svensk basindustri? Man får kraftigt ökade elpriser precis som man fick när fyra reaktorer stod stilla.

Återigen: Carl B Hamilton ger inte besked om hur många reaktorer det blir. Jag konstaterar att han säger att det inte går att göra det. Det är ett bra svar.

(Applåder)

Anf. 21 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Det är lite märkligt att lyssna till en socialdemokrat som verkar ha blivit fullständig kärnkraftsmotståndare. Det var ändå Socialdemokraterna som startade den svenska kärnkraftsutbyggnaden. De var kanske till och med under en period för svenska atomvapen. Det blir väldigt egendomligt.

(TOMAS ENEROTH (s): Förlåt – atomvapen? Jag visste inte det.)

Jo, det var så. Det var i slutet av 50-talet. Jag beklagar att Tomas Eneroth är mindre skolad i partihistorien än vad jag är.

Gunnar Emanuel Sträng, för att ta ett annat historiskt fenomen, var för att staten inte skulle stödja utbyggnaden av kärnkraften i Sverige. Det är därifrån vi har detta; det är ett arv av honom och hans inställning.

Om vi ska ta elpriserna tror jag att stålindustrin, basindustrin och råvaruindustrin är betydligt mer oroade över den oklara energipolitik som oppositionen står för och de elpriser som kommer av det än den som regeringssidan står för. Vi har en strategi för vad som händer när de tio reaktorerna måste läggas ned. Då öppnar vi för möjligheten att ersätta dessa reaktorer med nya reaktorer så att det inte blir något avbrott i den långsiktiga elförsörjningen i Sverige.

Anf. 22 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag kan ge Carl B Hamilton rätt i att det finns en koppling mellan kärnkraft och kärnvapen. Den har historiskt varit tydlig. Kärnkraften kan man se mer som en restprodukt av utvecklingen av kärnvapen. På det sättet har du faktiskt rätt.

Jag kan också ge en eloge till Carl B Hamilton för att han så ärligt och tydligt förespråkar en linje av utbyggnad av kärnkraften i Sverige. Så långt kan jag tycka att det är okej.

Men sedan kommer vi till energieffektivisering och att det skulle driva upp priset. Det är ett fullständigt huvudlöst påstående. Här har vi inom den elintensiva industrin under ett antal år bedrivit ett projekt med energieffektivisering som har varit framgångsrikt. Det har inte påverkat priset på företagens varor ett dugg. De har snarare sparat pengar i och med den här satsningen och kunnat göra andra satsningar. Det har varit väldigt positivt.

Det andra som Carl B Hamilton tar upp är att vår politik skulle driva upp elpriserna. Det är också ett huvudlöst påstående. Det blir precis tvärtom. Er politik syftar till att exportera el i framtiden till samma priser som finns ute i Europa, vilket kommer att innebära att vi driver upp elpriset även här i Sverige, alldeles så som Tomas Eneroth här tidigare sade.

Du måste kunna ge ett svar på den frågan, Carl B Hamilton. Var någonstans ser du elprisernas nivå? Ska vi samspela med Europa eller ska vi sätta ett eget elpris här i Sverige i framtiden? Det måste vi ju göra om vi ska vara konkurrenskraftiga och om basindustrin ska kunna få konkurrenskraftiga priser.

Anf. 23 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Vi är för att man bygger ut kablar. Jag vet att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet är emot detta och vill att Sverige ska isoleras från resten av världen vad beträffar elektricitet. Jag tror att det är en farlig strategi bortsett från det som vi tidigare har sagt här om att det är en stor fördel för klimatet om vi i Sverige kan exportera el till kontinenten som därmed tränger ut kolkraft och tvingar kolkraftverk att läggas ned. Det är väl alldeles utmärkt om vi när vi har överskott under vissa perioder exporterar för att lägga ned anläggningar som släpper ut koldioxid på kontinenten.

Huruvida detta blir ett långsiktigt alternativ för svensk kraftproduktion är svårt att säga i dag. Men förutsättningen för det ska vi i alla fall skaffa oss, nämligen att vi ska bygga ut med fler kablar.

När det gäller energieffektivisering har jag hört de här exemplen många gånger från enskilda företag. Man har lyckats sänka energianvändningen. Det är säkert sant. Men vad vi här talar om är att ni föreslår att man ska ta bort nästan hälften av Sveriges eltillförsel. Då kan man inte upphöja de enskilda exemplen från olika fabriker, husbyggen och så vidare till en allmän sanning och en generell slutsats.

Jag menar att ni skapar en synvilla som ni kolporterar år ut och år in med dessa exempel. Ni låtsas att ni på något sätt kan trola bort behovet av elenergi med dem. Om man ska minska användningen av el tvingas ni, eftersom ni ska göra det så drastiskt och så snabbt, också höja elpriserna kraftigt och snabbt.

Anf. 24 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag vet inte var Carl B Hamilton har fått det här med snabbheten ifrån. Vi har talat om i den takt vi kan ersätta kärnkraften med förnybar energi. Det beror ju alldeles på vilken politisk vilja man har och vilka satsningar man vill göra. När det gäller energieffektivisering tror jag att Carl B Hamilton och möjligtvis Folkpartiet står ensamma i synsättet att det skulle vara dyrt och kanske inte heller realistiskt.

Titta på kärnkraftsutbyggnaden som planeras ute i världen, som Carl B Hamilton tidigare tog upp som någonting föredömligt! Så tolkade jag det. Den kärnreaktor som jag känner till som har varit under produktion eller planering under längst tid är den i Argentina som påbörjades 1954 och fortfarande inte är färdig. Det är väl så det ser ut för många av planerna; det är just planer.

Skillnaden mellan er politik och vår politik är att vi vill ha en möjlighet att politiskt säga vilket energislag vi ska ha i framtiden. Ni vill avhända er den möjligheten genom att säga att det är marknaden som avgör om det ska byggas kärnkraft eller inte. Ni mäter er ut ur det politiska ansvaret och lägger över det på någon annan.

Vad har ni för beredskap om nu marknaden kommer fram till att det här inte går? Ni gör ju inga andra satsningar. Det tar oerhört lång tid från planering fram till beslut när det gäller att komma fram till om man ska bygga kärnkraft eller inte. Det tar kanske tio år. Vad ska ni göra då – sitta med armarna i kors?

Det är ju det här som är lösningen från Folkpartiets sida. Det är det här som ska ersätta gammal el från kärnkraften. Den ska ersättas med ny kärnkraftsel. Det är bara det att ni inte fattar några politiska beslut, utan ni lämnar över det till marknaden. Det är en farlig väg som ni har slagit in på.

Anf. 25 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Jag förstår inte Kent Perssons fråga. Vi lägger ju fram ett förslag till politiskt beslut i dag om att möjliggöra uppförandet av tio nya reaktorer från den 1 januari. Det är vårt svar på den fråga som du ställer. Det är det som är vårt politiska beslut.

Men sedan vill du, Kent Persson, på något slags statssocialistiskt gammalt maner bestämma precis vilka anläggningar som ska uppföras och vilka som ska stängas ned. Vi har inte den ordningen i Sverige i dag, och vi har aldrig haft det. Hilding Hagberg, för att återvända till historien, var mycket för det. Även ni har väl frångått den filosofin. Men nu talar Kent Persson som om den ska återinföras. Vi är motståndare till socialismen. Jag vill bara understryka det om det råder något tvivel om den saken.

Anf. 26 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag reagerade lite på Carl B Hamiltons sätt att hantera frågan om vallöften. Annars vill jag tacka Carl B Hamilton för en ärlig och rak ståndpunkt i den här frågan och för att han inte använder sin talartid till att påstå att Peter Eriksson tycker saker som han inte tycker för att sedan argumentera emot dem, vilket vissa andra tidigare har gjort.

Men just frågan om vallöften tycker jag att han hanterade lite vårdslöst. Är det okej om vi rödgröna går till val på att vi ska höja pensionärernas inkomster och sedan under mandatperioden fattar beslut om att i stället sänka pensionärernas inkomster, och så argumenterar vi för att det är helt okej eftersom folk har möjlighet att rösta bort oss i nästa val? Ni har gått till val på att ni inte ska upphäva förbudet mot att bygga nya kärnkraftsreaktorer, och ändå är det precis det som ni gör. Sedan säger ni: Det går ju att välja bort oss i valet, om man vill. Det kan vi hoppas att folk gör.

Sedan har vi frågan om hur man ersätter de kärnkraftverk som vi har. Vad är alternativet från den rödgröna sidan när det gäller energipolitiken?

Vi har högre ambitioner när det gäller utbyggnaden av förnybar energi, och det är fullt realistiskt. Vi kan titta på vindkraften som är en liten del av det här. Tyskland har 40 terawattimmar vindkraft. Sverige har 3. Tyskland är ett mindre land med mycket sämre vindlägen och rimligtvis mycket större konflikter med andra intressen när det gäller att bygga vindkraft. En orsak till att de har detta är att de har ett system där människor kan satsa pengar i vindkraft och leverera in elen på nätet så att det lönar sig.

Den svenska kärnkraften stod för 49 terawattimmar de senaste tolv månaderna, vilket kan jämföras med dessa 40. Oavsett vad man tror om potentialerna för effektivisering är det nog inte så många som tror att de skulle vara mindre än så där en 15 terawattimmar. Det finns en stor möjlighet att ersätta kärnkraften, och läget är bättre än någonsin tidigare.

Anf. 27 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Låt mig börja med vallöftena. Anledningen till att det har skett en omsvängning är enligt min mening den kraftiga och intensiva klimatdebatten. Den påverkade säkert Centerpartiet precis som alla andra partier. Man började fundera över vad som är viktigast. Det har i alla fall varit en viktig ingrediens till varför Alliansen kom fram till den kompromiss som vi har kommit fram till och som alla står bakom.

Det andra är, vilket jag försökte förklara, att politiker inte har kontroll över det faktum att de här tio reaktorerna måste läggas ned, kanske med början 2022. Då måste man ha ett alternativ. Man måste veta vad man ska göra efter den dagen. Det innebär att man måste fatta ett beslut redan i dag.

Min bedömning är att era alternativ inte alls är fullt realistiska, som Maria Wetterstrand säger. De är glädjekalkyler. Jag litar inte ett ögonblick på dem.

Man hör jämförelser med Tyskland och Danmark, och det sägs att de har mycket vindkraft. Det är länder med helt andra förutsättningar än vad Sverige har. Då kan vi inte heller säga att de är föredömen eller att vi ska göra som de gör. Den här följa-John-filosofin som man ständigt får höra – att man gör på ett lite annat sätt i Tyskland eller Danmark – håller inte. Vi är ett annat land med andra förutsättningar.

Med tanke på det Maria Wetterstrand sade tidigare är det viktigt att påpeka att Miljöpartiets politik är att snabbt och med början omedelbart avveckla kärnkraften. Det handlar inte om en successiv lagomtakt som hon i ett tidigare inlägg påstod var deras politik.

Anf. 28 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Vi har en gemensam överenskommelse mellan de tre rödgröna partierna om energipolitiken, och den är väldigt tydlig. Den är tydlig på den punkten att vi ska satsa på att bygga ut förnybar elproduktion därför att vi i Sverige har bland de bästa förutsättningarna i världen för det. Det är helt riktigt att vi är annorlunda än Tyskland. Vi har bättre förutsättningar än vad de har dels på grund av att vi är ett större land med bättre vindlägen och mindre konflikter om vindkraften, dels för att vi har

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

en redan utbyggd vattenkraft vilket innebär att man kan reglera vattenkraften så att man får en balans i vindkraften. Man kan balansera elproduktionen från vindkraften tack vare vår vattenkraft.

Dessutom använder vi två och halv gånger mer el per person i Sverige än i resten av EU. Mycket av det beror på att vi värmer upp våra hus med el. Där finns en stor effektiviseringspotential, och det finns en effektiviseringspotential i industrin. Vi har sett att när man har satsat på detta får man också effekter.

Det finns en möjlighet att bygga ut biokraftvärme, vindkraft och sannolikt också andra energikällor under de närmaste tio åren. Det finns en stor möjlighet till effektivisering. Vi vill se att de potentialerna tas till vara.

När vi säger att vi ska ta in lite mer skatter och göra satsningar på flera olika områden klagar ni ibland över oppositionens politik i raljerande termer som att man inte kan få allting. I det här läget är det ni som säger att ni kan satsa på precis allting. Man kan få både miljardinvesteringar i kärnkraft och samma miljardinvesteringar i förnybar energi. Så fungerar det inte.

Det fungerar på det sättet att man får mer investeringar i förnybar energi om man inte öppnar för möjligheten att lägga pengarna på kärnkraft. Det är ett vägval. Våra energibolag kommer inte att stå helt handlingsförlamade och sluta jobba för att de inte får bygga tio nya kärnkraftsreaktorer. De kommer naturligtvis att fortsätta investera pengar och se till att vi får en elproduktion som fungerar. Vi kommer att se till att det blir så. Vi kommer inte att stänga kärnkraftverk förrän vi har möjlighet till det.

Anf. 29 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Här hörde vi en gammal variant på utträngningsfilosofin. Det stämmer inte att man tränger ut det förnybara om man bygger kärnkraft. Det fina med det här certifikatsystemet är att det finns ett "inmalningstvång". En del av den el som produceras måste komma från förnybara energikällor. Det är en garanti för att den utträngning som Maria Wetterstrand påstår finns inte kommer att äga rum.

Det är samma budskap från Maria Wetterstrand och andra kärnkrafts-skeptiker som vi har hört hela tiden. Man måste någon gång acceptera att den framväxt av alternativa energislag som man hoppades på 1980 inte har ägt rum. Då finns den här dolkstötsmyten att det beror på att man har byggt ut kärnkraften, men så är det inte. Det beror på att det har varit tekniskt och ekonomiskt mycket svårt att få de här alternativa energislagen att lyfta.

Anf. 30 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om att det är en talare åt gången som har ordet i replikskiftena. Jag har noterat att talare har avbrutit varandra i tre replikskiften nu. Så ska det inte fungera, utan det är en talare åt gången som har ordet.

Anf. 31 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Jag ska försöka hålla mig lite kortare än vad övriga talare har gjort, annars får vi sitta här i några dygn. Det har ju dragit ut på tiden.

Det är en intressant fråga, och den engagerar många. Jag har suttit och lyssnat i några timmar på oppositionen med Tomas Eneroth i spetsen, för det är väl ändå Socialdemokraterna som är det ledande partiet även om vi som står utanför börjar ifrågasätta det lite grann. Ibland får man en känsla av att det är de andra två partierna som styr. Jag tycker att deras inslag i politiken märks. De gör stora avtryck i den gemensamma politik som ni försöker hantera och presentera. Jag tycker att det är lite tråkigt.

Jag har sett, åtminstone förr i världen, socialdemokratin som någon form av garant för industriell utveckling i Sverige och som en garant för en säker energiproduktion. De här två sakerna går ju hand i hand. Jag tycker inte att det gäller längre. Med Miljöpartiet och Vänsterpartiet i hasorna har man accepterat den experimentpolitik som de här två partierna står för vad gäller energipolitiken. Jag tycker att det är tråkigt. Det är en skrämmande utveckling, för den kan påverka hela välbefindandet och den industriella utvecklingen i Sverige om det skulle gå illa i valet.

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Som jag sade bygger Sveriges välbefindande på säker och billig energiförsörjning. Vattenkraften var länge basen i elförsörjningen i landet och gjorde det möjligt för svensk gruv-, skogs- och verkstadsindustri att växa sig stark och bidra till den mycket positiva utveckling som vårt land genomgick under förra seklet. Råvaror som skogen och malmen var motorn i Sveriges resa från djup fattigdom till att bli ett av Europas rikaste länder.

Energin som åtgick till att förädla råvarorna fick vi från bland annat vattenkraften och på senare år även kärnkraften. Medvetenheten om miljön och klimatet har vuxit fram och ytterligare bidragit till vattenkraftens och kärnkraftens styrka. Vi kan känna oss lyckligt lottade att ha två av världens bästa energikällor med tanke på koldioxidutsläpp och kommande hot som klimatförändringar. Kärnkraften och vattenkraften svarade 2008 för ca 90 procent av elproduktionen.

Fru talman! Vi måste se till att tillgången på energi även i framtiden är säkrad – energi som även våra barnbarn kan använda och som gör att de kan leva i ett drägligt klimatförhållande. Allt annat vore att missbruka vår politiska makt. Vi måste göra det möjligt för kommande generationer att leva vidare på ett sätt som vi vant oss vid och som är grunden för dagens välbefindande. Förutsättningar för global handel och internationalisering får inte ryckas bort.

Framtidens energiförsörjning måste präglas av god tillgänglighet och minskad klimatpåverkan. Förnybar energiproduktion och kärnkraft måste vara basen i energiförsörjningen. Kol, olja och gas måste fasas ut. Vi i Sverige har de bästa förutsättningarna för detta, förutsatt att vi tar de rätta politiska besluten som gör det möjligt.

Vi har också med vårt gynnsamma läge möjlighet att bidra till Europas förändrade energiproduktion, ett Europa som i dag har sin energiförsörjning inriktad på i huvudsak fossila bränslen och som har stora svårigheter att snabbt förändra sin situation. Klimatförändringarna tar inte hänsyn till några nationsgränser. Tysklands och Polens kolbaserade elproduktion påverkar klimatet även hos oss här hemma i Sverige.

I januari 2007 presenterade EU ett omfattande paket med förslag till åtgärder för att få till stånd en ny europeisk energipolitik för att bekämpa klimatförändringen och främja energisäkerheten och konkurrenskraften. När det gäller kärnenergi anförde kommissionen att med hänsyn till den ökande oron för bland annat koldioxidutsläpp har kärnkraften den fördelen att den är en energikälla med begränsat koldioxidutsläpp, stabila kostnader och en stabil produktion.

Fru talman! Inför valet 2010 står två tydliga politiska alternativ mot varandra. På den ena sidan står vi i Alliansen. Vi är överens om att säkerställa Sveriges behov av billig och klimativänlig el och möjliggöra export till andra EU-länder. Vi vill att man bygger ut den förnybara energin som kan alstras av vinden och solen, att man ger förutsättningar för förnybara bränslen och att vi ersätter de tio kärnkraftverk vi har i dag.

För oss moderater har det varit ett självklart val att satsa på flera alternativ till kärnkraften som vattenkraft, vindkraft, bioenergi och solenergi. Tillsammans med kärnkraften kommer alla dessa energislag att ge den grund för basindustrin och elintensiva företag som behövs för att trygga våra jobb och vår välfärd. Detta ger förutsättningar för en fortsatt tillväxt och ett bibehållet välbefinnande för våra barn och barnbarn.

Mot denna hållning står vänsterpartierna. De inriktar sig på förslag som driver upp elpriserna och gör Sverige beroende av elimport. De vill se skattehöjningar på bensin, vilket försämrar möjligheterna att bo i glesbygden där avstånden ofta är långa och alternativen till bilen färre. Transportsektorn och skogsindustrin skulle till exempel drabbas hårt av en ny kilometerskatt.

Fru talman! Slopandet av kärnkraften som i dag står för mellan 40 och 50 procent av elproduktionen skulle äventyra energiförsörjningen och den ekonomiska utvecklingen. Dagens beslut här i kammaren är ett viktigt vägval, och jag ser i huvudsak tre fördelar med att riksdagen nu öppnar upp för ett generationsskifte. För det första är det bra för jobben och därmed för välfärden. För det andra skapar det stabilitet på elmarknaden och håller nere elpriserna. För det tredje öppnar det för export av ren el till Europa och minskar koldioxidutsläppen dramatiskt.

Planerings- och byggtiden för ett kärnkraftverk är lång, som vi har hört här tidigare. Man räknar med 15–20 år. Vi måste alltså ta beslut nu om vi vill ersätta våra kärnkraftverk med ny och modern teknik och kunna bibehålla kärnkraftselen även i en framtid.

Vi kan inte göra som Socialdemokraterna, sticka huvudet i sanden och skjuta problemen på framtiden. Moderaterna och Alliansen vill att vi ska producera mer el, ha flera alternativ och i stället kunna exportera ren el till andra länder. Detta ger jobb och tillväxt i hela Sverige.

(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Anger, Anna Kinberg Batra, Cecilia Tenfjord-Toftby och Marie Weibull Kornias (alla m).

Anf. 32 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Vi är fortfarande en garant för industrin, för industripolitik och för Sverige som stark industrination. Björn Hamilton uttryckte en tveksamhet över det, men det är som vanligt socialdemokratien som ser till att värna tillväxt och utveckling i det här landet i kontrast till en rege-

ring som i huvudsak verkar tycka att gräsklippning och städning där hemma – hushållsnära tjänster – ska vara den viktigaste exportnäringen. Vi svek inte heller industrin under finanskrisen så som den här regeringen gjorde. Eftersom Sverige är ett litet, exportberoende land tycker vi att den svenska industrin är oerhört viktig.

Det är därför vi ser hur energiomställningen också kan vara någonting som stärker industrin. Det är därför vi ser hur det kan leda till fler jobb inom industrin, både inom tjänstedelen av industrisektorn och framför allt och kanske tydligast inom miljötekniksektorn. När vi gör stora ansträngningar i Sverige med att ställa om energisystemen, ställa om vår uppvärmning av bostäder och byta ut direktverkande el till fjärrvärme är det något som faktiskt skapar sysselsättning. Det är inte bara en smartare energianvändning, utan det skapar dessutom sysselsättning i Sverige. Det är klart att detta är en utmärkt grogrund för export också av den typen av produkter och tjänster på en internationell marknad.

Så gör vi när vi bedriver en offensiv energi- och näringspolitik. Moderaterna har varit emot detta. Klimatinvesteringsprogrammen var man emot. Hela programmet med att byta ut direktverkande el mot fjärrvärme var ni emot. Hela tiden har Moderaterna sagt att det där ska inte politiken bry sig om. Det är någonting som marknaden ska sköta. Effekterna av en sådan politik ser vi med förfäran på i flera europeiska länder, där det fortfarande är gammal kol och gas som värmer upp fastigheter och där man har ett starkt beroende av uråldriga energikällor.

Vi tycker inte att det är rimligt. Vi tycker att vi ska se den möjlighet som finns med energiomställningen. Så mina frågor till Björn Hamilton blir: Hur många kärnkraftverk blir det om marknaden bestämmer? Vad är er prognos? Kommer det att innebära att vi får uranbrytning? Det är ju den naturliga konsekvensen, vilket Moderaterna argumenterade för på sin egen stämman. Tio nya kärnkraftverk måste innebära att man får en egen försörjning med uranbrytning. Är det detta ni nu öppnar upp för? Ni får gärna ge besked här i dag.

Anf. 33 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Om jag ska börja med industrin och stämningen inom industrin är de väldigt bekymrade över vänsterpartiernas inställning i energifrågan. Om det är någonting man tar upp med oss när vi gör industribesök är det just detta. Måtte det inte bli en vänsterregering med den energipolitik de nu står för, säger man till oss. Det var annorlunda på den gamla goda tiden när socialdemokratin stod för en tryggare inställning i dessa frågor. Nu har det blivit en experimentpolitik tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Sedan har vi den ständiga frågan hur många kärnkraftverk vi kommer att bygga. Att Vänsterpartiet ställer den kan jag kanske tycka är rätt naturligt eftersom de har en väldigt diffus uppfattning om hur marknaden fungerar och hur verkligheten ser ut i dessa frågor, men att Tomas Eneroth, som är en klok person och borde vara välorienterad, ställer den förvånar mig. Om vi styrde detta i detalj från statens sida skulle vi behöva ha ett statligt vattenfallsverk för att kunna gå in och i alla detaljer bestämma hur det ska se ut.

Vi har en energimarknad som naturligtvis lyder under de lagar och förordningar vi har, men de fattar sina egna beslut och framför allt tar de

riskerna med investeringar. Det är givetvis lönsamheten för de enskilda företagen som kommer att styra. Det gäller även Vattenfall, som är ett aktiebolag och jobbar på marknaden. Det är alltså upp till energibolagen och energiproducenterna att avgöra, utifrån de politiska direktiv vi har, hur många kärnkraftverk det i verkligheten blir – eller för den delen hur mycket vindkraft det blir.

Anf. 34 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Jag noterar att jag inte fick något svar på hur många kärnkraftverk det blir. Frågan är viktig eftersom vi vet att det är med politiska riktlinjer och genom tydlig styrning vi har möjlighet att klara en energiomställning.

Vi har gjort en av de kanske största omställningarna i världen genom att förändra hur våra bostäder värms upp. Jag tror att det tillkommit ungefär 30 terawatt bioenergi. Det motsvarar uppvärmningen av 1,5 miljoner villor. Med hjälp av klimatinvesteringsprogram och satsning på fjärrvärme och biobränsle ställde vi om så att husen nu värms upp på ett smartare, mer energieffektivt och tryggare sätt. Det hade inte varit möjligt utan politiska insatser, som för övrigt Moderaterna var emot.

På samma sätt har vi utmaningar framöver antingen det handlar om transportsektorn eller hur vi säkerställer energiförsörjningen till svensk basindustri eller till våra hushåll. Detta skulle alltså marknaden få avgöra. Det beror på vad som är lönsamt, tror jag att Björn Hamilton sade. Min utgångspunkt är att vi inte kan resonera så. Marknaden kommer aldrig att ta ansvar för det klimatmässigt bästa alternativet. Marknaden kommer inte att ta ansvar för kommande generationer. För det krävs moraliska och politiska ställningstaganden. Det krävs tydliga riktlinjer.

Här finns en mycket tydlig logisk skillnad. Jag vill säkerställa att vi även framöver har konkurrenskraftiga elpriser till den svenska basindustrin. Jag vill säkerställa att vi har en trygg energiförsörjning. Jag vill inte att den hamnar i händerna på en marknad. Jag vill inte att vi säljer ut Vattenfall eller andra gemensamma tillgångar för att några, under några korta år, ska tjäna grova pengar på det samtidigt som kommande generationer varken klarar klimatutmaningen eller, för den delen, energiförsörjningen till de jobb som finns i Sverige. Det är därför jag inte vill att politiken ska avhända sig detta.

Moderaterna och Björn Hamilton verkar stå för en annan linje, och jag konstaterar att jag inte heller får svar på frågan huruvida de ska öppna upp för uranbrytning, för det blir rimligtvis konsekvensen om man bygger tio nya reaktorer.

Anf. 35 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Tomas Eneroth vet, precis som jag, att uranbrytningsfrågan avgörs på kommunal nivå med det kommunala självbestämmandet och det kommunala vetot. Det är ingenting som vi beslutar om i riksdagen. Vi beslutar om planeringslagarna, och dem har vi klarat av. Där är vi, vad jag förstår, överens med Socialdemokraterna.

När det gäller antalet kärnkraftverk vill jag säga att när man lyssnar på Tomas Eneroth låter han nästan som en sann vänsterpartist eller nästan som en statssocialist. Vi hade uppe detta tidigare med vår ordförande, som skapade begreppet statssocialist.

Dessa företag startades redan under socialdemokratiskt regeringsinnehav. Det finns alltså en fungerande energimarknad med en hel del privata energiaktörer, bland annat Eon, vilket Tomas Eneroth säkert känner till. Det statliga inslaget, Vattenfall, är förhållandevis litet vad gäller den totala svenska energiproduktionen. De privata aktörerna styrs via lagar och förordningar, inte via direktägande. Vattenfall ska vi inte heller styra i detalj via vårt ägande, utan det ska omfattas av samma regler som andra eftersom det agerar på den gemensamma marknaden.

Det finns naturligtvis en skillnad mellan socialism och marknadstänkande, och där kommer vi kanske aldrig riktigt överens.

Anf. 36 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Vi har hört Moderaterna tala om hur nödvändig kärnkraften är, både den nuvarande och den nya. Det finns olika uppfattningar om det i regeringen. Till exempel tolkar Centerpartiet överenskommelsen så att det inte kommer att bli några nya kärnkraftverk – utom miljöminister Carlgren, som för en stund sedan lät precis som en folktopartistisk kärnkraftsentusiast.

Ska vi tolka Moderaternas längtan efter nya kärnkraftverk som att detta beslut bara är ett första steg på vägen och att de, om det visar sig att centerpartisterna har rätt, är beredda att gå vidare och göra det mer lönsamt att bygga ut kärnkraften genom att exempelvis luckra upp regelverken? Moderaterna verkar ha uppfattningen att vi absolut, till vilket pris som helst, måste ha nya kärnkraftverk. Eller kan elproduktionen kanske lösas på något annat vis?

Anf. 37 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Jag tänker inte upprepa det vi sagt tidigare. Det är inte vi politiker i riksdagen som bestämmer hur många kärnkraftverk det ska bli, vilken omfattning det ska ha. Vi kan ange förutsättningarna.

På något sätt tänker sig Maria Wetterstrand en framtid där någon skulle gå in och göra det enklare att etablera kärnkraft, via statssubventioner och annat. Inom Alliansen har vi klart och tydligt sagt att det inte blir några statliga subventioner till kärnkraften. Däremot subventionerar vi de förnybara energiformerna, vindkraft och allt möjligt annat. Kärnkraften ska dock stå på egna ben, och det är vi väldigt överens om. Det kommer att förbli så.

Anf. 38 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Vi kan återigen konstatera att det finns en stor osäkerhet i den energipolitik som lagts fram av den nuvarande regeringen. Vi vet inte om det blir nya kärnkraftverk eller inga alls, utan marknaden ska helt och hållet ta ansvaret för huruvida vi har el i Sverige eller inte. Jag tycker inte att det är en ansvarsfull politik. Jag tycker att det är viktigt att vi politiker tar ansvar för att vi i ett land som Sverige har en elproduktion som garanterar att vår industri har el och att det finns en möjlighet för människor att använda el hemma. I det här fallet har man ingen aning om hur resten av energipolitiken ska bedrivas, för man vet inte om det blir tio nya kärnkraftverk eller inga kärnkraftverk alls.

Dessutom förs i diskussionen ofta fram att kärnkraften skulle vara en både säker och billig energikälla och att det just därför är absolut nöd-

vändigt att ha kärnkraft. På vilket sätt är kärnkraften säker? Vi vet av erfarenhet att när kärnkraftverk står stilla kan de stå stilla i flera år. Det är ingen säker och trygg elproduktion när en stor del av elproduktionen kan stå stilla i flera år.

Inte heller är det ur miljösynpunkt säkert att producera avfall som är radioaktivt i hundra tusen år och där inget land i världen har beslutat hur det ska förvaras. Och inte är den billig heller. Den blir hela tiden dyrare. De projekt som sätts i gång fördyras under tiden kraftverken byggs upp; det ser vi inte minst i Finland. Trots det finns det investerare som är beredda att gå in med pengar. Av olika skäl finns det många som är intresserade av att bygga nya kärnkraftverk. Det vet vi.

Den energipolitik som regeringen föreslagit leder till stor osäkerhet beträffande om vi får el eller inte i framtiden.

Anf. 39 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Maria Wetterstrand gav själv svaret på sin egen fråga. Det finns ett stort intresse på marknaden för att bygga nya kärnkraftverk. Det finns det i Sverige och i Finland. Att det inte skulle bli några nya kärnkraftverk, eller rättare sagt några ombyggda kärnkraftverk, för det är ju det som det handlar om, håller jag för rätt otroligt.

Maria Wetterstrand har inte i någon debatt här på ett trovärdigt sätt svarat på frågan hur ni tänker ersätta den elproduktion som vi i dag har i kärnkraftverken inom en tidsrymd om 10–15 år. Det är väl där den stora oron ligger om ni skulle komma till makten. Det är en oro för att vi plötsligt inte skulle kunna vara självförsörjande vad gäller el. Det är detta som industrin ser som den stora faran.

Varken industrin eller vi vanliga konsumenter bryr oss kanske så mycket om var elen kommer från, men den måste komma ur uttaget. Det är det vi måste garantera som politiker, och där ligger vår politiska uppgift. Det har vi gjort med den alliansöverenskommelse som nu har resulterat både i en energipolitik som regeringen har lagt fram här tidigare och i de propositioner som har kommit nu.

Anf. 40 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Tack, Björn Hamilton! Jag vet ju att det här är din sista debatt, och det här blir väl vårt sista replikskifte. Vi har ju haft några stycken i alla fall.

Du, Björn Hamilton, pratar mycket om ansvar för kommande generationer. Jag är lite fundersam över hur du tänker då. Frågan om kärnavfallet är inte löst i dag, och den lägger ni över på kommande generationer att försöka lösa och ta hand om. Det handlar inte om 10, 20 eller 30 år, utan det handlar om tusentals år framöver. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar om ansvarsfrågan och kommande generationer. Finns det inte ett problem i det med utbyggd kärnkraft?

Dessutom kom det ett klagörande från Björn Hamilton som väl är intressant för Centerpartiet. Jag ska återge vad han sade: Det här beslutet innebär att vi ersätter de tio nuvarande kärnkraftverken. För alla centerpartister är det klart och tydligt vad Moderaterna vill och tycker och vad man ser för innebörd i det här politiska beslutet.

Sedan blev det väl ändå lite tokigt på slutet? Detta med subventioner var uppe i ett tidigare replikskifte, och då konstaterade du att vi subvent-

ionerar förnybar energi. Jag vill gärna att du förtydligar det. Vilken förnybar energi är det vi subventionerar? Att vi genom åren har subventionerat kärnkraften vet vi alla, men gör vi det verkligen med den förnybara energin? Jag hade för mig att vi hade ett certifikatsystem som reglerar detta och att det så att säga läggs på räkningen, så att det är kunden som betalar det. Men du får gärna förtydliga vad du menar.

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

Anf. 41 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Vi kan ta det här med avfallet först. Jag kan hålla med om att det är ett problem som vi måste lösa, och det håller man på att lösa. Jag vet inte om Kent Persson har varit i Oskarshamn och sett lagret där. Jag fick en aha-upplevelse när jag kom dit och fick se att där låg allt kärnavfall från det vi började med kärnkraft i Sverige – det var väl nästan på 40-talet, tror jag, med Studsvik och så vidare – samlat i en enda bas-säng. Det handlar inte om de gigantiska volymer som man ofta föreställer sig. Volymmässigt är det alltså inte så stort men dock ett problem som vi måste lösa.

Det är dock ett större problem om vi inte får någon elförsörjning och inte kan bibehålla ett vettigt välbefinnande i vårt land eller om vi får en klimatförändring så att vi över huvud taget inte kan bo i Sverige. Det är ett betydligt större problem än enskildheter i kärnkraften som kan innebära en fara men som man måste arbeta med. Forskning och utveckling går snabbt framåt på de här områdena.

Jag tycker att hotet om en klimatförändring som gör att våra barn och barnbarn inte har möjlighet att leva i Sverige eller Europa, eller hur som helst gör att de tvingas leva under väldigt förändrade förhållanden, är betydligt större och mer överhängande.

Anf. 42 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag förstår på svaret att det inte spelar någon roll var energin kommer från, alldeles som Björn Hamilton sade tidigare. Jag trodde att jag hörde fel då, men nu förstår jag att jag hörde rätt.

Jag fick inget svar på min fråga om subventioner – tidigare subventioner av kärnkraftsutbyggnaden här i Sverige och subventioner av den förnybara energin. Jag ställde en konkret fråga: Vilken förnybar energi är det som vi subventionerar här i Sverige? Jag känner inte till det, men det kan ju bero på att jag har bristande kunskap om det.

Det andra som jag uppfattar som väldigt tydligt och klart är att det blir tio nya kärnkraftverk med Moderaterna i regeringsställning. Man vill ersätta alla de befintliga kärnkraftverken. Det är ett klart och tydligt besked. Jag hoppas att ni andra noterar det. Jag kan respektera den uppfattningen. Det är helt okej.

Jag tycker också att det är bra att vi här får klart och tydligt besked från det största allianspartiet om att det är den politiken som ska gälla. Sedan får man väl se vad Centerpartiet kan få igenom för kompromiss vid en eventuell framtida alliansseger.

Men frågorna är ändå: Spelar det ingen roll vilken energi vi ska producera här i Sverige, och spelar det ingen roll vem som fattar beslut om vilken energi det ska bli? Är det alltid marknaden som är bäst lämpad att avgöra saker och ting? Och ska vi här i riksdagen alltid behöva agera städgumma när marknaden inte klarar av att uppfylla sina villkor?

Anf. 43 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Låt mig klarlägga detta med de tio kärnkraftverken. Vi ger möjligheter att ersätta dem. Jag tror att jag uttryckte mig så. Jag har inte sagt att de in absurdum ska ersättas. Det är inte ett beslut som vi kan ta här. Vi ger med den förändrade lagstiftningen möjligheter att ersätta de tio kärnkraftverk vi har med nya kärnkraftverk på samma plats enligt vissa regler. Detta är Moderaternas och Alliansens inställning. Har man uppfattat något annat har jag uttryckt mig luddigt, eller så är det en miss-tolkning av vad jag sagt.

Jag kan förstå att Kent Persson ser detta på ett annorlunda sätt. Vänsterpartiet är ju vana vid att ha ett betydligt annat sätt att se på marknaden och på statlig styrning. Man menar att vi politiker vet bäst och kan göra allt på det bästa sättet.

Jag har stark tilltro till en marknad som fungerar bra inom energiområdet men som vi styr via lagar och förordningar. Detta gäller hela marknaden och inte enskildheter eller enskilda företag. Det gäller som en helhet. Vi har detta i Sverige. Vi har satt begränsningar och gett möjligheter i olika lagar som vi stiftar, men vi går inte in i detaljerna och styr. Jag tycker att det är ett riktigt synsätt. Det har ju visat sig genom alla år att det är ett sätt som överlever.

Kents synsätt – eller kanske hans före detta synsätt – har visat att det inte är så lyckosamt. Det har inte varit så lyckosamt i Europa i alla fall.

Anf. 44 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Tidig vår 2009 presenterade Alliansen en historisk överenskommelse på klimat- och energiområdet, en energiöverenskommelse med inriktningen att skapa en energipolitik för att uppfylla en energiförsörjning med inriktning på ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet.

Vi satte upp mycket tuffa målsättningar. Till år 2020 ska vi ha 50 procent förnybart i vår produktion. Vi ska ha 10 procent förnybart i transportsystemet. Vi ska energieffektivisera med 20 procent. Vi ska minska utsläppen av klimatgaser med 40 procent. Dessutom satte vi upp en vision till år 2050 om ett klimatmål som innebär inga utsläpp av klimatgaser.

Vi gör mycket kraftiga satsningar på förnybart. Det handlar om 25 terawattimmar el till år 2020. Hur mycket är då 25 terawattimmar? Ja, man kan säga att förra året producerade kärnkraften någonstans kring 50 terawattimmar. I och med det ser man att det är ett ambitiöst mål att säga 25 terawattimmar.

Sedan vill jag från talarstolen kommentera dem som säger att Centerpartiet har bytt fot. Man säger det med undertonen att den mest hedervärde politikern är den som aldrig omvärderar ett ställningstagande. Jag kan bara konstatera att vi med vår energiöverenskommelse våren 2009 lyfte bort den blöta filt som har legat över den svenska energipolitiska debatten i 30 år.

Med det beslut vi kommer att fatta i dag slår vi fast ramarna för kärnkraften framöver i Sverige. Det påstås att det finns en oenighet inom Alliansen. Hur stor är då oenigheten? Ja, det är väl ingen hemlighet att Carl B Hamilton tycker lite bättre om kärnkraften och att Jan Andersson

tycker lite mindre bra om kärnkraften. Men vi är fullständigt överens om vilket ramverk vi ska ha.

Vi avskaffar nybyggnadsförbudet. Vi kommer att ha en tuff samhällslig prövning där försörjningstryggheten är en av prövningsgrunderna. Tillstånd för nya reaktorer kommer att prövas enligt bästa tillgängliga teknik. Och sist men inte minst: Kärnkraften ska stå på egna ben ekonomiskt. Man kommer inte att kunna påräkna några statliga stöd i form av direkta eller indirekta subventioner.

Det är lätt att tro att kärnkraften är den dominerande energikällan i Sverige. Så är det ingalunda. Vi kan titta på den totala energikonsumtionen. Kärnkraften levererade förra året någonstans runt 50 terawattimmar. Det är kanske 15 procent av den totala energiproduktionen som är kärnkraftsenergi. Trots detta verkar 100 procent av debatten handla om just kärnkraften.

Jag har nu redovisat Alliansens förslag och ska reflektera lite över oppositionens förslag. Man behöver inte vara någon större analytiker för att förstå att vad som kommer att avgöra kärnkraftens framtid inom elproduktionen och storleken på kärnkraften i elproduktionen i Sverige handlar om hur väl vi lyckas med utbyggnaden av förnybart.

Ska vi lyckas bra med utbyggnaden av det förnybara krävs det att vi gör mycket stora investeringar. Ska det göras stora investeringar måste också de som ska göra de här investeringarna lita på politiken.

När det gäller elen har vi i samhället i Sverige i dag ett allt överskuggande styrmedel, och det handlar om elcertifikaten. Det är ett system som jag tills för några veckor sedan trodde att vi i kammaren var överens om var ett bra styrsystem. Då säger Peter Eriksson: Det är ett dåligt system.

Att jag och andra energiengagerade debattörer tappar hakan och öronen har kanske inte så stor betydelse. Men de som funderar på att investera lyssnar också på vad Miljöpartiet säger. Problemet är att Miljöpartiet sprider en oerhörd osäkerhet kring sig när det gäller elcertifikatssystemets framtid i Sverige. Då sprider man också osäkerhet hos dem som investerar, vilket gör att man riskerar att inte få de nödvändiga investeringar i förnybart som vi vill ha.

Även Tomas Eneroth är bekymrad över signalerna till dem som ska göra de här förnybara investeringarna. Hur många reaktorer kommer det att bli framöver? Det är precis som om Eneroth har svaret på hur många reaktorer det är om oppositionen får regera efter den 19 september. Ja, det får vi veta efter fyra år.

Om Eneroth är bekymrad över hur investerare ska känna sig trygga kan jag garantera att de är mycket mer trygga med att bedöma hur andra marknadsaktörer agerar än med att bedöma resultatet av De rödgrönas förhandlingar.

Så till oppositionens skrivningar i reservationen. Jag konstaterar att man säger att man kommer att återinföra avvecklingslagen. Det tolkar jag som att man är beredd att använda den, kanske redan under nästa mandatperiod. Är det så?

När ni nu väljer att återinföra avvecklingslagen undrar jag: Kommer ni att använda den under nästa mandatperiod och därmed också, förmodar jag, använda ett antal miljarder av skattebetalarnas pengar för att lägga ned fungerande elproduktion i Sverige?

Det är vad som står att ni kommer att återinföra. Det är också lite intressant att fundera över: Vad är det som inte står i reservationen?

Avvecklingslagen ska återinföras. Ni säger inte att man ska återinföra nybyggnadsförbudet. Hur är det med det? Kommer oppositionen att återinföra nybyggnadsförbudet om ni vinner valet den 19 september? Det står inget om det i den reservation som ni har presenterat i utskottet. Jag ser att ni konfererar livligt i bänken. Jag hoppas att vi får ett besked om detta.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till majoritetens förslag i utskottets betänkande.

(Applåder)

I detta anförande instämde Erik A Eriksson och Claes Västerteg (båda c) samt Staffan Anger (m).

Anf. 45 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! När det gäller Jan Anderssons sista fråga kan han vara lugn. Skälet till att den inte ska avvecklas är att ni skjuter på ikraftträdandet. Det gör att man inte ens behöver avveckla en lag, för den hinner inte träda i kraft. Vi kan bara inhibera den i så fall. Du kan alltså vara lugn. Eller du kanske inte kan vara lugn, men alla de centersympatisörer som gillar tanken på att vi inte ska bygga ny kärnkraft kan i alla fall vara lugna.

Jag undrar om Jan Andersson ställer sig bakom Andreas Carlgrens begrepp, att kärnkraften är klimatren el. Är det ett begrepp vi kommer att få höra från Centern framöver? Jag ställer frågan, eftersom jag uppvaktas av många inte minst inom Jan Anderssons parti, men också inom jordbruksnäringen, som oroar sig för de stora planer som finns på uranbrytning på Skaraborgsslätten, i Jämtland, i Kumla och i andra delar av Sverige. Det är pågående prospekteringar, och nu ser man äntligen att man har en statsminister som öppnar för uranbrytning och framför allt att vi i Sverige kan tvingas till uranbrytning i ett läge där det ska byggas tio nya kärnkraftsreaktorer.

Vi hade nyligen en debatt om detta i riksdagen. Nio riksdagsledamöter från Centerpartiet hade motionerat om att begränsa möjligheten till uranprospektering. Men de fick inte möjlighet att stödja sina förslag utan kvittades ut eller deltog inte i voteringen.

Hur ser Jan Andersson på uranbrytning i skenet av att det ska kunna byggas mycket mer kärnkraft? Blir inte det en naturlig konsekvens?

När det sedan gäller kostnaderna för ny kärnkraft är det inte bara jag som hävdar att staten kommer att ta de här kostnaderna eller att det här tränger ut förnybar energi. Det är den expert ni själva har använt på Centerpartiets gruppmöte, Stephen Thomas, som säger det. Det är den talespersonen, den energiforskaren, som väldigt tydligt säger att man kommer att tränga ut investeringar i förnybar energi. Den argumentation som ni har försökt hålla internt för att få en uppslutning bakom argumentet att bygga ny kärnkraft håller inte längre. Ursprungspersonen själv underkänner den, eftersom man konstaterar att detta kommer att tränga tillbaka investeringar i förnybar energi. Är det inte så?

Anf. 46 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ska börja med uranbrytningen. Vi förespråkar, eller vännar, det kommunala vetot. Det kommer inte att bli någon uranbrytning i de kommuner som tillämpar det kommunala vetot.

Jag tycker, fru talman, att oppositionen skulle kunna föra resonemanget kring uranfrågan med trovärdighet om de sade: Nästa gång vi ska byta bränsle i Ringhals 1 stänger vi reaktorn, och nästa gång vi ska byta bränsle i Oskarshamn 1 stänger vi den också.

Eftersom även oppositionen har fortsatt drift av kärnkraft i Sverige kommer även de att behöva uran.

När det gäller Stephen Thomas och gruppmöten har Tomas Eneroth inte varit på Centerpartiets gruppmöten och vet inte vem som varit där. Det har inte Stephen Thomas varit.

Farhågan att staten går in som hjälpreda för att stötta om det inte bär sig att bygga ny kärnkraft kan jag ta ur Tomas Eneroth direkt. Det ingår som en central del i vår uppgörelse att vi inte ska ha några subventioner. Om Eneroth tror att vi är svaga i tron i det fallet vill jag hänvisa till hur vi har agerat tidigare under mandatperioden. Vi sprätter inte skattebetalarnas pengar runt oss, utan vi håller stenhårt i dem. Det gäller även när vi pratar kärnkraft.

(Applåder)

Anf. 47 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! När det gäller det sistnämnda kan vi konstatera att vi har fått besked att Vattenfall mycket väl kan bygga ny kärnkraft. Det menar statliga Vattenfall, och det har ni inga bekymmer med. Därtill, även om jag tycker att Andreas Carlgren i sitt anförande slirade på sanningen, är konsekvensen av den ansvarsbegränsning som ni gör i skadeståndsansvaret för kärnkraftsbolagen att staten tar det slutgiltiga ansvaret.

Vi gjorde här flera av oss liknelsen med den amerikanska oljekatastrofen och hur British Petroleum nu får lägga upp ganska stora fonder för att täcka de skador som uppstått. Så kommer inte att vara fallet vid en kärnkraftsolycka. Då finns det ett begränsat ansvar, och sedan är det staten och skattebetalarna som får ta kostnaderna.

Sedan säger Jan Andersson att det är upp till kommunerna och det kommunala vetot att avgöra om man ska ha uranbrytning. Men jag konstaterar att en liten kommun med bristande sysselsättning kan hamna i ett läge då man faktiskt säger ja, och då vill Jan Andersson avhända möjligheten att stoppa uranbrytning i Sverige.

Vi som ser att vi successivt kan avveckla kärnkraften, minska kärnkraftsberoendet och ersätta det med effektiviseringar och förnybar energi behöver inte riktigt vara svaret skyldiga när det gäller hur vi ska klara den försörjningen hundra år framåt. Men Jan Andersson, som i dag sannolikt kommer att trycka på knappen för att acceptera att vi har kärnkraft minst hundra år framåt i Sverige, kommer att vara tvungen att acceptera att det finns stora intressen av att bedriva uranbrytning i Sverige.

Det har på flera borgerliga partistämmor varit debatter om detta, och jag tycker i och för sig att det är en ganska logisk konsekvens att vill man satsa långsiktigt på kärnkraft i Sverige, och det vill ju en del, är det ganska naturligt att man själv tar ansvar för energiförsörjningen. Jag kan förstå de moderater som argumenterar så. Vi som säger att vi successivt

vill avveckla behöver inte känna det ansvaret. Jan Andersson som försöker hävda att det inte blir någon ny kärnkraft har ett mycket tungt ansvar när det gäller att tala om på vilket sätt han ska kunna förhindra uranbrytning om 10 eller 15 år.

Anf. 48 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Detta var egentligen ett ganska häpnadsväckande inlägg. Vad är det som driver de nuvarande reaktorerna, Tomas Eneroth? Krävs det inte uran för att nu driva Ringhals, Forsmark och Oskarshamn? Det är klart att det finns ett ansvar även för er när det gäller uranfrågan eftersom ni inte säger att ni ska avveckla nästa gång reaktorerna ska laddas.

Sedan vill jag också ta upp frågan som har varit uppe om att överlämna till marknaden att styra vilken energimix man ska ha. För er tycks marknaden vara ett skällsord. Så är det inte hos Alliansen.

Därtill stämmer det inte att vi överlämnar till marknaden, därför att det finns ett antal styrmedel. Vi har elcertifikat, handel med utsläppsrätter, CO₂-skatt, effektskatt på kärnkraften och investeringsstöd. Dessutom tillkommer självklart den samhällseliga prövningen om någon ansöker om att uppföra en reaktor. Det är inte som att bygga en friggebod. Man kan inte göra det utan tillstånd från samhället, utan det kommer självklart att ske en prövning.

(Applåder)

Anf. 49 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag har en kort fråga till Jan Andersson. Jag läser ur regeringsförklaringen: "Förbudet att uppföra nya reaktorer kommer att bestå."

Kommer ni att bryta det löftet i och med dagens votering, Jan Andersson?

Anf. 50 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Man säger att vi lurar väljarna med det här beslutet, men precis som har sagts från talarstolen tidigare kommer det att finnas möjlighet att pröva detta under höstens val. Jag ser fram emot prövningen som väljarna kommer att göra, därför att jag vet att vi har en mycket bra energipolitik som helhet på det här området. Jag välkomnar väljarnas prövning.

När man röstar på Alliansen vet man vad man får när det gäller energipolitiken. Röstar man på vänstersidan står det höljt i dunkel. Ni vill ha en prövning av antalet reaktorer varje mandatperiod. Men kommer vi ha kvar elcertifikatssystemet? Det finns många frågeställningar. Med Alliansen vet man vad man får, och väljarna kommer att ha chansen att säga sitt.

Anf. 51 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Ibland är det väldigt svårt att få svar på enkla frågor. Är det löftesbrott eller inte? Nu fick vi en längre utläggning om något annat. Är det ett löftesbrott eller inte?

Jag glömde att svara på en fråga från Jan Andersson om elcertifikatsystemet. Ja, det kommer att vara kvar, och det har vi också med i vår

överenskommelse. Det är glasklart, och det vet Jan Andersson sedan tidigare också.

Försök att besvara frågan! Det är väldigt enkelt. Ja eller nej? Är det ett brott mot löftet i regeringsförklaringen?

Anf. 52 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! När det gäller elcertifikaten säger Kent Persson att jag vet svaret sedan tidigare. Ja, sedan tidigare vet jag det, men i nuläget är det högst osäkert efter de inspel som inte minst Miljöpartiet har gjort när det gäller certifikatsystemet. Det är det absolut viktigaste styrsystem vi har på elsidan när det gäller förnybar energi.

Jag kan lova att vi inte begår några löftesbrott.

Anf. 53 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Låt oss reda ut detta. Ni kan inte stå här och säga att Peter Eriksson har sagt saker som han inte har sagt och sedan stå och argumentera emot de sakerna. Det blir inte hållbart i längden.

Vi har inte för avsikt att avskaffa elcertifikatsystemet. Vi vill däremot göra precis just det som Energimyndigheten föreslår, då vi tycker att man behöver en översyn för att se till att det fungerar mer effektivt. Vi vill från Miljöpartiets sida även komplettera systemet med att små vindkraftverk och andra små anläggningar ska kunna få ett stöd som ligger vid sidan av elcertifikatet.

Så har vi rätt ut den frågan! Jag tror inte att det är så många här som tycker att den detaljen är den mest väsentliga i det här läget, och vi behöver därför inte ägna alltför mycket energi åt den.

Jag tänkte i stället gå in på det här med subventioner. Ett argument som använts väldigt mycket från Centerpartiets sida är att det här beslutet som vi tar i dag innebär att man garanterar att det inte blir några statliga subventioner. Men när man läser den proposition som regeringen har lagt fram och som kommer att diskuteras ännu mer senare i dag ser man att regeringen gör bedömningen att ägarens ekonomiska ansvar måste begränsas.

I praktiken finns det ändå en rimlighetens gräns som inte kan överskridas utan att det får återverkningar på industrins konkurrenskraft gentemot andra länders företag på gemensamma elmarknader, står det i propositionen. Det här leder till att man väljer att sätta ett skadeståndsbelopp på 12 miljarder i stället för att införa ett obegränsat ansvar. Man har också valt att inte låta ansvarsfrågan slå igenom till moderbolagen, utan den gäller bara dotterbolagen. Bildar man ett dotterbolag står alltså moderbolaget fritt till skillnad från hur det är i många andra länder.

Det finns ett antal ytterligare punkter, till exempel att staten ska kunna erbjuda kreditgarantier i de fall finansieringen av ansvarsbeloppet inte kan lösas. Det betyder att staten tar ut en okänd avgift mot att staten övertar ansvaret. Det finns alltså inte i de här förslagen någon garanti för att staten inte blir inblandad i kärnkraften ekonomiskt.

Anf. 54 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Man ska inte säga att Peter Eriksson har sagt saker och ting som han inte har sagt. Då var det kanske inte Peter Eriksson jag såg i *Uppdrag granskning*.

Sedan säger Maria Wetterstrand: Besvära inte kammaren med detaljer som hur vi ska utforma elcertifikatssystemet framöver! Det är ju inte så att elcertifikatssystemet bara är begränsat till Helgeandsholmen. Det sitter mängder av människor som funderar på att investera i förnybart. De följer vartenda kommatecken, vartenda ord som sägs om elcertifikatssystemet därför att de är beredda att investera 50 miljoner per vindkraftverk. Är man osäker på om det kommer att betala sig framöver är det klart att man inte lägger in de där 50 miljonerna i ett vindkraftverk eller en halv miljard i en park på tio verk. Elcertifikaten är verkligen ingen detalj.

När det gäller bolagens ansvar och när det gäller subventioner är överenskommelsen solklar: Inga subventioner till kärnkraft! Det kommer om möjligt att stå klart i tillståndsgivandet att det ska ställas krav på att man ska ha de resurser som krävs för att hantera till exempel en olycka. Att påstå att staten kommer att gå in och ta på sig det här stämmer inte överens med verkligheten.

Anf. 55 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Upp till 12 miljarder kronor är det ägarna av kraftverken som är ansvariga. Sedan finns det internationella överenskommelser som tar kostnaden mellan 12 och 15 miljarder. Kostnader därutöver kommer att falla på någon annan, diffust vem. I det här fallet är det väl uppenbart att ”någon annan” kommer att vara staten. 157 miljarder lägger BP i en fond för att de har drabbats av olyckan i Mexikanska golfen – också en olycka som det innan den hände ansågs extremt osannolikt att den skulle inträffa. Det går inte att kalla det för ett obegränsat skadeståndsansvar när man sätter siffran till 12 miljarder kronor.

Frågan om elcertifikaten har vi rätt ut. Vi har inte för avsikt att avskaffa dem. Vi tycker att de behöver ses över så att de blir mer effektiva, och vi från Miljöpartiets sida vill komplettera dem med ytterligare system. Jag tror faktiskt inte att det är så många där ute som tvivlar på att Miljöpartiet kommer att bedriva en politik för att Sverige ska få en större produktion av förnybar el.

Däremot vet jag att det är många som är tveksamma på grund av den politik som den här regeringen bedriver, framför allt när det gäller huruvida det är någon idé att satsa på forskning och utveckling av de förnybara energikällor som skulle kunna bli en viktig del av framtidens energiproduktion.

Det stämmer att elcertifikatssystemet är tvingande fram till den nivå man har satt upp. På det sättet styr man marknaden. Men det är inte det enda som görs med förnybar energi i Sverige. Det händer också annat vid sidan av, och det behöver hända annat vid sidan av. Men hur ska vi få dem intresserade av att investera pengar i att utveckla dessa nya förnybara energikällor, att förbättra så att vi får andra energikällor som kan komma in senare, om det råder en sådan osäkerhet om huruvida vi får tio nya kärnkraftverk eller inga alls?

Anf. 56 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Maria Wetterstrand säger att bland dem som ska investera är det nog ingen som är tveksam till att Miljöpartiet vill ha en stark utbyggnad. Nu är det ju så att när man står i begrepp att investera gäller

det att kunna räkna hem investeringarna. Man kan inte komma med riksdagens protokoll och betala räntan på banken, utan det gäller att ha ekonomiska förutsättningar. Det är just det som man är bekymrad för.

När det gäller skadeståndsansvaret är det bara att konstatera att vi har ett systemskifte när vi tar det här beslutet i dag, därför att vi höjer upp skadeståndsansvaret inte bara för eventuellt nya reaktorer utan också för de reaktorer som i dag är i drift. Det tycker jag är viktigt att säga i det här sammanhanget. Tidigare har vi haft ett mycket begränsat skadeståndsansvar för nuvarande reaktorer. Nu införs samma typ av obegränsade skadeståndsansvar för de gamla reaktorerna som för eventuella nya framöver.

Anf. 57 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till propositionen och avslag på samtliga motioner.

Med det sagt skulle jag vilja börja med att citera en klok person som för en tid sedan fällde följande kommentar om alliansregeringens energioverenskommelse:

”Men beslutet är viktigt redan nu, för det ger en signal till investerare om att vi här i Sverige kommer att slå in på en mer industrivänlig energipolitik. Man törs investera i energiintensiv industri även i fortsättningen.”

Man kanske skulle kunna tro att citatet kommer från någon kärnkraftsförespråkare här i kammaren, men det är fel gissat. Inte heller är det taget från någon chef i kärnkraftsindustrin. Nej, det handlar faktiskt om ett citat från en person som är ledare för ca 17 500 arbetare inom pappers- och massaindustrin. Hans namn är Jan-Henrik Sandberg och han är ordförande för LO-förbundet Pappers. Det är intressant därför att det visar tydligt vad denna debatt borde handla om. Ska investerare våga satsa i energiintensiv industri måste kärnkraften finnas kvar.

Vad är din respons till Pappers ställningstagande, Tomas Eneroth?

Den samlade åsikten hos De rödgröna är att kärnkraftens vara eller inte vara ska provas varje mandatperiod. Denna ryckighet bidrar sannernigen inte till den långsiktighet som basindustrin och fackföreningar som Pappers efterfrågar.

Fru talman! I dag tar vi, som företrädare har sagt flera gånger, ett historiskt beslut genom att avvecklingslagen för kärnkraften upphävs. Socialdemokraterna avskaffade 2006 tankeförbudet vad gäller forskning kring kärnkraft. Alliansen går nu vidare och har i sin energioverenskommelse klarlagt att kärnkraften behövs för överskådlig framtid.

Dagens beslut skulle kunna betyda slutet på en 30-årig konflikt. Som förut har sagts är det dags att komma upp ur skyttegravarna och ta bort den blöta filten. Man kanske kan hoppas på att det 30-åriga kriget är slut i den här frågan.

För 30 år sedan, när vi folkomröstade om kärnkraften, visste vi inte det vi vet i dag, att den ökade koldioxidhalten i atmosfären är det största miljöhotet på vår planet. Vetskapen om detta har lett till att vi kristdemokrater tillsammans med våra allianskamrater har storsatsat på förnybar energi, vilket bland annat innebär, som företrädare har sagt, en tredubbling av vindkraften.

Vi måste ändå vara realistiska och inse att om vi ska möta framtiden så koldioxidneutralt som möjligt kan vi inte bortse från kärnkraften som

är en i huvudsak koldioxidneutral energikälla. I huvudsak koldioxidneutral innebär inte att den är helt koldioxidneutral, men frågan är om något enda energislag är det. Ser man på de livscykelanalyser som Vattenfall genomfört är faktiskt vindkraftens utsläpp av koldioxid räknat per gram per kilowattimme el till kund högre än den är för kärnkraften. Det handlar bland annat om de utsläpp som sker i byggfasen och när gamla vindsnurror ska monteras ned.

Fru talman! Hur ser det ut för kärnkraften i världen i dag? Kärnkraften finns i dag i ett trettiotal länder. De omkring 440 reaktorerna svarar för ca 15 procent av världens elproduktion. Antalet reaktorer har varit i stort sett oförändrat de senaste åren, men den totala kärnkraftsproduktionen har ökat. Det beror på effekthöjningar i befintliga reaktorer samt på att nybyggda reaktorer är större än de gamla som avvecklas. Vad vi ser är något av en renässans för kärnkraften. Tack vare kärnkraftens klimatfördelar bedöms den i allt fler länder som en nödvändig del av satsningen på hållbar energiförsörjning.

Under de senaste 20 åren har kärnkraftsutbyggnaden varit koncentrerad till Sydostasien. Jag tänker på Kina, Taiwan, Japan, Sydkorea och Indien. Men sedan några år tillbaka förbereds en omfattande nybyggnad även i västländerna. I Finland håller, som bekant, en ny stor reaktor på att byggas, liksom i Frankrike. Storbritannien planerar att ersätta äldre reaktorer med ny kärnkraft och har sett ut platser för nybyggnad. I USA har de första ansökningarna om nya reaktorer på nästan 30 år gjorts, och staten har beviljat lånegarantier för nybyggnad. Den amerikanska kärnkraftsmyndigheten har dessutom förlängt driftstillstånden från 40 år till 60 år för ett antal reaktorer.

Vad är då de viktigaste skälen till den förändrade synen på kärnkraften i världen? Det är att ny elproduktion behövs runt om i världen. Utbyggnaden av förnybara energikällor behövs, men den är dyr och tar lång tid. Kärnkraftsproduktionen är praktiskt taget fri från koldioxidutsläpp. Ny kärnkraft anses vara konkurrenskraftig även långsiktigt. Säkerheten vid världens kärnkraftverk har förbättrats avsevärt de senaste 20 åren. Leverantörerna erbjuder nya reaktortyper med bättre driftsegenskaper.

Låt mig också säga att EU-parlamentet har beslutat att satsa på nästa generations kärnkraftsteknik. Som kammaren säkert känner till går det ut på att använda utbränt kärnbränsle för att kunna driva den nya typen av reaktor. Den första kommer att vara färdig till 2022 i Frankrike. Det har nyligen satts i gång ett forskningsprojekt i Sverige i Uppsala, på Chalmers och på KTH. Det är jättebra. Här kan Sverige spela en nyckelroll i nästa generations kärnkraftsutveckling.

Fru talman! Jag har sagt det tidigare i denna debatt, och jag säger det igen: Det gäller att vara realistisk i debatten om kärnkraften. Det är nämligen orealistiskt att tro att vi inom 15–20 år då de nuvarande kärnkraftverken ett efter ett kommer att behöva fasas ut kommer att ha så stor tillförsel av el från förnybara källor att vi helt kan stänga ned kärnkraften utan att det får förödande konsekvenser för både basindustrin och svenska hushåll i övrigt. Eftersom det tar ca 15 år från det att planeringen sätts i gång till dess att kärnkraftverket är i gång måste vi planera nu. Annars riskerar både basindustrin och hushållen att drabbas hårt.

Men oppositionen ser inga problem med att spela Jeopardy med framtidens energipolitik. Man säger en sak för att lugna industrin, samtidigt

som man politiskt driver motsatt politik. Samtidigt som man skriver vackra ord i reservationen, ”det är uppenbart att Sverige behöver en långsiktig och stabil energipolitik”, vill man varje mandatperiod ompröva kärnkraftens vara eller inte vara. Vilken långsiktighet och stabilitet finns det i en sådan politik?

Från oppositionens sida tar man också fram argumentet att regeringens planer på att förnya kärnkraften skulle innebära att utbyggnaden av vindkraft och annan förnybar elproduktion bromsas. Vad är det som säger det? Vi har ett system med elcertifikat som är ett mycket effektivt styrmedel för att driva fram investeringar i ny miljövänlig elproduktion. I fråga om elcertifikatssystemen har vi gett ett klart besked att de ska utvecklas och förlängas till 2035.

Fru talman! Ett nej till regeringens förslag i dag kommer att stå Sverige dyrt. Risken är stor att basindustrin bestämmer sig för att investera och vidareförädla på annat håll. Kärnindustrin kommer också att åderlåtas på kompetens inom kärnteknikområdet.

Dagens omröstning är något av en ödesdag för basindustrin och därmed för hela det svenska folkhushållet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Anger och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda m).

(forts. 5 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.45 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

4 § Frågestund

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

Frågestund

Anf. 58 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa justitieminister Beatrice Ask, statsrådet Cristina Husmark Pehrsson, statsrådet Maria Larsson, jordbruksminister Eskil Erlandsson och miljöminister Andreas Carlgren välkomna.

Justitieminister Beatrice Ask besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Frågestund

Anf. 59 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Vem som helst av oss kan råka ut för en olycka eller bli sjuk. Jag vill ha en sjukförsäkring som är trygg ekonomiskt och som ger en trygg förvisning om rätten till stöd tillbaka till arbete. Så är det inte i dag.

I morgon bitti kan någon i det här landet vakna upp och känna en knöl i bröstet, cancer. Hon ska kunna koncentrera sig på att bli frisk och genomgå behandling, inte behöva oroa sig för ekonomin eller om ungarna måste sluta med sina fritidsaktiviteter för att man inte har råd.

Sex av tio löntagare tror inte att de kommer att ha en ekonomisk trygghet vid långvarig sjukdom. Fyra av tio, flest bland Sacomedlemmarna, känner att de inte kommer att få tillräckligt stöd för återgång till arbete.

Min fråga till socialförsäkringsministern är: Är du nöjd med detta?

Anf. 60 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Många av dem som tidigare blev sjuka kunde inom ett år få förtidspension. Fast de egentligen hellre ville ha insatser i form av rehabilitering, stöd, vård och behandling blev de förtidspensionerade. Det masspensionerades 140 personer om dagen i tio år. De fick 64 procents ersättning. De fick ingen del av rehabilitering, ingen del av arbetsmarknadspolitiska åtgärder och det var ett sakligt skäl för uppsägning. Det tycker jag var en fruktansvärd situation för väldigt många.

Den här regeringen har infört en rehabiliteringskedja med garanti, med satsningar på företagshälsovård där man särskilt och i synnerhet ska hjälpa dem som är svårt sjuka och allvarligt sjuka. Den som har en knöl i bröstet av cancersjukdom har självklart 80 procents ersättning, och det är inga tidsgränser.

Anf. 61 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Nu pratar om vi vad den här regeringen har gjort. Moderaterna är ansvariga för en kallare och hårdare sjukförsäkring med stelbenta tidsgränser, ensidigt riktade mot den enskilde, med utförsäkring och stupstock.

Vill man förändra verkligheten måste man se verkligheten som den är, som den högutbildade kvinna på Södermalm som nu tvingas sälja sin bostadsrätt och flytta ungarna till en annan skola bara för att kunna söka försörjningsstöd efter långvarig sjukdom, som den civilingenjör som har fått whiplashskada och jobbar 75 procent och tvingas säga upp sig för att ställa sig sist i kön på Arbetsförmedlingen eller som den kontorist som tvingas avbryta sin rehabilitering för att gå på kurs på Arbetsförmedlingen. Så bygger man inte ett starkt samhälle, så håller man inte samman. Det är inte solidaritet.

Min enkla sista fråga i dag är: Tror socialförsäkringsministern att svårt sjuka människor blir friskare för att de blir fattigare?

Anf. 62 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Svårt sjuka personer vill ha stöd, hjälp och rehabilitering. Man vill inte bli gömd och glömd i åratals långa sjukskrivningar med följden att bli förtidspensionerad och bli gömd för evigt. Man får 64 procents ersättning, och man blir uppsagd.

I stället har vi velat ge särskilt skydd till dem som är allvarligt sjuka. Därför finns det inga tidsgränser för dem, de får 80 procent.

Jag kan förstå om Veronica Palm börjar bli lite desperat nu när vi ser att av de 12 000–14 000 som har gått över till Arbetsförmedlingen för en tre månaders introduktion i lugn och ro i egen takt vill 65–70 procent vara kvar hos Arbetsförmedlingen i de olika insatserna och åtgärderna. Vi kan se att av de 2 000 som inte ville gå in försörjer sig i dag 64 procent på egen lön eller arbete. Av dem som glömdes och gömdes i sjukförsäkringen och som nu får en möjlighet att komma tillbaka till arbete och sysselsättning vill mellan 65 och 75 procent vara kvar hos Arbetsförmedlingen. De vill inte gå tillbaka till sjukförsäkringen.

Kommersiell valjakt

Anf. 63 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Min fråga går till Andreas Carlgren och handlar om valjakt.

Det blir snart ett möte med den internationella valfångstkommissionen där det ligger ett förslag från presidiet om att tillåta kommersiell valjakt igen, något som tidigare har varit förbjudet.

Den svenska regeringen har här, förvånande nog, planerat att ställa sig bakom kompromissen och därmed öppna upp för kommersiell valjakt igen. Vi är väldigt överraskade över det ställningstagandet, speciellt som en klar majoritet av EU-länderna står bakom det tidigare, att det skulle vara ett totalförbud mot kommersiell valjakt. Sverige splittrar därmed EU-linjen. Därför riskerar man att alla EU-länder tvingas att lägga ned sina röster. Ett sådant förfarande skulle leda till att risken är stor att det blir en majoritet på mötet för att öppna upp för kommersiell valjakt igen.

Jag måste ställa frågan till miljöminister Carlgren varför Sverige driver den linjen och om man kan tänka sig att ompröva det så att vi kan få en EU-linje som är emot kommersiell valjakt.

Anf. 64 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Det raka svaret på Per Bolunds fråga är att vi vill ha fullständig internationell kontroll på den valjakt som sker under Internationella valfångstkommissionens övervakning. Vi säger nej till kommersiell valjakt. Vi arbetar därför för ett förbud mot kommersiell valjakt under IWC.

Det är bra om det i någon mån kan påverka vad Miljöpartiet påstår. Sanningen är att det inte tidigare varit förbjudet. Det har i själva verket funnits regler på papper som inte har kunnat tillämpas i verkligheten därför att det har funnits så många undantag, därför att man fullt ut kunnat jaga val lite under vilda västern-förhållanden. Det är det vi nu vill ändra.

Frågestund

Anf. 65 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Det är ett förvånande uttalande från miljöministern. Följer man debatten i EU och lyssnar på vad andra länders regeringar säger får man intrycket att det är precis det motsatta. Man är väldigt upprörd från till exempel Storbritanniens och Tysklands regeringar, för man tycker att Sverige går emot den princip som tidigare varit, enighet inom EU. Man är förbluffad över det.

Jag har själv mött företrädare för den australiensiska regeringen, som visserligen inte är inom EU men som också har företrätt samma linje, som var både upprörda och djupt bekymrade över Sveriges hållning i frågan och frågade: Hur ska vi kunna påverka Sverige att inta en klokare och mer resonabel hållning så att man inte gör det som vi gjorde? Man har faktiskt öppnat upp för kommersiell valjakt.

Kommersiell valjakt har tidigare inte varit tillåten, men det har funnits länder som har brutit mot principen. Men att bara för att länder bryter mot principen helt plötsligt säga att det blir tillåtet med kommersiell valjakt igen är en väldigt underlig princip. Man böjer sig för länder som inte respekterar internationella regelverk.

Den här regeringen har kritiserat den förra för att den inte har nått enighet med EU, och nu gör man precis samma sak själv.

När kommer ni att ändra uppfattningen?

Anf. 66 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Det är bra att Per Bolund nu har fått klarhet i att han har gått på ett felaktigt meddelande från TT och Reuters som är dementerat. För att vara tydlig: Vi vill att all valjakt regleras av Internationella valfångstkommissionen, utifrån forskarnas rekommendation – det ska vara vetenskaplighet som gäller – och under internationell kontroll, i enlighet med de beslut som har tagits här i riksdagen. Det ligger i linje med Sveriges tidigare linje, och det innebär förbud för kommersiell valjakt under IWC.

Dessutom ska vi veta att de närmaste dagarna kommer det att vara mycket tuffa förhandlingar. Precis som Per Bolund säger finns det ett antal nationer som inte alls vill underordna sig reglerna. Det mödosamma arbetet är att försöka tvinga dem in. Jag vill ändå inte ge några stora förhoppningar om att det ska lyckas. Jag tror att det kan vara mycket besvärligt. Men skyll det då inte än en gång på Sverige, utan låt skulden falla på dem som jagar val olagligt.

Ungdomar och kriminalitet

Anf. 67 HELENA BOUVENG (m):

Fru talman! Min fråga går till justitieminister Beatrice Ask och berör unga människor som riskerar att välja den kriminella banan.

Under den gångna mandatperioden har det skett många positiva reformer inom rättsväsendet. Den historiska satsningen på polisen har inneburit att vi i dag har 2 800 fler poliser – en förstärkning som gör det

möjligt med fler närvarande poliser både för att förhindra att brott begås och för att klara upp brott som har begåtts, att poliser finns där ungdomar rör sig, att poliser har kunskap om vad ungdomar håller på med och tycker och tänker. Trots detta konstaterar regeringens utredare Carin Götblad att det finns 5 000 ungdomar som riskerar att dras in i kriminella nätverk, en skrämmande siffra.

Min fråga blir därför om justitieministern tror att det går att stoppa tillförseln av medlemmar till kriminella grupperingar och, i så fall, vilka åtgärder justitieministern vill vidta.

Anf. 68 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är klart att det går att stoppa rekryteringen av ungdomar till kriminella nätverk, och det är alldeles nödvändigt att vi gör det. Problemet är att åtgärderna inte har varit samordnade.

Man kan vara nästan var som helst i Sverige och upptäcka att det finns ungdomar som hanteras av socialtjänsten, av skolan, av föräldrar och av polis, fast lite styckevis och delat. Det finns ingen samordning.

Den utredning som vi har låtit göra för att se hur man kan få någonting som fungerar bättre föreslår ett mer sammanhållet synsätt på hur man ska arbeta. Carin Götblad föreslår i sin utredning sociala insatsgrupper, som hon kallar det för, där man helt enkelt identifierar de här ungdomarna, ser till att alla de som arbetar med individerna talar med varandra och drar åt samma håll och får mer effekt på åtgärderna.

Vi har naturligtvis haft en brist på poliser i många miljöer. Regeringens satsning på polisen är värdefull. Det öppnas nya poliskontor i väldigt många förorter och storstadsområden där det har varit tomt, och det är viktigt.

Anf. 69 HELENA BOUVENG (m):

Fru talman! För en tid sedan antogs i denna riksdag en reform beträffande barn under 15 år som misstänks för brott. Den innehöll bland annat att fler brott som begås av unga ska utredas. I samma proposition antog Alliansen förslaget att polisen ska ha rätt att drogtesta barn under 15 år. Runt denna fråga var debatten stor om integritet kontra tidiga och tydliga signaler.

Min erfarenhet från besök av unga som under senare år blivit omhändertagna är att de menar att det inte hade behövt gå så långt om reaktionerna hade kommit tidigare. Då undrar jag om det finns någon ålder som man måste uppnå för att få den vård man har behov av.

Min fråga till justitieministern blir därför vilket resultat hon väntar sig av den möjlighet som polisen nu har att drogtesta barn under 15 år.

Anf. 70 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Tack för frågan! Jag tror att det resultat vi får är att vi kommer att upptäcka att vi har ganska dåligt på fötterna när det gäller behandlingsinsatser, eftersom vi vet att det finns ungdomar i 11–12-årsåldern som missbrukar narkotika. Det finns ingen missbrukarvård för barn i dag i någon större omfattning, men då får vi väl se till att skaffa oss detta. Svårare än så är det inte. Och det är viktigt att vi gör det.

Frågestund

Anf. 71 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till minister Maria Larsson.

I tisdags var jag på tidningen Socionomens seminarium om fattigdom. Det var ett väldigt intressant seminarium med de främsta forskarna, socialsekreterare från Rinkeby, diakoner och brukarorganisationer. De konstaterade att klyftorna och fattigdomen ökar i Sverige, men att alltmer ansvar läggs på den enskilda individen om man är fattig och att det yttersta skyddsnätet i kommunerna får ta ansvaret för att sjukförsäkringen inte längre fungerar som den gjorde förut och inte heller a-kassan. Det man pekade på var att man har väldigt lite möjligheter inom socialtjänsten att ge det stöd som behövs. Man upplever också att det är en alltmer repressiv och kontrollerande socialtjänst. Ett exempel är Stockholms stad, som bytte till borgerligt styre och tog bort rätten till SL-kort så att människor som lever på socialbidrag inte ska kunna resa i staden och ta del av stadens möjligheter och service.

Jag skulle vilja ställa frågan till ministern: Hur vill ministern möta situationen med ett ökat tryck på försörjningsstödet, mer kontroll och repression i stället för möjligheter för människorna?

Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Eva Olofsson har alldeles rätt i att antalet personer som har behov av socialbidrag har ökat den senaste tiden. Det beror på att vi har befunnit oss i en internationell lågkonjunktur av sällan skadat slag. Det är också anledningen till att fler människor har mist sitt jobb och att fler kan behöva tidvis försörjning genom socialbidrag. Men låt mig säga att den ökning vi har sett inte alls är i proportion med ökningen under tidigare lågkonjunkturer.

Enligt statistiken för 2009 var det 5,8 procent av hushållen som hade ekonomiskt bistånd någon gång under året. Det betyder att vi är tillbaka på samma andel av befolkningen som år 2006, alltså när vi övertog regeringsmakten. Det var först en nedgång men har sedan ökat något igen beroende på lågkonjunkturen. Det är det vi ser i varje lågkonjunktur.

Anf. 73 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Den bild jag har handlar om att människor kommer till socialkontoret för att a-kassan har blivit sämre eller för att sjukförsäkringen inte fungerar.

Något som jag tyckte var väldigt intressant var när forskaren Gunvor Andersson pratade om just barnens situation. Hon lyfte fram att de flesta barn vars föräldrar lever på försörjningsstöd är 0–5 år. Vad man kan se är att de första åren i barnens liv är väldigt viktiga. Och det finns en stor risk att den låga nivån på försörjningsstödet och det allt restriktivare försörjningsstödet drabbar mammorna och deras möjligheter att ge barnen det stöd och den stimulans de behöver när de själva lever under ekonomisk stress och det inte finns barnomsorg på obekvämt arbetstid och de har svårt att få jobb.

Jag skulle vilja fråga Maria Larsson: På vilket sätt ska vi stödja de här ensamstående mammorna och deras barn, så att barnen får en bra start i

livet, när de behöver leva på försörjningsstöd? Målet är ju jobb, men vissa perioder är människor tvungna att använda försörjningsstöd.

Prot. 2009/10:139
17 juni

Anf. 74 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Eva Olofsson vill ge sken av att det inte har någon betydelse att vi har haft en internationell lågkonjunktur. Det är normalt i varje lågkonjunktur att antalet socialbidragstagare ökar något. Men, som sagt var, nivån är densamma som när vi övertog regeringsmakten.

Att antalet fattiga barn ökar är inte sant. Vi såg en klar nedgång i antalet barn som lever i fattigdom i Sverige ända fram till dess att lågkonjunkturen trädde in. Det skedde en minskning under våra första år av mandatperioden, vilket vi ska vara väldigt glada för, och det hoppas jag att också Eva Olofsson är glad för. Det beror på att fler människor i vårt land fick ett jobb, och det är det absolut bästa sättet till egenförsörjning och till en väg ut ur fattigdomen. Det är också svaret för framtiden. Vi måste lägga all kraft på att se till att jobben växer och blir fler i vårt land, därför att det är den säkraste möjligheten att komma ur fattigdom.

Sedan har vi också, för att se till att socialbidragen finns på plats, gett kommunerna 17 miljarder som ett extra tillskott för att de ska klara det.

Frågestund

Åtgärder mot ny narkotika

Anf. 75 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till Maria Larsson.

Sverige är ett av de länder som resolut bekämpar användning av narkotika. Vi för en restriktiv narkotikapolitik, åtminstone under den här regeringens tid. Samtidigt har narkotikaförsäljningen blivit en del av den organiserade brottsligheten med starka internationella anknytningar. Narkotika drabbar våra ungdomar och ger dem menliga effekter långt fram i livet.

Antalet narkotiska preparat och hälsofarliga substanser ökar hela tiden på marknaden, och att kontrollera dem och klassa dem som förbjudna är tidskrävande. Tillverkarna kan enkelt ändra en molekyl och har sedan ett nytt preparat. Samhället kommer hela tiden på efterkälken och man kan i princip aldrig hinna ifatt. I vissa länder har man försökt klassificera det här som en familj av substanser.

Min fråga till folkhälsominister Maria Larsson är: Vad avser ministern att göra för att effektivt bekämpa de nya preparaten som hela tiden ökar?

Anf. 76 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det är riktigt som frågeställaren säger att den nya Internetmarknaden har blivit en stor utmaning för oss i narkotikapolitiken. Det är många nya preparat som poppar som ännu inte är narkotikaklassade.

Det är anledningen till att vi har begärt förslag från en utredare på hur vi ska kunna vara mer snabbfotade. Vi bad också utredaren titta på möjligheten att kunna ha en generisk klassifikation av narkotiska preparat, alltså gå mer på substans.

Svaret från utredaren, som vi har lagt en lagrådsremiss på, är att det skulle vara ett mindre rättssäkert sätt att göra den typen av bedömning av sammanhållna grupper av preparat, och det skulle framför allt inte vara en snabbare väg till klassificeringen. Man kan nämligen förutsätta att det skulle finnas ganska många tveksamma fall som skulle leda till domstolsprövning, vilket inte alltid är den snabbaste vägen att gå.

Vi har försökt ta oss fram på andra vägar, till exempel genom att rusta Folkhälsoinstitutet för att snabbare kunna nå en klassificering genom att upptäcka nya preparat.

Anf. 77 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Jag tackar ministern för det positiva svaret. Hur gör Sverige för att föra ut sin restriktiva narkotikapolitik och hur ser det europeiska samarbetet ut kring detta? Hur förmår man till exempel Holland att blir mer restriktivt?

Anf. 78 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det här är en viktig fråga att jobba med både på det nationella och på det internationella planet. Särskilt gäller det i denna brytningstid i Europa och världen i övrigt då många arbetar för en ökad legalisering av olika typer av preparat.

Det är viktigt att vi står för en nollvision och en restriktiv narkotikapolitik och att vi marknadsför den internationellt. Det gör vi i WHO-sammanhang och EU-sammanhang. Vi kommer också att ta upp det som en punkt på Nordiska ministerrådets möte i nästa vecka.

Kartläggning av hemlösheten

Anf. 79 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Även min fråga går till Maria Larsson. Mycket talar för att hemlösheten har brett ut sig i vårt land under denna mandatperiod. Bostadsbristen är stor. Vi har rekordhög arbetslöshet. Ni har skurit ned på missbrukarvården. Andelen fattiga i Sverige har ökat kraftigt. Socialbidragstagandet skenar. Man ser i gatubilden överallt i dag hur människor får bo i portuppgångar.

När jag var minister i den förra socialdemokratiska regeringen uppdrog jag åt Socialstyrelsen att göra en nationell kartläggning av hur många som då var hemlösa. År 2005 kom man fram till siffran 17 800 hemlösa i Sverige.

Socialstyrelsen menade att man borde göra en sådan här kartläggning vart femte år. Nu är det 2010. Varför har inte Maria Larsson tagit initiativ till en ny kartläggning? Vet Maria Larsson hur många som är hemlösa i Sverige i dag?

Anf. 80 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det har varit en rapportering om hemlösheten vart sjätte år tidigare, så det kommer en ny rapport 2011, kan jag lugna Morgan Johansson med.

Hemlöshet är inte acceptabelt i ett välfärdsland av svensk modell. Därför ska vi göra allt vi kan för att bekämpa hemlösheten. Redan 2007

lade vi fram en strategi med fyra mål på detta område. Vi kommer att få en uppföljningsrapport på dessa mål från Socialstyrelsen om bara någon vecka.

Låt mig glädja Morgan Johansson med att det är positiva tendenser på en rad olika områden. Inte minst vräks färre människor från sina bostäder. Den metod vi har försökt sätta och implementera i kommunerna med ett bättre samarbete mellan socialtjänst och kronofogdemyndighet för att förhindra att vräkning sker verkar vara väl fungerande – inte överallt ännu men på många ställen.

Anf. 81 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Socialstyrelsen ville göra kartläggningen vart femte år, och nu är det 2010. Jag tror att orsaken till att Maria Larsson inte vill veta hur många som är hemlösa i Sverige i dag är att siffrorna skulle komma före valet. Hon vill inte veta för att då skulle allmänheten direkt få ett kvitto på effekterna av Alliansens politik för de allra mest utsatta i Sverige, de som inte ens har tak över huvudet.

Nu säger Maria Larsson att kartläggningen kan komma 2011. Såvitt jag vet att Socialstyrelsen fortfarande inte fått något sådant uppdrag från regeringen. Men 2011, på andra sidan valet, ska vi kanske få veta.

Jag tror dock inte att vi behöver några siffror. Det räcker nog för människor i allmänhet att se sig om i våra stora och nu även mindre städer. Då ser de hur allt fler får leva på gatorna och ibland tigga sig fram. Det är en fruktansvärd ofärd som breder ut sig i vårt land. Det är något som vi inte sett tidigare.

Vet Maria Larsson över huvud taget hur många hemlösa som finns i Sverige i dag? Det vet hon inte, och det är häpnadsväckande.

Anf. 82 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det är naturligt i en valrörelse att oppositionen gör allt för att svartmåla. Det här är dock ett område som vi har arbetat strukturerat metodiskt med sedan 2007 på ett sätt som inte har skett förut. Det tar tid att implementera nya metoder i kommunerna.

Jag kan glädjande nog säga att vi har börjat få bättre statistik. Under Morgan Johanssons tid hade vi ingen aning om hur många barn som vräktes. Det har varit en angelägen uppgift för mig att få fram en sådan siffra. Vi fick den för första gången 2008, och vi har haft en uppföljning på detta. För första gången vet vi, och vi kunde också se en tydlig förbättring från 2008 till 2009 när det gällde antalet vräkt barn.

Vi sopar inget under mattan. Vi vill ha upp siffrorna i ljuset för att kunna arbeta metodiskt och förbättra läget. Många förbättringar har skett, men det finns mycket kvar att göra. Sverige ska inte ha hemlöshet. Vi ska se till att vi får ett samhälle där hemlöshet inte tillåts.

Djurskyddet inom minkuppfödningen

Anf. 83 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Djur som hålls i människans tjänst har enligt djurskyddslagen rätt till sitt naturliga beteende. Ända sedan början av 90-talet har åtskilliga rapporter och utredningar kommit fram till att minkar som föds

upp i Sverige inte har möjlighet att utöva den rätten. Många av dem utvecklar beteendestörningar.

Inför förra valet lade vi rödgröna fram ett förslag om skärpta djurskyddskrav för minkuppfödningen så att den skulle följa djurskyddslagen. Innan det kom till omröstning hann det bli val, och riksdagen fick en borgerlig majoritet som röstade nej till förslaget. Man var helt enkelt inte beredd att stå upp för djurskyddslagen om det innebar att minknäringen skulle behöva läggas ned. I stället hoppades man i debatten att näringen skulle lösa detta själva. Den skulle få fram till 2010 på sig.

Nu är det 2010, och min fråga till jordbruksministern är därför: Anser jordbruksministern att minkfarmarna lever upp till djurskyddslagen i dag? Eller är det dags att se till att de gör det?

Anf. 84 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! I människans vård finns ett antal domesticerade djur. Att de ska ha det bra är min principiella uppfattning. Det inkluderar även minkar som är domesticerade och i människans vård.

Det är emellertid så att det förs debatter om minkar och andra djurslag och beteenden som mänskligheten har. Detta har gjort att jag och regeringen har tillsatt en utredning som ska se över alla delar av den djurskyddslagstiftning som vi har i vårt land. Jag förväntar mig att få denna utredning under våren 2011 för att därefter i en proposition kunna ta ställning till den lagstiftning vi har och ska ha i vårt land som innebär att djur ska ha det bra.

Anf. 85 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Den där utredningen måste vara jordbruksministerns smartaste drag, för varje gång jag ställer en fråga om djurskydd får jag till svar att Djurskyddsutredningen kommer att lösa allt – även om den inte alls har i direktiven att titta på det ena och det andra.

Min fråga är lite mer konkret. Till 2010 skulle minknäringen ha löst beteendestörningarna. Anser jordbruksministern att man har gjort det?

Så sent som för en månad sedan skrev ett gäng professorer och veterinärer på Svenska Dagbladets debattsida att de ansåg att minkuppfödningen fortfarande bröt mot djurskyddslagen. Man hade en studie där 85 procent av minkarna uppvisade beteendestörningar.

För mig är slutsatsen solklar. Minkuppfödningen i Sverige lever inte upp till djurskyddslagen. Näringar som inte följer lagen borde antingen anpassa sig eller lägga ned. Vad tänker jordbruksministern göra?

Anf. 86 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Min enkla kommentar till frågeställningen är att jag förutsätter att de som har djur i sin vård lever upp till den lagstiftning vi har. Något annat är inte acceptabelt. Nu håller vi dessutom på att se över lagstiftningens alla delar vad beträffar djur – detta av skäl som jag har nämnt många gånger, inte minst i frågesvar till frågeställaren.

Vi har till exempel fått nya djurslag i vårt land, till glädje och ibland till nytta för mänskligheten. Vi måste alltså se över den samlade djurskyddslagstiftningen. Ett sådant uppdrag har regeringen givit till en utredare och jag förväntar mig att få resultatet vårterminen 2011.

Anf. 87 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöminister Andreas Carlgren.

Det är ju ett spännande uppdrag man har som politiker att försöka forma framtidens politik som innehåller utveckling och en hållbar utveckling. Det handlar om ekonomi, mänskliga resurser och miljö. Miljöministern sitter ju på den högsta posten och ansvarar för de frågorna.

Jag vet att det har skett mycket under mandatperioden. Jag skulle vilja höra vad som är det bästa i den miljöpolitik som ni har genomfört under mandatperioden, det som gett mest resultat. Det som gör att man engagerar sig politiskt är ju att man vill vara med och göra skillnad och ställa om Sverige till hållbar utveckling.

Vilka är de bästa delarna i den politiken?

Anf. 88 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag skulle säga att det allra viktigaste är att vi har lyckats knäcka klimatkurvan när det gäller transportsektorn. Där ökade utsläppen tidigare. Förra året minskade de för första gången. Det beror framför allt på att vi har fått så många fler miljöbilar. Antalet har vuxit från 23 000 årsskiftet 2005/06 till upp mot 300 000 i dag. Det har inneburit att vi nu leder ligan i Europa när det gäller att minska utsläpp från nya bilar. Förra året var statistiken att klimatutsläppen från nya bilar minskade mer än vad som har uppmätts alla år sedan mätningarna startade 1978. Det har bidragit till att det här är de år då vi ser de största klimatutsläppsminskningarna under en sammanlagd fyraårsperiod. Det är en av de segrar vi har vunnit den här perioden.

Anf. 89 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Sverige har ju det mest ambitiösa målet i Europa. Mål är en sak, utförande en annan. Har vi åtgärder som kommer att leda till att vi når målen? Det är ju det absolut viktigaste när vi sätter upp mål.

Anf. 90 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Det är den stora poängen. Vi har redovisat inte bara målen utan också hur vi ska nå dem. Mot oss i höstens val står ett alternativ där man bara har redovisat en tiondel av klimatmålen. Det är som att erbjuda en tågresan till Malmö och sälja biljett för det och tågresan sedan bara räcker till Gnesta. Det är ingen som skulle bli särskilt lyckosam på det.

Vi har dessutom klarat av att tredubbla vindkraften. Bioenergin har gått om oljan som den största energikällan i Sverige. Vi har gjort enorma havsmiljösatsningar under den här perioden. Det är rader av segrar för miljön. Det är inte underligt att vi genom ansvar för offentliga finanser har kunnat satsa på en kraftig ökning av miljöbudgeten från 15 till 20 miljarder de här åren.

Frågestund

Anf. 91 LARS U GRANBERG (s):

Fru talman! År 2000 klubbade riksdagen en tioårig handlingsplan för handikappolitiken. Ett av målen är ett tillgängligt samhälle. Enkelt avhjälpna hinder skulle vara åtgärdade 2010. Alla samhällssektorer har ett ansvar för genomförandet, och regeringen har ett ansvar för att se till att målet uppnås.

Maria Larsson framförde följande i en debattartikel förra veckan: Vår regering kunde snabbt efter tillträdet 2006 konstatera att arbetet dithills gått för långsamt för att tillgänglighetsmålet ska kunna nås i år.

Min fråga till statsrådet Maria Larsson är: Om du redan 2006 såg att målet inte skulle kunna nås 2010, varför vidtog du inga konkreta åtgärder för att uppfylla målet?

Anf. 92 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Vi vidtog åtgärder. När det gällde den handikappolitiska plan som heter *Från patient till medborgare* och som handlar om att göra samhället mer tillgängligt och få bort de enkelt avhjälpna hindren såg vi att det inte hade gjorts särskilt mycket de sex första åren då Socialdemokraterna hade ansvaret. Vi såg att takten behövde öka. Vi såg också att styrkorna måste samordnas. Vi tillsatte en statssekreterargrupp med representanter från flera departement. Var och en fick göra en hemläxa: Hur ska vi åstadkomma detta?

Vi har gjort insatser på en rad områden, inte minst i transportväsendet där vi hade ett budgettillskott på 150 miljoner kronor för att tillgängliggöra stationer. Vi har kroat arm med SKL eftersom det är viktigt att det händer saker på det lokala planet. Det är där det gör skillnad. Vi har gett SKL i uppdrag att tillsammans med Boverket sköta informationen till fastighetsägare i kommunerna som i många fall inte hade en aning om vad lagen föreskriver.

Anf. 93 LARS U GRANBERG (s):

Fru talman! Mycket har hänt, säger statsrådet Maria Larsson. Jag blir lite konfunderad för senare i samma artikel lägger Maria Larsson fram en strategi till 2015. Då ska det som inte har blivit gjort 2010 bli gjort. Den strategin ska vi ha klar först 2011.

Maria Larsson har haft tid på sig från 2006, då hon såg att vi inte skulle nå målet, till 2011 för att skriva nya strategier för att nå det som inte är gjort. Jag kallar det för väldigt lite konkret verksamhet.

Anf. 94 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Om den takt vi har haft de senaste fyra åren hade varit på plats också de sex första åren hade vi kunnat nå målen. Så var det tyvärr inte. Trots att vi har skyndat på arbetet har vi en hel del jobb kvar. Därför lägger vi nu fram en femårsstrategi i stället för en tioårsstrategi. Det tenderar annars att bli väldigt lite gjort de första åren.

Vi kommer att bryta ned det till tydliga delmål som är uppföljningsbara. Problemet med den strategi som Socialdemokraterna hade var att

det inte var särskilt lätt att utvärdera och bryta ned i delmål. Det tror jag är nödvändigt för att man ska få fart på det lokala och regionala arbetet.

Det är ambitionen. Våra myndigheter håller just nu på med att bryta ned till delmål de inriktningsmål som vi har lagt fast. Det sker ett strukturerat medvetet arbete för att de enkelt avhjälpna hindren ska bort. Vi ska ha ett samhälle som är tillgängligt för alla.

Prot. 2009/10:139

17 juni

Frågestund

Gårdsförsäljning av vin

Anf. 95 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Min fråga riktas till jordbruksminister Erlandsson. Den gäller gårdsförsäljning av vin.

Jag har under många år sysslat med EG-frågor och EG-rätt. Det är en väldigt strikt konkurrensrätt. Det är uppenbart för mig och för många i kommissionen, tror jag, att om man tillåter gårdsförsäljning i Sverige öppnar man för att också en spansk gård kan öppna en butik i Sverige och sälja här. Då faller monopolet.

Jag har hört att jordbruksministern uttryckt sig i ganska uppmuntande ordalag till en del, kanske många, svenska bönder och vinodlare. Finns det inte risk för att jordbruksministern väcker förhoppningar om gårdsförsäljning som i en mer juridisk strikt analys av EG-rätten är att vilseleda?

Anf. 96 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag anser att gårdsförsäljning av produkter som är tillverkade och förädlade på en gård kan vara ett sätt att stärka sysselsättningen för det ofta väldigt lilla företaget. Därför är jag angelägen om att försöka hitta en lösning för att kombinera det som jag tror att frågeställaren Carl B Hamilton och jag är överens om, nämligen att vi ska bevara det så kallade systemmonopolet och skapa möjligheter att sälja de produkter som tillverkas och förädlas på en gård för att stärka sysselsättningen. Det kan vara turistföretagande och annat.

Den utredning som regeringen har tillsatt är mycket noga upplyst om att det ska vara under det systemmonopol som vi har i dag.

Anf. 97 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Det är bra att vi är överens om att vi ska ha ett fortsatt monopol och om Systembolagets ställning. Jag vill understryka EG-rättens logik. De som har varit i Finland och följt frågan där vet att erfarenheterna från Finland inte är att den finska gårdsförsäljningen har slagit an i EU-kommissionen som någon succé utan snarare mötts med stor skepsis.

Jag tycker faktiskt att det är viktigt att vi från politiskt håll nu inte skickar ut sådana signaler till dem som är potentiella gårdsförsäljare på Gotland, i Skåne och på andra ställen att bara de jobbar på ska vi kanske fixa detta. Det är att väcka förhoppningar som kanske inte kan infrias. Jag tycker att man från politisk sida ska vara oerhört försiktig med sådant.

Anf. 98 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Hade detta varit en lätt sak att lösa är det min tro att det redan hade varit genomfört. Skälet till att vi har tillsatt en extrautredning, som vi kan kalla den, för att titta på hur detta kan vara möjligt, det vill säga hur gårdsförsäljning och systembolagsmonopolets bevarande kan kombineras, är just att det inte är en lätt fråga. Men min förhoppning är ändå att det går att hitta en sådan väg framåt av det skälet att jag är angelägen om att i det lilla stödjande landsbygdsutveckling som jag tror kan ske om man får försälja produkter som är tillverkade och förädlade på den egna gården och i det egna företaget.

Hanteringen av integritetskänslig information

Anf. 99 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Min fråga går till justitieministern.

För några veckor sedan lade åklagaren ned en förundersökning mot Säpo som handlar om att Säpo under lång tid har brutit mot lagen och struntat i att radera information från hemliga telefonavlyssningar, trots att åklagare fattat beslut om att materialet ska förstöras för att det inte behövs.

Skälet till att åklagaren lade ned förundersökningen mot Säpo var något i stil med att man kom fram till att Säpo inte kände till lagen. Säpo gjorde fel, men åklagaren lägger ändå ned förundersökningen.

För två år sedan hade vi den stora FRA-debatten här i riksdagen. Det utlovades en massa saker som skulle följas. Man skulle inte bryta mot meddelarskyddet. Om FRA råkar tjuvlyssna på svenskar ska materialet förstöras.

Min fråga till justitieministern är: Kan vi lita på att FRA sköter detta bättre än Säpo?

Anf. 100 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Först måste jag säga att jag naturligtvis inte ska kommentera detta enskilda fall. Men har vi beslutat i Sveriges riksdag om lagar och regler ska de följas. Det är grundkurs i 1 a.

När det gäller Säpos och polisens arbete inrättade vi i särskild ordning här i riksdagen under denna period en särskild säkerhets- och integritetsskyddsnämnd för att väldigt noga följa, granska och syna hur denna myndighet arbetar med hemliga tvångsmedel och annat. Det är oerhört viktigt att detta görs på ett bra sätt.

Det som sägs om FRA är helt riktigt. Det finns uppföljning som ska göras också när det gäller den delen.

Kan man då vara säker på att det aldrig blir fel? Nej, det tror jag inte. Det är därför som vi har inriktat oss på att faktiskt bygga system och strukturer som kan granska. Man kommer att upptäcka fel ibland. Men då ska de också rättas till. Vi är väldigt tydliga på den punkten.

Anf. 101 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Nu återkommer vi till samma fråga som tidigare togs upp med jordbruksministern. Vi vet att det förekommer en hel del brott mot djurskyddslagen i Sverige. Det är ett problem. Vi vet också att Säpo

under många år har haft problem. Nu kan vi gå flera decennier tillbaka och även till andra regeringar då det har funnits allvarliga problem i övervakningsmyndigheten när det gäller denna lilla detalj att lagen ska följas.

Hur kan vi vara säkra på att FRA kommer att följa lagarna? Hur många gånger har man raderat den information som från politiskt håll har utlovats ska ske? Hur ska väljarna kunna känna sig lika trygga och säkra på detta som ministern?

Anf. 102 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag uttryckte ingen total trygghet i att det aldrig kommer att vara fel i några system. Vad jag däremot var noga med att säga var att denna regering, både när det gäller FRA:s och när det gäller Säpos arbete, har varit oerhört angelägen om att rigga sådana system att vi faktiskt återkommande kontrollerar, synar, utvärderar och kan vidta åtgärder så att lagar och regler följs. Det är oerhört angeläget när det gäller integritetskänslig information att detta fungerar.

Min bedömning när det gäller det som jag kan bäst, nämligen Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens arbete – det rör visserligen inte FRA – är att vi har ett noggrant arbete. Det har man haft tidigare också. Det har varit ett skäl för oss att driva integritetsfrågorna aktivt.

När det gäller FRA var riksdagen mycket tydlig med en rad krav som ska följas. Jag menar att vi har en bättre ordning i dag än tidigare när det gäller denna typ av integritetskänslig verksamhet.

Epilepsisjukas arbetsförmåga

Anf. 103 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag har sedan mina tonår haft epilepsi. Jag tillhör den stora grupp av lyckliga personer med epilepsi som faktiskt kan sköta sitt jobb tack vare bra mediciner. Det finns emellertid några hundra som inte kan göra det och som har dagliga anfall. Oftast är det personer som har fått epilepsi i samband med olycksfall. Men det brukar vara dessa personer som brukar vara svårast att behandla.

Jag har tyvärr fått veta att det är många av dem som praktiskt taget inte kan klara sig själva mer än någon timme som nu har fått gå till Arbetsförmedlingen i stället för att vara sjukskrivna.

Då är min fråga till socialförsäkringsministern: Hur ska dessa människor som faktiskt inte kan klara sig utan hjälp mer än kanske några timmar om dagen kunna utföra något som helst arbete eller få någon annan sysselsättning i livet än just detta?

Anf. 104 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Vi har sett hur många människor har varit kvar i sjukförsäkringen därför att de inte har kunnat få hjälp, stöd eller en passande arbetsmiljö och hitta sin plats i samhället och få en social gemenskap. Det handlar också om att kunna få arbetskamrater och en meningsfull sysselsättning.

Man har många gånger felaktigt framfört att det har varit ett sätt att söka jobb på den reguljära arbetsmarknaden när personer har gått över

till Arbetsförmedlingens ALI, introduktionen. Dessa personer har fått ett personligt överlämningsmöte tillsammans med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Men det finns undantag, om man ligger på sjukhus, har daglig vård eller behandling eller har psykisk ohälsa så att man inte kan tillgodogöra sig dessa insatser. Eller, som det står i undantagen, om mitt hälsotillstånd allvarligt riskerar att försämrats ska jag inte behöva gå över till arbetslivsintroduktionen i detta läge utan kunna vara kvar i sjukskrivningen även om det har gått två och ett halvt år.

Jag hoppas och tror att fler ska kunna få hjälp och ett personligt och individuellt stöd.

Anf. 105 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Det är säkert många människor som är sjukskrivna eller som har aktivitetsersättning och som vill göra någonting annat i livet. Men det som jag pratar om är människor som sannolikt aldrig, om det inte kommer några nya mediciner eller någon kirurgisk behandling eller liknande, över huvud taget kommer att kunna vara på en arbetsplats eller i en lokal där man gör någonting mer än någon enstaka timme.

Det som upprör mig mycket är att en sådan grupp ska behöva gå igenom detta och kanske dessutom uppröras ganska mycket för att hela deras tillvaro blir förändrad. Det är inte sällan så att personer i denna grupp dessutom har en del psykiska problem. Det är en liten grupp som jag pratar om, men det är en viktig grupp.

Anf. 106 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Om man går över till arbetslivsintroduktionen som är frivillig – man kan söka förlängd sjukpenning, och man kanske kan få en permanent förtidspension om man har en bestående nedsatt arbetsförmåga – och som inte är en kurs i att söka jobb eller lära sig skriva cv finns det beteendevetare, terapeuter och handläggare där. Om man ser att det inte finns någon möjlighet att få någon form av sysselsättning, inte på Samhall, med lönebidrag eller på den reguljära arbetsmarknaden, och inte ens kan fortsätta i jobb- och utvecklingsgarantin är denna bro inte enkelriktad, utan då kan man genom ett annat överlämningsmöte gå tillbaka in i sjukförsäkringen. Denna möjlighet finns.

Åtgärder mot våldtäkter

Anf. 107 ANDREAS NORLÉN (m):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieministern. Vi befinner oss nu i en tid på året då det tyvärr inträffar många utomhusvåldtäkter. Antalet ökar när det blir varmare ute.

I min hemkommun Motala inträffade en brutal utomhusvåldtäkt i fredags kväll. En kvinna överfölls av tre män utanför Motala kyrka sent på kvällen.

Vi vet att den här typen av övergrepp leder till ett stort lidande och att det är viktigt att bekämpa denna typ av allvarlig brottslighet.

Vilka åtgärder menar justitieministern är de viktigaste för att bekämpa våldtäkter och för att förbättra omhändertagandet av offren?

Anf. 108 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! När det blir varmare och människor rör sig ute i festliga sammanhang ökar tyvärr den här typen av övergrepp. Detta är naturligtvis väldigt allvarligt.

Det finns inga enkla lösningar, men några saker måste vi vara klara över: Vi behöver polisresurser så att det utreds och hanteras på ett bra sätt. Det måste också finnas en brottsofferkompetens.

Vi har arbetat med ett antal åtgärder för att utbilda personal i rättsväsendet och i sjukvården om hur man tar sig an drabbade brottsoffer. Inte minst sjukvårdens kunskap och förmåga att på rätt sätt möta de här människorna och att säkra bevisning som kan användas om man får tag i den som begått övergreppet är oerhört viktigt. Vi har både utbildat folk och tagit fram metodik för att kunna klara det. Det här är *ett* viktigt steg på rätt väg.

Anf. 109 ANDREAS NORLÉN (m):

Fru talman! Det är intressant att justitieministern lyfter fram bemötandet av våldtäktsoffer. Vi vet att tidig dokumentation av det som hänt och också ett gott bemötande är väldigt viktigt både för att kvinnan – det handlar oftast om en kvinna – ska må bra och för att det ska gå att utreda brottet.

Justitieministern nämner här åtgärder inom sjukvården. Men det är också centralt att polisen förmår att på ett empatiskt och korrekt sätt bemöta offren för våldtäkt och andra sexuella övergrepp. Vi vet att många poliser är duktiga på detta. Men vi hör också berättelser om kvinnor som upplever att de inte har fått ett korrekt bemötande och om att utredningen bland annat av nämnda skäl har gått i baklås.

Hur vill justitieministern säkerställa att varje kvinna som utsätts för ett sexuellt övergrepp får ett korrekt, empatiskt och värdigt bemötande från polisen?

Anf. 110 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Inom ramen för de handlingsplaner som vi arbetat med finns det omfattande utbildningsinsatser för alla personalgrupper inom rättsväsendet, även för polisen. Polismyndigheterna arbetar intensivt för att förbättra detta.

Som en självklar del ingår att arbeta både med bemötandefrågor och med värderingsfrågor. I princip all polispersonal har under de senaste åren gått igenom en utbildning som rör just värderingar och hur man möter människor i kris. Detta tror jag är mycket bra.

När det gäller den här typen av akuta våldsbrott måste vi också se de mer konkreta åtgärder som kan vidtas för att faktiskt hitta och lagföra de personer som begår dåden. Det är då jag menar att bevissäkring och förmåga att på olika sätt identifiera gärningsmän är oerhört viktigt, plus insatser inom kriminalvården för den som tidigare begått den här typen av brott.

Frågestund

Anf. 111 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag har en fråga till folkhälsominister Maria Larsson. Det gäller delvis det tidigare inlägget. Jag tycker inte att det är så klädsamt av ministrar att stå och ljuga här i kammaren. Det är inte så klädsamt att säga att det inte finns statistik över antalet vräkt barn när sådan faktiskt finns. Morgan Johansson gav ett sådant uppdrag så det fanns statistik. Där vill jag rätta Maria Larsson.

Det är, som sagt, inte så lämpligt att ljuga. Inte heller är det så lämpligt att skylla allt som är dåligt på sossarna och att, när man inte längre kan skylla på sossarna, skylla på lågkonjunkturen.

Tidigare när vi har frågat om fattiga barn, som jag i dag tänker fråga om, har Maria Larsson sagt att orsaken var att sossarna förut styrt och att det sedan blev lågkonjunktur.

Tidigare i ett svar här sade Maria Larsson att nya jobb kom under mandatperiodens två första år. Men i själva verket var det då högkonjunktur. Hur kan Maria Larsson hela tiden skylla det som är dåligt aningen på sossarna eller på lågkonjunkturen?

Anf. 112 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag ber om ursäkt om jag trampat på ömma tår. Faktum är att jag bett om att få statistik just över barn, något som jag också fick i min hand 2008. För mig har det varit angeläget att kunna följa barn som vräks. Jag menar att inget barn i vårt land ska vräkas. Vräkning är en traumatisk upplevelse för ett barn. Det är anledningen till att jag begärt statistik på årsbasis.

Den statistik som Monica Green hänvisar till är statistik som jag uppenbarligen inte har sett. Det är möjligt att den finns från långt tillbaka i tiden. Men jag bad att få uppgifter därför att vi behöver en årsuppföljning av den här typen av statistik. Vi måste ha en handlingsplan för att se till att barn i vårt land inte vräks. Detta är både viktigt och angeläget.

Här har det varit ett strukturerat arbete från regeringens sida. Vi vill aktivt arbeta med vräkningsförebyggande arbete gentemot vuxna och framför allt gentemot barn. Därför har vi riggat metoder som kommunerna kan använda sig av. Vi har fått dem att jobba med detta, så nu ser vi en minskning av antalet barn som vräks. Det är glädjande, men vi är inte framme vid målet.

Anf. 113 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Förra folkhälsoministern gav faktiskt uppdraget att ta reda på fakta. Om Maria Larsson inte har ordning på departementet kan jag inte hjälpa det. Morgan Johansson gav i alla fall ett uppdrag om detta, så det fanns statistik.

Dessutom är det så att antalet vräkt barn ökar. Men Maria Larsson kommer att säga: Det är inte vårt fel, utan det är krisens fel.

Ni har haft som mål att öka klyftorna; ni säger att det är ett incitament. Blir man bara fattig hittar man ett jobb, och blir man bara fattig blir man frisk. Det där kallas för incitament. Ja, ni kallar det till och med för jobblinje.

Vi tycker att det är en cynisk människosyn därför att det går ut över barnen. Det är barnen i fattiga familjer som lider mest under den här mandatperioden och som fått ta mycket stryk. Antalet vräkta barn har, som sagt, ökat. Därför vill Maria Larsson inte kännas vid det här, och det är därför Maria Larsson säger att det behövs en strukturerad arbetsplan.

Ni vill inte se det faktum att klyftorna har ökat och att antalet barn som vräks har ökat.

Anf. 114 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag tror att det är på sin plats att göra några klarlägganden. Det fanns ingen färsk statistik på området när jag trädde till. Det var därför jag ville ha statistik, och det var därför jag fick statistik 2008. Också 2009 fick jag statistik. Det visade sig att antalet vräkta barn minskade mellan år 2008 och år 2009 trots lågkonjunktur. Jag tycker att siffrorna är glädjande och hoppas att Monica Green gläds med mig över att kommunerna uppenbarligen har hittat ett sätt att metodiskt arbeta med saker och ting.

Vi vill inte öka klyftorna. Det visar sig tydligt att antalet fattiga barn minskade under mandatperiodens två första goda år. Antalet personer som lever med socialbidragsförsörjning minskade också därför att fler fått arbete. Det är inte bara regeringen som säger det, utan det säger också både nationella ekonomer och internationella ekonomer; det är en samfäll bild. Det är bara det att Monica Green inte omfattar den bilden eller inte vill se den, vilket jag kan beklaga.

Konsekvenser av socialförsäkringsreformen

Anf. 115 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Socialförsäkringsministern redogjorde i ett av sina föregående inlägg här för intressanta siffror. Jag tyckte mig höra att av de många tiotusentals personer som nu exponeras för den nya socialförsäkringsreformen har över två tredjedelar på något sätt befunnits ha arbetskapacitet. Man har hittat rehabiliteringsåtgärder för de här individerna. Det är en mycket glädjande statistik som vi sällan hör något om från oppositionen men som är en konsekvens av den här viktiga reformen.

Min fundering gäller först och främst jobblinjen. Efter en global finanskris ser vi nu att Sverige som ett land som haft sunda statsfinanser och en konsekvent jobblinje förhoppningsvis kommer ur krisen med ett behov av ökad arbetskraft. Det måste då vara väldigt positivt att vi har gjort en så förebyggande och viktig reform.

Men min allra viktigaste iakttagelse är att de som glider över i förtidspension utan att någon åtgärd vidtagits är förenade med sju gånger större överdödlighet jämfört med andra i samma ålder som arbetar. Därför är min fråga till socialförsäkringsministern hur hon har tagit höjd för nämnda allvarliga överdödlighet. Jag tänker till exempel på den kommande sjukförsäkringsutredningen.

Anf. 116 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Det var många frågor på en gång, men jag ska försöka besvara dem.

Glädjande är att de personer som nu går över till introduktionen, där man under tre månader i lugn och ro får ha en diskussion utifrån vars och ens situation och takt, resulterar i att ungefär två tredjedelar känner att de vill försöka gå vidare inom Arbetsförmedlingens olika program och insatser med terapi och behandlingar av olika slag. Man vill alltså inte gå tillbaka till sjukförsäkringen, utan man vill gå vidare.

Vi ska också se till att på ett bra och riktigt sätt ta hand om dem som inte orkar, kan eller klarar att jobba. För dessa är sjukförsäkringen till.

Den grupp Finn Bengtsson pratar om, de förtidspensionerade som masspensionerades – det var 140 personer om dagen – har vi givit en trygghet genom att säga att de får studera med sjukersättning. De får arbeta och tjäna en viss summa pengar utan att ersättningen minskar med en enda krona, och de får arbeta och engagera sig ideellt. De som kanske felaktigt har blivit förtidspensionerade, många gånger mot sin vilja, för att dölja andra brister i samhället får nu en möjlighet att göra detta. Till dem har vi sagt: Välkommen tillbaka!

Män i förskolan

Anf. 117 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Min fråga går till Beatrice Ask, som svarar för hela regeringen.

Reinfeldt var i går mäkta nöjd med sakernas tillstånd i vårt land, Sverige. Jag delar inte riktigt Reinfeldts glädje. Jag menar att denna regering håller på att bygga Sverige svagare på punkt efter punkt. Det handlar inte bara om de tiotusentals människor som görs försäkringslösa eller om ungdomsarbetslösheten, som är en av Europas högsta, utan jag ska lyfta fram en annan fråga. Den handlar om män i förskolan.

Jag menar att det inom förskolan är positivt för barns utveckling och barns lärande med en mer blandad yrkesgrupp när det gäller kön. Nu blir förskolan en egen skolform. Det är i sig positivt, men det trummas nu ut till kommunerna att detta gör att man måste anställa enbart förskollärare inom förskolan. Detta är enligt mig en felaktig tolkning, men det gör att manliga barnskötare får lämna sina tjänster till förmån för kvinnliga förskollärare.

Vilket ansvar tar regeringen för denna utveckling, och vad är beskedet inför framtiden när det gäller män i förskolan?

Anf. 118 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det är viktigt att barn varken i förskolan eller i skolan enbart undervisas av och umgås med kvinnor. Man behöver faktiskt möta både män och kvinnor.

Konsekvenserna av att vi höjer ambitionerna i förskolan är att vi vill ha mer välutbildad personal, och det är därför man har inriktat sig på fler förskollärare. De har nämligen en längre och mer pedagogiskt inriktad utbildning. Det är en tråkig konsekvens om det innebär att det finns manliga barnskötare som får lämna arbetet, men jag tror inte att de kan vara så många. Jag utgår ifrån – men jag känner inte till om det pågår – att man uppmuntrar dem att vidareutbilda sig för att skaffa sig de förkunskaper som möjligen kan krävas.

Jag tror dock att det är viktigt att satsa på kunskaper också för dem som arbetar inom förskoleverksamheten, och då är förskollärarexamen bra att ha som en riktlinje.

Prot. 2009/10:139
17 juni

Anf. 119 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed tackar vi alla statsråden som ställt upp. Detta var mandatperiodens sista frågestund. Tack även till alla frågeställare! Alla hann vi dock inte med i dag.

5 § (forts. från 3 §) Kärnkraften – förutsättningar för generationsskifte (forts. NU26)

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

Anf. 120 PER BOLUND (mp):

Fru talman! När beslut togs om den första generationen av kärnkraftverk i Sverige var kärnkraften fortfarande en ung teknik. Man kunde möjligen skylla sitt beslut på okunskap. Kärnkraften levde då fortfarande i den anda av ganska blind teknikoptimism som rådde när kärntekniken utvecklades efter andra världskriget. Ni vet: Det var på den tiden man trodde att kärnkraftselen skulle bli så billig att det inte ens var lönt att mäta den, och det var då man tänkte köra allt från villapannor till bilar med egna små kärnkraftverk.

Jag trodde att den tiden var förbi och att politiken hade tillnyktrat efter detta kärnkraftsrus. Sedan inträffade nämligen olyckan i Harrisburg, och det blev uppenbart att kärnkraften hade allvarliga risker. Härden i en kärnkraftsreaktor kunde smälta, och radioaktivitet kunde läcka ut. Sju år senare havererade kärnkraftverket i Tjernobyl, och radioaktivitet spreds över stora delar av den europeiska kontinenten. Det finns nya studier som visar på att upp till en miljon människor kan ha avlidit till följd av de radioaktiva utsläppen från Tjernobyl. Ännu i dag, snart 40 år efter att den första kärnkraftsreaktorn i Sverige togs i bruk, har vi inget färdigt förslag på hur vi ska ta hand om det livsfarliga kärnavfallet.

När ni som representerar de fyra regeringspartierna här i riksdagen nu, år 2010, tänker rösta för nya kärnkraftverk i Sverige kan man inte längre skylla på okunskap. Nu finns kunskapen på plats om kärnkraftens alla risker och alla problem. Att fatta beslut som ger mer kärnkraft under lång – oöverskådlig – tid framöver, trots att man har den kunskap historien gett oss om kärnkraftens alla risker och hot, hävdar jag är oansvarigt och upprörande. När nästa kärnkraftsolycka sker någonstans i världen – det kanske blir i Sverige; det kan ingen av oss säga – går det inte att säga: Jag visste inte. Jag hade inte information. Jag hade inte kunskapen när jag fattade beslutet om ny kärnkraft i Sverige.

Jag är själv övertygad om att framtidens dom kommer att bli hård över dem som med öppna ögon vill föra in Sverige i en ny våg av kärnkraftsbyggen och ökat kärnkraftsberoende trots att man har kunskap om kärnkraftens risker och om det hot den utgör mot människan och miljön. De beslut vi fattar i denna kammare, fru talman, påverkar samhällsutvecklingen i stort. Det påverkar dock också enskilda människor runt om, och jag tycker att det är viktigt att lyssna till dessa människors röster och ta in deras tankar och synpunkter i de beslut vi fattar.

De människor som kanske mest har känt effekten av kärnkraften in på bara kroppen är de som bodde omkring kärnkraftverket i Tjernobyl, och jag tycker att det är viktigt att lyssna på deras röster. En väldigt bra bok med intervjuer med dessa människor heter *Bön för Tjernobyl*, och jag kan uppmuntra alla att läsa den. Jag vill läsa några stycken högt ur boken. Ljudmila Ignatenka är änka efter brandmannen Vasilij Ignatenko, som var en av dem som drabbades hårdast. Hon säger så här:

Mitt i natten hörde jag något slags oväsen. Jag tittade ut. När min man fick syn på mig sade han: "Stäng fönstret och gå och lägg dig. Det brinner på kraftverket. Jag är snart tillbaka." Jag såg inte själva explosionen, bara lågan. Det var som om allting lyste. Hela himlen. En hög flamma. Sot. Förskräcklig hetta. Klockan blev sju. Då fick jag meddelande om att han hade lagts in på sjukhus. Jag rusade dit, men kring sjukhuset fanns det redan en poliskedja. De släppte inte in någon, bara ambulanser. Poliserna ropade: "Bilarna är svårt kontaminerade! Håll er undan!"

Senare, under sjukvården av hennes man, berättade hon:

Han började förändras. Jag mötte en ny människa varje dag. Hans brännsår steg uppåt – i munnen, på tungan och kinderna. Först små blåsor, sedan allt större. Slemhinnan lossnade bit för bit. Ansiktsfärgen, kroppsfärgen – mörkblå, röd, gråbrun.

När hennes man slutligen dog av sina skador fick hon beskedet: Vi kan inte överlämna era mäns och söners stoft till er. Det är mycket radioaktivt och ska begravas på ett speciellt sätt på en kyrkogård i Moskva, i lödda zinkkistor under betongplattor.

Detta var *en* berättelse om de konsekvenser kärnkraften har fått tidigare under historien. Jag tycker att det är bra att känna till dem. Frågan är om det går att bortse från dessa berättelser och säga att det hände där och då, men det kan inte hända här och nu.

Det är viktigt att se att all kärnkraft medför risk för härdsmälta och risk för utsläpp av radioaktivitet. De beslut vi fattar i denna kammare får också följdverkningar på andra länder som ser vårt agerande och kommer att ta efter oss. När vi bestämmer oss för att bygga ny kärnkraft kommer andra att ta efter, och det är inte säkert att det kommer att vara med den teknik vi använder. Det kan vara mycket mer osäker teknik.

Fru talman! Jag känner att jag har ett ansvar att påminna om någonting som inte varit uppe tidigare i debatten, nämligen det mycket allvarliga förloppet i Forsmarks kärnkraftverk sommaren 2006, för bara fyra år sedan. Vid det tillfället slogs strömförsörjningen till kraftverket ut, och alla de nödsystem som skulle sätta i gång för att leverera nödel till reaktorn havererade. Under en längre period hade man ingen ström till kontrollrummet och därmed ingen som helst kontroll över vad som hände i reaktorn och hur förhållandet var där. Under denna period när man inte hade någon kontroll sjönk vattennivån i reaktortanken okontrollerat så att en tredjedel av det vatten som täcker härden försvann. När två av de fyra nödgeneratorerna till slut kom i gång var det mer eller mindre en slump att inte de också slagits ut. De hade nämligen samma tekniska fel som de som inte fungerade. Hade inte nödgeneratorerna kommit i gång, eller hade det dröjt bara några timmar mer än vad det gjorde, hade vattnet runt härden försvunnit och kylningen av reaktorhärden därmed försvunnit.

Ledande kärnkraftsexperter i Sverige har konstaterat att utvecklingen var så allvarlig att vi var nära en svensk härdsälta.

Efter denna händelseutveckling gjordes det undersökningar, och ett par månader senare publicerades en intern rapport från Forsmark där man konstaterade att säkerheten under en längre tid hade satts på undantag. Rapporten beskrev en ”längre tids degradering av säkerhetskulturen” på kraftverket till förmån för ökad produktion. Anställda på svenska kärnkraftverk vittnar alltså om att lönsamheten systematiskt satts före säkerheten.

Frågan till dem som tänker rösta ja i omröstningen nu i kväll är: Ska vi ha ett energisystem där vi förlitar oss på turen för att vi inte ska få en härdsälta? Det var det som hände i Forsmark. Är det den energiframtid vi vill se framför oss?

Fru talman! Fortfarande brister säkerheten på våra svenska kärnkraftverk varje dag. Greenpeace visade med sin aktion i Forsmark för några dagar sedan hur sårbar den svenska kärnkraften verkligen är. Med hjälp av ingenting annat än en gammal begagnad kranbil lyckades ett femtiotal aktivister ta sig in på det inre kärnkraftverksområdet och till och med upp på reaktorns tak. En liknande aktion gjordes i Barsebäck på 90-talet, och ändå har säkerheten inte kunnat förbättras på de svenska kärnkraftverken så att det var omöjligt att göra om det 2010.

Alla de som funderar på att rösta ja till ny kärnkraft i kväll har ett ansvar att ställa sig frågan: Vad hade hänt om det i stället för 50 aktivister med fredliga avsikter hade varit 50 terrorister med vapen och sprängämnen som tagit sig in på kärnkraftverket? Hur säker är kärnkraften som energikälla i en värld med internationell terrorism, där vi har sett fulltankade jumbojetar flygas in i byggnader som flygande bomber? Greenpeace har visat svaret: Kärnkraften hör inte hemma i en sådan värld.

Fru talman! Även utan olyckor medför kärnkraften risker. Det har inte heller varit uppe i debatten, och jag tycker att det förtjänar att sägas några ord om. Ett antal studier runt om i världen har visat att risken för cancer ökar omkring kärnkraftverken.

En studie från Michigan University i USA visar att andelen barn som drabbas av leukemi ökar i närheten av amerikanska kärnkraftverk. I studien visas att det är mellan 10 och 14 procents högre risk för dödsfall nära kärnkraftverk.

Även i Tyskland har kopplingen gjorts mellan barnleukemi och kärnkraft. Under 2007 visade man att cancerfrekvensen hos barn som bor nära kärnkraftverk är större än för andra barn. Studien bekräftar att en koppling har kunnat visas mellan bostadens avstånd till kärnkraftverket och risken för att utveckla såväl leukemi som andra typer av cancer innan barnen har nått sin femte födelsedag.

Man har ännu inte kunnat visa hur mekanismerna ser ut, men att kopplingen finns där är nog för att känna en stor oro för den här tekniken.

I en annan studie publicerad 2007 av forskare från South Carolina gick man igenom 17 olika vetenskapliga artiklar från tio olika länder, och i samtliga 17 fall rapporterade man förhöjda cancerfrekvenser hos barn som bodde nära kärnkraftverk.

Det har även gjorts en mindre studie runt Barsebäck som tyder på att liknande kopplingar finns även här i Sverige. Jag har själv för miljöministern föreslagit att man skulle göra en sådan här studie i Sverige också

för att verkligen få korten på bordet och kunna säkerställa om det finns en koppling mellan cancer och kärnkraft i Sverige eller inte. Ovissheten måste vara det sämsta tillståndet. Tyvärr har miljöministern konsekvent vägrat att genomföra en sådan studie i Sverige och visa på de här riskerna. Det kan man bara beklaga, för det gör att vi i dag inte har den information som behövs för att kunna fatta ett relevant beslut.

Även här finns det ett ansvar för de ledamöter som funderar på att trycka på ja-knappen i kvällens omröstning. Det vi kan vara säkra på är att det inte finns någon koppling mellan vindkraftverk och barncancer, vilket faktiskt har visats för kärnkraften.

Fru talman! En annan viktig fråga som de som funderar på att rösta ja i kvällens omröstning ska tänka på är vilka signaler man skickar till omvärlden innan man röstar. Vi vet att Iran vill ha kärnkraft, att Vitryssland vill ha kärnkraft och att Saudiarabien köper kärnteknik från Frankrike. Om vi själva bygger ut kärnkraften, vilka möjligheter har vi då att motverka att länder med bristande demokrati eller diktatur får tillgång till den här farliga tekniken?

Det är uppenbart att ökad kärnkraft ger ökad risk för kärnvapenspridning och även risk för att radioaktivt material hamnar i fel händer. Tittar man på de länder som har kärnkraft ser man att det finns ett skrämmande överlapp med de länder som också har kärnvapen. Det är tydligt att Indien och Pakistan, som är de länder som senast i historien har utvecklat kärnvapen, har gjort det med hjälp av civil kärnkraft – det var varit basen för den utvecklingen.

Den före vicepresidenten i USA Al Gore har sagt att när han var vicepresident och hade ansvar för frågor om kärnvapenspridning var alla fall om kärnvapenspridning som hamnade på hans bord kopplade till civil kärnkraft.

Kopplingen mellan kärnkraft och kärnvapen är solklar och tydlig, och det är ett stort ansvar man har när man öppnar för ny kärnkraft i Sverige.

När kärnkraften är använd kommer radioaktivt material att transporteras runt världen, och det ökar också risken för att materialet hamnar i orätta händer. Det internationella atomenergiorganet IAEA har avslöjat mer än 1 250 fall av smuggling av radioaktivt material bara sedan 90-talet. Det är självklart att ju mer kärnkraft vi har i världen, ju mer den tekniken sprids, desto mer radioaktivt material kommer att finnas i omlopp. Risken för smutsiga bomber i våra storstäder ökar.

Den risken finns inte om man använder sig av förnybar teknik, förnybar energi, som inte medför att vi behöver använda oss av några av de farligaste material som världen känner.

Jag tycker, fru talman, att man när man pratar om svensk energipolitik har ett ansvar att fundera på hur våra beslut bäst kan gynna en positiv utveckling när det gäller energitillgång världen över. Fortfarande har mer än en miljard människor runt om i världen inte tillgång till el. Där kan man lätt konstatera att kärnkraften aldrig kommer att vara en god grund eller en lösning för energiförsörjningen i u-länderna och de fattigaste länderna i världen, för de har varken pengarna, resurserna eller kompetensen för att kunna klara av kärnkraftstekniken.

Om Sverige i stället satsade sina resurser på att utveckla solkraft, vindkraft och biokraft skulle vi kunna utveckla de teknikerna, kapa kostnaderna och göra tekniken tillgänglig för många fler människor. Det

skulle göra att de allra fattigaste människorna världen runt hade större chanser att få tillgång till elförsörjning. Ett beslut om att öppna upp för ny kärnkraft i Sverige leder däremot till motsatt utveckling och kommer inte att underlätta för dessa människor.

Fru talman! När jag lyssnar på debatten är det enda argumentet som hörs för kärnkraften att alternativen inte räcker till och inte är möjliga. Flera från de borgerliga partierna påstår att det kommer att bli brist på el i Sverige i framtiden om man avvecklar kärnkraften och att de befintliga reaktorerna därför måste bytas ut mot nya. Det är viktigt att gång efter gång upprepa härifrån talarstolen och även andra arenor att det inte stämmer. I Sverige har vi fantastiska möjligheter att bygga ut den förnybara energiförsörjningen och att basera vårt energisystem till hundra procent på förnybar el- och värmeproduktion och även drivmedel för våra fordon.

Det är också intressant att titta på det sätt som Sverige har drabbats av brist i elförsörjningen. Det är det som hände i vinter när kärnkraften havererade och inte klarade av att leverera el till marknaden. Det är då Sverige har drabbats av elbrist.

Energimyndighetens prognoser visar på att det under ett normalår finns ett överskott av el redan i dag. De prognoser som den har inför framtiden visar på att det kommer att växa och bli större. Man räknar med att Sverige år 2020 kommer att ha ett överskott av el som är nästan lika stort som allt det som kärnkraften levererar i dag. Man räknar med ett överskott på 40 terawattimmar jämfört med kärnkraftens 48 terawattimmar.

Det här beror på konkreta planer på utbyggnad av vindkraftsparker och bioenergi i kombination med den ständiga effektivisering som sker genom teknikutveckling. Dessutom föreslår vi rödgröna partier utöver detta ett antal politiska åtgärder för att ytterligare öka takten när det gäller både effektivisering och nyproduktion av förnybar el.

Allt fler rapporter visar att en satsning på mer energieffektivisering fortfarande har en väldigt stor potential och ger en mycket större tillgång till el till mycket lägre kostnader än vad kärnkraften någonsin kommer att kunna leverera. Ingenting talar heller för att det skulle vara billigare att bygga ny kärnkraft än att fortsätta att bygga ut vindkraften och biobränslena, tvärtom.

En vanlig bedömning av seriösa analytiker visar på att kostnaderna för kärnkraft nu är högre än den för vindkraft. Det är dessutom tydligt att kostnaderna utvecklas åt helt olika håll. Kärnkraftens kostnader stiger ständigt medan vindkraftens kostnader och även kostnaderna för andra förnybara energislag sjunker.

Det är viktigt att här påpeka att vi från de rödgröna partierna inte föreslår någonting som inte redan är gjort. Tyskland har tidigare tagits upp i debatten. Det har i dag 40 terawattimmar från vindkraft med en mindre landyta än vad Sverige har och med ett betydligt sämre vindläge. Det är uppenbart att det går att ha en sådan utveckling även i Sverige. Frågan är väl om viljan finns.

Fru talman! Jag vill avsluta med att säga att kärnkraftsfrågan i slutändan är en moralfråga. I slutändan är ställningstagandet om kärnkraft ett moraliskt ställningstagande. Frågan är om vi har moralisk rätt att fortsätta att bygga på ett elsystem och en kärnkraft som medför allvarliga risker

för liv och hälsa både i Sverige och i andra länder. Frågan är om vi har moralisk rätt att fatta ett beslut som förlänger användningen av kärnkraft hundra år framåt i tiden med en produktion av avfall som har effekt hundra tusen år framåt i tiden för kommande generationer.

Jag vill hävda att när vi ser att alternativen finns och att vi har möjlighet att tillgodose svensk energikonsumtion med förnybar elproduktion har vi inte den moraliska rätten att satsa vidare på att bygga ut kärnkraften. Vi har ett moraliskt ansvar att satsa på det som vi vet inte kommer att lämna över ett radioaktivt arv till våra barn och barnbarn.
(Applåder)

I detta anförande instämde Tina Ehn, Jan Lindholm, Lage Rahm och Maria Wetterstrand (alla mp) samt Wiwi-Anne Johansson (v).

Anf. 121 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Tiden lider, och jag ska fatta mig mycket kort. Jag vill ställa denna fråga till Per Bolund: Tar Per Bolund avstånd från Greenpeace aktion med intrånget i Forsmark?

Anf. 122 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Det var en väldigt kort fråga. Jag kan fatta mig lika kort i svaret: Nej, jag tar inte avstånd från civil olydnad som princip. Jag tycker att civil olydnad har en väldigt viktig funktion i att föra demokratin framåt och utveckla samhället.

Vi har genom historien sett hur civil olydnad till exempel har lett fram till kvinnlig rösträtt och fackliga rättigheter i Sverige. Vi ser hur det har lett fram till utvecklingen av rörelser för mänskliga rättigheter runt om i världen.

Civil olydnad har en väldigt viktig funktion. Inte minst när det gäller fallet Greenpeace och Forsmark tycker jag att de visade med väldigt stor tydlighet på de risker som kärnkraften medför inte minst i Sverige.

Vi ser att man med väldigt enkla medel kan ta sig in på ett kärnkraftverk. Man kan till och med klättra upp ovanpå kärnkraftverket. Det visar för mig att kärnkraften inte klarar av att fungera i ett öppet samhälle. Det är ett samhälle som jag trodde att vi alla egentligen ville ha med så stor öppenhet som möjligt.

Speciellt när vi ser att det finns ett hot med internationell terrorism i världen borde det vara en läxa också för Carl B Hamilton att lära sig av. Kärnkraften är inte lämplig teknik att använda sig av. Det är bättre att använda tekniker som inte går att missbruka av till exempel internationella terrorister.

Jag tror att vi alla skulle vara mindre nervösa om terrorister tog sig in och klättrade upp i ett vindkraftverk än om de skulle göra det i ett kärnkraftverk. Det är viktig information som man behöver ta in när man gör avvägningen om man ska rösta ja eller nej till kärnkraft.

Anf. 123 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Per Bolund och jag är ledamöter av en lagstiftande församling. Där är arbetssättet att man med argument och lagstiftning ändrar på verkligheten eller i varje fall de lagar som gäller.

Nu är det tydligen så att Per Bolund anser att om man inte klarar av förändringsprocessen i Sveriges riksdag, i parlamentet och den lagstiftande församlingen, i demokratiska former, är det okej att man vidtar utomparlamentariska aktioner. Det kan man göra när man inte klarar av att stoppa kärnkraften på något annat sätt.

Jag kan förstå att enskilda personer som känner sig helt maktlösa och är långt ifrån riksdagen kan inta en sådan hållning i ett svagt ögonblick. Men jag kan inte förstå hur en riksdagsledamot som medlem av en lagstiftande församling kan stå och argumentera för att det inte är här som avgöranden ska träffas och inte här som kärnkraftens väl och ve ska avgöras. Det ska också tillåtas att det görs av utomparlamentariska personer genom att 50 personer begår ett brott och i detta fall bryter sin in på Forsmarks kärnkraftverk.

Det är inte acceptabelt. Antingen är man demokrat och deltar i det lagstiftande arbetet i ordnade former eller också är man något annat. Jag vet inte om jag ska säga det ordet högt. Jag avstår från detta, fru talman. Men jag tycker att det är vämjeligt att höra en riksdagsledamot argumentera på det sätt som vi nu hörde.

Anf. 124 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Det var väldigt starka ord. Jag blev lite överraskad av hur man kan ha så väldigt starka åsikter i den här frågan.

Carl B Hamilton säger att om man tar ställning för att man har möjlighet att använda sig av civil olydnad tar man avstånd från att verka i Sveriges riksdag. Det gör man inte alls. Det finns alla möjligheter. Jag står här som riksdagsledamot just för att försöka förändra politiken och lagstiftningen och motverka sådana beslut som jag tycker går i direkt fel riktning, som till exempel att öppna för ny kärnkraft i Sverige. Det behöver inte betyda att man tar avstånd från civil olydnad.

Som jag var inne på har det genom historien visat sig vara en väldigt viktig del av den demokratiska processen. Det har också lett till det samhälle som vi har i dag. Det gäller så länge man har viktiga principer uppfyllda om icke-våld och att inte försöka förstöra så mycket som möjligt utan snarare hålla nere så mycket som möjligt på materiell förstörelse. Man ska också ha en öppenhet och en dialog. Syftet med en aktion är att ha en dialog och att föra en diskussion i samhället. Civil olydnad har en väldigt viktig roll i samhällsutvecklingen.

Anf. 125 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m):

Fru talman! Varför är energiförsörjningen i Sverige kanske vår tids viktigaste fråga? Jo, för att utan energi stannar Sverige. Alla samhällsfunktioner är beroende av en säker elförsörjning. Tänk bara tillbaka på stormarna Gudrun och Per när stora delar av vårt elnät slogs ut och vi hamnade i ett katastrofläge. Eller tänk till exempel på extremkylan den senaste vintern när elpriserna flög i vädret och vanliga familjer som min och våra företag drabbades av extremt höga elkostnader.

Ett scenario där Sveriges invånare inte längre kan räkna med en stabil elförsörjning är inget som någon önskar sig. Elförsörjningen måste garanteras. Skulden för vinterns höga elpriser fick bäras av kärnkraftsreaktorer som på grund av underhåll stod still. Det är kanske inte så underligt att dagens reaktorer ibland måste stängas för att uppgraderas. Tänk bara

på att våra äldsta reaktorer är av samma årsmodell som en Volvo Amazon.

För säkerhetens, elprisernas och stabilitetens skull är det dags att upgradera Amazonen till en ny modern miljöbil. Därför vill jag yrka bifall till utskottets ställningstagande och avslag på motionerna.

Fru talman! Utan en säker elförsörjning – inget jobb, ingen välfärd och ingen framtid. Det är regeringen medveten om, och vi arbetar med att säkra dagens och framtidens jobb och välfärd. Vi tar ansvar för Sverige.

Jag tror inte att oppositionen har speciellt många invändningar mot denna beskrivning. Om vi i dag i grunden är överens om behovet av en säker elförsörjning och att det är avgörande för jobb, tillväxt och välfärd uppstår frågan: Hur? Hur säkrar vi att vi inte hamnar i en situation där lamporna släcks, där den elintensiva industrin flyr utomlands, där investeringar för att skapa arbeten inte görs, där arbetstillfällena försvinner och där välfärden lider?

Svaret är att genomföra en politik som tillåter nyinvesteringar inom energisidan och som signalerar till företagen att Sverige även i framtiden tar ansvar för energitillförseln och elsäkerheten.

Industrin efterfrågar tydliga och långsiktiga signaler. Det säger även Socialdemokraternas Tomas Eneroth. I en debattartikel med en rubrik om att västsvenska riksdagsledamöter måste ta ansvar för jobb, välfärd och klimat efterfrågar Kenneth Eriksson, ordförande för basindustrins energisamarbete SKGS – skogen, kemin, gruvorna och stålet – tydliga besked från oppositionen. Han säger så här: Att regeringen lyckats enas och ställt sig bakom kärnkraft som en del av energimixen visar på ett starkt politiskt ledarskap och ansvarstagande. Så säger Eriksson och ställer samma fråga som jag ställer här i dag: Hur ska vi klara att säkra både framtidens jobb och välfärd och samtidigt ta oss an klimathotet?

Han, som representerar områden som i dag avlönar fler än 100 000 LO-anslutna arbetare, inser betydelsen av tydliga besked och behovet av att rädda svenska arbetstillfällen genom att tillåta kärnkraftens existens. Han har förstått det Mona Sahlin vägrar inse – att vi i många år kommer att behöva kärnkraften och att vi behöver byta ut gamla, mindre effektiva reaktorer mot nya säkrare och effektivare. Socialdemokraterna kanske borde ta ett samtal med några av sina medlemmar som riskerar att drabbas av deras politik.

Fru talman! I debatten som har föregått dagens beslut har det ibland låtit som att ett ja till att byta ut gamla uttjänade reaktorer betyder att vi inte satsar på förnybara energikällor. Detta stämmer inte. I regeringens energiöverenskommelse framgår det tydligt att vår energimix ska bestå av kärnkraft, vattenkraft och nya förnybara energislag. Ingen regering har tidigare satsat så mycket på forskning och utveckling som vår alliansregering. Detta gynnar självfallet även energisektorn.

Energieffektivitet är också en betydande del av vår energipolitik. Vi måste för att säkra jobben och klimatet anstränga oss till det yttersta. Det är en självklarhet att vi även i fortsättningen ska arbeta för att hitta nya effektiva och klimatvänliga energikällor.

Jag hoppas att vi en dag kommer att klara energiförsörjningen med 100 procent förnybart. Men där är vi inte ännu. Vi kan inte skicka signalen att vi har för avsikt att stänga ned 40 procent av Sveriges elförbruk-

ning utan att vi har något att ersätta det med. Det vore oansvarigt, och det hotar hela Sverige och alla oss som bor här. Utan jobb – inga skattemedel. Inga skattemedel – ingen välfärd och inte en krona att satsa på forskning och utveckling för att få fram de framtida energikällor som oppositionen tydligen tror finns redan i dag.

Fru talman! Vi måste ta ansvar, och denna regering gör det. Den 7 juli arrangerade EU ett seminarium om energifrågor. Där deltog både nationella parlamentariker och EU-parlamentariker. Gemensamt för alla var oron för vår framtida energiförsörjning. Även frågan om beroende av rysk gas var självfallet högaktuell. Alla var vi överens om vikten av att forska fram nya gröna energislag. Men insikten om att det kan ta tid finns. Flera nationella parlamentariker höjde sina röster för att investera i ny kärnkraft. Det var en tydlig svängning från det som har diskuterats under tidigare parlamentarikerträffar.

Kärnkraften utgör inget hot mot klimatet. Det är en stabil energikälla. Jämfört med dagens reaktorer är den nya generationens reaktorer mycket effektivare och har högre säkerhet och högre tillgänglighet till nätet. De har en helt annan bränsleeffektivitet. Den högre bränsleeffektiviteten minskar även andelen avfall – något som i sig självt är en viktig vinst.

Jag vet, fru talman, att många av dem som deltog i energiseminarier följer dagens debatt i Sverige. De kanske inte gör det bara för att de hoppas på en säker energiförsörjning för oss här uppe i nord utan även för att de inser att om Sverige investerar i ny modern kärnkraft öppnas möjligheter för dem att köpa CO₂-neutral svensk el i stället för smutsig kolkraft eller gas från den ryska björnen.

Svensk energiexport kan bli en betydande inkomstkälla för Sverige. I framtidens Europa, där elnäten är sammanbyggda, finns kanske lösningen på många av Europas energi- och klimatproblem. Efter Per Bolunds uttalande på parlamentarikermötet i Bryssel, där han påpekade vikten av en sammanlänkad gemensam europeisk elmarknad, vet jag att det finns en bred majoritet i riksdagen för att fortsätta processen med att länka ihop Sverige med kontinenten.

Fru talman! Jag vill avsluta med ännu ett litet utdrag av vad Kenneth Eriksson har sagt som några ord med på vägen för dem från oppositionen som trots allt värnar jobben, tillväxten och välfärden i Sverige. Han säger så här: Det borde vara möjligt att skapa en bred politisk enighet kring regeringens förslag om att ersätta de befintliga reaktorerna och samtidigt investera kraftfullt i andra energislag.

I detta anförande instämde Staffan Anger, Jan Ericson, Björn Hamilton, Hans Rothenberg och Marie Weibull Kornias (alla m).

Anf. 126 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! När det gäller ytterligare förbindelser är vi överens över alla partier, vad jag har sett, om de kablar som finns under planering och diskussion. Det gäller till exempel kabeln till Baltikum. Jag har snarare varit kritisk till att med regeringens politik blir till exempel inte vindkraftsprojekt av till havs, vilket skulle kunna leda till ytterligare överföringskapacitet till kontinenten. Jag tycker att det är tråkigt att den politik som förs nu inte är så kraftfull att det går att få till havsbaserad vindkraft i Sverige. Det är en stor svaghet.

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

Min fråga till Cecilie är: Varför tror ni inte på alternativen? Varför tror ni inte på det som är alternativet till kärnkraft? Det är ju det som är mantrat i både detta anförande och i tidigare anföranden. Man säger att det ska vara energisäkerhet och stabilitet.

Cecilie säger att dessa alternativ inte finns framme i dag. Jag håller verkligen inte med om det. Vi ser i Sverige hur bioenergin har ökat kraftigt under de senaste decennierna framför allt när det gäller värme, men även när det gäller elproduktion. Vi ser att vindkraften nu växer. Jag skulle gärna se att den växte snabbare, men den växer.

Vi borde kunna vara överens om att potentialen är stor i Sverige. Jag skulle önska att vi kunde se det. Energimyndigheten har till exempel en planeringsram på 30 terawattimmar, och man säger att prognosen på längre sikt är ännu mycket större än så i Sverige.

Varför har ni en sådan teknikpessimistisk inställning? Ni menar att det inte går att försörja Sverige med förnybar energi, utan att vi måste ta till det som väl ingen kan tycka är lika bra utan som är ett sämre alternativ – kärnkraften – eftersom ni är rädda för att alternativen inte ska räckta till.

Vilka studier lutar ni er mot när ni säger att det inte finns möjlighet att försörja Sverige med förnybar energi?

Anf. 127 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Per Bolund för att han stöder tanken att Sverige i framtiden ska bli sammanlänkat med Europa. Jag stöder också Per Bolund i arbetet med att få fram ledningar så att vi kan få havsbaserad vindkraft. Det behövs. Det går inte att investera i havsbaserad vindkraft om inte vindkraften har någonstans att ta vägen.

Jag vill också påminna om vinterns extremkyla där vindkraften i Tyskland gick på högvarv och där de hade ett överskott på vindkraftsel. Men i Sverige hade vi tyvärr ingen möjlighet att ta del av den vindkraften eftersom vi saknar en sammanlänkning med Europa.

Processen tar tid. Jag pratade med Vattenfalls chef i Tyskland i går, och han sade att vi ska tänka på att beslutet tar ungefär 20 år när det gäller sammanlänkningen med Europa. Det är alltså viktigt att vi i Alliansen och tillsammans med Miljöpartiet snart kan fatta ett beslut om att se till att Sverige blir en del av en europeisk elmarknad.

Per Bolund har fel i sitt andra påpekande. Vi satsar på förnybar energi. Vi satsar väldigt mycket, och som miljöministern påpekade tidigare i dag har det aldrig satsats så mycket och byggts ut så mycket förnybart i Sverige som det görs nu. Vi har höga mål. År 2020 ska 50 procent av vår energitillförsel vara förnybar. Vi ska ha 25 terawattimmar förnybar energi. Det är mycket, och vi satsar.

Men som andra nationella parlamentariker påpekade i Bryssel tar den här processen tid. Vi måste se till att vi alltid kan försäkra våra invånare och vår industri om att de har en säker tillgång på elektricitet och energi. Om vi inte har det stoppar investeringarna i Sverige. Då får vi inga arbeten, inga skattemedel och vi kan inte fortsätta att forska för att få fram nya gröna energislag, vilket jag tycker är jätteviktigt.

Anf. 128 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! När man säger att man inte kan få energisäkerhet med de alternativa energislagen säger man indirekt att det inte går att försörja Sverige med förnybar energi. Det tycker jag är väldigt tråkigt. Vi pratar inte om att kärnkraften måste ersättas de närmaste åren, utan det är en ganska lång process innan kärnkraftverken når en ålder då de inte kan drivas längre. Under den tiden har man en valmöjlighet om man ska ersätta dem med kärnkraft eller om man ska ersätta dem med förnybara energikällor. Det handlar inte om att alla de terawattimmar som kärnkraften i dag står för måste finnas i morgon, utan de måste finnas där inom ett par decennier.

Därför är min fråga: Varför har regeringspartierna en så pessimistisk inställning när det gäller teknikutvecklingen och möjligheterna att bygga ut de förnybara alternativen att man säger att inte ens på sikt, tills kärnkraften når sin absoluta bortersta livslängd om 20–30 år, kommer det att finnas möjligheter att bygga ut den förnybara energin så att man kan ersätta kärnkraften?

Jag tycker inte att ni har något stöd för den linjen, varken från Energimyndigheten eller från andra som har studerat det här. Man säger ju att det finns enormt stora möjligheter. Om politikerna bara vågar satsa på att bygga ut det förnybara behöver vi inte använda oss av kärnkraften i Sverige. Det finns möjligheter att få precis det som Cecilie Tenfjord-Toftby efterlyser, det vill säga ett stabilt energisystem med en stabil energiförsörjning och energitrygghet. Jag vill hävda att energitryggheten snarare blir större om man har en energiförsörjning som baseras på inhemska energiresurser, vinden som vi har i Sverige, biomassa som vi har i Sverige, vågkraften och solen, än om vi förlitar oss på import av uran från andra länder, vilket tyvärr är det som regeringen nu öppnar för och som vi kommer att få om vi trycker ja på knappen i kväll.

Anf. 129 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Fru talman! Jag vill återigen påpeka att vi satsar på förnybart, Per Bolund. Vi har höga mål. Jag hoppas att vi i framtiden kommer att vara försörjda av förnybara energislag till 100 procent, men vi är inte där än. Det är inte bara här i Sverige utan även ute i Europa som det påpekas att vi är i behov av att ha en varierad energimix. Vi behöver fler ben att stå på. Det är det som är framtiden.

Våra kärnkraftverk börjar i dag bli till åren komna, som även Per Bolund påpekar. De behöver uppgraderas för säkerhetens skull. Jag blir lite fundersam eftersom jag har hört både Per Bolund och Tomas Eneroth beskriva kärnkraften på ett väldigt hemskt sätt. Ni är väldigt rädda för kärnkraften.

Med era argument om kärnkraftens alla faror är det lite underligt att ni i dag inte har ett förslag om avveckla kärnkraften omedelbart. Är det så att kärnkraften representerar ett mardrömsscenario för er undrar jag om ni verkligen vill utsätta Sveriges invånare för den faran tills ni successivt kan avveckla kärnkraften. Det är vad Miljöpartiet och Socialdemokraterna säger. Ni säger att ni vill successivt avveckla kärnkraften, men samtidigt säger att ni att kärnkraften varje dag är ett potentiellt katastrofscenario. Om ni verkligen tycker att kärnkraften är ett potentiellt katastrofscenario tycker jag att ert argument om att avveckla kärnkraften

Prot. 2009/10:139

17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

successivt är oansvarigt, ansvarslöst och extremt cyniskt. Eller är det så att er argumentation i dag bara är ren retorik?

Anf. 130 EVA SELIN LINDGREN (c):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka avslag på förslaget i näringsutskottets betänkande.

Liksom för Per Bolund är grunden för mitt ställningstagande både saklig och etisk. Vi är många här som vill värna livet på jorden, livsmiljön och freden. Det framtidsperspektiv som finns inbyggt i regeringens förslag till nysatsningar på kärnkraft hotar båda dessa värden som är grundstenar inom freds- och miljörörelserna. Jag tycker inte att vi ska blåsa till strid mot de rörelserna.

Jag är också undrande inför regeringens beslut att skriva en proposition som strider mot såväl Alliansens vallöfte inför valet 2006 som statsministerns regeringsförklaring. Det ger intryck av att man stöder krafterna inom det militärindustriella komplexet men inte de krafter som vill värna om fred och miljö.

Kärnkraftens risker med radioaktivt nedsmittade livsmiljöer och kärnvapenspridning är så långsiktiga att ett ställningstagande till dess vara eller inte vara borde ha fått en seriös, allsidig och blocköverskridande behandling. Flera röster här har hävdat det. Att överlämna olösta eller rent av olösliga problem till våra barn, barnbarn och deras efterkommande är ansvarslöst och vittnar knappast om någon större regeringsduglighet.

Kärnkraften är en fråga med räckvidd tusentals år framåt i tiden, och den sätter kommande generationers liv på spel. Jag vill därför instämma i de indianska visdomsord som säger: Vi har inte ärvt jorden från våra förfäder utan har den till låns från våra barn. En annan röst säger: Människan vävde inte livets väv. Hon är endast en tråd i den. Vad hon gör mot den väven gör hon mot sig själv.

I propositionen och i riksdagsbehandlingen har kärnkraften enbart behandlats som en energi- och kostnadsfråga, och den har inte beretts i försvarsutskottet trots den starka koppling mellan kärnkraft och kärnvapen som har varit känd ända sedan man upptäckte fissionsprocessen och utvecklade de atombomber som fälldes över Japan 1945.

Atombombens fader Robert Oppenheimer har berättat att när han bevittnade den första provsprängningen i New Mexico associerade han till en rad ur Bhagavadgita som säger: Jag har blivit döden, världarnas förintare. Men efter kriget kom han alltmer att motverka spridningen av kärnvapen.

När man lägger fram en proposition om förutsättningarna för ett generationsskifte i de svenska kärnkraftverken borde alla förutsättningarna fastslås. Till dessa förutsättningar borde man ha listat stränga krav på att inte medverka till miljöförstöring och spridning av kärnvapenmaterial, och man borde även ha behandlat de förutsättningar som ska gälla för valet av teknik.

En annan fråga som fortfarande är olöst är frågan om hur man ska kunna säkerställa att kärnavfallet inte kommer på avvägar och förgiftar miljön under de hundra tusen år man menar att det ska förvaras. Att ha funnit en lösning på kärnavfallsfrågan som även sanktionerats av oberoende forskare borde också ha varit en given förutsättning.

Min slutsats är därför att stora och hittills olösta problem med kärnkraften kvarstår och kommer att förvärras om propositionens förslag genomförs. Jag är inte av den uppfattningen att Sverige för närvarande är det mest riskutsatta landet, men inte minst den senaste tidens händelser visar att kärnkraftverken är bristfälligt bevakade. Min oro gäller vad som händer i framtiden med våra barn och kommande generationer. En katastrof kan också inträffa tidigare.

I tidigare motioner och diskussioner har jag också påtalat att den starka kopplingen mellan kärnkraft och kärnvapen som funnits sedan 1940-talet har lett till att vi nu har en världsvid spridning av kärnvapenmaterial plutonium som bildas i såväl kärnkrafts- som forskningsreaktorer. De senast tillkomna kärnvapenländerna har alla plutoniumbomber.

Jag har också påtalat det orimliga i att såväl IAEA som icke-spridningsavtalet, NPT, med ena handen sprider kärnkraft och med den andra säger sig vilja motverka kärnvapenspridning. Det är samma dubbelmoral som kommer till uttryck i länder som å ena sidan anser att alla medborgare ska ha rätt att bära vapen men å andra sidan bekymrar sig för skolskjutningar och oskyldiga som dödas. Jag tycker inte att Sverige ska hålla sig med en sådan dubbelmoral.

För egen del kommer jag därför att följa samvetets röst och rösta nej till regeringens förslag till nya kärnkraftssatsningar. Samtidigt är jag förvånad över att många andra som i andra sammanhang hävdar etiska och kanske till och med kristna normer nu har förträngt och bortsett från de stora hot mot freden och livsmiljön som den ökade spridningen av kärnvapenmaterial och kärnteknologi medför.

Fru talman! Förutom kärnkraftens stora risker med avfall, radioaktiva utsläpp och kärnvapenspridning har den en klar nackdel genom att den är storskalig och känslig för störningar. De nya gröna energislagen däremot kan utvecklas i småskaliga system och drivas enkelt i andelsföreningar, enskilda firmor och små bolag, vilket är i linje med Centerpartiets tidigare politik att slå vakt om människors egenmakt och förmåga att klara sig själva. Att överge den linjen och i stället öppna vägen för nya stora kärnkraftverk blir ett stort svek och ett olyckligt val för svenska folket.
(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg, Wiwi-Anne Johansson och LiseLotte Olsson (alla v) samt Per Bolund, Tina Ehn, Jan Lindholm och Lage Rahm (alla mp).

Anf. 131 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Eva Selin Lindgren och jag har ju talat om de här sakerna tidigare. Jag känner väl till Evas ståndpunkt. Jag ska i den här repliken begränsa mig till att citera Hans Blix som är ordförande för internationella kommissionen om massförstörelsevapen. Han är en välkänd nedrustare sedan decennier, och han har sysslat med vapenkontroll.

I en tidningsartikel som publicerades i tidningen Fokus i vintras ställde han frågan: Blir det fler kärnvapen om det blir mer kärnkraft?

Eva säger ja. Hans Blix svar är det här: ”Nej, det blir inga bomber av en dubblerad användning av kärnkraft i USA, Kina, Ryssland, Japan eller Sverige. Däremot råder det stor enighet om att vi bör begränsa antalet anläggningar där uran kan anrikas till vapenbränsle.”

Han fortsätter: ”Är kärnkraften då svaret på hotet mot vårt klimat? Nej, inte ensam, men det är inget skäl från att avstå från den. Den är i dag en lika stor koldioxidfri energikälla som vattenkraften och den har en mycket större utvecklingspotential.”

Anf. 132 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Fru talman! Jag har läst den här artikeln av Blix, och jag har också sett att det finns starka motargument bland annat från forskargrupper i USA och också i England, där många forskare har protesterat. För det första har de gjort livscykelanalyser över kärnkraften och sett att den inte är koldioxidfri därför att alla de här leden som föregår den – uranbrytning, transporter och allting – ger upphov till stora utsläpp. Då kan man säga att den analysen också ska göras för andra energislag, alltså vindkraft, vågkraft och så vidare, och det tycker jag är helt rätt.

Jag väntar alltså på en mer fullständig analys.

Vad de analyserna gav var att kärnkraften inte är koldioxidfri. Vattenfall och SKB har dock lanserat den som sådan för att kunna utöka kärnkraften. Jag tror inte att Hans Blix är kunnigare än vad de 90 forskarna är som har sysslat med detta i England, bland annat ekonomer, och det ungefär lika stora antalet forskare i USA.

När det gäller vapenkvalitet är det inte bara frågan om uran. De nya länderna har ju plutoniumbomber. Det såg jag redan på 70-talet. Då varnade Englands atomenergiansvarige för att man i uranfallet kunde vinna vapenmaterial. Om man har vapenplutonium och gör bränslebyte tätt får man en hög halt, kanske 90 procent eller något sådant, av den klyvbara kärnan som är plutonium-239. Men om man låter det ligga längre i reaktorn blir halten av klyvbart material bara 70 procent, och då ökar den minsta mängd som behövs från cirka fyra till sex kilo. Plutonium är 20 gånger tyngre än vatten, så det krävs inte särskilt mycket.

Anf. 133 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Jag håller med Eva Selin Lindgren om att inte Hans Blix, om han vore här, skulle göra anspråk på att vara någon expert på livscykelanalys, men jag tycker inte att det är själva poängen. Poängen är att han ställer precis den här frågan om det blir fler kärnvapen om det blir mer kärnkraft. Hans svar är: ”Nej, det blir inga bomber av en dubblerad användning av kärnkraft i USA, Kina, Ryssland, Japan eller Sverige.”

Det är själva poängen i det hela. Jag anser naturligtvis att han har en särskild trovärdighet på denna punkt, eftersom han har sysslat med nedrustning och vapenkontroll i stort sett hela sitt vuxna liv och för närvarande är ordförande i den internationella kommissionen om massförstörelsevapen. Det är ingen duvunge som gör den här bedömningen. Han har dessutom varit chef för IAEA i ungefär 20 år.

Jag tycker därför att hans omdöme och hans värdering av de farhågor som Eva Selin Lindgren för fram här väger väldigt tungt, även om jag, vilket vi har talat om tidigare, inte på något sätt tycker att detta är ofarligt. Där finns ett korn av sanning.

Jag tycker ändå att hans bedömning väger väldigt tungt, och det har varit viktigt för mig.

Anf. 134 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Fru talman! Jag vet att han har haft den här bedömningen länge. Det är ju den bedömningen IAEA har och som gör att det blir en dubbelmoral. De nya länderna har just plutoniumvapen, och de har fått det via reaktorerna. Till exempel Israel har en forskningsreaktor. Iran vill skaffa sig en likadan.

Det sker alltså en spridning via kärnkraft och forskningsreaktorer. Blix måste vara medveten om det, men han talar om uranbomber. Det gör Obama också. Jag talar om plutonium som användes i Nagasaki och som är den stora mängden som ligger i bassänger runt om i världen.

Anf. 135 NINA LARSSON (fp):

Fru talman! I valet den 19 september är det mycket som står på spel. Det handlar om ifall vi ska fortsätta på den inslagna vägen med sänkt skatt på arbete, ökande satsningar på forskning och infrastruktur och bättre villkor för företagen. Inte minst handlar det om ifall vi ska säkerställa vår energiförsörjning och därmed trygga jobben i vår basindustri.

Sverige är ett exportberoende land, och mycket av vårt välstånd bygger på vår basindustri med produkter och råvaror från bland annat skogen och gruvorna. Basindustrin står för en stor del av sysselsättningen i Sverige. Kanske upp till 400 000 svenskar är direkt eller indirekt beroende av basindustrin.

En av de viktigaste förutsättningarna för basindustrin är säker tillgång på el till konkurrenskraftiga priser. Varje år använder de svenska basindustrierna nästan 40 terawattimmar elkraft – en fjärdedel av Sveriges totala användning. Skogsindustrin står för ungefär hälften av det.

Elkostnaden är en stor kostnadspost och kan motsvara upp till 40 procent av förädlingsvärdet. För en del elintensiva företag är elkostnaden lika stor som lönekostnaden. Även nyare industrier som företaget Google, om man kan kalla dem det, använder enorma mängder elektricitet – varje dag, världen över. Rätt nyligen tog Google över ett gammalt pappersbruk i Finland för att göra om det till servercentral. Bruket var av det gamla slaget och slukade enorma mängder el, och Google är nu beroende av lika mycket el. Vi ska heller inte glömma alla de små och medelstora företagen runt om i vårt land som även de brottas med sina elräkningar.

Vi är beroende av el, och beroendet minskar inte. Internet växer, och transportsektorn kommer förhoppningsvis att i stor utsträckning övergå i eldrift. Genom Alliansens energiuppgörelse kan vår energimix stå på flera ben framöver. Det ger en stabil, säker och klimatsmart tillgång till el till konkurrenskraftiga priser.

Vi kan inte vifta bort det faktum att kärnkraften står för halva vår elkraft. Vi kan inte i dagsläget och för en tid framöver ersätta kärnkraften med de förnybara alternativ som finns till buds. Det blir alltför kostsamt, och det räcker inte. Tanken med gigantiska solparker och kablar över Afrika och Europa är mycket bra, men vi är inte riktigt där ännu. Vi vet det. Basindustrin vet det. Fackförbunden vet det.

I mitt hemlän Värmland rör det sig om tusentals arbetstillfällen i industrier som är beroende av god tillgång på baskraft genom kärnkraften. Skoghall inom Stora Enso med ungefär 950 anställda använde 1 013 gigawattimmar, Billerud i Grums med ungefär 860 anställda 730 giga-

wattimmar och Rottneros i Sunne med 126 anställda 235 gigawattimmar. Samtliga siffror är från 2009, och då ska vi komma ihåg att 2009 inte var ett av de bästa åren. Det slutar dock inte där. Vi har många fler exempel på elintensiva industrier och andra företag i Värmland som drabbas och som samstämmigt ställer upp bakom den uppgörelse som alliansregeringen har träffat.

Det handlar om tusentals jobb i Värmland. Hur kan de socialdemokratiska ledamöterna Ann-Kristine Johansson, Marina Pettersson, Berit Högman, Tommy Ternemar och Lars Mejern Larsson senare i dag sitta i kammaren och rösta för avveckling av och förbud mot kärnkraften när så många företag och tusentals arbetstillfällen i Värmland är beroende av att vi har en stabil och säker tillgång till el till konkurrenskraftiga priser?

Nu är de socialdemokratiska ledamöterna från Värmland inte på plats i kammaren, men om de varit närvarande hade vi säkert fått höra något i stil med att det är den förnybara energin som skapar nya jobb i Värmland. Ja, det är det – också. Jag är den första att ställa upp på det. Heja det, säger jag. Om alliansregeringen får fortsätta att styra landet kommer de förnybara alternativen att fortsätta att frodas tillsammans med basindustrin och dess behov av baskraft.

LO och fackförbunden har inte ställt upp på detta självsmål från oppositionens sida. De inser att för att klara jobben måste vi ha den goda, stabila tillgången till el som kärnkraften ger. Att försöka låtsas som om vi inte behöver den är att spela ett mycket högt spel och riskera tusentals arbetstillfällen. Jag hoppas därför att de värmländska socialdemokratiska ledamöterna ska stå emot partipiskan och rösta för att ta bort nybyggnationsförbudet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Agneta Berliner, Carl B Hamilton, Ulf Nilsson, Christer Nylander och Lars Tysklind (alla fp).

Anf. 136 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära replik eftersom det lät som om Nina Larsson mest vände sig till Socialdemokraterna, men jag måste ändå reagera på den pessimism som präglar regeringens och regeringsföreträdarnas energipolitik. Hela grunden för den energipolitiken är att det inte räcker med förnybar energi. Om det hade räckt lät det som om de gärna skulle basera sitt energisystem på det. Någon form av analys från regeringens sida säger dock att det inte finns tillräckligt mycket förnybar energi i Sverige för att det ska kunna försörja våra elbehov, även basindustrins.

Jag kan inte förstå hur regeringsföreträdarna får ihop en sådan bild. Vad bygger den på för analys? Vilka studier visar att det inte skulle räcka med att ta fram tillräckligt mycket förnybar energi i Sverige? Vi har fantastiska möjligheter att producera förnybar energi. Vi har vattenkraften. Alla partier är överens om att vi ska fortsätta att använda den, och den står redan i dag för mellan 50 och 60 procent av Sveriges elproduktion. Jag vill passa på att rätta en uppgift som nämndes tidigare. Det är inte hälften av Sveriges elproduktion som kommer från kärnkraften utan

en tredjedel, om vi tittar ett år tillbaka i tiden. Det är alltså inte så stora mängder som behöver ersättas som Nina Larsson får det att låta.

Vi har, som jag sade, vattenkraften som bas, och vi har stora möjligheter att bygga vindkraft. Vi har mycket bättre vindlägen än länder som Spanien och Tyskland som producerar 10, 20, 30, 40 terawattimmar vindkraft varje år. Är vi svenskar dummare än de i Tyskland och Spanien, eller är det något annat som gör att vi inte skulle ha samma möjligheter som de? Vi har bioenergin, vi har skogen, vi har råmaterialet för att producera elenergi. Vad är det för analys som visar att det inte går att försörja Sverige med förnybar energi?

Anf. 137 NINA LARSSON (fp) replik:

Fru talman! Tack, Per Bolund, för replikmöjligheten! Nej, det är väl ingen här som påstår att vi är die dumme Schweden. Vi är förstås inte dummare än andra, inte alls. Tvärtom har vi enorma möjligheter med vår gedigna kunskapsbas och våra ökade satsningar på forskning på förnybara energikällor men även genom att vi öppnat för forskning om kärnkraften. Det betyder att den befintliga tekniken förhoppningsvis också kommer att bli allt säkrare och allt bättre. Det har hänt under alliansperioden. Kunskapen finns definitivt, och den ska vi värna om och fokusera mer på. Det behövs ytterligare satsningar på just energiforskningen. Vi har visat att vi klarar av det, och vi kommer att visa det även under nästa mandatperiod.

När det gäller alternativen har även Energimyndigheten varit inne på att vi behöver kärnkraften under ett antal år framöver. Vi kan inte bara plocka bort överskottet. Som vi hört tidigare i debatten beror det elöverskott vi har till stor del på de uppgraderingar som skett av våra reaktorer i Sverige. Det är något som basindustrin behöver. Den behöver en säker tillgång.

Vindkraften är ett fantastiskt bra komplement, och vår uppgörelse möjliggör en ökad utbyggnad av vindkraften. Det är mycket bra, men vindkraften behöver också reglerkraft, och då har vi den fantastiska vattenkraften. Alla dessa olika ben är en mix och ger en stabil och säker tillgång på el, vilket i sin tur skapar trygghet för de företag och industrier i Sverige som använder mycket el. Det är viktigt.

Anf. 138 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Det sista kan vi enas om, alltså att det är viktigt att basindustrin får tillgång till el. Där har vi en tydlig överenskommelse mellan de rödgröna partierna. Självklart ska vi göra utfasningen av kärnkraften på ett ansvarsfullt sätt och se till att det hela tiden finns förnybar el som kan ta kärnkraftselens plats.

Skillnaden mellan oss är att vi ser optimistiskt på framtiden. Vi ser de möjligheter som finns med förnybar elproduktion medan regeringspartierna, som jag ser det, är väldigt pessimistiska och ser på problemen och hindren. Och eftersom man från regeringens sida inte tror att den förnybara kraften har en fantastisk potential väljer man att i stället öppna för att investera i tio nya kärnkraftsreaktorer som kommer att finnas under gissningsvis hundra år framöver. De kommer att ta lång tid att bygga och sedan finnas kvar under lång tid.

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

Om nu Nina Larsson har en vision om ett förnybart energisystem, som hon säger att hon har, ligger den så långt fram i tiden att den inte är överblickbar vare sig för Nina Larsson eller för mig. Det blir bara en väldigt luftig vision och dröm, medan man däremot kan se att på den rödgröna sidan har vi planer på hur vi med aktiv politik och handfasta styrmedel kan se till att vi får in förnybar elproduktion som kan ersätta kärnkraften och göra det innan den här generationen kärnkraftverk är så gamla att de inte kan köras längre. Det är väl det som är skillnaden.

Jag tycker att det är en skillnad i politisk syn mellan optimism från den rödgröna sidan, att se möjligheterna, och en negativ politik, en pessimism och misstro mot möjligheten att använda sig av förnybar energi som tyvärr präglar den borgerliga regeringens politik när det gäller energiförsörjningen.

Anf. 139 NINA LARSSON (fp) replik:

Fru talman! Nej, vi är de mesta optimister man bara kan vara när det handlar om teknikoptimism. Vi ser de mest fantastiska möjligheter att faktiskt förbättra även kärnkraften som teknik. Nu har vi äntligen kunnat börja forska på kärnkraften i Sverige efter den tankeförbudslag som tidigare rådde. Det öppnar också möjligheter. På KTH, Kungliga Tekniska högskolan här i Stockholm, har man redan nått framgång med transmutation som påverkar och minskar halveringstiden. Tänk vad fantastiskt om vi kan ha möjligheter att komma ännu längre, att göra ännu större forskningsframsteg även inom detta område!

Den negativa synen står ju oppositionen för. Här handlar det om att man har något slags planekonomiskt tänkande om att det är ett nollsummespel, att summan av kardemumman är på det här sättet och om man lägger lite på kärnkraft blir det mindre på vindkraft, eller vad det nu kan vara. Så är det inte. Vi har ett positivt tillväxtperspektiv på det hela. Vi klarar av både och. Det är det som står för optimismen i det här sammanhanget.

(Applåder)

Anf. 140 TINA EHN (mp):

Fru talman! Den 26 april 1986 skördade jag lite av den envisa och härliga gräslöken som sträckte sig mot solen. En knäckebrödssmörgås med nyklippt gräslök, en njutning i den stunden.

Senare fick jag på radion höra om Tjernobylnkatastrofen. Det ofattbara, det som inte fick hända eller det som inte kunde hända enligt en del, hade nu skett. Då började oron gnaga och gräslökens njutning byttes till osmaklig ångest. Jag hade precis fått besked om att jag var gravid. Då faller radioaktivitet ned över Sverige. Var den här gräslöken skadlig för livet i min kropp? Vem skulle kunna svara på det?

I dag vet vi att tusentals människor dog, att nära sex miljoner människor i Ukraina, Vitryssland och Ryssland utsattes för förhöjd strålning, att sköldkörtelcancer hos barn från Tjernobyltrakten ökade dramatiskt, att cirka fem tusen barn har dött i sköldkörtelcancer, att jorden blev obrukbar, att renägare i Sverige drabbades och att människor fick bryta upp, flytta och byta sina liv. I dag betalar vi fortfarande ersättning till rennäringen i Sverige.

I måndags besökte jag Runåbergs fröer i Bohuslän. Namnet Runåberg finns utanför Sollefteå. Där hade den lilla fröfirman startat sin verksamhet och var på väg att expandera. Men allting tog en ny vändning när radioaktivitet regnade ned över trakterna. Sollefteå kommun ställde ut en becquerelmätare för att kommuninvånarna skulle kunna mäta halterna av radioaktivitet då man till exempel hade varit ute i skogen och plockat bär. Och mätaren gav utslag. En liten, i huvudsak ekologisk fröfirma som stod i begrepp att utöka sin verksamhet fick snabbt flytta. Man flyttade till Bohuslän.

Det här är bara små historier i utkanten av en av de största kärnkraftsolyckorna hittills. Det var en enskild olycka som hade stora effekter för människor och miljö och som ledde till andra, oanade konsekvenser. Olyckan i Tjernobyl beräknas ha kostat Ukraina, Vitryssland och Ryssland 1 000 miljarder kronor fram till 2005. Enligt Sovjetunionens dåvarande ledare, Michail Gorbatsjov, var Tjernobylolyckan den främsta orsaken till det sovjetiska imperiets kollaps.

Kärnkraftens vara eller snarare kärnkraftens inte vara var det som en gång i tiden fick mig att engagera mig politiskt. Jag var besviken på kärnkraftsomröstningen. Jag ville ha en snabbare avveckling men har accepterat resultatet och anser att det var ett beslut som gav beskedet att satsa på förnybart för att komma till en slutpunkt för kärnkraftsparentesen.

På något underligt sätt har den nuvarande regeringen valt att omtolka hela den tidigare breda överenskommelsen. Man har i den energiuppbyggelse som Alliansen tog fram inför valet 2006 sagt att man inte ska komma överens om någon avveckling. Avvecklingslagen upphävs därmed. Men man sade också att den nuvarande lagen, som förbjuder uppförandet av nya kärnkraftsreaktorer i Sverige, skulle behållas och att nya reaktorer inte kommer att påbörjas eller uppföras under mandatperioden. Men den överenskommelsen och det löftet har man nu struntat i. Det är just därför den här debatten visar på det svek som den nuvarande regeringen har utsatt svenska folket för, ett budskap som verkar ha en dold agenda, ett budskap med två tungor.

Regeringen föreslår alltså ändringar i lagen om kärnteknisk verksamhet och ändringar i miljöbalken. I stället för att stå fast vid ett avvecklingsbeslut som visar åt vilket håll Sverige vill gå avseende energilösningar väljer regeringen kärnkraftsvägen i stället för framtidsvägen. Framtidsvägen är energisäkert framställd förnybar energi. Den vägen är Miljöpartiets självklara val och den vägen har oppositionen gemensamt som mål.

Trots att vi blir allt duktigare på att skapa säkrare system kan kärnkraften aldrig bli ofarlig. Det finns flera delar på kärnkraftsvägen som är både farliga, sårbara och miljövidriga. Vi har vetenskapen om att olyckor händer då och då, att incidenter sker ganska ofta och att uran är råvaran som måste brytas. Det skapar oerhörda miljöeffekter och förstör människors livsmiljöer. Vi har också vetenskapen om att problemet med avfallet från kärnkraft fortfarande inte är löst. Samtidigt fortsätter radioaktivt avfall att produceras varje dag år efter år.

Det finns en självklar koppling mellan kärnkraft och kärnvapen, något som vi helst inte vill höra så mycket om här i Sverige. Vi gillar ju inte krig, vapen och sådant.

Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl var 1986. Det var en katastrof. Sju år tidigare, i mars 1979, hade vi en reaktorolycka i kärnkraftverket i Harrisburg i Pennsylvania. Orsaken till den var en kombination av olyckliga omständigheter och tekniska fel, speciellt missvisande indikatorer. Resultatet blev en partiell härdsvälta. Det var då vår folkkäre Tage Danielsson författade en av sina mest kända texter, om sannolikhet.

Tisdagen den 25 juli 2006, kl. 13.20, inträffade en allvarlig störning på Forsmark 1 som då var i drift med full effekt. Störningen hade sitt ursprung i en kortslutning i ställverket utanför Forsmarksanläggningen. Följderna blev kraftiga spänningsvariationer som på ett komplicerat sätt fortplantade sig in i flera av elsystemen inne i anläggningen.

Förutom olycksrisker och katastrofer finns det ett problem som ingår i den kontinuerliga kärnkraftsproduktionen. Det är det avfall som hela tiden produceras. Det finns i dag över 1 miljard ton radioaktivt avfall i världen.

Det mesta är lågaktivt, men farligt. En liten del, några hundratusen ton, är högaktivt avfall och dödligt farligt i flera tusen generationer. Att fortsätta producera sådant avfall är ett brott mot framtida generationer.

Som miljöpartister har vi tre slags solidaritet som är självklara och enkla att följa, och den ena är solidariteten med kommande generationer. Det svenska slutförvaret förväntas vara klart kanske 2045 då det är 100 år sedan kärnkraften började utvecklas i Sverige. Metoden heter KBS-3, ett djupförvar med tre barriärer som ska skydda omvärlden från strålning: det stabila urberget, betontitler och slutligen kopparkapsel. Fantastiskt att man 100 år efter start kan ha hittat en lösning som kanske kan fungera.

Nä, så är det inte riktigt. Kärnavfallsrådet för en diskussion i sin rapport från 2010 om att kunna transmutera avfallet. Man är lite tveksam eftersom man inser att det kommer att utvecklas nya metoder i framtiden som kanske gör avfallet mindre farligt. Då börjar man ta upp kapslarna. Att det är slutförvar är inte så självklart längre. Vi kanske vill ta upp avfallet och återanvända det, tror man nu.

Okej, då har vi väl sett till att det finns en bruksanvisning och en innehållsförteckning till kommande generationer om vi över huvud taget kan kommunicera det till kommande generationer, flera hundra år i framtiden. Lämpligen bör det nog stå: Säkerhetspolitiskt riskmaterial, kan användas till kärnvapen. Eller så får det stå: Kemiskt farligt avfall för all framtid.

Det är inte en påse skräp som ska återanvändas. Det är livsfarligt radioaktivt avfall.

Vi har ungefär ett par tusen ton högaktivt avfall som måste hanteras, och vi producerar mer varje dag. Internationellt är situationen likartad. Det finns ca 300 000 ton högaktivt avfall som ingen vet hur man ska hantera. Mängden ökar med 10 000 ton per år. Trots 50 års forskning och miljarderna i investeringar har de flesta länderna inte kommit längre än till den ganska primitiva tanken att man ska stoppa ned avfallet i marken.

Hur det förhåller sig med avfallet inom EU är en oklarhet. I dag har vi en avfallslag som inte tillåter export eller import av kärnavfall. Men som bekant kan lagar ändras. Grundregeln inom EU är att farligt avfall kan exporteras till annat land om behandlingen där anses bättre ur miljö-

synpunkt. Om vi fattar beslut som djupförvar i Sverige kanske andra länder kan komma att kräva att få använda avfallet.

Vi har ett problem med kärnkraften, som vi redan har gjort oss beroende av i Sverige, så är det. Vi kan välja en annan väg, och det är fullt möjligt. I dag står kärnkraften endast för 6 procent av jordens energiproduktion. Det är alltså en väldigt liten del. Sverige behöver inte vara det land som driver fram nya kärnkraftssatsningar.

Vi behöver göra det som vi har sagt att vi ska göra: fasa ut kärnkraften och skapa säkra energisystem. För det behövs en långsiktig och konsekvent politik, politik som tror på alla de alternativ som i dag både finns och utvecklas, som skapar hållbara jobb och säkra energisystem och som har en solidarisk vision inför kommande generationer – framtidsvägen.

(Applåder)

I detta anförde instämde Per Bolund, Esabelle Dingizian, Jan Lindholm och Lage Rahm (alla mp) samt Marianne Berg och Wiwi-Anne Johansson (båda v).

Anf. 141 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag ska i det här anförandet prata lite historia och uranbrytning och föra en liten diskussion om det dubbelspel som det här betänkandet är ett ganska obehagligt utslag av, tycker jag.

Innan jag gör det tänkte jag kort kommentera ett inlägg i debatten. Den moderata ledamoten Björn Hamilton var i sitt anförande förvånad över att alla partier i den rödgröna oppositionen kom till tals och verkade ha med sig delar av sin politik i det gemensamma rödgröna alternativet.

Det här uttalandet vittnar lite grann om vilket perspektiv på samarbete den moderata riksdagsgruppen står för. Det visar det som alla som följer svensk politik har kunnat konstatera: I högeralliansen är det Moderaterna som bestämmer allt, och samarbetspartierna göre sig inget besvär. I dagens debatt är detta väldigt tydligt. Det kan inte vara roligt att vara centerpartist en sådan här dag.

Att tvingas till den offentliga förnedring som miljöminister Andreas Carlgren fick göra, att försöka förklara Centerns svek, inte bara inför medlemmarna i riksdagsgruppen eller partimedlemmar ute i landet utan också inför alla trogna centerväljare som inte förstår vad som hänt med deras parti, kan inte vara någon angenäm uppgift.

Vi i den rödgröna oppositionen har ett betydligt starkare samarbete, som bygger på ömsesidig respekt och som därför är starkare och pålitligare än den moderatstyrda allians som utan hänsyn släpar sina stödpartier efter sig. Detta är ett viktigt besked till väljarna. Valet står mellan ett starkt rödgrönt alternativ och en moderatstyrd allians som hålls ihop, inte av ömsesidig respekt, utan av en hierarkisk gammaldags struktur som bara Jan Björklund kan finna angenäm av småpartiernas representanter.

Fru talman! I stort alla talare talar i dag om att det som sker är en historisk händelse. Att det är en historisk händelse kan vi alla vara överens om. Men att en händelse är historisk innebär inte nödvändigtvis något positivt eller ärorikt. Det som skedde i Hiroshima är också en historisk händelse – bara för att ge ett perspektiv.

Miljöminister Andreas Carlgren hänvisade till historien i sitt anförande, och det kanske är på sin plats att titta lite på historien och varför

alla är överens om att det som nu sker är historiskt. Carlgren själv var lite historielös, tycker jag, när han beskrev Centerpartiets kärnkraftspolitiska linje under åren med att Barsebäck ska väck! Vän av ordning: Det var väl inte bara Barsebäck som skulle väck?

Dagens debatt kommer att gå till den så ofta åkallade historien som den stora svekdebatten. Dagens debatt innehåller ett antal svek, några små, några större och ett av historiska dimensioner.

Jag ska börja med det lilla sveket, som Moderaterna står för. I folkomröstningen om kärnkraften drev Moderaterna det som kallades linje 1. Jag citerar från valsedeln: Kärnkraften avvecklas i den takt som är möjlig med hänsyn till behovet av elektrisk kraft för att upprätthålla sysselsättning och välfärd. För att bland annat minska oljeberoendet i avvaktan på att förnybara energikällor blir tillgängliga används högst de tolv kärnkraftsreaktorer som i dag är drift, färdiga eller under arbete. Ingen ytterligare kärnkraftsutbyggnad ska förekomma. Säkerhetssynpunkten är avgörande för den ordning i vilken reaktorerna tas ur drift.

Det kanske inte är så många som kommer ihåg det i dag, men å andra sidan var det ingen som trodde på det då heller. Lika lite i går som i dag finns det några som helst förväntningar på att Moderaterna gör som de säger. Det är ett litet svek, men ändå.

Ett lite större svek står Folkpartiet för, en gång ett gammalt fint socialliberalt parti, i dag ett marknadsfundamentalistiskt nyliberalt parti. I linje 2 som Folkpartiet drev tillsammans med oss socialdemokrater av, tror jag om jag inte minns helt fel, här tidigare citerade Hans Blix – Carl B Hamilton nickar – slog man fast på valsedeln: Samhället ska ha ett huvudansvar för produktionen och distributionen av elektrisk kraft. Kärnkraftverk och andra framtida anläggningar för produktion av elektrisk kraft av betydelse ska ägas av stat och kommuner. Övervinster i vattenproduktion indras genom beskattning.

Det du, Carl B Hamilton, det var ordning på Folkpartiet en gång i tiden!

Ett betydligt större svek står Kristdemokraterna för. I linje 3 arbetade inte bara centerpartister och vänsterpartister ihop. Där fanns även Kristdemokraterna. Kärnkraftsmotståndet var vid den tiden en del av partiets försök att lansera sig som ett grönt alternativ. Det känns avlägset, fru talman. Det känns så avlägset att ingen i dag kommer ihåg det. Därför kommer Kristdemokraterna alldeles för lätt undan. Dagens kristdemokrater, ett gråaktigt värdekonserverat parti, har ju inget grönt kvar alls att visa upp.

Fru talman! Sveket av historiska dimensioner står Centerpartiet för. Centerpartiet beskrev centerpartisten Jan Andersson tidigare i debatten i dag så här: Det var som om man hade dragit av en blöt filt som legat över debatten i över 30 år. Jan Andersson definierar alltså inte bara sig själv utan också sitt parti och dess tidigare trogna väljare som en blöt filt. Jag vet inte hur Jan Anderssons partikamrater känner sig när de blir jämförda med en blöt filt. Men jag har träffat många engagerade och trogna centerpartister som har kämpat för ett grönare och hållbarare samhälle, och jag undrar hur de i dag känner sig när de blir beskrivna som en blöt filt. Det kan inte vara roligt att vara centerpartist i dag.

Fru talman! Jag har citerat lite från valsedlarna tidigare i mitt anförande. Och jag ska göra det ytterligare en gång, inte allt, för det har jag

inte tid att göra. Men en liten detalj från valsedeln för linje 3 som Centerpartiet förespråkade tänker jag citera: "Uranbrytning tillåts inte i vårt land." Och här blir sveket om möjligt ännu större.

Just detta med uranbrytning är en stor fråga där jag kommer ifrån. I Skaraborg finns fortfarande resterna av uranbrytning väl synliga i landskapet. Och folk är i dag djupt oroade över att den nya politiken som Centerpartiet anför kommer att innebära att man kommer att bryta uran i Skaraborg igen.

Statsministern har uttalat sig för uranbrytning. Vice statsministern, tillika näringsminister och Centerpartiets partiledare, glider på frågan om uranbrytning. Folket i de drabbade bygderna är oroliga och, skulle jag vilja påstå, på goda grunder.

En internationell tidskrift från gruvindustrin går igenom dagens samlade situation för en mängd olika mineraler – järn, guld, koppar och tenn etcetera – och kommer då till någonting som på engelska kallas uranium. Det står så här: "Several companies are involved in exploration for uranium. The Swedish prime minister has expressed support for the mining of uranium as Sweden has about 50 % nuclear power. The Swedish parliament voted against forbidding prospecting for uranium in March 2010." På svenska betyder det att flera företag är inblandade i undersökningen av förekomsten av uran och att den svenska statsministern har stött det på grund av att Sverige har ca 50 procent av sin energi från kärnkraft och att den svenska riksdagen har röstat emot att man ska förbjuda prospektering av uran. Det här har man noterat i en internationell tidskrift för gruvnäringen. Det innebär att folket hemma i Skaraborg med all rätt är oroade över frågan om uranbrytning.

Nästa och sista punkt som jag skulle vilja ta upp är det dubbelspel som det här betänkandet och den här debatten har uppvisat och som jag drabbades av, eller hur man nu ska uttrycka det, i en debatt i närradion så sent som i går. Tyvärr tror jag att det är en bild av hur valrörelsen kommer att se ut, för den moderatledda Alliansen kommer, beroende på vem man träffar, att beskriva verkligheten på olika sätt. Ibland kommer de att säga, när det passar sig, att vi nu har fattat ett historiskt beslut som innebär att vi kommer att bygga tio nya kärnkraftsreaktorer. Och när de kommer till Skaraborg och folk är oroliga över uranbrytningen kommer de att säga att dagens beslut innebär att det absolut inte kommer att byggas några nya reaktorer, för det har blivit för dyrt. Detta kunde den centerpartistiska riksdagsledamoten Ulrika Carlsson säga i Skaraborgs närradio så sent som i går.

Det här är ett dubbelspel som är farligt för demokratin, som gör det svårt för väljarna och som vi kommer att göra allt för att avslöja. Jag kan ha respekt för en kärnkraftstaliban som Carl B Hamilton som står för sin uppfattning. Jag kan ha respekt för den som är rädd för kärnkraften. Men ett och samma beslut kan inte innehålla båda uppfattningarna. Då blir demokratin och väljarna lidande, och det tycker jag är ett bekymmer.

Är det någon som inte tror att det här är sant, om ni inte tidigare i dag såg miljöministerns våndor, gå då in på webben och se hur det var att vara miljöminister i en regering och försöka försvara båda de här omöjliga ståndpunkterna på en gång. Det gjorde ont; det såg vi alla som tittade på.

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

Frågorna som kvarstår efter den här debatten är: Vad innebär dagens beslut? Innebär dagens beslut att vi ska bygga ut kärnkraften? Innebär det att vi inte ska göra det? Det måste väljarna naturligtvis få en rimlig uppfattning om.

Den som läser protokollet noggrant kommer att kunna se att alla talare mer eller mindre tydligt har förklarat vad dagens beslut innebär. Det innebär tio nya kärnkraftsreaktorer. Det är det viktigt att väljarna får reda på, och det kommer vi att hjälpa till med om ni nu inte står för er politik.

Fru talman! Jag yrkar därmed bifall till reservationen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Carina Adolfsson Elgestam, Aleksander Gabelic, Eva-Lena Jansson, Renée Jeryd, Sylvia Lindgren, Börje Vestlund och Karin Åström (alla s), Marianne Berg, Wiwi-Anne Johansson och Lena Olsson (alla v) samt Jan Lindholm och Lage Rahm (båda mp).

Anf. 142 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Patrik Björck har en mycket expressiv talarteknik, närmast härskarteknik skulle man kanske säga, men det biter inte på mig. Men det blir nästan lite löjväckande med den här rättegångskaraktären eller läxförhöret, sveket och krokodiltårarna som sprutar ur munnen.

Det som jag ändå tyckte tog priset var det här med kärnkraftstaliban. Tänk att Patrik Björck dömer ut sina egna partisympatisörer på detta sätt! Låt mig bara ta som ett litet exempel: En trygg energiförsörjning kräver nya kärnkraftverk. Det säger Metall i Luleå, Unionen i Luleå och kommunalrådet och socialdemokraten Yvonne Stålnacke i Luleå. Likaså om man tittar på SOM-Institutets opinionsundersökning om hur partisympatierna fördelar sig i denna fråga kan man konstatera, om man räknar från de mest kärnkraftsvänliga till de minst kärnkraftsvänliga, att Folkpartiet och Moderaterna ligger i topp. Kd ligger lite längre ned. Därefter kommer Socialdemokraterna som ligger ungefär som kd. Därefter kommer Centerpartiet, fifty-fifty, och Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Alltså: Bland de socialdemokratiska väljarna är flertalet för en långsiktig användning av kärnkraften, trots att partiet och dess elit, vilken Patrik Björck tillhör såsom ledamot i det verkställande utskottet, vill avveckla. Men det vill alltså inte en majoritet av partiets sympatisörer. De är kärnkraftstalibaner. Jag vet inte vad ni är i verkställande utskottet, men jag känner mig väldigt väl hemma bland de här gråsossarna som är för kärnkraft, vare sig det är i Luleå eller i hela landet. Men, Patrik Björck, var har du dina väljare? Dem har du inte med dig i alla fall.

Anf. 143 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Jag får inledningsvis tacka Carl B Hamilton för alla vänliga ord om min talekonst. Det är alltid skönt med lite beröm. Jag får då replikera med att säga att Carl B Hamilton också är en relativt slipad politiker som i den här repliken fullständigt undvek frågan.

Det jag ville ta upp, och som jag kommer att fortsätta att ta upp utanför denna kammare, i denna kammare och överallt, är dubbelspelet som Alliansen ägnar sig åt, det vill säga att man försöker sälja två helt skilda politiska budskap samtidigt. Det håller inte, det kommer att genomskådas av väljarna och vi ska hjälpa väljarna att genomskåda det.

Jag sade att jag har respekt för att Carl B Hamilton tror att tio nya kärnkraftsreaktorer är nödvändiga för svensk energiförsörjning, och då kan vi ta en diskussion utifrån sakfrågan.

Jag har också respekt för att man som jag själv eller andra hävdar att så inte är fallet, och då kan vi få en debatt som är intressant för väljarna där de kan få ett alternativ.

Som socialdemokrat företräder jag en tydlig linje. Vi har också lagt fram ett tydligt alternativ för hur energiproduktionen ska se ut om vi vinner valet.

Ni företräder en linje där ni försöker äta kakan och ha den kvar. Det var det jag ville att Carl B Hamilton skulle bemöta. Det var därför jag målade upp bilden av hur man kan förhålla sig i denna fråga. Carl B Hamilton undvek dock detta noga. Jag förstår det, för har man tagit ... i båten får man försöka ro honom i land, vilket inte är lätt. Har man gått ut med en strategi där man försöker krama två helt skilda ståndpunkter får man bekymmer. Det kunde man se på miljöministerns framträdande här i dag; han hade en oerhört svår situation. Carl B Hamilton som står på ena sidan i denna debatt har det enklare.

Anf. 144 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Anledningen till att jag inte gick in i diskussionen var att Patrik Björck startade från ett utgångsläge som jag inte accepterar. Han ville nämligen hålla läxförhör om vad som stod på valsedlarna för 30 år sedan. Själva ingången i mitt anförande var att det har hänt saker på 30 år.

Jag förmodar att Patrik Björck är yngre än jag, men han förefaller äldre eftersom han fortfarande lever i 70-talet. Sedan dess har det hänt två saker.

För det första har vi ett klimathot. Det har Patrik Björck kanske aldrig hört talas om, men det har vi andra. Det måste man ta på mycket stort allvar, vilket jag gör. Tar man tvågradersmålet på allvar och får ny information ska man som beslutsfattare inte bita sig fast i gamla ståndpunkter och heliga kor. Det är oansvarigt.

För det andra måste de tio reaktorerna bytas av säkerhetsskäl och av ekonomiska skäl om 10–15 år oavsett om man är vänster, höger eller något annat.

Det här är de två nya faktorer som vi måste ta hänsyn till. Det gör att uppräkningsen av vad som stod på valsedlarna är fullständigt irrelevant. Vi är i en annan situation i dag. Jag är glad att jag hör till dem som ser framåt och inte bakåt. Där går den stora skiljelinjen oss emellan.

Anf. 145 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Jag får tacka för komplimangen att jag ser ung ut. Det är alltid trevligt att få komplimanger. När det gäller denna diskussion måste man fundera över vad som är gammalt och inte. Det var Jan Andersson som gjorde liknelsen med en 30 år gammal blöt filt. Det var inte jag som tog upp det tidsperspektivet.

Faktum är att regeringen hade i sin regeringsförklaring häromåret att man inte skulle starta några nya kärnkraftsreaktorer. Den här diskussionen är alltså en modern och ny diskussion som med det klubbslag som

faller här i riksdagen om några timmar möjligen kommer att gå in i en ny fas. Därefter är det kanske historia; det må vara hänt.

Ursprungligen var det sex avvecklingspartier. Sedan bildades det ytterligare ett parti som kom in i Sveriges riksdag, och då blev det sju avvecklingspartier. Efter klubbslaget om några timmar kommer det att finnas tre avvecklingspartier kvar och fyra partier som är för en massiv utbyggnad av kärnkraften i Sverige. Det hände inte för 30 år sedan. Det har ännu inte hänt; det är framtid. Det är en framtid som tyvärr ligger nära och som kanske inträffar om några timmar. Jag befinner mig i nuet och försöker göra vad jag kan för att förhindra att Carl B Hamilton lyckas genomföra denna mycket dåliga politik. Vinner vi valet kommer vi att ändra på den.

Anf. 146 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Patrik Björck förklarar att han träffar centerpartister som är bekymrade. Det är bra att han träffar centerpartister, för det finns ett uppenbart behov av att han vidgar sina vyer.

När det gäller uranbrytningen är det solklart att vi värnar det kommunala vetot. Det finns ingen på allianssidan som ifrågasätter det. Det kommunala vetot användes i Skaraborg, i Falköping, på 70-talet när Centerpartiet var i ledning. Var inte så bekymrad, Patrik Björck!

Ska det finnas någon trovärdighet i resonemanget om uran måste man ställa sig frågan: Eftersom ni inte vill avveckla direkt, vad driver ni reaktorerna med i dagsläget? Det är väl uran. Nästa gång det ska göras ett bränslebyte, kommer Patrik Björck då att säga: Vi gör inte bränslebytet; vi avstår? Svara på den frågan!

Det är också intressant att höra Patrik Björck säga att man använder argument på de ställen där de passar. Vi vet att Socialdemokraterna gärna utlovar Europas lägsta elpriser när de befinner sig på ett pappersbruk eller ett stålverk. Säger ni samma sak när ni träffar dem som ska investera i ny vindkraft eller ny kraftvärme? Eller vilken är er inriktning på elpris?

Anf. 147 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Det är bra att träffa centerpartister; det är bra att träffa alla sorters folk. Tyvärr är det inte så lätt att träffa centerpartister längre, för det finns inte så många kvar. Det kommer säkerligen inte att vara särskilt många kvar om klubban faller som det verkar i dag eftersom många av dem är bekymrade miljökampare och vill väl med sin klassiska centerpartistiska regional- och miljöpolitik. Det är en politik som totalt har försvunnit från Centerpartiet, och därför krymper partiet som snö i solsken.

Var inte så bekymrad, säger Jan Andersson till mig. Jag kan lita på att han ser till att det inte blir någon uranbrytning. Om jag är bekymrad eller inte spelar mindre roll. Men hemma är alla bekymrade, och det är lite värre. Hade det bara handlat om min egen ångest hade jag kunnat gå till en terapeut. Nu är dock många djupt bekymrade. De är djupt bekymrade i dag, men de var inte det för fem år sedan. Vad är det som har hänt som gör att många skaraborgare är djupt bekymrade i dag? Jo, det är ett antal saker.

Det började när Alliansen gjorde sin nya energiöverenskommelse och ändrade den politik vi hade, vilket var en politik som folk ändå kunde leva med. Då började man se hundra nya år av kärnkraft framför sig och blev djupt bekymrad. När den moderata statsministern gick ut och bejakade uranbrytning blev man djupt bekymrad. Det är nya saker som har skett. När Centerpartiets partiledare gled på frågan om uranbrytning blev man djupt bekymrad hemma i Skaraborg och på många andra ställen i landet.

Man kan läsa i tidningen hur den internationella gruvindustrin tolkar regeringens handlande och de beslut som tas i riksdagen: "The Swedish parliament voted against forbidding prospecting for uranium in March 2010." Och: "The Swedish prime minister has expressed support for the mining of uranium." Det är sådant som gör folk djupt bekymrade.

Anf. 148 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tror i och för sig att jag träffar fler centerpartister än vad Patrik Björck gör, och jag kan säga att de är mycket nöjda med uppgörelsen. Tittar man på helheten finns det en mycket bred uppslutning i partiet bakom den politik vi för.

Jag fick inget svar från Patrik Björck på vad som händer när det är dags för ett bränslebyte. Man låtsas att bränslet inte behöver bytas och kör tills det tar slut. Men vad gör man då? Försöker ladda med något annat, eller? Jag tycker att det är ohederligt att bortse från att ni har precis samma fråga att ta ställning till.

Min fråga är: Om man inte ska avstå från ett bränslebyte kommer ni då att använda avvecklingslagen nästa period – kommer vänstersidan att använda avvecklingslagen nästa mandatperiod?

Anf. 149 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Orsaken till att vi ställer de här frågorna till er är att det är ni som har ändrat förutsättningarna. Vi har sagt att om vi vinner valet ska vi inte bygga några nya kärnkraftsreaktorer. Om vi vinner valet blir det ingen uranbrytning. I mars försökte vi här i riksdagen stödja centerpartistiska motioner som skulle öka det lokala och regionala inflytandet. Då röstade Jan Andersson och hans kamrater mot sina egna motioner eftersom det är Moderaterna som driver regeringen med stödpartierna hängande efter sig.

I ett sådant läge har vi två helt olika förutsättningar. Jag kan företräda en politik där jag kan stå upp framför de oroliga människorna och säga att om ni bara ser till att vi byter regering kommer vi att vara garanter för att det inte förekommer någon uranbrytning. Om ni bara byter regering kommer vi att avveckla kärnkraften. Då kommer vi att bygga ett grönt och hållbart samhälle.

I en sådan diskussion utanför Ranstaverken i Skaraborg till exempel är det inga centerpartister som skulle jubla över den vision och det samhälle som du förespråkar, Jan Andersson. Däremot skulle de känna igen sig i den bild och de visioner som jag och den rödgröna oppositionen står för.

(Applåder)

Anf. 150 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Jag sitter i en bil någon mil norr om Varberg på väg hem till Lindome. Jag slår på radion. Någonstans har det hänt en kärnkraftsolycka. Jag sitter i en bil någon mil norr om Ringhals. Jag kommer in mitt i inslaget och förstår inte var det har hänt. Ångesten tar tag i mig. Är det Ringhals? Hur illa är det? Jag sitter i en bil med två små barn och ett på väg. Det är några fasansfulla sekunder.

Jag får strax höra att det fasansfulla inte har drabbat oss. Tjernobyl har havererat. Nu är det Ryssland, Vitryssland och Ukraina som har drabbats. Kanske drabbas vi sedan; ingen vet. Det är 1986. Det fasansfulla drabbade de andra, inte oss. Det som inte kunde hända har hänt igen, sju år efter olyckan i Harrisburg, tio år efter demonstrationer och marscher mot Ringhals 2, 3 och 4. Det är obegripligt, ofattbart.

Det går inte att förstå att vi bygger teknik som kan döda hundratals, tusentals, miljoner människor om det går fel. Det kommer att gå fel igen förr eller senare.

Jag besökte SKB i Oskarshamn och tittade ned på de tusentals bränslestavar från Forsmark, Barsebäck, Oskarshamn och Ringhals som skimrar i det döda vattnet i väntan på slutförvaring. Ringhals bränslestavar är störst. Jag undrar hur de tänkte som bara såg möjligheter i kärntekniken, de som ville oss väl och gav oss billig hemmagjord el med uran någonstans långt bortifrån. Avfall hämtas och lämnas av Sigyn.

Vi borrar och letar säkert slutförvar. Inget har ju hänt på 24 år – inget stort, inget som Tjernobyl. Vi sover sött. Reaktorer ställs av och på. Den ena incidenten inträffar efter den andra, men ingen härdsmläta. Vi sover sött, om det inte vore för klimathotet. Klimatet hotar oss – nej, inte oss här i norr. Det blir fler fästingar kanske och lite varmare. Vem hotar vem? Klimathot? Vi hotar klimatet. Vi här i norr är hotet mot klimatet. Vi släpper ut metangas, lustgas och koldioxid och fattiga tar emot.

375 miljoner människor kommer att påverkas av vårt hot mot klimatet, men inte här i norr. Vi sover ganska sött. Vi sover ganska sött och drömmer om lösningen på vårt hot mot klimatet, lösningen på el. Kärnkraft är lösningen i drömmen. Kärnkraft, säger Bill. Kärnkraft är bra, säger Bull. För klimatet är kärnkraft bra.

Drömmar har sin egen logik. I drömmar kan man hoppa över. Man kan hoppa över tid och händelser. Kärnkraftsdrömmarna här har nog hoppat över både Harrisburg och Tjernobyl. Säkert har de också hoppat över både uranbrytning och slutförvar och uran på villovägar – uran till stridsspetsar, uran till vapen.

Till er som drömmer sött om kärnkraft vill jag säga att det är dags att vakna nu. Det är dags att vakna upp och börja minnas Harrisburg och Tjernobyl, uranbrytning och slutförvar samt uran på villovägar. Sluta tro på tomten! Sluta tro att tomten kommer med ett trollspö som gör kärnkraften ofarlig! Det finns inte en enda lösning på vårt hot mot klimatet. Sluta tro på gammelenenergi som lösning på dagens hot mot vårt klimat! Tro inte att det går att bota pest med kolera!

Fru talman! Det finns bara en väg framåt. Framåt heter förnybar energi. Gamla kärnkraftsreaktorer ska monteras ned, inte byggas upp.
(Applåder)

Anf. 151 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag ska börja med några ord om demokrati. År 1980 genomfördes i Sverige en folkomröstning om kärnkraften. Det är länge sedan, och många som deltog i den folkomröstningen har hunnit lämna oss. Självklart kan inte ett folkomröstningsresultat gälla för evigt. För alla dem som inte hade rösträtt då, för 30 år sedan, måste det kännas frustrerande att avlidna förfäders åsikter ska styra deras framtid.

Den uppfattningen, som jag antar utgör en del av grunden för majoritetens förslag och inte minst majoritetens sätt att arbeta sig fram till förslaget, behöver inte betyda att man helt struntar i den demokratiska historien och att dra lärdom av den.

Samtliga tre linjer i folkomröstningen 1980 var nämligen avvecklingslinjer; det kanske några har glömt. Det verkar i alla fall så att döma av majoritetens debattörer som pratar om en 30-årig dragkamp om kärnkraften. Det är lite märkligt, särskilt när det gäller er äldre på majoritetssidan. Ni borde komma ihåg. Det fanns nämligen inte då något förslag om en framtid med kärnkraft utan samtliga alternativ var avvecklingsförslag om än med lite olika tillvägagångssätt och tidsperspektiv.

Till och med i linje 1, som ju var det mest kärnkraftsvänliga alternativet, står det tydligt på valsedeln att kärnkraften ska avvecklas och att man ska minska oljeberoendet och utveckla alternativa energikällor. Vi som var med då hade ju oljekrisen 1974 i närminnet. De som i dag påstår att frågor om fossil energi skulle vara en ny fråga avslöjar bara sin okunskap och sin historielöshet.

Den som känner frustration över gamla folkomröstningsresultat behöver inte heller strunta i dagens demokratiska process. Glöm inte att orsaken till att alternativen för 30 år sedan såg ut som de gjorde var att det hade genomförts en gigantisk folkbildningskampanj under slutet av 1970-talet i hela landet. Det innebar att kunskapen om kärnkraften och även kunskapen om alternativen var betydligt större och mer spridd då än vad den är i dag. Kunskap är en förutsättning för verklig demokrati. Att då stressa fram en förändring utan en verklig förankringsprocess tycker jag snarare liknar våldtäkt på demokratin än seriös politisk verksamhet.

Fru talman! Jag är starkt oroad över att regeringssidan inte riktigt vågar stå för sin egen politik. Näringsminister Maud Olofsson har vid flera tillfällen stått här i riksdagens talarstol och deklarerat att kärnkraft *inte* är en förnybar energikälla och i samma debatter även slagit fast att det är det förnybara som är framtiden. Det är svårt att få en annan uppfattning än att regeringen försöker gå kärnkraftsförespråkarna till mötes och samtidigt lugna motståndarna med att indirekt antyda att det ändå inte blir någon ny kärnkraft.

I dag har vi hört miljöministern, som också ska vara centerpartist, sägs det, precis som näringsministern, förklara och försvara en helt annan syn på kärnkraften och begreppet förnybart.

Andreas Carlgren upprepade förmodligen mer än tio gånger under sitt framträdande här att kärnkraften är ett bra klimatval och att den ingår i

det förnybara som ska exporteras till våra grannländer för att hjälpa dem med sina klimatlösningar.

Jag tycker att det är sorgligt att vi har en så okunnig miljöminister. Kärnkraften är inget bra klimatval.

I en studie som är gjord i USA och som tar hänsyn till 117 olika forskningsrapporter som man har som grund hamnar kärnkraften på sista plats, som det minst klimatsmarta sättet att producera el på av tio olika alternativ.

Om man tar dessa forskningsrapporter och räknar om till svenska förhållanden visar det sig att vår kärnkraft här i Sverige faktiskt står för 15 procent av våra totala koldioxidutsläpp. Det är det som vår miljöminister vill ha som bas för en export.

Energisörjningen är självklart en central del för vårt välbefinnande, och den är en förutsättning för vårt näringsliv. Därför är vi i Miljöpartiet oroad för att regeringen bjuder in till den experimentpolitik som ny kärnkraft faktiskt innebär. Varje ny reaktor som byggs innebär ett tekniksprång som erfarenhetsmässigt innebär vågade experiment.

Alla politiker är anhängare av att energipolitiken bör ha en bred förankring. Många blev därför mycket förvånade när alliansregeringen bröt upp den ganska breda och blocköverskridande energiöverenskommelse som Socialdemokraterna och Centerpartiet har haft i årtionden, ända sedan 1991. Den överenskommelsen var en garant för långsiktighet och bredd.

Den energipolitik som de fyra allianspartierna enats kring kan inte på något som helst sätt påstås vara vare sig bred eller långsiktig i jämförelse med den som man övergav.

Om det nu är så att högerpartierna har gjort bedömningen att det finns ett brett folkligt stöd för att förändra energipolitiken finns det ändå två frågor som jag tycker förvånar.

För det första: Varför bjöd man inte in de övriga partierna till en verklig diskussion om en förändring? Det är en förutsättning om man vill nå både bredd och långsiktighet.

För det andra: Varför genomförde man en så omfattande förändring av energipolitiken utan att först ställa frågan till medborgarna i form av en ny folkomröstning, särskilt med tanke på den plattform som man gick till val på?

Jag kan tänka mig ett flertal olika argument för att man inte vill föra verkliga samtal med oppositionen om en bred överenskommelse om energin i framtiden. Jag kan även tänka mig ett antal argument för att man inte vill genomföra en ny folkomröstning.

Men inga av de argument som jag kan komma på är särskilt trevliga argument. De är inte ens särskilt demokratiska. Faktum är att det är ganska svårt att se några andra motiv än att högerpartierna inte är särskilt förtjusta i demokratiska processer och inte är särskilt intresserade av folklig medverkan.

Det sätt på vilket man har hanterat hela denna fråga är ganska signifikant för ministären Reinfeldts ledarkultur. Det är tydligt att man anser sig veta bättre än alla andra i samhället så att man inte behöver fråga vare sig folket eller professionen.

Min poäng med detta inledande resonemang är inte att en så här stor förändring av energipolitiken måste föregås av en ny folkomröstning

eller av en bred och seriös diskussion där man involverar samtliga partier för att skapa förutsättningar för breda och gärna blocköverskridande överenskommelser för att garantera en långsiktighet. Min poäng är att högerpartierna inte på något sätt har visat eller signalerat ett intresse av att skapa denna breda förankring för en ny energipolitik, och det tycker jag är mycket allvarligt.

När miljöministern och andra företrädare för majoriteten står här i talarstolen och säger att de inte litar på Miljöpartiets förslag innebär det, ska ni veta, att de inte har någon tilltro till vad forskningen säger. Det innebär att regeringen inte litar på Energimyndighetens beräkningar av effektiviseringsmöjligheterna inom industrin. Det betyder att regeringen inte litar på den nya trafikmyndighetens beräkningar av effektiviseringsmöjligheterna i trafiken. Regeringen litar inte heller på Boverkets beräkningar av besparingsmöjligheter i bostadssektorn.

När regeringen säger att man inte litar på Miljöpartiet då diskvalificerar man så välrenommerade amerikanska universitet som Yale och Stanford samt en mängd erkända forskningsgrupper runt om i världen. De förslag som Miljöpartiet lägger fram på energiområdet är nämligen inte någonting som vi själva har hittat på, om det nu var någon som trodde det. Tvärtom baserar sig vår politik på det som en klar majoritet av vetenskapen runt om i världen, liksom våra egna myndigheter, anser nödvändigt.

Fru talman! Nu övergår jag till att prata om kärnkraften som teknik och företeelse i vårt samhälle.

Att bygga ett kärnkraftverk var ett omfattande projekt redan på 1970-talet. Det vet jag eftersom till och med jag blev indragen i det. Det har inte blivit mindre omfattande med åren. Att bygga ett nytt kärnkraftverk i dag är ett oerhört omfattande projekt. Förmodligen skulle de flesta svenska teknikföretag bli så pass involverade att det finns en uppenbar risk för att all annan teknikutveckling skulle bli eftersatt.

Enligt industrins egna kalkyler skulle ett politiskt beslut om att subventionera ett nytt kärnkraftverk i Sverige kunna leda till att vi har en ny reaktor som kan börja leverera el ut på nätet i slutet av 2020-talet. Då har man gjort bedömningar av upphandlingsprocesser, av tillståndsfrågor men även av tillgänglighet och kapacitet av nyckelkompetenser och många andra faktorer. Man bedömer att det tar 15–20 år från beslut till leverans. Tittar man på de byggen som pågår i världen är det nog snarare en större tidsåtgång än en mindre som det handlar om. Senast en ny reaktor togs i drift i Europa var 2007, och då hade bygget pågått i 24 år.

Beträffande de totalt 37–45 reaktorer som är under konstruktion runt om i världen – antalet beror på hur man definierar begreppet reaktor under byggnation – är 20 år eller mer en kalkylerad projekt- och byggtid som oftast inte verkar kunna hållas. De flesta av dessa reaktorer byggs i så kallade odemokratiska länder, därför är informationen inte så fullständig när det gäller hur man planerar för säkerhet och tar hänsyn till omgivning, byggtider och så vidare.

Mikael Oscarsson stod här i talarstolen tidigare och påstod att elproduktionen från kärnkraften globalt sett ökat under de senaste åren. Han har rätt i så måtto att det har startats en del nya reaktorer. Men det är betydligt fler som har tagits ur drift. Totalt sett har den globala installerade effekten från kärnkraften minskat med 7 000 megawatt under de

senaste tio år. Enbart under förra året, 2009, minskade den totala effekten av installerad kärnkraft i världen med 1 400 megawatt. Så ser verkligheten ut. Man ska även komma ihåg att vindkraften har ökat under de senaste tio åren med 65 000 megawatt och solelen med 13 000 megawatt.

En sak som vår miljöminister sade här i dag har han rätt i, men det var nog också det enda som var korrekt i det som han sade, och det är att alternativen håller på att ta över.

Just därför, alla ledamöter som lyssnar – alltså att det var det enda av det han sade som var korrekt – blir det oerhört mycket svårare att förstå att man med den insikten vill öppna för att tillåta ny kärnkraft. Observera att jag inte säger att man beslutar om att bygga utan att jag säger att man öppnar för nämnda möjlighet.

Hur ser det då ut med möjligheterna att en bit in på 2020-talet ladda reaktorer med bränsle? Det är ju vad det handlar om. Detta är en mycket viktig fråga eftersom vi måste försöka ha klart för oss vad ni som tänker trycka på ja-knappen faktiskt röstar för. Ett sådant här beslut får ju konsekvenser. Det här beslutet är inte isolerat, om nu någon trodde det.

I dag försörjs världens kärnreaktorer till 62 procent med bränsle som kommer från nybrutet uran. Resterande 38 procent bränsle tillverkas av klyvbart material som kommer från demontering av kärnvapen. De här programmen för demontering pågår fram till 2017, enligt de uppgifter jag har.

Jag vet att det pågår förhandlingar om nya omgångar av demontering av kärnvapen. Men i dag kan vi inte veta vilka volymer av klyvbart material det eventuellt skulle kunna ge för användning i framtida kärnkraftverk.

Redan med denna lilla bakgrundsinformation kan vi alla väldigt enkelt inse att vi i framtiden kommer att ha problem med bränsleförsörjningen till kärnkraften.

Om vi sedan leker med tanken att fler länder än Sverige – det vet vi att det är – vill utgå från att kärnkraft ska ersätta fossil energi är det bra att veta att kärnkraften i dag står för bara 5 procent av den totala energiförbrukningen globalt eller 6 procent av den globala energiförbrukningen om man räknar med enbart kommersiellt tillgänglig energi, alltså den energi som förekommer i någon form av handelsverksamhet. Det är viktigt att skilja på de här sakerna. Många talare här har pratat om el. Då handlar det om 14 procent av elproduktionen. Men i klimatsammanhang är det inte det som är intressant, utan i klimatsammanhang handlar det om att ersätta fossil energi. Då är det viktigt att förstå vilka proportioner det handlar om.

Det här betyder att det, om kärnkraften verkligen ska spela en avgörande roll när det gäller att ersätta fossil energi, inte handlar om att fördubbla utvinningen globalt. Inte ens en tiodubbling skulle räcka när alla atomvapen har demonterats och den reserven har använts om kärnkraften ska användas för att ersätta fossil energi.

Eftersom det handlar om enormt stora investeringar – en ny reaktor i Sverige skulle förmodligen inte kunna byggas för mindre än 100 miljarder svenska kronor – skulle jag vilja se den högerregering som kan säga nej till uranbrytning när ett antal sådana reaktorer någon gång i framtiden står där utan bränsle.

Sverige har oerhört goda förutsättningar för uranbrytning. Enkelt kan vi göra stora delar av vårt land göra omöjliga för livsmedelsproduktion. Vi kan göra det så sterilt att skogen slutar växa. Vi kan göra det omöjligt att både bo och tillbringa fritiden i områdena i fråga. Om vi vill kan vi göra det just genom att öppna för uranbrytning. Vår omvärld kommer kanske att kräva det om vi fortsätter på kärnkraftsspåret och om det blir så illa att reaktorer som det nyinvesterats i med tusentals miljarder runt om i världen väntar på nytt bränsle.

Att uranpriset har stigit med 1 250 procent bara de senaste fem åren är naturligtvis ingen slump. Frågan måste ändå ställas till de svenska politiker som här i kammaren är beredda att trycka på ja-knappen och därmed ge klarsignal till fortsatt kärnkraftsberoende: Varifrån ska bränslet komma?

Att moderaterna och folkpartisterna i Jämtland redan, enligt uppgifter jag har, sagt ja till uranbrytning i sitt län är kanske en liten fingervisning om vad det är högerpartierna ser framför sig. Tanken är kanske att det svenska uranet ska göra oss lika rika som den norska oljan gjort norrmännen. Finns det en avundsjuka i det avseendet?

Man kan undra vad befolkningen i Jämtland skulle tycka om de förstod att man planerar att göra stora områden av den jämtländska fjällvärlden sterila och strålade och att man med stor sannolikhet kommer att fylla vattendragen med radioaktivitet så att fisket blir ett minne blott. Storskalig uranbrytning ödelägger enorma områden överallt i världen där den bedrivs eller har bedrivits.

Alliansens tankesmedjor har kanske kommit fram till att de för att få acceptans för att förstöra stora delar av vårt land med uranbrytning, som naturligtvis kan vara lukrativ, först måste investera fast oss i ett uranberoende med stora kärnkraftsinvesteringar. Kanske är det så listigt planerat av de människor som bara ser pengar hägra i den svenska berggrundens uranhalt.

Eftersom till och med näringsministern har insett att kärnkraft inte är någon förnybar energikälla är det förvånande att högerregeringen ändå väljer kärnkraftsspåret. Det förklarar i och för sig varför man inte ansträngde sig för att nå ett bra förhandlingsresultat i Köpenhamn. Om Sverige har en regering som inte är beredd att, med de goda förutsättningar som landet har, anta utmaningen att ställa om samhället till det förnybara är det klart att den regeringen inte heller i globala förhandlingar har någon trovärdighet.

Fru talman! Under årens lopp har jag haft förmånen att kunna besöka ett antal kärntekniska anläggningar runt om i världen. Bland annat har jag besökt de anläggningar i Tjernobyl i norra Ukraina som är mest kända för olyckan den 25 april 1986.

Jag hade tänkt använda större delen av mitt anförande här i dag till att berätta om vad som faktiskt skedde vid själva olyckan och under de därpå följande tre månaderna för att ni ska förstå att ett litet land som Sverige inte har den minsta möjlighet att ta hand om en reaktor som drabbas av en hardsmälta. Vi har inte 100 000 soldater som vi kan kommendera ut för riskfyllda arbetsuppgifter i miljöer där mindre än en timmes bestrålning är en dödlig dos.

I en demokrati kan man inte kommendera ut tusentals människor för att arbeta i 50-gradig värme och i en miljö med en strålning som gör att

arbetspassen kan vara maximalt två minuter. Med högst fem sådana arbetspass har man nått en dos som inte får överskridas om man ska klara sig.

Vi har inte 600 erfarna helikopterförare som tränat på avancerad flygning i krig och som är beredda att utföra uppdrag som innebär att de avlider när uppdraget är slutfört. Vi har inte ens ett tillräckligt antal fungerande helikoptrar för en sådan insats.

Jag tvivlar på att vi skulle klara av att organisera 400 000 städarbetare och att kalla samman tillräckligt med konstruktörer för att på några veckor konstruera helt nya robotar och fjärrstyrda maskiner för att utföra städarbete på ställen där människor över huvud taget inte kan gå in. Vi har ingen rymdindustri som övat på den typen av distansteknik.

Det är nog inte så många som insett att en avgörande anledning till att Sovjetunionen kollapsade var olyckan i Tjernobyl. Den innebar att väldigt många i den sovjetiska armén blev så allvarligt sjuka att de helt enkelt inte hade någon kapacitet att göra motstånd när frihetssträvandena tog fart runt om i det gamla imperiet, vilket naturligtvis kan ses som en positiv bieffekt av Tjernobylolyckan.

Jag nämner detta bara därför att jag hoppas att ni på något sätt ska kunna förstå omfattningen av konsekvenserna av ett haveri.

Än i dag, 24 år efter olyckan, dör människor dagligen i sviterna av skador de fick under arbetet med att minimera spridningen av förorenat material – detta bland annat för att skona oss. Fortfarande är det dagligen nya fall med människor som insjuknar, och fortfarande föds barn med missbildningar som kan kopplas till föroreningar som deras föräldrar drabbades av i arbetet med att städa upp efter olyckan.

Härden glöder fortfarande ca 14 meter under markytan, under den gamla reaktorbyggnaden. Risken är stor att radioaktivt material sprids via vattendragen till mycket stora områden. Olyckan pågår alltså fortfarande, efter 24 år.

Jag har inte tillräckligt med talartid för att berätta om alla konsekvenser och om hur många som drabbades. Men jag hoppas att ni utifrån den här snabba genomgången i alla fall inser konsekvenserna av en härdsmläta i Sverige, något som naturligtvis ingen av oss önskar ska hända. Enligt vissa bedömare var det väldigt nära en härdsmläta i Forsmark sommaren 2006.

Om detta skulle hända måste ni som är beredda att förlänga kärnkraftsepoken genom att trycka på ja-knappen i dag vara medvetna om att vårt lilla land inte har mer än bråkdelen av de resurser som krävs för att hantera en sådan situation. Vi har exempelvis inte 10 000 unga, vältränade och erfarna gruvarbetare som mot någon form av betalning skulle ställa upp att arbeta *under* en pågående härdsmläta.

Detta var faktiskt vad som krävdes för att komma åt att bygga en helt ny, två meter tjock betongsockel med 30 meter i diameter under den smältande reaktorn för att ge oss åtminstone ett antal årtionden, kanske något århundrade, extra att komma på hur vi ska ta hand om detta. Det är vidriga arbetsförhållanden och en psykisk press som ingen kan föreställa sig.

Jag har även besökt Thorp, den anläggning i Sellafield där utbränt kärnbränsle upparbetas för att så småningom användas för produktion av nytt bränsle. Även om vi i Sverige inte längre skickar något bränsle för

upparbetning är ju upparbetning en förutsättning för att klara bränsleförsörjningen till kärnkraften globalt. Detta innebär att vi för bränsleförsörjningen till våra reaktorer indirekt är beroende av att andra länder väljer denna teknik. Annars skulle bristen komma snabbare, och konkurrensen om det bränsle som finns skulle bli mycket tuffare. Priserna skulle rusa till astronomiska höjder ännu snabbare.

Det finns hemskt mycket att säga om Thorp, men jag ska bara ta upp en aspekt. Norges regering har gett sin motsvarighet till vår väderlektjänst i uppdrag att tillsammans med deras strålskyddsmyndighet genomföra simuleringar för att se vad som skulle ske om Thorp skulle drabbas av ett större utsläpp till luften under helt vanliga, normala väderförhållanden.

Thorp har haft stora utsläpp till havet, men utsläppen till luft har än så länge varit ganska små. Anläggningen har emellertid stora säkerhetsbrister om man tänker på den ur ett terroristriskperspektiv. Från sjösidan är det tyvärr väldigt enkelt för terroristerna att skada anläggningen just på ett sådant sätt som skulle förorsaka stora utsläpp plutonium till luften.

I rapporten kan man se vad som händer med hela Skandinavien på 12 timmar och på 48 timmar – det är de scenarier man kör – vid ett sådant här större utsläpp. Beroende på den aktuella vindriktningen riskerar stora delar av Danmark, Sverige och Norge att drabbas av ett nedfall som är minst tio gånger högre än det som föll över de värst drabbade områdena i Sverige efter Tjernobyl. I rapporten beskrivs flera områden som högriskområden att vistas i efter ett utsläpp.

Om Sverige på ett trovärdigt sätt ska kunna argumentera för att riskerna för utsläpp från Thorp ska reduceras – och jag har haft förmånen att få prova att argumentera för den saken i till exempel Houses of Parliament i London, så jag vet hur svårt det är – är det nog bra om vi själva avstår från kärnkraft så snart som möjligt.

Jag tror att den som sätter sig in i de enorma konsekvenserna vid en olycka knappast kan förorda en förlängning av kärnkraftsepoken. Även om sannolikheten är liten att det som inte får ske kommer att ske finns ändå risken där. Jag menar alltså att den som verkligen satt sig in i hur riskerna ser ut knappast kan acceptera dessa risker, hur osannolikt det än är att det ska hända.

Vi vet att det redan har hänt i SL-1 i USA 1960, i Harrisburg 1979 och i Tjernobyl 1986. Det har förmodligen hänt två gånger till bakom järnridån utan att vi vet exakt vad det är som har hänt. Man kan se detta genom mätningar i stratosfären. Av de 37–45 reaktorer som byggs runt om i världen byggs flertalet i länder som inte kan betraktas som öppna demokratier. Trots att vi alla drabbas om det händer en olycka i någon reaktor är det alltså en växande sannolikhet att vi inte kommer att veta så mycket om risknivåerna och inte heller så mycket om hur och när det sker om det händer.

Att medverka till att denna teknik fortsätter att få acceptans och även utvecklingsresurser – och vi ska inte glömma att varje nytt bygge innebär mycket pengar till utvecklingsarbete – innebär att man tar på sig ett ansvar som i praktiken faktiskt inte är överblickbart. Jag tycker att det är väldigt viktigt att ni som tänker trycka på ja-knappen har klart för er vad det är en fortsatt kärnkraftsepok i Sverige innebär.

Att våra länsstyrelser inte längre har några planer för evakuering och inkvartering vid en stor olycka är bara ett av många exempel på hur dåligt förberedda vi är. Tänk er att vi har maximal otur och att en terroristgrupp gör det som kunde ha skett för några dagar sedan när Greenpeace slog till mot en av reaktorerna i Forsmark. Låt oss säga att det är en kall vinternatt med kraftig nordanvind och snöyra. Vilka planer har vi då för att resten av vårt land ska kunna ta hand om alla stockholmare som då snabbt – så fort som möjligt – måste evakueras från området? Mina egna efterforskningar på detta område har gett ett nollresultat. Det finns ingen planering för en sådan situation.

Eftersom regeringen har lovat att det inte ska bli några subventioner och inte heller några indirekta subventioner är ekonomin för ny kärnkraft en viktig fråga. Nu talar jag i och för sig om nästa betänkande, fru talman, men där kan man läsa mycket tydligt att regeringen begär möjlighet att bedriva återförsäkringsverksamhet. WHO:s definition av vad en subvention är innebär att återförsäkringsverksamhet är en subvention. Den diskussionen kan vi alltså lämna därhän. Denna regering har medvetet begärt av riksdagen att få möjligheter att subventionera kärnkraften; det är inget snack om saken.

Nu är vi inne på ekonomin. Aktuella studier från flera olika grupper i USA – på exempelvis UCS, MIT-universitetet, Yale, Keystone Institute och så vidare – visar att ny kärnkraft inte kommer att kunna produceras till ett pris under 1 krona per kilowattimme. Det är om man räknar om det till svensk valuta. Det innebär att vind-el och biobaserad el i dag faktiskt är billigare att producera än kärnkraftsel.

Om man i stället väljer att jämföra investeringskostnaderna – och det är ganska intressant – kostar det enligt dessa studier ca 60 kronor per installerad watt om man bygger kärnkraft. Det kostar dock bara 12 kronor per installerad watt att bygga vindkraftverk. I USA köper man i dag solceller för 3:20 kronor per watt, vilket gör att till och med solcellerna är billigare att installera än kärnkraften.

Det finns en del politiker i Sverige som fortfarande pratar om kärnkraften som koldioxidfri. Vår miljöminister ägnade väldigt mycket tid åt det. Det är naturligtvis en fullständig lögn, och det vet de som pratar om detta. Stanforduniversitetet har satt ihop en rapport om detta med koldioxid och kärnkraft. Man kommer där fram till att om man tar hänsyn till hela kedjan, från uranbrytning till slutförvaring – och det erfordras faktiskt; vi klarar inte att producera kärnkraft utan hela denna kedja – blir elen från kärnkraften det sämsta alternativet för elproduktion. Man har jämfört tio olika alternativ.

Enligt deras beräkningar skulle, omräknat för svensk kärnkraft, den svenska kärnkraften stå för hela 15 procent av våra totala koldioxidutsläpp. Jag kan förstå att det kan vara svårt för er som under årtionden blivit matade med den svenska kärnkraftsindustrins propaganda att smälta fakta och information från andra länder. Jag kan förstå att det är svårt. Det är dock viktigt när vi står inför ett sådant här beslut, och därför borde vi ha tid. Ni som tänker trycka på ja-knappen borde ha tid att utbilda er. Då kanske ni skulle kunna tänka efter vad det är ni ger er in på.

Det finns ett gammalt talesätt: Det man inte vet om mår man inte dåligt av. Det stämmer säkert i vissa sammanhang, men att påstå att det inte sker några utsläpp när man inte mäter är faktiskt dumt. Att vår svenska

strålsäkerhetsmyndighet inte arbetar lika idogt som sin motsvarighet i andra länder är ingen garanti för att våra anläggningar är bättre. Däremot är det en garanti för att vi vet mindre om hur det verkligen står till.

Som fru talmannen säkert förstår finns det en hel del att säga om kärnkraften. Jag träffade nyligen en fusionsforskare som gav tummen ned för fusionsenergi. Det är en lekstuga för oss forskare, men det kan aldrig bli någon ny teknik för energiproduktion, sade han utan omsvep.

För precis en vecka sedan besökte jag Forsmark och konstaterade att säkerheten verkligen är dålig. Jag jämför då med anläggningar i andra delar av världen som jag har sett. Sedan dess har Greenpeace, som några har kommenterat, för några dagar sedan visat hur enkelt det skulle kunna vara för den som vill skada en reaktor att ta sig in på området och göra det.

När ansvariga på en svensk anläggning pratar om säkerhet framstår det ofta mer som naiv okunskap än som seriöst säkerhetstänkande, och det var verkligen det jag upplevde i Forsmark förra veckan. Jag hoppas att de nu har tänkt om en del.

Tyvärr räcker tiden inte till, trots att jag har dragit över en hel del, för att redovisa alla fakta och utveckla argumenten på ett sådant sätt att det blir gripbart. Jag tror att det behövs många timmars utbildning för att ni ska förstå problematiken. Men jag hoppas ändå att några brottstycken av det jag har försökt beskriva här har gått fram.

Att kärnkraften inte är något alternativ på sikt för energiförsörjning borde vara enkelt för alla att förstå. Den är en parentes i någon form, hur vi än ser på den. Även om man inser det kan jag förstå att det för er som sitter fast i etablissemangen, har knytningar till storkapitalismen och så vidare är svårt att gå från insikt till handling. Det är naturligtvis mycket svårare att förstå att vi måste anträda en annan väg i praktiken.

Jag yrkar avslag på förslaget i betänkandet och bifall till reservationen.

Jag ska avsluta med två saker. Jag tänkte tala om vad väljarna har att beakta. Man kan naturligtvis fortsätta med den här regeringens politik och fastna i ett koldioxidberoende. Det kan man göra, och det är vad den här regeringen vill. Ett kraftigt koldioxidberoende som driver upp elpriserna och som hotar jobben i Sverige är den här regeringens politik. Den här regeringens politik ökar dessutom sårbarheten kraftigt i Sverige, och risken är mycket stor att detta beslut i förlängningen leder till att vi tvingas bryta uran i Sverige.

Man kan också välja det rödgröna alternativet om man vill. Vi säkerställer konkurrenskraft i elförsörjningen och trygg och säker elförsörjning. Man kan välja det rödgröna alternativet som skapar jobb i Sverige och som minskar sårbarheten högst väsentligt. Man kan också välja det rödgröna alternativet därför att vi garanterar att det inte blir någon uranbrytning i Sverige. Om man är intresserad av en politik som stimulerar ny teknik, morgondagens teknik, på energiområdet kan man välja det rödgröna alternativet.

Låt oss då göra det enkelt för oss. Sveriges framtida energiförsörjning avgörs av om du som sitter här väljer att trycka på ja- eller nej-knappen. Gillar du uranbrytning, farliga transporter, riskfylld energiproduktion, avfall att ta hand om i över 100 000 år och kärnvapen? Ja, då röstar du ja till ny kärnkraft. Gillar du däremot förnybar energi, sol, vind och vatten,

biobränslen och energieffektiviseringar som skapar gröna jobb inom ett nära tidsperspektiv och snabbt minskar koldioxidutsläppen? Då röstar du självklart nej till att öppna för ny kärnkraft.

(Applåder)

I detta anförande instämde Per Bolund, Tina Ehn, Gunvor G Ericson och Lage Rahm (alla mp) samt Tommy Ternemar och Lars Wegendal (båda s).

Anf. 152 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman! När min dotter väckte mig i morse tände jag lampan och såg i mobildisplayen att klockan var så mycket att det var lika bra att gå upp. Jag behövde inte stressa, vilket var skönt. Jag tog en dusch, och vi gjorde oss i ordning båda två. Jag tog fram frukost ur kylan, hällde upp mjölk till henne och gjorde kaffe till mig. Jag läste de under natten tryckta tidningarna, och så småningom gick vi i väg och tog taget hit.

Det var alltså en ganska vanlig och ointressant morgon, men helt omöjlig i varenda detalj utan el. Och elförsörjning är något som den här debatten har handlat mycket om, och borde handla om, eftersom nästan hälften av all el kommer från kärnkraften och kommer – vad man än tycker om den saken – att behöva göra det under överskådlig tid framöver också. Den behövs för vardagslivet, för att vi ska nå våra klimatmål och för jobben.

Lika ointressant som min morgon var är den här debatten intressant – det är en historisk dag och debatt här i riksdagen. Jag är stolt över att vi fyra partier, med vår olika historia i frågan, har kommit överens både om en historisk satsning på förnybar energi, som vi har inlett under mandatperioden, och om att ta ansvar för att Sverige ska kunna producera tillräckligt med fossilfri el och energi, så att vi slipper brist och allra helst även kan exportera till andra länder i Europa för att nå våra gemensamma klimatmål. Vi är överens om att det kräver en elproduktion som står på tre ben, där kärnkraften då är rätt viktig.

Debatten har onekligen hållit på ett tag. Nu har vi stått här i snart sju timmar effektivt, och klart är att vissa saker börjar upprepas och sitta så att vi kan dem. Men det framgår också efter väldigt många timmar att oppositionens ekvation inte går ihop.

Miljöpartiet skrev till exempel på DN:s debattsida i går att Sverige klarar sig bra med förnybart. Men vi har fortfarande inte hur ”bra” skulle fungera, eftersom den el som används i svenska företag och familjer till så stor del kommer från kärnkraften. Hur fungerar ”bra” om det blir kallt igen? Det kan ju hända. Ska vi ha betydligt högre priser då, eller ska vi importera mer fossilt, eller både och, som vi fick göra i vintras? Det har inte kommit fram under debatten hur det skulle klaras.

Det har inte heller kommit fram hur länge detta ”successivt” skulle hålla på som oppositionen säger sig vara så överens om. Vi vet att Miljöpartiet har omedelbar snabbavveckling i sitt program. Nu är oppositionen överens om det successiva, men när ska nästa reaktor stängas? Ska den avvecklingslag som ni månar så mycket om användas de närmaste åren? Eller läser ni också till exempel Kungliga Vetenskapsakademiens prognoser som visar att framåt 2050, även om vi minskar vår elkonsument, kommer fortfarande ungefär 40 procent av vår el att behöva komma från

kärnkraften. Vi kommer, hoppas jag i alla fall, att ha väldigt mycket mer förnybar energi och el då, vilket är bra, men vi kommer fortfarande att behöva kärnkraften.

Jag kan också vittna om ett antal resor. Det hör ju till jobbet för oss alla – det är inte märkvärdigt för någon. Jag har koncentrerat mina resor mycket till företag inom elintensiv industri. Jag besökte till exempel aluminiumföretaget Kubal i Sundsvall häromveckan och fick höra att det inte behövs nästan några höjningar alls för att den fabriken ska läggas ned. Det skulle inte bara hota många jobb i Sundsvall utan också innebära att den fabriken flyttar därifrån till antingen Ryssland eller Mellanöstern, det vill säga flyttar till naturgas- eller oljeförsörjning energimässigt, med en stor klimateffekt.

Det har refererats till både Luleå och Oxelösund, och det är inte så konstigt. Det är bara två exempel på kommuner där de socialdemokratiska ledarna vid flera tillfällen har gått ut och betonat kärnkraftens betydelse för jobben. Detta är kommunpolitiker som vet hur viktigt det är för kommunens överlevnad att det finns företag som genererar jobb och som vet att elen är en av deras viktigaste råvaror.

Tomas Eneroth kom – ärligt och hederligt nog, så det kan jag återge – och beklagade att han inte kunde vara kvar i kammaren eftersom han skulle debattera i radio. Men han känner till det här från sin bakgrund inom Metall. Patrik Björck har fortfarande titeln träindustriarbetare, sannolikt för att anknyta till kamraterna inom LO. Där är de fortfarande väldigt tveksamma till hur vi ska klara elen utan kärnkraften. Eller som de uttrycker det på IF Metalls hemsida, mycket bättre än vad jag skulle kunna skriva själv: En avveckling av kärnkraften är inte möjlig om industrin ska kunna behålla sin konkurrensförmåga och på så vis säkra jobben.

När kammaren i dag, som jag hoppas, tillåter att säker och klimatvänlig kärnkraft får förnyas möjliggör det dessutom att uppgradera och förnya kärnkraften och bemöta en del av de problem som även jag erkänner finns. Ny teknik, befintlig teknik, ger oss vägen till fjärde generationens kärnkraft. Det talas redan om till exempel bldreaktorer som använder uranet effektivare och minskar mängden farligt avfall. Det är teknik som utvecklas bland annat i Västerås, där jag var häromdagen. Det startas en ny utbildning på Chalmers. På Tekniska högskolan här i Stockholm, i Uppsala och på många andra ställen forskar svenska forskare tillsammans med kolleger från andra länder i världen om hur vi ska kunna göra effektivare energi.

Det förvånar mig – och jag tycker inte att det har kommit fram under den här långa debatten – att oppositionen säger nej till detta, särskilt Miljöpartiet. Många miljöpartister som jag känner personligen brukar dela den ganska starka teknikoptimism som jag känner och som säkert många andra känner.

Det förvånar mig ärligt att de väljer att säga nej till att använda den energi vi behöver effektivare och vara med och utveckla så att vi kommer åt kärnkraftens nackdelar.

Sverige har redan ledartröjan i att skapa en mer hållbar och klimatvänlig energiförsörjning inom EU. Även den dimensionen tycker jag saknas lite grann i debatten. Vi behöver kärnkraften inte bara för att klara

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

elen i Sverige utan också för att producera så att det räcker och blir över för andra länder.

Vi vill nå våra klimatmål inte bara för att det har fattats beslut på EU-nivå och sådant. De långa tidshorisonterna vi har talat om i debatten handlar om planetens överlevnad. Därför spelar det roll att ha tillräcklig produktion av fossilfri energi.

Det är genom att använda våra fossilfria källor och satsa på de helt förnybara som vi kan fortsätta att ha ett svenskt ledarskap för att leda omställningen till en mer kolsnål ekonomi. Det är verkligheten. På den globala nivån konkurrerar kärnkraften rakt av med kolet om man ska ha tillgång till energi och lyfta sina länder ur fattigdom.

För polska och tjeckiska politiker är alternativen de facto att gå tillbaka till att bli beroende av Ryssland, att gå ned i kolgruvan eller att jobba med oss för att få tillgång till fossilfri energi. Det är därför vi bejaktar samarbetet med resten av Europa. Jag beklagar därför oerhört att oppositionen säger nej.

Det är också anmärkningsvärt att i den stora DN-artikeln från Miljöpartiet nämns inte ordet klimat. Det är som att de har glömt bort det. I EU-nämnden där både Per Bolund och jag sitter med brukar de ofta tala om klimat, Sveriges ansvar och ambitiösa mål.

Det är kanske så att de precis som vi inser att man måste ha en fossilfri elproduktion för att kunna nå sina klimatmål och hjälpa andra länder. När vi har brist på el, som vi fick i vintras när det var kallt och kärnkraftverk var avstängda samtidigt, är det el från fossila källor som vi importerar.

Om man blir lika arg som jag och Maria Wetterstrand och säkert alla oss härinne av att se bilder BP:s utsläpp av olja är det oljeberoendet som ska bort. Då måste det rena och det fossilfria säkras.

Vi behöver kärnkraften för att klara elen, jobben och klimatet. Vi har stått här många timmar i dag, och vi kommer att stå här flera timmar till. Fortfarande är det tydligt att oppositionen saknar svar på alla de tre frågorna.

I detta anförande instämde Lennart Hedquist och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda m).

Anf. 153 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Det är synd att förlänga en redan lång debatt. Men eftersom jag blev apostroferad vill jag gärna ge några kommentarer.

Jag tolkar det som att Anna Kinberg Batra kanske inte har följt debatten så noga. Både Maria Wetterstrand och jag har i tidigare inlägg gjort klart hur vi vill ersätta kärnkraften och se till att man fasar in förnybar energi och fasar ut kärnkraften. Jag kan ta det i repris en gång till så att det blir extra tydligt.

Nu är det inte så mycket el som Anna Kinberg Batra säger. Det är ungefär en tredjedel av elen som produceras med kärnkraft om man ser ett år tillbaka. Det är 48 terawattimmar. Som Anna Kinberg Batra säkert känner till, eller kanske inte känner till, har vi på den rödgröna sidan kommit överens om att höja målen i certifikatsystemet för att få in förnybar energi och förnybar elproduktion.

Vi har också på den rödgröna sidan ett långsiktigt mål, vilket regeringspartierna inte har velat komma med, om att ha 55 terawattimmar förnybar el baserad på förnybara energikällor som vind, bioenergi, sol och så vidare fram till 2030. I min värld är 55 terawattimmar mer än de 48 terawattimmar som kärnkraften står för.

Vi har dessutom mål om vita certifikat. Vi är överens om att använda det som ett verktyg för att effektivisera energianvändningen. Vi vill minska vår energianvändning och därigenom få utrymme för att få in en större andel förnybar energi.

Att vi inte skulle ha täckning för att vi kan fasa ut kärnkraften är helt enkelt fel. Det säger jag nu för tredje gången i den här debatten. Kanske har det budskapet gått hem den här gången. Jag hoppas på det.

När det gäller teknikoptimism måste man välja vilka tekniker man ser möjligheter i. Vi ser fantastiska tekniska möjligheter när det gäller förnybara tekniker. Där sker en enormt snabb teknisk utveckling.

Solcellsutvecklingen går enormt snabbt framåt. Här i Sverige har vi vertikala vindkraftverk som är en ganska banbrytande ny teknik. Vi ser att det är där förutsättningarna finns att verkligen göra genombrott. Fördelen är också att man inte behöver gå omvägen över farlig kärnkraft.

Anf. 154 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Per Bolund och jag träffas flera gånger i veckan. Det har vi bland annat gjort i flera energidebatter under våren. Jag har fortfarande inte riktigt förstått varför Per Bolund helt underkänner Kungliga Vetenskapsakademiens prognoser.

Prognoser är naturligtvis prognoser. Men jag har inte anledning att överpröva dem helt och hållet. De tittar på världens energiproduktion och elefterfrågan och den svenska. De utgår från att vi fortsätter att se denna otroliga och väldigt positiva ökningen av förnybar energi och tar sedan hänsyn till hur energin används.

Inte ens med Alliansens planeringsmål kan vi garantera att det blir produktion för varje terawattimme. Men för vindkraft har vi dels den installerade effekten, dels planeringsmål. Vi hoppas att vi ska kunna installera allt det. Sedan hoppas vi att det kommer att blåsa jämt, lika mycket och dygnet runt.

Vi vet att det inte gör det. Det behövs flera olika kraftkällor som reglerkraft, och därför behöver vi kärnkraften länge. De 40 procent som jag refererade till delar jag med rätt många andra i debatten. De baseras förvisso på 2008 då det inte var lika mycket avstängt utan var mer som ett normalår.

Det producerades 146 terawattimmar, och ungefär 40 procent av dem kom från kärnkraften. Det räcker fortfarande inte med de förnybara källorna de närmaste decennierna för att ersätta det. Jag beklagar det, men det är så verkligheten ser ut.

Man tar inte hänsyn till verkligheten och energianvändningen. Energieffektiviseringen går bra, men samtidigt ökar vi användningen av elbilar och tåg. Vi behöver el. Det blir antingen dyrare eller brist med Miljöpartiets politik.

Anf. 155 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Här får vi ytterligare ett exempel på den pessimismens politik som regeringspartierna står för. Vi skulle gärna ha förnybar kraft. Men det går inte, så därför måste vi ha kärnkraft under överskådlig tid. Det är själva syntesen av regeringspartiernas politik. Jag tycker att det är sorgligt. Det är inte alls teknikoptimism. Det är pessimism i sin allra värsta form, skulle jag vilja säga.

Det finns flera olika studier på både europeisk och global nivå, och inte minst på svensk nivå, som visar att vi mycket väl kan fylla våra energibehov och elbehov med förnybara energikällor. Kungliga Vetenskapsakademien, som nu Anna Kinberg Batra har hänvisat till ett antal gånger, har fått hård kritik för att den har haft en väldigt pessimistisk syn inte minst när det gäller vindkraften.

Bland annat har ledande vindkraftsforskare, professorer på KTH, tyckt att de har skrivit ned vindkraften dramatiskt. Det gäller även andra energislag. Kungliga Vetenskapsakademiens inlägg är givetvis ett inlägg som är intressant i debatten. Men man kan inte bara ta hänsyn till ett enda inlägg när man försöker utforma en politik. Man måste ta hänsyn till olika.

På både europeisk och global nivå finns det stora möjligheter att förse oss med hela världens behov av energi. Det finns till exempel studier från USA som visar att det finns 7 000 gånger mer vindkraft som kan utnyttjas än vad världen använder varje år. När det gäller solenergin vet vi från studier att möjligheterna i till exempel Sahara är otroligt mycket större än de energibehov som världen har.

Antingen ser man möjligheterna i att utnyttja de förnybara energislagen eller så ser man svårigheterna och har en pessimistisk syn på möjligheterna. Det är klart att man då tror att det är kolkraft som är alternativet till kärnkraft. Men det är inte något slags naturlag. Det handlar tvärtom om vilken politik man vill föra.

Anna Kinberg Batra talade om att hon var arg över bilderna på oljeutsläppen i golfen. Det är vi eniga om. Men skillnaden mellan oss är kanske att jag också blir arg när jag ser bilderna från Namibias urangruvor. Där verkar inte Anna Kinberg Batra vara lika arg.

Anf. 156 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Mycket kan Per Bolund stå här och anklaga mig för. Men detta med pessimism går jag absolut inte med på. Jag sade heller inte det. Jag sade att det är väldigt bra att vi ökar den förnybara energin.

Det är under vår regering som till exempel bioenergin har blivit större än oljan. Det är nu vindkraftsutbyggnaden verkligen har satt fart. Det gillar jag. Utanför Riksdagshuset, mellan Riksdagshuset och Rosenbad, ligger bland annat en svenskutvecklad vågkraftsteknik och guppar. Det är rätt kul.

För att vara tydlig är det väldigt roligt att träffa indiska parlamentariker, som jag gjorde häromveckan, och tala vågkraft med dem. Det skulle skapa jobb och exportmöjligheter för Sverige och det skulle hjälpa inderna ur kol- och oljeberoende när de ska resa sig ur fattigdom.

Om man tittar på globala prognoser för energiefterfrågan även från andra än Kungliga Vetenskapsakademien ser man att efterfrågan ser ut att fördubblas när länder som Indien och Kina ska resa sig ur fattigdom.

Då spelar det roll att energin är så fossilfri som möjligt. Jag vill slippa vara beroende av fossilkraft, och det vill jag att de också ska slippa vara.

Jag är optimist när det gäller tekniken, och ser gärna positiva överraskningar där. Men när vi talar om till och med flera hundra procents ökning av vindkraften gör vi det tyvärr från än så länge ganska låga andelar av den totala el som vi använder. Den får mycket, mycket gärna öka. Men under min livstid ser det ut som att den behöver kompletteras med kärnkraften om vi ska slippa importera fossil energi.

Jag konstaterar bara till sist att det inte heller i det här replikskiftet kom fram varför Miljöpartiet säger nej till att använda nyare, bättre och effektivare teknik. Vi vill i alla fall minska kärnkraftens avigsidor, nämligen urananvändning och farligt avfall. Det gör vi med att fatta ett beslut som möjliggör generationsskifte till nyare och effektivare kärnkraft så länge som vi behöver den.

Anf. 157 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag ska snabbt replikera på detta. Vi säger nej till den experimentpolitik som ni förordar.

Fru talman! Man kan bli rätt besviken. Jag har stått i drygt en halvtimme här och hållit ett anförande i form av ett slags snabblektion om kärnkraft. Och så kommer den första talaren efter det upp och talar om säker och fossilfri kärnkraft! Jag tycker att det är märkligt att det ska behövas en så fullständig utopi i er argumentation att ni ska behöva använda begreppet säker och fossilfri kärnkraft. Den finns ju inte. Det finns ingen med någon form av seriositet som skulle ta den formuleringen i sin mun. Det existerar ingen säker och fossilfri kärnkraft.

Anna Kinberg Batra sade på slutet att hon vill att vi ska bli oberoende av fossil energi. Där är vi överens. Men då måste vi försöka hitta den snabbaste och bästa vägen dit. Jag kan haka på det som Anna Kinberg Batra nämnde om den vågboj som ligger här nere. Den tekniken är intressant. Bara utmed Norges kust finns en potential för vågenergi motsvarande hela Europas energiförbrukning – inte elförbrukning utan energiförbrukning! Det ligger enorma energimängder i vågrörelser.

Jag ville bara kontra detta med att vi är mycket intresserade av ny teknik, men inte av gammal och inte av sådan experimentteknik som ni företräder. Du nämnde också bridteknik. Det är i allra högsta grad ett vågspel.

Anf. 158 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Vem är det som experimenterar egentligen, Jan Lindholm? Det är den som vill snabbavveckla halva elproduktionen. Vi har ett samhälle där det blir kallt på vintrarna, där människor vaknar i sina sängar, ska klä på sig, äta frukost och åka till jobbet och utföra sina arbeten med att förädla skogen och stålet, till exempel, och helst sälja det på export så att det skapas ännu fler jobb. Det är så det svenska samhället funkar. Det är jag stolt över att det gör, och det är därför jag är rädd om både elen, jobben och klimatet. Jag vill inte experimentera på det sätt som en snabbavveckling faktiskt skulle innebära.

Jag tänker på den första svenska reaktorn. Det är lite vanskligt att använda mindre rika och demokratiska länder. Det sker mycket dumt där, så säkert även på energiområdet. Men i ett rikt och demokratiskt välskött

land som Sverige har vi haft kärnkraften i drift sedan 1974 utan allvarligare tillbud. Det har skett saker; det har vi hört i debatten. Ibland måste man stoppa. Det är bra, för vi har höga krav på säkerhet och ser ständigt över om de måste vara ännu högre.

Men det är också därför det var viktigt att upphäva tankeförbudslagen. Det är även därför det är viktigt att möjliggöra ett generationsskifte så att vi slipper använda den teknik som jag såg att Gunnar Andrén jämförde med Volvo Amazon häromdagen i en debatt om kärnkraft. Jag vill i stället använda dagens och morgondagens teknik så att vi utnyttjar kärnkraften så väl som möjligt.

Den stora skillnaden mellan Miljöpartiet och Alliansen är att vi utgår från att samhället ska kunna fungera, att människor ska kunna gå till jobbet och vara på jobbet och att vi ska hjälpas åt att nå våra klimatmål. Det är därför vi satsar ännu mer på forskning. Det är därför vi möjliggör användandet av dagens och morgondagens reaktorer så länge som vi behöver dem, vilket nog enligt de allra flesta bedömare är under både min och Jan Lindholms återstående livstid.

Anf. 159 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med om att skillnaden är att vi vill att samhället ska fungera. Vi är måna om att vi ska ha ett samhälle som är så lite sårbart som möjligt.

I sitt anförande började Anna Kinberg Batra med att ställa den fråga som är en felaktig fråga. Den återkom nu i replikinlägget här. Det handlar om att snabbavveckla, att det skulle vara kallt och så vidare. Det är en felaktig frågeställning. Anna Kinberg Batra kan i så fall svara på den själv. Hur gör vi i Sverige i dag när nätet tappar 1 200 megawatt när en reaktor måste snabbstoppas? Hur klarar vi en sådan situation? Det är den fråga ni ställer till oss. Vi vet ju hur man gör, så vi tycker att det är en lite larvig och löjlig fråga att ställa. Vi vet hur man hanterar problemen.

När ni använder detta som någon sorts skrämselpropaganda är det ett av alla dessa, som jag tycker, ansvarslösa sätt att argumentera. Ni pratar ständigt om en säker och fossilfri kärnkraft som faktiskt inte finns. Ni talar om hotbilder som faktiskt inte finns eftersom vi ser till att vi ersätter de effekter vi tar bort med åtminstone tre gånger så stor effekt. Vi vet att de alternativa teknikerna, till exempel vågkraft som är ganska säker men ändå inte levererar så säkert, ändå levererar säkrare och mer förutsägbart än kärnkraftsreaktorer. Det behövs naturligtvis ändå en marginal. Vi har sagt i den rödgröna överenskommelsen att vi ska ha säker försörjning med god marginal.

Därför är problematiken inte någon skillnad för dig eller mig. Hur mycket kärnkraft du än bygger kommer du ändå med de nya reaktorerna som förväntas vara på 1 800 megawatt att få ett ännu större effekttapp på nätet. Det blir ett ännu större problem att hantera det. När vinden drar över landskapet stannar vindsnurrorna en efter en. De startar också en efter en.

Anf. 160 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Jan Lindholm konstaterade just ett av de problem vi har ibland – att det inte alltid blåser, att solen inte alltid skiner och så vidare. Jag är som sagt en stor vän av både vindkraft, solkraft, vågkraft och så-

dant. Det är därför jag är så glad att utbyggnaden nu verkligen har tagit fart under vår tid vid regeringsmakten.

Jan Lindholm sade att det var fel frågeställning att det är kallt. Där jag bodde var det kallt. Jag vet inte hur det var där Jan Lindholm bor. Men när det var kallt i vintras, ungefär 20 grader minus där jag bor i Nacka utanför Stockholm, gick det åt mer energi där för värme till exempel. Detta skedde samtidigt i landet och vi hade också avstängda reaktorer, bland annat därför att vi ställer höga krav på säkerhet.

Vad hände då? Vi fick importera el från fossila källor. Det tycker jag är dåligt. Och vi fick göra det till mycket höga rörliga priser. Det tycker jag är väldigt dåligt. Det är vad som händer då. Det vill jag komma bort ifrån. Det bästa sättet att komma bort från det är att producera tillräckligt mycket ren och fossilfri energi så att det räcker och blir över. Då kan vi exportera det till andra i stället för att importera fossilkraft från andra länder.

Jan Lindholm säger att driftssäker kärnkraft inte finns, och han argumenterar sedan för vågkraften. Det är lite grann där vi har skillnaden i synsätt, tror jag. Jag ser mycket fram mot utvecklingen av bland annat vågkraft. Jag tycker att det är bra om svensk forskning dessutom kan ge ren energi i andra länder i världen. Det är bra för klimatet, det är bra för jobben och det är bra för forskningen. Men vi är inte riktigt framme än vid nivåer som klarar det svenska samhället och jobben samtidigt. Därför är jag så nöjd med att vi är överens om att säkra den svenska energiförsörjningen och elen så ren som möjligt under överskådlig tid. Det är därför vi ska rösta ja senare i kväll.

Anf. 161 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Det har varit en lång debatt, ungefär sju timmar, med många stickspår och våldsamt olika tolkningar av vart det bär hän med energipolitiken i Sverige.

Jag tror ändå att de allra flesta här i kammaren håller med om att Sverige är ett av de länder i världen som har allra bäst förutsättningar att klara vår energiförsörjning med förnybara energislag, vattenkraft, vindkraft och bioenergi. På 50- och 60-talet byggdes vattenkraften ut i stor skala i vårt land. Sedan var det dags för en storskalig satsning på kärnkraft som var så våldsam att Sverige i dag har mest kärnkraft per invånare i världen. Detta skedde trots att Centerpartiet med Thorbjörn Fälldin i spetsen gjorde vad man kunde för att bromsa utbyggnaden.

När man hör socialdemokratiska företrädare i kammaren här i dag som blivit svurna kärnkraftsmotståndare får vi väl välkomna omsvängningen. Men vi minns också att det var socialdemokratiska regeringar med Erlander och Palme i spetsen som genom ett starkt statligt engagemang aningslöst byggde fast Sverige på ett olyckligt sätt vid ett mycket stort kärnkraftsberoende. Först när centerpartisten Birgitta Hambraeus väckte en motion här i riksdagen vaknade opinionen tillsammans med opinionsbildare som Hannes Alfvén.

Vi minns också alla socialdemokratiska regeringar som har struntat i folkomröstningen och i att genomföra riksdagsbeslutet från 1980 om att avveckla kärnkraften fram till 2010.

Fru talman! Kärnkraften är förknippad med risker och miljöproblem av en alldeles särskild dignitet, allt från uranbrytningen till den slutför-

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

varing av det radioaktiva avfallet som ännu inte fått någon slutlig och säker lösning. Detta har många vittnat våltaligt om här i kammarens debatt i dag.

De båda olyckorna i Harrisburg och Tjernobyl blev obehagliga påminnelser om att radioaktiva utsläpp med förödande konsekvenser kan drabba kärnkraften. Också i Sverige har vi varit väldigt nära en stor olycka med risk för härdsmlta så sent som den 25 juli 2006. Det var då incidenten i Forsmark inträffade. Men förmågan att förtränga kärnkraftens risker tycks på många håll vara lika välutvecklad som förmågan att underskatta den förnybara energins potential.

Folkomröstningen 1980 gav ett entydigt besked om att svenska folket ville avveckla kärnkraften. Folkomröstningen fullföljdes med ett riksdagsbeslut om avveckling där sista reaktorn skulle vara avvecklad just i år, 2010. Men ännu har bara Barsebäcksreaktorerna 1 och 2 – de i särklass sämst placerade i världen – tagits ur drift. Effekten har i stället skruvats upp i kvarvarande reaktorer, och det var den socialdemokratiska regeringen med stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet som satte i gång denna effekthöjning som i praktiken ersatte de båda avvecklade Barsebäcksreaktorerna. Så kan man också bygga nya reaktorer i tysthet.

Sverige är dess värre det land i världen i dag som fortfarande har det allra största beroendet av kärnkraften räknat per invånare, och detta trots vår rika tillgång till biobränslen och redan utbyggd vattenkraft. Därför är det välkommet att alliansregeringen nu framhåller behovet av att successivt göra oss allt mindre beroende av kärnkraften. Ja, ni hörde rätt. Det är alliansregeringen som säger det i propositionen. Vi ska successivt göra oss allt mindre beroende av kärnkraften.

En central punkt i regeringens energiöverenskommelse är att inga statliga subventioner direkt eller indirekt ska få användas för att stötta nya kärnkraftsreaktorer. Erfarenheter från runt om i världen visar att utan statligt stöd i en eller annan form så blir ny kärnkraft en ekonomisk omöjlighet. Såvitt bekant finns inte ett enda exempel i världen i modern tid där privata aktörer själva finansierat kärnkraftsbyggen.

Detta bekräftades också av den brittiske professorn i energipolitik Stephen Thomas i en artikel i Dagens Industri den 16 mars. Han skrev där att ”utan subventioner, statliga garantier eller möjligheter att skjuta över de höga kostnaderna på någon annan aktör, har ny kärnkraft visat sig vara en ekonomisk omöjlighet.” Han hänvisar bland annat till de enda två kärnkraftsreaktorer som påbörjats i Europa under senare tid, Olkiluoto i Finland och Flamanville i Frankrike. I både fallen har byggena i stället för mönsterbyggen blivit rena monsterprojekt både ekonomiskt och tidsmässigt.

I USA är situationen för kärnkraften också mycket dyster. När president Obama efter mer än 30 år utan nya kärnkraftverk nu överväger frågan igen är det endast med löften om stora statliga garantier som det går att uppbåda något intresse för saken.

Det är inte bara Stephen Thomas som säger så här. Enligt en analysrapport från Citigroup Global Markets den 9 november 2009 om kärnkraft världen över är det ”extremt osannolikt att privata företag skulle vilja ta risken att bygga nya reaktorer om de inte får stöd av staten.” Man går så långt i Citigroup att man talar om kärnkraftens risker i alla led som corporate killers, företagsdödare.

Fru talman! För den som inte är förblindad av färgade glasögon åt det ena eller andra hållet ligger tyngdpunkten i den energi- och klimatpolitik som formats under den här mandatperiod på en långsiktigt hållbar försörjning där förnybar, miljöanpassad energi kommer att spela en allt större roll och kärnkraften en allt mindre roll. Det offensiva målet är att år 2020 ska Sverige använda hela 50 procent förnybar energi och 2030 enbart ha fordon som inte behöver fossila bränslen som drivmedel. Detta är mer långtgående mål än något annat land i världen satt upp.

Energi och klimatpolitiken har tre centrala utgångspunkter, ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. För att man ska leva upp till dessa tre kriterier kan inte vår energiförsörjning vila främst på gammal vattenkraft och kärnkraft. Det måste till ett tredje ben bestående av förnybara energislag.

Den energipolitik som nu läggs fast ger mycket goda förutsättningar för förnybara energislag. Den har välkomnats av många som arbetar i branschen. Till exempel sade Matthias Rapp, vd för Svensk Vindenergi, redan i fjol att ”regeringen har motsvarat våra mycket högt ställda förväntningar”. Svensk Vindenergi uppskattar att tiotusentals jobb kommer att skapas inom vindkraftsbranschen i Sverige.

Men alla har inte varit helt nöjda med regeringens politik. Vi har demonstrationer utanför Riksdagshuset i dag som markerar detta. Jag var inte heller helt tillfreds med regeringens politik och valde därför att i en motion föreslå ett antal förbättringar.

Många inom miljö- och energirörelsen har uttryckt sympatier för att jag väljer att med en egen motion i riksdagen ställa tydliga krav för att söka förbättra energipropositionen och inte bara sätter mig på läktaren och ropar nej, nej, nej. Men jag får också leva med att en del av mina gamla vänner inom kärnkraftsmotståndet inte är helt nöjda med det här agerandet.

Trots spekulationer om att min motion, som alla andra, skulle avslås har jag nu fått ett klockrent bifall i näringsutskottet – det tackar jag för – till båda de yrkandena i motionen som behandlas i utskottet. I medierna har det beskrivits som en ordentlig framgång att en enskild ledamot så tydligt lyckats påverka kärnkraftsfrågan.

Med de beslut i riksdagen som min motion nu bidrar med säkerställs att inga statliga subventioner ska få förekomma för att bygga ny kärnkraft. Vallöftet från Alliansen om att inte ta bort förbudet mot ny kärnkraft under mandatperioden kan hållas genom att det förbudet tas bort först den 1 januari 2011 och väljarna får chansen att säga sitt dessförinnan.

Fru talman! Med den energipolitik som nu läggs fast kommer effektivare energianvändning och förnybar, miljöanpassad energi att spela en allt större roll och kärnkraften en allt mindre. Det har jag sagt förut. Utvecklingen har redan tagit fart med en fördubblad andel vindkraft i Sverige det senaste året. Biobränslebaserad kraftvärme som ger både el och värme i våra städer och tätorter expanderar. I min hemkommun i Hudiksvall var vi bland de första att i politisk enighet framsynt satsa på kraftvärme redan i skiftet mellan 80- och 90-tal.

Bara för några veckor sedan tog Iggesund Paperboard, ett företag inom Holmenkoncernen, ett offensivt beslut om att med en ny sodapanna göra denna tunga basindustri helt självförsörjande på elenergi på egna

råvaror. Detta sagt som en replik till de kärnkraftskramare som tror att skogsindustrin och övrig basindustri är så beroende av ny kärnkraft.

Det här är viktigt i omställningen till ett långsiktigt hållbart samhälle, fru talman.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i det betänkande näringsutskottet har lagt fram och avslag på reservationen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jan Andersson, Ulrika Carlsson i Skövde, Kerstin Lundgren, Annika Qarlsson, Claes Västerteg och Solveig Zander (alla c) och Anna Kinberg Batra (m).

Anf. 162 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Sven Bergström sade följande: Vi i Sverige har de bästa förutsättningarna i världen att klara vår energiförsörjning med förnybar energi.

Jag delar den uppfattningen. Varför då öppna upp för byggande av ny kärnkraft? Det är ju precis det som det här beslutet innebär. Vi har hört flera ledamöter poängtera och prata om kärnkraften som en ren energikälla. Även vår miljöminister uttryckte sig på det sättet.

Vi kommer att ha kärnkraften kvar under överskådlig tid. Den kommer att överleva de flesta av oss i den här kammaren, var det någon som sade. "Under överskådlig tid" innebär faktiskt att nuvarande anläggningar som vi har kommer att behöva ersättas, för de har ett datum när de över huvud taget inte längre kan överleva, varken tekniskt eller ekonomiskt.

Det andra är det här med statliga subventioner. Det som finns är 12 miljarder i de två propositioner som debatteras i dag. Det är 12 miljarder plus ytterligare 3 miljarder som är en gemensam överenskommelse. Det är alltså 15 miljarder. Skador och kostnader som uppstår över dessa 15 miljarder hamnar på någon annan, och vilken annan är det som ska stå för den kostnaden? Jag kan inte se det på något annat sätt än att det är staten.

Förbudet att uppföra nya reaktorer kommer att bestå. Så står det i regeringsförklaringen. Det vi kommer att besluta om i dag är faktiskt ett beslut som innebär ett löftesbrott. Vi beslutar om att det ska upphävas.

Anf. 163 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag tar det sista först. Precis så reagerade även jag, Kent Persson, på regeringens proposition: Vi ska hålla våra vallöften.

Därför var en de viktigaste punkterna i min motion att förbudet mot ny kärnkraft ska bestå under mandatperioden. Det är ett renlighetskrav mot väljarna. Därför yrkar jag att det måste läggas senare eller skjutas upp till efter valet. Det fick jag bifall till i näringsutskottet. Förbudet mot ny kärnkraft består under mandatperioden, och i höst får väljarna chansen att recensera detta i de allmänna valen. Så enkelt var det med det.

Varför öppna för ny kärnkraft, frågar Kent Persson. Hade Centerpartiet suttit i regering med ensam majoritet hade vi naturligtvis aldrig lagt fram ett sådant förslag, men det är fyra partier i den här regeringen. Kent Persson har ju själv erfarenhet av kompromisser både på kommunal och på nationell nivå.

Det blev en överenskommelse där man öppnar en liten ventil, en möjlighet för ny kärnkraft om den kan byggas på egna meriter. Men min trygghet i det här är att Stephen Thomas, Citigroup Global Markets, säger att det finns inte en chans att bygga ny kärnkraft utan statliga subventioner. Där gäller det att alla vi i den här kammaren håller ögonen på vilken regering det än är som sitter vid rodret så att man lever upp till detta.

Dessutom kan vi läsa i pressen om andra analysföretag utöver Citigroup och Stephen Thomas som konstaterar att kärnkraften är på väg utför runt om i världen. Prognoserna om att vi skulle få mer kärnkraft har kommit på skam, precis som Miljöpartiet konstaterar i en debattartikel i Dagens Nyheter. Runt om i världen är kärnkraften på väg ut. Varför skulle Sverige vara ett undantag från den tendensen?

Jag är övertygad om att när de glädjekalkyler som har funnits i basindustrins byrålädor kommer upp på bordet kommer det att visa sig att industrierna är kloka nog och rädda om sina miljarder. Därför blir det ingen ny kärnkraft.

Vi kan träffas om tio år, Kent Persson, och stämma av: Hur blev det? Jag är övertygad om att dagens beslut kanske är en vändpunkt till förmån för förnybar och långsiktigt hållbar energi.

Anf. 164 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag förstår att Sven Bergström försöker hitta argument för sin hållning i den här frågan. Men när man recenserar en professor som Stephen Thomas kan man också nämna det han skrev i Svenska Dagbladet häromdagen: Ingen regering kan binda en framtida regering till sina egna löften. Den tid som behövs innan man faktiskt kan beställa en reaktor är betydligt längre än livslängden för en regering.

Med det kan vi väl ändå klara av diskussionen att Stephen Thomas har väldigt mycket rätt i det han skriver.

Det är dock inte det som är det intressanta. Det intressanta är vad Industrikraft och Vattenfall går ut och säger. De är intresserade av att bygga ny kärnkraft. De kommer att lägga ned tid och kraft på att hitta lösningar för att bygga ny kärnkraft, och under den tiden tappar vi fokus på vad vi verkligen behöver göra, det vill säga ställa om vårt energisystem till ett hållbart energisystem.

Det är det som kommer att ske. Under överskådlig tid kommer det att bli på det sättet. Det tar tid att ta fram planer. Det tar tid att ta fram uppgifter på vad det här kommer att innebära för framtiden. Så är det.

När det gäller löftesbrott går det givetvis att svänga till det, men det som står i regeringsförklaringen är klart och tydligt. Det är också klart och tydligt vad vi ska fatta beslut om i dag – ett förslag som innebär att vi ska upphäva det tidigare beslutet och göra det möjligt att i framtiden kunna bygga eller ersätta befintlig kärnkraft.

Det är det beslutet vi kommer att rösta om, och det vet också Sven Bergström.

Sedan hoppas jag givetvis att den här debatten och kommande valrörelse kommer att leda till ett resultat där vi får en annan regering som kommer att riva upp det här beslutet.

Anf. 165 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Återigen: Kent Persson läser bara halva meningar. I regeringsförklaringen och i manifestet från den 23 augusti står det att förbudet mot ny kärnkraft består under mandatperioden. Och det gör det, tack vare min motion. Annars var det den 1 augusti. Nu blir det den 1 januari, och väljarna får chansen att säga sitt däremellan. Det tycker jag är sjyst mot väljarna.

Ingen regering kan binda någon annan, säger Stephen Thomas i en artikel i Svenska Dagbladet. Självklart! Riksdagen kunde inte ens binda regering och riksdag till att fullfölja avvecklingen, beslutet från 1980, baserat på en folkomröstning. Dess värre kunde man inte det.

Allt kan självklart ändras i framtiden, och det var därför jag också krävde lagfästning av detta med statliga subventioner så att det inte är så enkelt att ändra. Det har jag fått bifall till.

De statliga subventioner som Kent Persson var inne på i sitt första inlägg hann jag inte kommentera. Det har inte att göra med näringsutskottets betänkande egentligen, utan det är civilutskottet. Men hur kan ni på den rödgröna sidan rösta emot åtminstone en fyrdubblad förbättring av skadeståndsansvaret jämfört med det gamla socialdemokratiska regelverket? Man kan tycka att det inte är tillräckligt. Det kan man tycka. Men hur kan ni rösta emot att det blir rejält mycket bättre än med det nuvarande regelverket? Det är fullständigt obegripligt.

Anf. 166 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag har alltid haft stor respekt för Sven Bergström och också sett honom som en tankebroder just när det gäller synen på kärnkraften. Därför måste jag erkänna att jag är lite besviken över att vi, vad det verkar, kommer att hamna på olika sidor i omröstningen senare i kväll.

Det förvånar mig, för jag tycker inte riktigt att Sven Bergströms resonemang hänger ihop eller att han har de garantier han utger sig för att ha: att det inte kommer att bli någon ny kärnkraft.

Jag blir lite förvånad när Sven Bergström i debatten säger att öppna upp för ny kärnkraft, som nu sker genom regeringsbeslutet, egentligen skulle leda till att vi får ett förnybart energisystem och en förnybar elproduktion. Jag tycker att det är som att spruta bensin på en eldsvåda och tro att man därmed släcker branden. Det blir precis tvärtom. Om man öppnar upp för icke förnybara energislag blir det förstås svårare att få ett förnybart energisystem. Jag tror att vem som helst kan förstå att det förhåller sig på det sättet.

Sven Bergström har en övertro på marknadens rationalitet, att det bara är produktionskostnaderna som räknas, att den billigaste produktionskostnaden är den som får genomslag. Jag vill rekommendera en intressant avhandling som Petter Rönnborg, nationalekonom vid Göteborgs universitet, har skrivit. Den heter *Det där ordnar marknaden ...* Där skriver han att det finns väldigt olika tankegångar bakom när man gör investeringar i energibranschen.

Speciellt de stora bolagen som dominerar svensk elproduktion lägger många fler hänsyn än enbart produktionskostnaden, till exempel makten över marknaden. Med stora anläggningar har man större chans att behålla makten över marknaden och slipper få in en massa konkurrenter. Också

det är ett skäl som gör att man mycket väl kommer att kunna bygga kärnkraft i Sverige.

Vi har sett i Finland hur den franska regeringen går in med stora subventioner och därigenom får i gång ett kärnkraftsbygge. Vad skulle hindra att samma sak sker i Sverige, att det kommer subventioner från exempelvis Frankrike?

Hur kan Sven Bergström känna sig så säker på att det inte blir någon ny kärnkraft med detta förslag?

Anf. 167 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Varför tror Per Bolund att Sverige skulle vara en ensam ö i världen där all rationalitet på det ekonomiska området försvinner? Stephen Thomas konstaterar att det är omöjligt att bygga utan statliga subventioner. Citigroup konstaterar att det är omöjligt att bygga utan subventioner. Det är extremt osannolikt, säger man från Citigroup. Miljöpartiets företrädare konstaterar i en artikel publicerad i går att kärnkraften är på väg utför. Den renässans som skulle komma har inte kommit. I en rapport beställd av den tyska strålskyddsmyndigheten gjord av ett välrenommerat analysföretag vid namn Prognos drar man slutsatsen att den renässans för kärnkraften som skulle komma inte kommer. I stället konstateras: Avveckling av reaktorer kommer att leda till ett lägre totalt antal reaktorer, lägre installerad effekt och mindre produktion av kärnkraftsel. Rapporten fortsätter: Jämfört med situationen i mars 2009 väntas antalet reaktorer i världen minska med 22 procent fram till 2020 och med 29 procent fram till 2030.

Detta beror inte på att det finns förbud mot kärnkraftsbyggen runt om i världen, tvärtom. Sverige är unikt på det området. I stället beror det på att marknaden fungerar, rationaliteten fungerar. Jag gav exempel från min hemtrakt Iggesund tidigare. Där satsar man nu på en ny sodapanna och gör sig oberoende av all övrig inköpt elproduktion. Det är ett exempel på hur rationaliteten faktiskt fungerar på marknaden.

Som jag sade tidigare skulle inte Centerpartiet, om jag suttit i egen majoritet, lagt fram ett sådant förslag. Det är en kompromiss, och efter att ha tagit del av dessa rapporter är jag övertygad om att vi kommer att se vändpunkten. Nu blir det ännu mer förnybar energi. Kärnkraften kommer att finnas kvar under en tid, men det kommer inte att bli några nya reaktorer. Låt oss träffas om tio år och se hur det blev.

Anf. 168 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag är inte riktigt nöjd med en princip för politik som innebär att man skjuter ett skott i mörkret, träffas om tio år och ser vad det blev för resultat av det hela. Det är bättre att ha större koll på vilka beslut vi fattar och vad det får för resultat. Jag skulle därför önska att man i stället hade en bra analys om resultatet av den politik man bedriver. Efter denna långa debatt är det helt uppenbart att regeringen inte har någon sådan analys. Partierna har olika tolkningar, och inget vet vad det blir för resultat. Jag är inte nöjd med att ses om tio år och utvärdera resultatet, utan jag vill gärna ha möjlighet att påverka den energimix som vi kommer att ha i framtiden, inte bara hoppas på att det blir rätt resultat.

Jag kan hålla med om att ifall den ekonomiska rationaliteten gällde strikt skulle det inte bli någon ny kärnkraft. Det håller jag med om, men

tyvärr tror jag inte att det är så marknaden fungerar. Som Petter Rönneborg visat i sin avhandling kommer andra avvägningar in. Jag måste fråga Sven Bergström vilka garantier vi egentligen har för att det inte blir subventioner i framtiden.

Nu öppnar vi för ny kärnkraft. Som Kent Persson var inne på kan framtida regeringar när som helst fatta beslut om att subventionera den kärnkraft som det nu öppnas för. Anders Borg har i *Ekots lördagsintervju* i P1 öppnat för subventioner. På en direkt fråga från programledaren om kreditgarantier svarade han att vi får fundera över det senare. Det var inte något avståndstagande från subventioner där inte.

Jag har även frågat näringsminister Maud Olofsson om subventioner, vad som är regeringens definition av en subvention. Om vi säger att vi inte kommer att ha några måste vi veta vad det handlar om, vad en subvention är. Det finns många olika definitioner. Vad är Sven Bergströms definition av en subvention? Vi har hört Jan Lindholm tala om försäkringsansvaret. Då staten går in och tar det mot en kostnad är det till exempel enligt WHO en subvention. Vi ser nu att man inte får ta det fulla ansvaret för försäkringskostnader. Är inte det en form av subvention? Vad är en subvention, Sven Bergström?

Anf. 169 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Låt mig börja med det sista som sades. Det framgår tydligt av regeringens förslag att det inte ska ges några subventioner till ny kärnkraft. Sedan blandar man in skadeståndsansvaret och att det inte är så fullödigt som man skulle kunna önska med genomslag, som i Tyskland, i moderbolaget. Man kan diskutera det, men det är trots allt en förbättring fyra gånger om jämfört med det gamla regelverket som ni, Per Bolund, var med och stöttade och inte ändrade på. Varför rösta nej till ett förslag som går rejält åt rätt håll? Man kan tycka att det inte räcker, men det är i alla fall ett rejält steg i rätt riktning.

Per Bolund frågar vilka garantier det finns för att det inte ska bli statliga subventioner om några år. Det finns inga garantier för det. Vi får väl hoppas att framtida riksdagar visar respekt, särskilt om vi kan lagreglera detta. Men visst, man levde inte heller upp till avvecklingen av kärnkraften från 1980. Alla framtida riksdagar kan ändra på de beslut som den här riksdagen fattar. Självfallet är det så. Vi får se till att välja kloka riksdagsledamöter även i fortsättningen.

När Per Bolund lite vanvördigt säger att det är ett skott i mörkret blir jag lite besviken eftersom jag haft respekt för honom. Se dig omkring i världen. Finns det något enda exempel, trots att det inte finns något förbud mot ny kärnkraft, där man byggt med privat kapital? Icke ett enda. I USA har det stått stilla i 30 år. Marknaden fungerar, och jag är övertygad om att Sverige inte är ett undantag på det området. Varför skulle vi vara det? Vi ser hur bioenergi, förnybar energi, kommer med stormsteg. Vi har startat långt senare än Danmark, vilket är att beklaga.

Per Bolunds parti stöttade att man byggde nya reaktorer i de gamla genom att skruva upp effekten. Är det mindre dramatiskt än att ersätta de gamla med nybyggen? Vi har ersatt Barsebäck 1 och 2 med effekthöjningar i de gamla reaktorerna så att det motsvarar samma effekt. Där har Per Bolund och hans parti stöttat den socialdemokratiska regeringen. Det

är tydligen en annan sak ifall man smyger fram beslut på det sättet jämfört med att man fattar ett tydligt beslut i riksdagen i dag.

Prot. 2009/10:139
17 juni

Anf. 170 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Det är uppenbart att Sven Bergström är trängd och besvärad av debatten. Jag kan förstå det. Det blir mycket fokus på hans insatser eftersom han får en avgörande roll i den omröstning som ska ske. Det uppfattas, med rätta, av många att han bidrar till att vi nu får en kraftig satsning på kärnkraft i Sverige.

Att bryta ett vallöfte är aldrig enkelt. Att bryta en regeringsförklaring är inte heller enkelt. Jag kan inte riktigt förstå logiken i att säga att man inte bryter löftet nu utan efter valet. Jag kan inte tycka att det skulle kännas tryggare. Sven Bergströms insats är att man skjuter upp genomförandet i tre månader. Var det prislappen för att acceptera en stor satsning på ny kärnkraft som kommer att gälla i hundra år framöver? Det är ungefär som Maud Olofssons investering i en storsatsning på förnybar energi – 1 procent mer än det som EU ålagt oss att göra. Det var prislappen för att få Centern med sig på att kunna bygga tio nya kärnkraftverk.

Sven Bergström har två gånger, efter att Kent Persson och Per Bolund inte haft möjlighet att replikera, upprepat ett felaktigt påstående, nämligen att vi skulle rösta nej till det förslag om utökat skadeståndsansvar som ligger på riksdagens bord. Det gör vi inte. Jag tycker tvärtom att man till och med borde utveckla det. Jag trodde att Sven Bergström hade läst betänkandet. Det har han uppenbarligen inte gjort. Sven Bergström tycker tydligen att det är tillräckligt med 12 miljarder, och de ytterligare 3 miljarder i skadestånd som Pariskonventionen föreskriver. I USA får BP lägga upp en fond på 157 miljarder för att täcka de kostnader som oljeskadorna leder till. I Sverige och Europa kommer i stället staten att gå in och ta dessa kostnader.

Stephen Thomas åberopas, och alla vet att Stephen Thomas inte bara konstaterar att staten kommer att få gå in och ta ansvar för kärnkraft, utan han konstaterar också att den politiska linje som Sven Bergström och regeringen nu företräder innebär att man tränger undan investeringar i förnybar energi. Det är det mest allvarliga. All den vindkraftssatsning, all den bioenergisatsning som vi längtat efter och gemensamt velat ha kommer att utebli till följd av att satsningar på kärnkraft tränger undan den typen av investeringar. Är det verkligen en rimlig insats Sven Bergström gör genom att öppna upp för ny kärnkraft?

Anf. 171 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Tomas Eneroth säger att jag får kritik för min insats. Javisst, det finns en del som inte är helt nöjda, men jag har också fått en hel del beröm. Anders Hellberg, kampanjledare i Greenpeace, sade i Gävle-dala TV den 11 maj att jag agerat modigt, att jag ställt väldigt tydliga krav i min motion, att man vill stötta mig. Folkkampanjens ordförande Göran Bryntse har uttryckt starkt gillande av min motion. Det finns de som är kritiska, men en del som inte har så starka partipolitiska bindningar som vi som sitter här i kammaren ser annat.

Jag skulle vilja bolla tillbaka en fråga till Tomas Eneroth som säger att vi inte har några höga ambitioner på det förnybara området. Vilket land i Europa eller i världen i övrigt har högre ambitioner när det gäller

*Kärnkraften –
förutsättningar för
generationsskifte*

förnybar energi och att bredda energiförsörjningen? Kan du ge mig ett enda exempel?

Stephen Thomas har lite olika budskap i sina artiklar, och jag har läst dem båda två, i Dagens Industri och i Svenska Dagbladet. Jag tror att Stephen Thomas har större överblick över energisituationen i världen och kärnkraftens framtid än vad han har över det svenska konstitutionella reglementet och hur det fungerar i Sverige. Framtida regeringar och riksdagar kan ta nya beslut och göra nya ställningstaganden.

Tomas Eneroth säger att kärnkraften tränger undan förnybar energi. Jag tyckte att Andreas Carlgren hade en ganska fin formulering, Tomas Eneroth: Den matchen är redan vunnen. 50 procent förnybar energi, 10 procent kärnkraft och kärnkraft som är på ett sluttande plan runt om i världen. Nu säger vi: Inga subventioner. Då kommer det att gå ännu fortare på det sluttande planet.

Tomas Eneroth tillhör det parti som byggde nya kärnkraftsreaktorer i de gamla genom att skruva upp effekten rejält. Då var det inte samma dramatik. Då var det okej att använda de gamla slitna reaktorerna, skruva upp effekten så att man tangerade säkerhetsgränserna. Nu är det plötsligt helt annorlunda.

Jag noterar att ingen i det socialdemokratiska partiet i sitt inlägg i dag kommenterar den historia ni har i partiet och hur ni har förvaltat kärnkraftsomröstningen.

Anf. 172 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Vi tog ansvar för att stänga två reaktorer, vilket Sven Bergström säkert känner till, och framför allt för att se till att vi fått fart på en energiomställning i Sverige som gör att vi nu är världsledande i miljöteknik, klarar en energiomställning och har en större andel förnybar än alla andra länder ute i världen. Vi har en fantastisk möjlighet, men det är den möjligheten som Sven Bergström spelar bort.

1 procent var prislappen. 49 procent har EU ålagt oss att ha i förnybar energi. Prislappen för att Centern skulle ändra sig i förhandlingarna med de övriga borgerliga partierna var att gå upp till 50 procent. Det är så ni bidrar till den höjda ambitionsnivån.

Jag konstaterar dessutom att Sven Bergström uppenbarligen bara litar på vissa delar av Stephen Thomas argumentation. Det är bekvämt att ta till sig vissa av argumenten men inte dem där han säger att det sker en undanträngning. Det är inte jag utan Stephen Thomas, som Sven Bergström själv åberopar åtskilliga gånger, som säger att satsningarna på kärnkraft kommer att tränga undan investeringar i förnybar energi. Det är dessutom han som säger att staterna kommer, vare sig man vill eller inte, att gå in och subventionera detta.

Det är alldeles rätt att det inte ska ske några svenska statliga subventioner, även om jag delar den uppfattning som kommit till uttryck här i kammaren att ska Vattenfall bygga svensk kärnkraft eller andra blir det nog en fundering på hur stor subventionen kan komma att bli. Men strunt i den debatten!

Sven Bergström kan väl ändå försöka svara på frågan: Ska andra stater tillåtas subventionera? Den franska staten subventionerar det finska kärnkraftsbygget. Ska man acceptera en sådan utveckling i Sverige? Är det okej enligt Sven Bergström?

Sven Bergström ställer upp på Andreas Carlgrens nyvunna begrepp från dagens debatt om att kärnkraft är klimatren el. Känns det inte lite underligt, Sven Bergström, med den historia och den erfarenhet som du har i kärnkraftsdebatten, att nu plädera för en miljöminister och en regering som hävdar att kärnkraften är klimatren el? Vi har i Sverige så fantastiska möjligheter att ge andra signaler med både gröna jobb, förnybar energi och en kraftig energiomställning, och ni pratar om kärnkraft som klimatren el och öppnar upp för tio nya reaktorer. Kan det kännas okej?

Anf. 173 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! När det gäller risken att franska staten eller något annat nationellt bolag skulle komma till Sverige och vilja bygga reaktorer måste jag säga att även statliga energibolag fungerar ganska rationellt. Nu satsar man i Finland som har efterlyst mer energi från andra energikällor. Finland är så starkt beroende av rysk gas och andra energislag. De har ett helt annat läge, de har ingen vattenkraft som vi har i Sverige där vi har riklig tillgång till redan utbyggd vattenkraft.

Tror Tomas Eneroth på allvar att några skulle komma till Sverige, som tillsammans med Frankrike har världens mest utbyggda kärnkraft per invånare, för att bygga reaktorer här för att sedan med överföringsförluster och annat exportera till kontinenten? Det förefaller ganska orationellt när de har möjligheter att bygga i Polen, Tyskland eller var de vill och slippa dessa överföringsförluster, bygga i länder som har större behov av att ersätta gamla kolkraftverk och så vidare. Jag är inte ett dugg orolig för den utvecklingen.

När det gäller att tränga undan har vi ett åtagande mot svenska folket och också mot EU att successivt öka den förnybara andelen. Regeringen skriver själv i propositionen, som väl Tomas Eneroth har läst både fram- och baklänges, att vi successivt ska göra oss allt mindre beroende av kärnkraft och få det tredje benet i det förnybara att stå på.

Jag inbjuder även Tomas Eneroth till att fundera på synen om tio år. Vi får se vem som fick rätt, om Sverige var undantaget i världen som kunde bygga ny kärnkraft utan statliga subventioner. Jag är inte ett dugg orolig inför den kontrollstationen.

Anf. 174 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Det är en lite sorglig dag här i kammaren, kan jag känna, på något sätt. Hade det inte varit för att svenska folket har rätt att få bättre besked hade jag kanske lämnat Sven Bergström i fred – jag förstår hur Sven Bergström lider. Men på något sätt föll hela korthuset ihop, det som man har strävat efter från högeralliansen att hålla ihop under dagen, i och med Sven Bergströms anförande. Till och med Jan Andersson och miljöminister Carlgren försökte förtvivlat stå ut med tanken att man ska bygga nya kärnreaktorer. Nu kommer Sven Bergström upp, tar den dubbla rollen och försöker famna två synpunkter som är helt omöjliga att omfattas av samtidigt.

Sven Bergström säger att han röstar ja och menar att det betyder nej till nya kärnkraftsreaktorer. Det är ett mycket märkligt ställningstagande. Om Sven Bergström var övertygad om att vi inte behöver några nya kärnkraftsreaktorer är det lätt att rösta nej i dag. Då vet vi att det blir nej,

då behöver vi inte träffas om tio år, vilket i och för sig kunde vara trevligt. Men om man röstar nej i dag är det nej.

Det finns ingen här som har förespråkat någonting annat innan Sven Bergström steg upp och raserade korthuset och sade att det skulle vara någonting annat än nya reaktorer. Alla, inklusive Sven Bergströms egna partikamrater, har talat om nya reaktorer. Alla har ställt motfrågan till oss: Hur ska ni klara er utan nya reaktorer? Om Sven Bergström har rätt att regeringens politik innebär ett nej till kärnkraft, ett absolut nej, vad innehåller då den borgerliga regeringens energipolitik?
(Applåder)

Anf. 175 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Det var väl mer ett retoriskt anförande än en strävan att föra en debatt. Patrik Björck har ju fått beröm av Carl B Hamilton för sin retoriska förmåga. Jag tackar för omtanken om min person, det var omtänksamt.

Jag noterar att Anna Kinberg Batra och en del andra i Alliansen instämde i mitt anförande, som Patrik Björck tyckte raserade debatten som ett korthus. Vi tycker olika om kärnkraften, men vi har hittat en kompromiss som vi kan leva med. Vi gör lika olika bedömningar av vad den kommer att innebära.

Jag stöder mig på empiri, hur det ser ut i övriga världen. Jag känner mig trygg med att klarar vi bara av att leva upp till att hålla borta alla statliga subventioner kommer Sverige inte att bli undantaget i världen som lyckades bygga ny kärnkraft, i synnerhet som vi har ett så enormt gynnsamt utgångsläge med redan mycket utbyggd vattenkraft. När bioenergin har gått förbi oljan i volym på energiförsörjningsmarknaden och när vi redan har mest kärnkraft per invånare i världen, varför skulle vi bygga mer och göra oss ännu mer beroende av den?

Jag citerade ur propositionen, det är inte min åsikt. Regeringen säger att vi kommer att göra oss allt mindre beroende av kärnkraften i energiförsörjningen. Men Patrik Björck är så färgad av att i dag försöka leva upp till den socialdemokratiska retoriken att han inte skyr några medel för att komma åt oss på den här sidan i debatten.

Med tanke på den historia som du har i ditt parti är det kanske lite magstarkt att ha munnen så full med invektiv och åthutanden. Det är ditt parti som har byggt fast oss i det enorma kärnkraftsberoendet, mest i världen, som vi ska göra oss fria ifrån.

Anf. 176 PATRIK BJÖRCK (s) replik:

Fru talman! Sven Bergström uppfattade min fråga, som var väldigt tydlig och enkel, som retorisk. Det tror jag att Sven Bergström var ensam om i den här kammaren. Det tycker jag däremot att frågan var som Sven Bergström ställde till mig: Varför ska vi bygga mer kärnkraft? Alla här måste inse att det var en fullständigt retorisk fråga, för jag vill ju inte bygga någon mer kärnkraft. Det är Sven Bergström som vill det, inte jag.

Problemet är, en gång till, att väljarna vill ha besked om vad det här beslutet innebär. Sven Bergström säger att det finns lite olika bedömningar! Ursäkta, här har representant efter representant från högeralliansen i flera timmar gått upp och förklarat att det här beslutet innebär tio

nya reaktorer. Nu kommer Sven Bergström upp och säger att det här beslutet betyder nej till ny kärnkraft. Det är inte lite olika bedömningar.

Om Sven Bergström vill vara säker på att det inte ska byggas någon ny kärnkraft så trycker Sven Bergström på nej-knappen i dag, annars kommer det att byggas ny kärnkraft om det här beslutet kvarstår. Nu är det väl lyckligtvis så att vi kommer att vinna valet, och då kommer vi att ändra på och rätta till detta. Och även Sven Bergström kommer att bli nöjd med vad den nya regeringen kommer att besluta. Sven Bergström efterlyste ju i sitt anförande klokare politiker i riksdagen, och det finns gott hopp om det efter valet.
(Applåder)

Anf. 177 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! En del debattörer vinnlägger sig om att försöka föra debatten framåt och utbyta sakliga argument, men Patrik Björck förefaller inte besjälad av den strävan längre utan försöker bara misstänkliggöra och sprida villfarelser om vad det här beslutet innebär.

Jag har på mitt rum och här i kammaren lyssnat ganska noga på den här sju timmar långa debatten, och jag har inte hört en enda som tvärsäkert säger att det kommer att bli tio nya reaktorer. Patrik Björck har tydligen hört det. Vem har sagt det? Det kan du få komma tillbaka och berätta för mig. Jag har inte hört något.

Men det finns en del kärnkraftskramare, både här i kammaren och utanför, som nu får visa upp vad de här glädjekalkylerna står för. Håller de vid en granskning? Ingen annanstans i världen har sådana glädjekalkyler hållit. Titta över Bottniska viken, i Finland, där man med glädjekalkyler gav sig på att bygga Olkiluoto. Nu stämmer staterna varandra och de bolag som finns där, för att man är så oense om hur man ska lösa det enorma ekonomiska kaoset som blir resultatet.

Stephen Thomas i Dagens Industri och miljöpartisterna skriver att det förnybara hör till framtiden och att marknaden själv över hela världen, utan att det finns förbud mot ny kärnkraft, ser till att det bli allt mindre av kärnkraft och alltmer av det förnybara.

Med tanke på den historia som ditt parti har, Patrik Björck, är det nog klädsamt om ni vinnlägger er om att föra debatten i något mer sansade former.

(Applåder)

Anf. 178 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Om en majoritet av riksdagens ledamöter röstar ja till förslaget i detta betänkande har svenska folket fått vara med om ett svek av historisk dignitet.

Partiledaren för Centerpartiet, Maud Olofsson, har medgivit att när Centerpartiet frågick uppfattningen att kärnkraften skulle avvecklas var det ett historiskt beslut. Sedan förklarade Maud Olofsson sitt beslut med att Centerpartiet inte ville bygga nya kärnkraftverk, men tre av allianspartierna ”tycker det och det respekterar jag”, sade Olofsson. Olofsson förklarade vidare att de tre herrarna Reinfeldt, Hägglund och Björklund respekterar att Maud Olofsson inte tycker om kärnkraften. Olofsson å sin sida säger att hon kan leva med att kärnkraften finns i vårt energiförsörjningssystem. Men, fru talman, om man inte tycker om kärnkraften och

menar allvar med den uppfattningen, då säger man självklart nej till nya kärnkraftverk och behåller därmed också avvecklingslagen, eller hur?

Fru talman! De förnybara och miljövänliga alternativen till kärnkraften har aldrig varit så realistiska och konkurrenskraftiga som i dag. Varför Centerpartiet i detta läge gör ett politiskt självsmål är för mig oförståeligt. Centerpartiet skulle i stället tillsammans med oss, de rödgröna partierna, kunna fullfölja den blocköverskridande energiöverenskommelsen från förra mandatperioden och fortsätta satsa på att bygga ut en helt miljövänlig elproduktion. Det är med stor sorg som jag tar del av vad Centerpartiets väljare känner en dag som denna, och allt detta för att regeringstaburettarna verkar gå före en fortsatt avveckling av kärnkraften.

Fru talman! För län som Norrbotten och Västerbotten får dagens vägval mycket stor betydelse. Om betänkandet går igenom kommer en ny generation kärnkraftverk att kunna börja byggas. Det kommer i sin tur att betyda att kraven på uranbrytning i vår del av landet kommer att föras fram med en alltmer accelererande styrka. Och både Maud Olofsson och Fredrik Reinfeldt har dessutom enligt tidningsuppgift inte klart och tydligt sagt nej till uranbrytning i norra Sverige.

Fru talman! Inte bara inför detta val utan också före förra valet gick riksdagens mesta kärnkraftskramare, Folkpartiet, ut med att de ville bygga fler kärnkraftverk. Då ville de bygga ett i Norrbotten. Det länet är ju så glest befolkat, så där skulle ett kärnkraftverk kunna passa, resonerade nog Björklund.

Man slutar aldrig att förvånas över kärnkraftsförespråkarnas häpnadsväckande argument om att kärnkraften skulle vara ett klimantrent alternativ. Det finns ingen säker kärnkraft. Uranbrytningen förknippas med stora miljörisker. Det finns inte heller någon lösning på problemet med vad man ska göra av det dödliga kärnavfallet. Folkpartiet öppnade då också för uranbrytning. Resultatet av Björklunds utspel blev att Folkpartiet förlorade sitt enda mandat i Norrbotten.

År 2006 gick mandatet till Centerpartiet. Frågan är om Centerpartiet på grund av detta beslut kommer att gå samma öde till mötes som Folkpartiet. Handen på hjärtat, centerpartister i framför allt Norr- och Västerbotten, är det värt att betala ett så högt pris för att behålla regeringstaburettarna? Ni tycker ju inte om kärnkraften. Ser ni inte kopplingen till kraven på svensk uranbrytning? Är ni beredda att ta de betydande miljörisker som är förknippade med uranbrytningen i Norr- och Västerbotten?

Fru talman! Det finns dessutom en risk för att kärnkraftsmaterial hamnar i orätta händer. Som ni känner till var kärnkraften från början en biprodukt av kärnvapenproduktionen, och kopplingen mellan kärnkraft och kärnvapen är fortfarande stark.

Fru talman! I dag röstar riksdagen om ifall Sverige ska och kan ersätta våra nuvarande reaktorer med tio nya. En förnyelse av nuvarande kärnkraftsreaktorer kommer att sluka enorma mängder kapital. Därmed tränger man ut satsningar på de förnybara alternativen. För både Norr- och Västerbotten skulle detta få stora negativa konsekvenser. I stället för att skapa hundratals nya jobb i vindkraft, utbyggd bioenergi och mer effektiv vattenkraft kommer pengarna att slussas till att förnya kärnkraftverken.

I Norrbotten går vi till val på att avveckla kärnkraften och säger nej till uranbrytning. Vi vill tillsammans med s och mp i länet göra en ener-

giomställning där nya energislag, ny teknik och nya produkter utvecklas så att vi successivt blir av med oljan, kolet och kärnkraften. Det är en viktig signal till den energikrävande industrin. Vårt svar till basindustrin är: Ni kommer inte att bli utan energi. Vi har stor potential att gå i spetsen för en omställning till förnybar energi. När vi satsar på förnybara alternativ blir både sysselsättningen och miljön vinnare.

Jag yrkar alltså avslag på allianspartiernas proposition som går ut på att riksdagen avskaffar förbudet mot att bygga ny kärnkraft och på att avskaffa lagen om att avveckla kärnkraften. Detta yrkande är helt i enlighet med reservationen från s, v och mp.

(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg, Wiwi-Anne Johansson, Jacob Johnson, Lena Olsson och Gunilla Wahlén (alla v) samt Jan Lindholm (mp).

Anf. 179 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Jag blev politiskt aktiv under andra halvan av 1970-talet. För vår generation var kärnkraften och orättvisorna i världen huvudanledningen till att vi sökte oss till parlamentariska och icke-parlamentariska rörelser och engagerade oss i vår framtid och vår omvärld.

Kärnkraften var en symbol för energi- och resursslöseri. Den var ett sätt att vägra acceptera att vi förr eller senare måste inrätta oss efter ett liv med långsiktigt hållbar utveckling. Kärnkraften blev en symbol för hur man ville undvika detta faktum, undvika att försöka acceptera naturlagarna och i stället skaffa något slags teknisk fix och låtsas att man hade mer energi till godo än man hade.

Ett av våra argument mot kärnkraften var att uran är en ändlig energikälla. Ska man lägga mycket pengar på att bygga upp ett nytt energisystem borde man utgå från förnybart.

Andra argument som var viktiga för oss var avfallsfrågorna, att man bidrar till kärnvapenspridning i världen och att uranbrytning förstör naturen och är en mycket dålig arbetsmiljö för dem som utsätts för den.

Dessa argument är minst lika giltiga i dag. Inget av problemen är lösta. Inte heller säkerhetsproblemen är lösta.

Frågan mobiliserade många av oss att delta i Barsebäcksmarscherna. Jag var själv med och organiserade dem, och vi var många som deltog. För oss var kärnkraften en symbol där alternativet var en dröm om en hållbar och solidarisk värld.

I dag används kärnkraften som ett argument för att lösa klimatproblemet. Då måste man fundera på vad Sverige har störst problem med ur en klimatsynvinkel. Ser man på de samlade bidragen till växthusgaserna står transporterna för 40 procent. Inrikes- och utrikestransporter som härrör från Sverige utgör 40 procent av vår klimatpåverkan.

Det finns ingen bransch som är tillnärmelsevis så beroende av fossila bränslen som trafiken. 94 procent av energin kommer från fossila bränslen. Är kärnkraften en lösning på detta problem? Ser man till det som ökar allra mest, det vill säga lastbilstransporterna, har jag svårt att tänka mig att någon här vill hävda att mer kärnkraft är en lösning på detta problem. Det finns förvisso någon idé om att hänga upp kontaktledning

längs Europavägarna, men jag tror inte att någon som är realist och sätter sig in i hur lastbilar fungerar kan tänka sig den drivlinan för framtiden.

När det gäller sjöfarten och flyget tror jag inte att man med någon sorts saklig argumentation kan hävda att kärnkraften löser det problemet.

När det gäller personbilarna finns det många förhoppningar på elbilar. Elbilar har funnits ett bra tag; de fanns faktiskt före bensinbilen. Men inget exemplar har i praktiken visat att det är i närheten av den räckvidd och prestanda som de bilar vi har vant oss vid i Sverige har. Det kommer säkert att finnas elbilar att tillgå, men som lösning för att göra fordonsflottan fossiloberoende till 2030 utgör nog elen en ganska liten del – åtminstone enligt bilfabrikanterna själva.

Därför är det ett helt felaktigt argument att påstå att kärnkraften är ett sätt att lösa klimatfrågan. I alla fall finns det inget som helst fog för detta när det gäller transporterna.

Det finns de som hävdar att vi behöver kärnkraften för den tunga industrins skull, för skogsindustrin och så vidare. Men i dag står vi inför ett teknikskifte där vi är på väg att lämna den era som har präglats av tillgång till billig fossil energi för att gå över i ett mer eller mindre motsträvt samhälle som präglas av förnybar energi.

Vad spelar kärnkraften för roll där? För mig är det en sorts strutspolitik, ett sätt att vägra acceptera eller försöka låta bli att se sanningen i vitögat. Det innebär att man missar massor med arbetstillfällen som annars kan uppstå.

Danmark bestämde sig på ett tidigt stadium för att man inte ville ha kärnkraft i sitt land och var också bidragande till att Barsebäcksverken stängdes. För Danmarks del, som annars inte hade så stor verkstadskompetens och erfarenhet, blev vindkraften en industri med många arbetstillfällen och något av en ledande exportindustri.

Sverige har i dag möjlighet att bli ledande inom många av de industribranscher som tjänar på en grön omställning. Ett ja till regeringens förslag grusar alla förhoppningar och gör kanske att flera av de företag som skulle vilja satsa på förnybart i Sverige bestämmer sig för att satsa i ett annat land som är mer konsekvent med att man vill ha en grön omställning av näringslivet och samhället.

Jag hävdar att det är kontraproduktivt ur jobbsynpunkt att vidmakthålla att vi ska ha fler kärnkraftverk.

Det finns också en annan infallsvinkel på detta som har med de politiska konsekvenserna av detta att göra. Det som präglade min generation som blev politiskt aktiv under andra halvan av 70-talet var en förhoppning om en värld där man satte miljön i fokus och lät ekonomi, transporter, boende och handel inrätta sig efter att människan levde i harmoni med naturen och accepterade de regler och naturlagar som fanns.

På 1970-talet fanns inte Miljöpartiet, utan det var Centern och Vänstern som var alternativet för oss som satte miljön i förgrunden. Jag är själv född och uppväxt i Kävlinge kommun, den kommun där Barsebäcksreaktorerna fortfarande står som ett tyst dokument över en förhoppningsvis svunnen tid. Centerns ungdomsförbund hade sin största lokalavdelning i Kävlinge, och Centern var också ett alternativ för många ungdomar som ville förändra världen till det bättre.

Därför är det sorgligt att se hur Centern har utvecklats som parti och vad samarbetet med de andra borgerliga partierna har inneburit ur miljö-

synpunkt. Det handlar inte bara om kärnkraften utan om vargarna, Förbifart Stockholm och att man avskaffar skatten på handelsgodsl. Var finns nu den konkurrens vi skulle behöva i Miljöpartiet? Ska man bli bättre behöver man effektiv konkurrens, men det är svårt för oss som sätter olika enskilda miljöfrågor i fokus att se att Centern är någon utmanare i någon enda av de aspekter på miljöpolitiken som är viktiga.

Det känns ödesmättat att stå här och tala i dag, och vi är många som har deltagit i debatten både i kammaren och utanför. Vi riksdagsledamöter kan vittna om alla e-postmeddelanden och andra påminnelser som vi har fått om att detta är en fråga som engagerar många människor.

Vi borde kunna förenas i att satsa på långsiktigt hållbar utveckling, en ekologisk och grön framtid och en trygg och solidarisk värld. Ett ja till att satsa på nya kärnkraftverk är ett stort hinder för detta. Jag hoppas därför, även om jag inte tror att det blir så, att man avvisar det förslag som föreligger.

(Applåder)

I detta anförande instämde Per Bolund, Tina Ehn och Jan Lindholm (alla mp) samt Siv Holma (v).

Anf. 180 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m):

Fru talman! Kärnkraften är en viktig och bärande energikälla. Kärnkraften producerar ungefär hälften av den el som används i Sverige i dag. Av Sveriges tio kärnkraftsreaktorer finns tre i mitt hemlän Uppsala län, närmare bestämt vid kärnkraftverket Forsmark. Dessa tre reaktorer producerar en sjättedel av Sveriges el. Under 2009 producerades det el vid Forsmark som motsvarade elförbrukningen för 4 400 000 svenska hem.

Fru talman! Dagens befintliga kärnkraftsreaktorer, även de i Forsmark, har en uppskattad livslängd om ungefär 20 år. Med det beslut vi fattar i dag vet vi att det tar ungefär 20 år innan vi ser en ny generation säkra och effektiva kärnkraftsreaktorer i drift. Om vi å andra sidan inte fattar det beslutet i dag vet vi att det i praktiken inte kommer att finnas svenskproducerad kärnkraft om 20 år, och ingen elproduktion vid kärnkraftverket i Forsmark. Jag undrar därför när de fyra socialdemokratiska riksdagsledamöterna från Uppsala län, Mats Berglind, Agneta Gille, Tone Tingsgård och Thomas Östros, kommer att lämna besked om Forsmark.

I regionen runt Forsmark är över 80 procent av invånarna positiva eller till och med mycket positiva till kärnkraftverket Forsmark. Vilket är Socialdemokraternas besked till dem? Ska Forsmark läggas ned och i så fall när? Väljarna i Uppsala län, invånarna i Östhammars kommun och inte minst de 1 650 personer som i dag arbetar vid Forsmark förtjänar ett tydligt besked i den här frågan.

Sedan jag läst reservationen och lyssnat till debatten och den negativa inställningen till slutförvar av det använda kärnbränslet undrar jag vilket besked de socialdemokratiska riksdagsledamöterna från Uppsala län kommer att lämna i den frågan till väljarna i Uppsala län, invånarna i Östhammars kommun och de 1 650 personer som i dag arbetar vid kärnkraftverket Forsmark samt de uppskattningsvis 700–1 200 personer som förhoppningsvis kommer att arbeta med slutförvaret i Forsmark.

I Östhammars kommun är hela 89 procent av befolkningen positiva till att slutförvaret lokaliseras till Forsmark. De invånarna i Östhammars kommun förtjänar ett klart och tydligt besked om huruvida det blir ett slutförvar i Forsmark om s, v och mp vinner valet.

Jag anser att beslutet om Sveriges slutförvaring av kärnavfall är det viktigaste beslutet för vår generation och det viktigaste beslut som vår generation kommer att fatta. Jag anser att det är vårt ansvar att inte skjuta upp beslutet om slutförvar till kommande generationer. Jag och 89 procent av invånarna i Östhammars kommun är positiva till att slutförvaret sker vid Forsmark. Vi inser att avfallet måste hanteras, och medborgarna i Östhammars kommun är villiga att ta ansvar för det.

Vilket är Socialdemokraternas besked? Blir det något beslut om slutförvar i Forsmark om oppositionen, mot förmodan, skulle vinna valet i höst? Väljarna i Uppsala län, invånarna i Östhammars kommun och de 1 650 personer som i dag arbetar vid Forsmark förtjänar besked och de väntar sig besked.

Fru talman! Jag instämmer i de tidigare yrkandena om bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionerna.

I detta anförande instämde Staffan Anger och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda m).

Anf. 181 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! Det har varit en lång debatt i dag, kanske riksmötets längsta. Jag är rörd över den omtanke som ett flertal oppositionsföreträdare har visat Centerpartiet. Man värnar Centerpartiet väldigt mycket. Låt mig konstatera att när vi har Centerpartiet i regeringen händer det saker. Om vi blickar tillbaka på de här fyra åren, framför allt på miljö- och energiområdet, kan vi på punkt efter punkt se att Centerpartiet och alliansregeringen vida har överträffat det som har skett under tidigare regeringar.

Ett exempel är att vi nu kan se hur det slås rekord i vindkraftsinvestering. Varför? Jo, man ser en långsiktighet och stabilitet i den politik som förs. Det är ingen slump att det sker just nu. Det sker därför att vi har lämnat ett historiskt besked. Vi har sett till att få fram en energi- och klimatöverenskommelse mellan de fyra allianspartierna som kommer att leda till ökade satsningar på förnybar el och förnybar energiproduktion i Sverige genom att vi skapar långsiktiga spelregler. Jag är stolt över att vi här i dag kan lägga ytterligare en pusselbit till energiöverenskommelsen.

Det gäller att komma ihåg vad det är vi fattar beslut om i dag. Vi fattar inte beslut om någon statlig plan för att bygga tio reaktorer, vilket en del debattörer försöker göra gällande. Vi fattar beslut om att kärnkraften ska bära sina egna kostnader. Vi ska se till att det inte finns några subventioner vid ett eventuellt byggande av nya reaktorer. I dag skapar vi långsiktiga förutsättningar och spelregler.

Det har lagts ut ett antal dimridåer i den här debatten. Dimridåernas mästare är Patrik Björck, som tyvärr inte är kvar i kammaren. Sin vana trogen försöker han göra gällande att Maud Olofsson tvekar om uranbrytningen. Jag kan bara konstatera att han gör det bara för att skrämma sina väljare och så split i Skaraborg. Jag vet att skaraborgarna är mycket klokare än så. De vet att Maud Olofsson vid ett antal tillfällen här i

kammaren har upprepat att mineralagstiftningen och det kommunala vetot gäller. Det är skaraborgarna själva som avgör om det blir uranbrytning eller inte. Det råder ingen tvekan om det.

Fru talman! Jan Andersson och Anna Kinberg Batra har i sina anföranden här i kammaren frågat om vänsterkartellen har för avsikt att använda avvecklingslagen under nästa mandatperiod. Svaret har uteblivit. Tack och lov finns det en tredje statsmakt där vänsterkartellen verkar vara mer angelägen att svara än här i kammaren. Under dagens lopp har vi kunnat läsa i TT att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet säger: Nej, vi ska inte använda avvecklingslagen nästa mandatperiod. Miljöpartiet vill inte svara på frågan.

Det är jättebra. Då har vi ytterligare ett exempel på att vänsterkartellen inte har någon energipolitik. Med de svar vi har fått i dag och med de svar som Peter Eriksson har gett när det gäller synen på elcertifikat är det tydligt: Det finns ingen energipolitik på vänstersidan. Det är en tydlig signal till dem som står i begrepp att investera i ny förnybar elproduktion eller förnybar energi.

Vi vet inte vad som gäller efter valet. Däremot vet vi att om Alliansen får fortsätta att regera har vi en långsiktig energi- och klimatpolitik. Vi har tydliga spelregler som kommer att leda till mer förnybar el och mer förnybar energi.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jan Andersson, Sven Bergström, Ulrika Carlsson i Skövde, Christer Eriksson, Erik A Eriksson, Sofia Larsen, Annika Qarlsson och Solveig Zander (alla c) samt Staffan Anger och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda m).

Anf. 182 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Claes Västerteg tyckte att det hade sagts många vackra ord om Centerpartiet här i kammaren, så jag får väl bryta den trenden och klaga lite på Centerpartiets hållning som jag tycker är en stor besvikelse. Jag har uppfattat att vi tidigare har haft samma uppfattning när det gäller kärnkraft, det vill säga att det inte är en hållbar energikälla, att den inte ska användas i framtiden och att det är en energikälla som vi inte ens ska öppna för om nu marknaden skulle vilja bygga kärnkraftverk. Centerpartiet har nu bytt fot.

Det är intressant att se hur retoriken tidigare har låtit från Centerpartiets sida och jämföra med hur det låter i dag. För bara drygt tio år sedan, 1997, stod Centerpartiets dåvarande partiledare, Lennart Daléus, här i riksdagens talarstol och sade: Den energipolitikens Titanic som kärnkraften utgör kommer att sjunka, den kommer att försvinna och den kommer att vara borta. Vi har väntat på detta länge, många dagar.

Det är intressant att jämföra med hur det låter från talarstolen i dag. Kärnkraften ska kunna fortsätta 100 år in i framtiden, om någon vill bygga kärnkraft. Som Claes Västerteg säger är det inget statligt program för att bygga kärnkraft, men det är ingenting som förbjuder att man bygger kärnkraft, om man vill. Det är ett häpnadsväckande skifte som har skett inom Centerpartiet.

Man behöver inte gå så långt som tio år tillbaka i tiden – man kan gå tillbaka till 2005. Då skrev Maud Olofsson på Svenska Dagbladets

Brännpunkt: För Centerpartiet är det en självklarhet att kärnkraften inte ingår i ett hållbart energisystem.

Nu står samma centerparti här i dag, bara fem år senare, och öppnar för att det kan bli ny kärnkraft om marknaden har lust med det.

Claes Västerteg: Vad kan man kalla ett parti som på så kort tid byter fot helt och hållet i en fråga? Vad kallar man ett sådant parti?

Anf. 183 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Centerpartiet har under lång tid medverkat på energipolitikens område i Sverige. Det som vi nu gör är att vi ser till att vi får ett tredje ben på riktigt i den svenska elproduktionen. Vi ser till att vi får rejäla satsningar på förnybar elproduktion. Vi ser till att vi skapar långsiktiga spelregler genom att förlänga elcertifikatssystemen. Vi har fått med oss de andra tre allianspartierna i detta arbete.

Politiken är ett kompromissande. Det är som Sven Bergström sade i sitt anförande tidigare, att om vi hade haft egen majoritet i denna kammare hade propositionen säkert inte sett ut som den nu ser ut.

I detta arbete har vi sett till att kärnkraften får bära sina egna kostnader. Inga statliga subventioner får förekomma om nu någon vill investera i ny kärnkraft. Men det är först om någon vill lämna in en ansökan. Sedan ska det göras en grundlig tillåtlighetsprövning av om man får tillstånd att ersätta en gammal reaktor med en ny.

Jag noterade att Per Bolund i sitt anförande sade att det är mer lönsamt att investera i vindkraft än i ny kärnkraft. Han borde därför vara ganska lugn när det gäller hur framtiden kommer att se ut.

(Applåder)

Anf. 184 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag har också i senare replikskiften sagt att marknaden, speciellt de stora marknadsaktörerna, inte bara tar hänsyn just till produktionskostnader utan att det finns många andra hänsyn att ta, till exempel när det gäller makten över marknaden. Jag tror därför att Centerpartiet har en överoptimistisk förhoppning om att det inte skulle byggas någon kärnkraft om det inte kommer några subventioner. Där har ni inte lyckats övertyga mig.

Politiken är ett kompromissande, säger Claes Västerteg. Jag skulle kunna förstå Centerpartiets kompromiss i denna fråga om det hade varit så att alla andra partier hade en annan inriktning, att alla andra partier var för kärnkraften och skulle fortsätta med det och att det inte fanns någon annan möjlighet att göra en kompromiss. Men så var inte fallet. Tvärtom hade det när som helst kunnat finnas en möjlighet att sluta en majoritetsöverenskommelse i denna kammare där man hade kunnat komma överens om ännu mer långtgående mål än vad regeringen har kommit fram till när det gäller förnybar energi och förnybar elproduktion utan att man någonstans skulle ha behövt öppna för kärnkraft.

Vi har på den rödgröna sidan gemensamt kommit överens om ett sådant program. Vi har mycket bättre och högre ambitioner när det gäller elcertifikatssystemet, speciellt fram till 2030. Där har regeringen inte velat ge något besked över huvud taget. Samtidigt har vi gemensamt varit mycket tydliga med att vi inte tänker öppna för någon ny kärnkraft.

Om Centerpartiet hade satt realpolitiken framför maktpolitiken hade man kunnat göra en överenskommelse med oss. Men det var uppenbart att det inte alls var det som var av intresse, utan det var att hålla ihop den nu sittande regeringen. Därmed var man beredd att offra hela sitt kärnkraftsmotstånd och gå med på att öppna upp för tio nya reaktorer för att få en ökning på 1 procent av den förnybara energiproduktionen i Sverige. Jag måste säga att jag tycker att det är sorgligt. Det stämmer väldigt illa med de höga ambitioner och den principfasthet som Centerpartiet har haft tidigare genom historien när det gäller kärnkraften. Den har man nu slängt överbord.

Anf. 185 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Efter den uppgörelse som vi slöt mellan de fyra allianspartierna bjöd vi in oppositionen till överläggning. Men det var ganska tydligt att det inte fanns någonting att ha överläggningar om, för man var inte färdig med sin energipolitik. Det var först mycket senare som man blev färdig med den, och nu kan vi se hur den har crackelerat ytterligare en gång i dag. Två partier vill inte använda avvecklingslagen under nästa mandatperiod, och ett parti vill inte svara. Det är så tydligt att vi inte vet vad alternativet är. Vi hade gärna sett en blocköverskridande överenskommelse, men ni var inte färdiga, och ni var inte beredda att ta steget.

Jag noterar att Per Bolund pratar väl om elcertifikaten, och det tycker jag är positivt. Men det är fortfarande otydligt vad Miljöpartiet egentligen vill med elcertifikaten.

Vi har en tydlig linje, och vi har en tydlig energi- och klimatpolitik som skickar signaler till investerarna vad det är som gäller långsiktigt. Jag är övertygad om att den kommer att fortsätta att gälla efter den 19 september i år.

(Applåder)

Anf. 186 SOLVEIG TERNSTRÖM (c):

Fru talman! I dag är det den 17 juni 2010 – en ödesdag för Sverige. Regeringen och näringsutskottet föreslår att riksdagen säger ja till att slopa förbudet mot nya kärnkraftsreaktorer.

Om riksdagen säger ja får tio nya kärnkraftsreaktorer tillstånd att byggas på de platser där det redan finns kärnkraftverk i drift, det vill säga Forsmark, Ringhals och Oskarshamn.

Fru talman! Jag är rädd för att det blir ett ja till tio nya kärnreaktorer i dag. Då frågar jag: Vill det svenska folket ha tio nya kärnkraftsreaktorer? Vet det svenska folket om att det ska byggas tio nya kärnkraftsreaktorer som har många gånger starkare effekt än de gamla? Borde inte det svenska folket då veta mer om vad som beslutas i Sveriges riksdag?

I dag ska en ny lag röstas fram av riksdagen. I den förra lagen sades det att år 2010, alltså i år, skulle alla kärnkraftverk i Sverige vara skrotade och borta och nya energikällor skulle ersätta den gamla kärnkraften. Så blev det inte.

Om det blir en majoritet av ja-röster i kväll blir det en ny lag som öppnar för tio nya kärnkraftsreaktorer. Ett så viktigt och ödesdigert beslut borde vara starkt förankrat hos det svenska folket om vårt demokratiska styrelsesätt ska ha något värde.

Vi hade en folkomröstning 1980 om kärnkraften. Man ansåg då att den var så viktig att varje svensk skulle veta vad som gällde. Det var inte vilken energikälla som helst. Den kunde generera elektrisk kraft. Det var den bra på. Men den var förenad med stora faror, så stora att de var ofattbara för en vanlig människa. Det fanns säkerhetsrisker som ingen riktigt kunde förstå. Kärnkraften var en siamesisk tvilling till atombomben. Den hade avfallsproblem som inte var lösta. Den hade radioaktiv strålning som kunde förinta allt levande på jorden och smitta ned och döda med radioaktivitet som tar tusentals år att klinga av.

Svenska folket fick för 30 år sedan veta mycket om kärnkraft och kärnvapen, inte minst genom uppmärksamma och engagerade medier som försåg oss med betydelsefull information. Det var inte som nu, när medierna under de senaste åren mestadels har haft en attityd av ansvarslöshet och okunskap.

Miljögrupper och miljöorganisationer bildades i hela landet under 70- och 80-talen, och det blev en stark demokratisk rörelse. Inte minst unga människor tog miljöfrågan och kärnkraftsfrågan på allvar.

Också kultur och miljö blev ett begrepp. Det var något nytt. Det var inte bara tekniker och ekonomer utan hela Kultursverige som engagerade sig i miljöfrågan och i kärnkraftsfrågan.

Jag var då engagerad som skådespelare på Dramaten, och jag deltog under två år i en arbetsgrupp som förberedde en stor föreställning om kärnkraften. Det var en arbetsgrupp som bestod av författare, regissörer, skådespelare, kanslipersonal, scenarbetare och inte minst teaterchefen. Vi fördjupade oss så gott vi kunde i denna komplicerade teknik utifrån ett humanistiskt och kulturellt perspektiv. Vi försökte också med alla medel att sätta oss in i kärnkraftens tekniska och ekonomiska betydelse men också i kärnkraftens ofantliga risker för allt levande på vår planet.

Vi gjorde då bland annat ett besök på Oskarshamns kärnkraftverk. Där träffade vi representanter för Vattenfall och Industriförbundet och ingenjörerna som jobbade på kraftverket. Vi tillbringade ett helt dygn tillsammans och hann ställa många frågor. Jag minns att vi hade en hetsig diskussion om jämförande riskanalyser. Vi från teatern frågade: Hur många skulle dö i en svår reaktorolycka? Vi fick till svar: Ja, ca 10 000 människor. Vi frågade också: Finns det någon modell eller beskrivning av ett realistiskt haveri? Nja, det skulle kanske finnas en utförlig beskrivning någonstans, svarade säkerhetschefen. Men han kom inte ihåg riktigt var.

Detta var före Harrisburg och före Tjernobyl. Nu *vet* vi.

På Oskarshamns kärnkraftverk försökte vi formulera den faktiska skillnaden mellan kärnkraftsanhängare och kärnkraftsmotståndare. Anhängarna byggde vidare på en lång spännande teknisk utveckling som man konsekvent måste följa. Riskerna fick man ta. Motståndarna inriktade sig på framtiden och kommande generationer. De kunde inte acceptera riskerna.

Jag har också ett minne av att vi en hel natt satt och talade med den finske filosofen professor Henrik von Wright. Jag minns hans sorgsna ögon när han sade: Vi lever i en epok då teknosystemet är på väg att ta överhanden över det politiska systemet. Besluten i det politiska systemet är ofta inget annat än en bekräftelse av fullbordade fakta som åstadkommits i det tekniska systemet.

Fru talman! Det blev en föreställning på Dramatens stora scen. Vi gav den namnet *Stormen*. Det blev Dramatens största publiksuccé genom tiderna, för människor ville *veta*. Föreställningen gav många svar på kärnkraftens problem.

Vi spelade föreställningen strax före folkomröstningen 1980 då svenska folket sade nej till kärnkraft. Men sedan hände någonting. Man gick med på en kompromiss med kärnkraftsetablissemangen som ville fasa ut kärnkraften i långsam takt till 2010, i år. Men så blev det ju inte. Kärnkraft har en enastående förmåga att röja undan de demokratiska processerna.

Fru talman! Från den kulturella världen: När man spelar teater försöker man ge en sann gestalt av människan och kanske se hur mycket människa det finns i människan. Vi i Dramatenföreställningen fann att kärnkraft och människa inte hör ihop så 1980 sade vi nej till kärnkraft. Jag säger i kväll nej till kärnkraft och hoppas att svenska folket går till val och säger nej till kärnkraft.

Till sist, fru talman, vill jag rikta ett tack till alla människor i hela Sverige som stöder kärnkraftsmotståndet via brev och på nätet där man skriver: Vi bryr oss om varandra. Säg nej till kärnkraft!

Med detta yrkar jag avslag på näringsutskottets förslag i NU26 och på regeringens proposition.
(Applåder)

I detta anförande instämde Eva-Lena Jansson, Fredrik Lundh Sammeli, Carina Moberg, Carina Ohlsson, Christina Oskarsson, Anneli Särnblad, Börje Vestlund, Lars Wegendal, Maryam Yazdanfar och Karin Åström (alla s), Siv Holma och Gunilla Wahlén (båda v) samt Per Bolund, Tina Ehn, Gunvor G Ericson, Jan Lindholm och Lage Rahm (alla mp).

Anf. 187 GÖRAN THINGWALL (-):

Fru talman! En lång debatt – vi är inne på åttonde timmen – i en mycket viktig fråga är snart slut. Som morfar sedan två och ett halvt år gäller den i högsta grad min lilla älskling som kommer att fylla innehållet i de hundra år som Maria Wetterstrand pratar om.

I olika debatter har jag förut här i talarstolen sagt – jag känner mig faktiskt lite tjugig, fru talman – att viktiga beslut för landet måste vara blocköverskridande, mina vänner! Men tydligen tycks det vara stört omöjligt att lämna partipolitiken.

Argumenten från båda håll kan i viss utsträckning köpas. Men i demokratins anda hade det sett väldigt bra ut med ett beslut i en fråga där riksdagen pratat sig samman och inte kommer med hot om domedagsprofetior åt det ena eller det andra hållet.

Jag har, fru talman, begärt ordet därför att jag en hel del figurerat i medierna då jag själv använt kärnkraften för att lyfta fram min kärnfråga, frågan om ett bevarande av mångfalden och valfriheten i sjukvården. Säg den ledarskribent som inte spytt galla över mig, för att inte tala om en och annan kollegas mörka blick när vi träffats i detta hus om det – kalla det gärna för utpressning – som jag har bedrivit mot regeringen. I min enfald trodde jag att det var helt okej att kohandla. Göran Hägglund har ju lärt mig att man kan göra så.

Avslutningsvis, fru talman: Jag är den förste att säga att det är beklagligt att jag har hamnat i den här situationen. Det hela kunde helt sonika ha undvikits om det, fru talman, hade funnits *ett uns av dialog*.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 7 §.)

6 § Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2009/10:CU29
Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar (prop. 2009/10:173).

Anf. 188 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Ja, kärnkraften är en laddad politisk fråga; det har väl dagens debatt visat.

Vi går nu in i en ny debatt. Det gäller civilutskottets betänkande 29 *Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar* – en liten fortsättning på den debatt som vi haft här i dag.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2 i betänkandet och kommer senare in på de reservationerna.

Fru talman! Sverige är ett av de länder i världen som är mest beroende av kärnkraft. Kärnkraften kommer att utgöra en viktig del av vår energiproduktion under lång tid framöver. Under den tid kärnkraften används ska den användas säkert och effektivt. Men det är vi politiker som måste ta ansvar för att omställningen till nya energikällor klaras. Vi måste ta ansvar, och då krävs det politiskt mod och visioner.

Jag är övertygad om att all energi i Sverige på sikt kommer från förnybara energikällor, men där är vi ännu inte. Nu, med en borgerlig regering som nästan är påhejad av Maud Olofsson, håller vi på att bygga fast oss i gamla och omoderna strukturer. Detta är bakåtsträvande, och det kommer att skjuta på den omställning till förnybar energi som vi i Sverige så väl behöver både för miljön och framtida generationer och för jobb och tillväxt. Jag anser att Sverige ska ligga i framkanten. Det gör vi inte genom att satsa på gamla och omoderna uppfinningar.

I stället bör vi hantera frågan så att vi klarar av de problem som kan uppstå om vi skulle råka ut för en stor kärnkraftsolycka. Vi måste nu diskutera hur vi ska hantera sådana olyckor och vem som ska stå för kostnaderna. Vem ska ersätta de enskilda eller samhället om olyckan skulle vara framme?

Fru talman! Frågan om kärnkraftens skadeståndsansvar har varit föremål för ett antal utredningar och diskussioner här i riksdagen under väldigt lång tid. Under den förra, socialdemokratiska regeringen tillsattes redan 2004 en utredning för att ta fram ett regelverk för obegränsat skadeståndsansvar. Betänkandet kom 2006, och efter ytterligare en utredning har vi nu ett förslag att ta ställning till.

Vi rödgröna partier anser att inriktningen i politiken måste vara att kärnkraften vid en olycka ska stå för sina egna kostnader. Därför bör det ansvarsbelopp staten ställer krav på så långt som möjligt utgå från de

verkliga kostnader som kan uppstå vid en olycka. Ett obegränsat skadeståndsansvar för kärnkraftsolyckor ska gälla.

Med detta sagt står vi bakom regeringens förslag att Sverige bör tillträda 2004 års ändringsprotokoll till 1960 års Pariskonvention om skadeståndsansvar för atomenergiområdet och 1963 års tilläggskonvention till Pariskonventionen. Vi ser faktiskt även positivt på regeringens förslag att höja ansvarsbeloppet. Det finns dock en hel del problem med de förslag regeringen har lagt fram. Det är inte tillräckliga, och det finns en del att tillägga om hur lagstiftningsarbetet har gått till.

Fru talman! Regeringen har av partitaktiska skäl valt att forcera fram denna lagstiftning i all hast och samtidigt få en helt ny inriktning på den svenska kärnkraftspolitiken. Som nyss debatterats har regeringen föreslagit att avvecklingslagen ska avskaffas och att det ska ges möjlighet att bygga upp till tio nya kärnkraftsreaktorer. Även detta förslag har forcerats fram i sådan hast att Lagrådet nu och vid ett antal andra propositioner inte har haft möjlighet att göra den typ av sedvanlig granskning av lagstiftningen man tycker är rimlig. Lagrådet har yttrat en svidande kritik mot regeringens oförmåga att bereda och ta fram lagstiftning.

Lagrådet säger bland annat: "Den tid inom vilken granskningen enligt regeringens önskemål skulle vara klar har med hänsyn till lagförslagets omfattning och komplicerade natur varit osedvanligt kort." Man fortsätter lite längre ned: "Det har endast undantagsvis varit möjligt att på sätt som utbildats i praktiken reparera lagtekniska brister och därvid utarbeta nya lydelse av lagtext." Detta är en ganska skarp formulering från Lagrådet, och det väcker givetvis frågor om hur kvaliteten är i det lagförslag vi senare i kväll ska ta ställning till.

Regeringen föreslår nu att vi ska ta tag i denna fråga, men hur fungerar denna lagstiftning i praktiken? Detta är oerhört viktig materia och oerhört viktig lagstiftning, och vi har ett lagråd som inte är nöjt med det lagförslag vi ska behandla. Därför föreslog Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet under utskottsberedningen att ärendet skulle remitteras till Lagrådet ytterligare en gång. Det var för att vi skulle kunna säkerställa att den lag vi i dag ska ta ställning till faktiskt fungerar och att den har löst de oklarheter Lagrådet lyfte fram. På så sätt skulle vi vara säkra på att vi fattar ett beslut om en lagstiftning som skulle fungera om olyckan skulle vara framme.

Detta förslag röstades ned av utskottsmajoriteten då man ansåg att det var onödigt och att det skulle ta alldeles för lång tid. Vi menar fortfarande att det krävs en förnyad granskning av dessa förslag till lagstiftning för att kvalitetssäkra regelverket och för att kanske återkomma med förändringar på de områden där det kan finnas brister i beredningen och i själva lagstiftningen. Regelverken kring kärnkraftens skadeståndsansvar får aldrig kunna ifrågasättas. Det måste vara klart vad som gäller innan olyckan är framme.

Fru talman! Regeringen väljer också att ducka i ett antal väldigt viktiga frågor. Vi får inte veta hur regeringen bedömer frågan om ansvars- genombrott. Det faktum att andra länder, så som Tyskland, har högre krav på garantibelopp anser inte regeringen att man behöver motivera speciellt mycket, utan man har en något ansträngd och krystad förklaring som egentligen inte beskriver någonting. Inte heller tar regeringen upp det faktum att exempelvis Vattenfall åläggs ett större skadeståndsansvar

vid en reaktorolycka i någon av koncernens reaktorer i Tyskland än om bolaget skulle få ett reaktorhaveri här i Sverige.

När det gäller frågan om hur den ekonomiska ersättningen till medborgare och samhälle ska kunna ges för skador som överstiger 1 500 miljoner euro i den händelse att anläggningsinnehavaren är på obestånd, det vill säga inte har möjlighet att betala de krav som ställs, finns det inga förslag över huvud taget i propositionen om detta. Det finns fungerande regler nu, men inte ens här har man tagit tag i den frågan. Det finns alltså ett antal saker som måste redas ut och som måste förtydligas.

Fru talman! För att uppfylla konventionens syfte om ett strikt ansvar samt principen om att förorenaren ska betala bör eftersträvas att de säkerheter som staten gör anspråk på står i rimlig proportion till vad som är möjligt. Det finns därför skäl att se över frågan om kärnkraftens obegränsade skadeståndsansvar och ansvarsbelopp också efter den nu föreslagna höjningen av ansvarsbeloppet. Det finns alltså delar av lagstiftningen som måste ses över och som måste tas tag i för att vi ska få en rättssäker och tydlig lag om vem som ansvarar vid en kärnkraftsolycka.

I detta anförande instämde Anneli Särnblad (s).

Anf. 189 EGON FRID (v):

Fru talman! Kärnkraften är den fråga som har påverkat mig mest i mitt politiska vägval och i mitt engagemang för miljön och miljöfrågorna. Inför folkomröstningen om kärnkraft 1980 kämpade jag hemma i Skaraborg för linje 3 och att kärnkraften ska avvecklas. Det som var viktigt för mig 1980 är lika viktigt för mig i dag, 30 år senare. Vi ska inte ha någon uranbrytning i Västgötabergen eller någon annanstans. Kärnkraften ska avvecklas.

Kärnkraft är en icke förnybar energikälla som innebär risker för hälsa och miljö under hela kedjan från uranbrytning till slutförvaring av det utbrända kärnbränslet. De risker som är knutna till själva slutförvaringen vältrar vi dessutom över på oräkneliga generationer av efterkommande. Vår uppfattning är därför att kärnkraften successivt ska fasas ut med hänsyn till sysselsättning och välfärd och i den takt kärnkraftselen kan ersättas med el från förnybara källor och genom energieffektivisering.

Fru talman! Med denna lilla inledning yrkar jag bifall till Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets gemensamma reservationer 1 och 2 om vårt krav på obegränsat skadeståndsansvar och ett införande av ansvarsgenombrott i lagstiftningen.

Ansaret för kärnkraften och dess atomskador har reglerats i atomansvarslagen från 1968. Denna lag bygger på 1960 års Pariskonvention om skadeståndsansvar på atomenergins område och 1963 års tilläggskonvention till Pariskonventionen. Konventionen bygger på att ansvaret för atomskador är strikt, att ansvaret är anläggningshavarens, att ansvaret är begränsat och att ansvaret ska vara täckt av en försäkring eller ekonomisk säkerhet.

Anläggningshavaren, till exempel en ägargrupp av ett kärnkraftverk – som exempelvis Forsmark – har ett ansvar som i dag uppgår till mellan 3,3 och 4 miljarder. Till detta finns ändringar och tillägg till Pariskonventionen från 2004. Sammantaget innebär ändringarna att ersättning i händelse av en atomolycka ska betalas ut upp till ca 15 miljarder kronor.

Dessa frågor och översynen av atomansvaret har nu utretts sedan 2004, först gällande att anpassa tillägget till Pariskonventionen från 2004 till svensk lag och sedan från 2008 genom Strålsäkerhetsutredningen och ett tilläggsdirektiv i augusti 2009 – ett uppdrag att analysera om anläggningsinnehavare bör åläggas ett obegränsat ansvar för atomskada och vilken omfattning ersättningen ska ha.

Fru talman! Regeringen föreslår nu i den proposition som denna debatt handlar om att riksdagen godkänner 2004 års ändringsprotokoll till Paris- och tilläggskonventionerna samt en reservation till Pariskonventionen. Förslaget innebär att atomansvarighetslagen ersätts av en ny lag om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.

Regeringen föreslår, liksom tidigare, ett strikt ansvar. Regeringen föreslår, som i tidigare förslag, att ersättningsansvaret ska vara upp till 12 miljarder kronor om anläggningen är en kärnreaktor i drift för utvinning av kärnenergi. Regeringen föreslår, som tidigare, att innehavaren av en anläggning ska ha en ansvarsförsäkring eller ekonomisk säkerhet. Liksom tidigare ska staten betala ersättning till en skadelidande som har rätt till ersättning enligt lagen om ersättningen inte kan fås från ägaren till exempelvis kärnkraftverket. Regeringen föreslår en förändring av ansvaret i lagen, textmässigt, från begränsat till obegränsat ansvar upp till 12 miljarder kronor.

Vän av ordning och även centerpartister, inklusive Sven Bergström, måste fråga sig hur obegränsat detta ansvar är och kan vara. De beräkningar som finns från kärnkraftsolyckan i Tjernobyl är 100 gånger detta obegränsade ansvar på 12 miljarder.

Majoriteten i civilutskottet menar i betänkandet att detta ger en tydlig signal om att det inte finns någon gräns för när det ekonomiska ansvaret efter en olycka upphör, och det skapas därigenom ytterligare drivkrafter för säkerhetsarbetet inom kärnkraftsindustrin. En liten ytterligare notering kan vara att man dock tycker att kapitalkostnaden för att bygga kärnkraft kan bli något högre.

Vän av ordning och även centerpartister, inklusive Sven Bergström, måste fråga sig hur tydlig denna signal är om ett obegränsat skadeståndsansvar som är begränsat till 12 miljarder och begränsat till ägarens dotterbolag, anläggningsinnehavaren.

Fru talman! Debatten handlar om begränsat eller obegränsat skadeståndsansvar för bolaget som äger ett kärnkraftverk. Vi i Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet som står bakom två gemensamma reservationer ifrågasätter förslaget till ett obegränsat skadeståndsansvar som är begränsat till 12 miljarder. Vi menar att beloppet för skadeståndsansvaret så långt som möjligt ska utgå från de verkliga kostnader som kan orsakas.

Debatten handlar också om ett moderbolags ansvar för sina dotterbolag som är och kan vara ägare till ett kärnkraftverk. Detta är aktuellt för de svenska kärnkraftverken och en eventuell kärnkraftsolycka i Sverige. Därför är frågan om ansvarsgenombrott aktuell och viktig.

Vi anser att det är rimligt och nödvändigt med en reglering i lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor avseende ansvarsgenombrott. Regeringen behöver tydliggöra i lagen att ett moderbolag är ansvarigt tillsammans med dotterbolaget för en eventuell atom- och kärnkraftsolycka för att tydliggöra ett obegränsat skadeståndsansvar från

ägarnas sida. Utöver detta tillkommer naturligtvis statens övergripande ansvar mot alla skadelidande.

Principen om ett ansvarsgenombrott och ett obegränsat skadeståndsansvar för ägarna till ett kärnkraftverk vid en olycka är viktig för att kloka beslut ska fattas och som prioriterar förnybar energiproduktion i stället för den mycket riskfyllda kärnkraften.

Fru talman! Utöver skälen för våra reservationer finns i betänkandet och i vår motion en välgrundad argumentation för att regeringen stressat fram detta ärende också. Mycket av beredningen kan ifrågasättas som forcerat och med brister. Den största bristen är tydlig i detta regeringsförslag – att regeringen försöker få oss att tro att ett obegränsat skadeståndsansvar upp till 12 miljarder kronor utan en förändring av ansvarsgenombrott är ett ansvar som ger ägarna i moderbolaget ansvaret för en eventuell atomolycka, en olycka som skulle ge skador över 100 gånger mer än 12 miljarder kronor.

Därför ska vi inte ha mer kärnkraft. Vi ska avveckla kärnkraften och satsa våra investeringar på förnybar energi. Därför ska vi också bifalla reservationerna i civilutskottets betänkande nr 29 och näringsutskottets betänkande nr 26.

Anf. 190 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag var en av de folkbildare som från 1977 fram till folkomröstningen reste runt i landet bland annat med en utställning som hette *Alternativ energi* som vi ställde upp på nästan samtliga läns museer i landet och i många andra utställningslokaler på olika orter. Det bildades grupper nästan överallt där vi hade varit. Vi höll till i ungefär en månad på varje ställe. På det sättet lade vi grunden till att man kunde genomföra en folkomröstning 1980 med en väldigt hög kunskapsnivå bland människor i hela landet.

Det är väldigt länge sedan nu, och många som deltog i det arbetet och i folkomröstningen har hunnit lämna oss. Som jag sade i den tidigare debatten kan ett folkomröstningsresultat naturligtvis inte gälla för evigt. Jag har förståelse för att det särskilt för alla dem som inte hade rösträtt för 30 år sedan kan kännas ganska frustrerande att deras avlidna förfäders åsikter ska styra deras framtid.

Men den uppfattningen, som jag då antar utgör en av grundpelarna för majoritetens förslag och inte minst en av förutsättningarna för majoritetens sätt att arbeta sig fram till förslaget, behöver ju inte betyda att man helt struntar i den demokratiska historien och struntar i att ta lärdom av det som varit.

Samtliga tre linjer i folkomröstningen 1980 var nämligen avvecklingslinjer. Det kanske några har glömt. Det fanns alltså inte då något förslag om en framtid med kärnkraft, utan samtliga tre alternativ var avvecklingsförslag, om än med olika väg och tidsperspektiv. Till och med på valsedeln för linje 1, som var det mest kärnkraftsvänliga alternativet, står det tydligt att kärnkraften ska avvecklas och att man ska minska oljeberoendet och utveckla alternativa energikällor. Vi som var med då hade oljekrisen 1974 i närminnet, så när debattörer i den tidigare debatten påstod att detta med fossil energi skulle vara en ny fråga visar det bara på deras bristande minne, bristande kunskaper och en viss historielöshet.

Jag är oroad över att regeringen inte vågar stå för sin politik. Näringsministern har vid ett flertal tillfällen stått här i riksdagens talarstol och deklarerat att kärnkraften inte är en förnybar energikälla. I samma debatter har hon också slagit fast att det är det förnybara som är framtiden. Det har vi hört upprepas här i dag också. Men vi har också hört miljöministern, som representerar samma regering, stå här i dag och beskriva kärnkraften som fossilfri och klimatsmart.

Det är svårt att få en annan uppfattning än att regeringen försöker både gå kärnkraftsförespråkarna till mötes och lugna motståndarna med att indirekt antyda att det ändå inte kommer att bli någon ny kärnkraft.

Anf. 191 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om vad ärendet handlar om: Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar.

Anf. 192 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Precis! Det är därför väldigt viktigt att vi går igenom förutsättningarna.

Anf. 193 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag väddar till talaren om att komma in på ämnet nu i denna sena timma.

Anf. 194 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Skadeståndsansvar handlar alltså om olyckor. Det är en väldigt central fråga för vår industri att vi har en trygg energiförsörjning om vi ska kunna ha ett välbefinnande i vårt samhälle.

Jag tror att alla politiker här i kammaren och i landet är väldigt måna om att vi har en bred förankring för energipolitiken i riksdagen. Det var därför väldigt många som blev förvånade när alliansregeringen bröt upp den blocköverskridande energiöverenskommelse som Socialdemokraterna och Centerpartiet haft i årtionden ända sedan 1991. Det var ett system att hålla långsiktighet i politiken.

Om det nu är så att högerpartierna har gjort den bedömningen att det finns ett brett folkligt stöd för att förändra energipolitiken finns det ändå två frågor som jag tycker förvånar och som jag skulle vilja ha svar på av majoritetsföreträdarna här i dag.

Om man nu ville ändra energipolitiken, varför bjöd man inte in de övriga partierna?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Nu måste jag faktiskt varna. Om inte Jan Lindholm kommer fram till vad betänkandet handlar om blir vi tvungna att bryta. Det handlar alltså om skadeståndsansvar.)

Fru talman! Skadeståndsansvar handlar om en situation när det inträffar en olycka. Skadeståndsansvar handlar om att det uppstår ett problem där frågan om ersättning för dem som drabbas av en olycka är aktuell. Därför är energipolitiken en central bakgrund till frågan om skadestånd.

Civilutskottets betänkande 29 handlar om den nya energipolitik som regeringen tänker genomföra.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Det är skadeståndsansvaret det handlar om.)

Ja, precis. Skadeståndsansvaret är en central del i den nya energipolitiken. Jag tycker att det är lite märkligt att inte frågan om skadeståndsansvar har fått samma mediala intresse som tillståndsfrågan, som har behandlats tidigare här i dag. Om det är någonting som verkligen handlar om subventioner är det just skadeståndsfrågan.

Betänkande nr 29 handlar väldigt konkret om vem som ska betala när en olycka är framme. Att en olycka lätt kan hända har vi sett exempel på för några dagar sedan när ett antal aktivister från Greenpeace tog sig in på Forsmarks inhägnade område med hjälp av en stegbil. Det kunde ha varit någon annan som gjorde det än Greenpeace i en fredlig aktion. Det kunde ha varit i andra avsikter. Då hade vi haft en skadeståndssituation.

Jag besökte Forsmark för precis en vecka sedan och påpekade då för säkerhetspersonalen det orimliga i att det kan vara tillåtet för en privatperson, vem som helst, att köra fram ett tungt fordon ca 100 meter från reaktorn. Det är inte acceptabelt med tanke på riskerna.

Eftersom regeringen i det här betänkandet har valt att leka med orden tycker jag att det förtjänar att uppmärksammas. Man använder sig av formuleringen "obegränsat ansvar". Det är en nyckelformulering som man har valt att hänga upp hela resonemanget på. Genom att tala om det obegränsade ansvaret tror man att man ska kunna dupera medborgarna.

Till och med i betänkandetexten – alltså inte i propositionen, utan i betänkandetexten – avstyrker man motionsförslag från borgerliga ledamöter om att kärnkraftsbolagens ansvar skulle omfatta alla de negativa hälsoeffekter som kan uppstå och att ett fullt ansvar ska gälla för alla skador på miljön.

Man hänvisar i texten till att ett obegränsat ansvar råder. Vad är då ett obegränsat ansvar i praktiken? Där kommer vi nu, fru talman, fram till propositionen. Det är nämligen vad betänkandet handlar om. Det handlar om att fastställa vad ett obegränsat ansvar är.

Regeringen har valt att fastställa det obegränsade ansvaret till ett maximalt belopp om 12 miljarder svenska kronor. Det är vad jag kallar att leka med ord. Det ekonomiska ansvaret vid en radioaktiv olycka höjs alltså från dagens 3 miljarder till 12 miljarder.

Beloppet 3 miljarder betraktades inte som ett obegränsat belopp när det fastställdes 1968. Men i dag ska alltså 12 miljarder ses som ett obegränsat belopp. Det är lite fascinerande med tanke på värdeutvecklingen.

Genom att använda formuleringen "obegränsat ansvar" kan man fortsätta att hävda att ny kärnkraft inte ska subventioneras. Men är det verkligen sant att det inte är en subvention att sätta ersättningstaket vid en olycka så här lågt?

Det kan hända att några av er protesterar och tycker att 12 miljarder ändå är väldigt mycket pengar. Då kan jag berätta för er att enbart den nya inneslutning som man håller på att projektera för att ersätta sarkofagen i Tjernobyl i de grova kalkyler som är gjorda är beräknad att kosta minst 100 miljarder. Enbart där räcker inte 12 miljarder särskilt långt.

Frågan om skadeståndsansvar har nu aktualiserats i en annan olycka som jag tycker att man kan jämföra med. Jag tänker på BP:s oljeborr-

plattform som exploderade i Mexikanska golfen. Trots att BP är ett av de rikaste företagen i världen diskuteras nu om denna olycka kanske innebär att bolaget går i konkurs. Miljarderna rullar rätt fort när det väl sätter fart med sådana saker.

Många i USA tycker att Obama och hans administration har reagerat väldigt långsamt och att han har gått alldeles för försiktigt fram mot BP. Det är i förhållande till vad vår regering nu föreslår rena tornadon. Jag antar att de skulle gapskratta i USA om de såg vad vi håller på med här. Det är en liten spargris med ynkliga 12 miljarder när man vet att olyckor vid kärnkraftverk kostar hundratals miljarder.

Fru talman! Min ambition med det här anförandet, vilket jag börjar förstå att jag inte får tillåtelse att ägna mig åt, var att jag skulle försöka få ledamöterna att få lite kunskap om och en lite bättre bild av vilka kostnader en olycka handlar om. Det är ju när det inträffar en olycka som lagstiftningen ska tillämpas.

Fru talman! Självklart hoppas vi alla att det inte ska inträffa en härdsnärlig olycka. Ingen skulle vilja se en allvarig olycka i ett kärnkraftverk vare sig här eller någon annanstans i världen. Men det har redan hänt ett antal gånger. Åtminstone känner vi till två gånger i USA och en gång i Sovjetunionen. Vi vet med ganska stor säkerhet att det har inträffat ytterligare två gånger i Sovjetunionen fastän vi inte har korrekt information om det.

Man måste konstatera att sannolikheten för att en skadeståndssituation kan inträffa vid en sådan olycka inte är noll.

Jag förstår att jag måste hoppa över en del delar av mitt anförande eftersom fru talmannen inte kommer att tillåta mig att berätta om vad en olycka innebär. Jag hoppar vidare i min text.

Jag nöjer mig med att säga att vi från Miljöpartiets sida och från den rödgröna sidan fört fram ett förslag om att vi i Sverige borde tillämpa en lagstiftning för de grupper av företag det handlar om som driver kärnteknisk verksamhet i vårt land. Det är ungefär en lagstiftning motsvarande den som i dag finns i Finland och Tyskland.

I den lagstiftningen använder man sig av någonting som kallas för ansvarsgenombrott. Vi menar att dessa företag, Oskarshamnsgruppen, Ringhalsgruppen och Forsmarksgruppen, i huvudsak har tillgångar i sina verksamheter. Det är tillgångar som vid ett olyckstillfälle självfallet blir värdelösa. Regeringen föreslog att man ska ha någon form av säkerhet som måste finnas fri från anläggningarna för att de ska ha något värde efter en olycka.

Vi menar att ägarna slipper alldeles för billigt undan eftersom de kan ta ut resultatet ur verksamheten utan att riskera något annat än de 12 miljarder som de måste säkerställa. Därför vill vi ha ett ansvarsgenombrott som gör att ägarna, Fortum, Vattenfall, Eon och även de kommuner som äger små delar i reaktorerna, är medvetna om detta och får en korrekt ekonomisk kunskap om vad det är de faktiskt riskerar.

En sak i propositionen som vi tycker är särskilt problematisk är att regeringen begär att riksdagen ska ge regeringen möjlighet att ägna sig åt en återförsäkringsverksamhet. Där tycker vi att ni föreslår ett brott mot era egna regler. Ni har ju sagt att ny kärnkraft i vårt land inte ska få byggas med subventioner. Men om man tittar på hur begreppet subvention definieras, till exempel hur WTO, EU med flera definierar det, ser

man att det stämmer väl överens med den typ av verksamhet som återförsäkringsverksamhet innebär. Det skulle av dem klassas som en subvention.

Jag tycker att ni är väldigt splittrade och otydliga i ert budskap. Ni vill skapa förutsättningar för den som så önskar att bygga nya reaktorer på de ställen där vi har reaktorer i dag utan subventioner samtidigt som ni i betänkandet föreslår en självklar och tydlig subvention. Värdet av den är naturligtvis svårt att beskriva.

Jag hade velat få tillstånd av talmannen att hålla en längre föreläsning för att försöka få er att förstå vilka värden det handlar om. Jag tycker att det skulle vara intressant för er att förstå mer grundligt att 12 miljarder är en mycket liten summa. Det har nämnts av Johan Löfstrand att tio gånger detta är 1 200 miljarder. Det är en kostnad för Tjernobyl. Man ska komma ihåg att det fortfarande handlar om en kostnad som förutsätter att samhället går in och tar personalkostnaderna för räddningspersonal och för städningsspersonal, alltså de 100 000 ur militär personal som man tog in för att göra de arbeten där man inte kan använda civil personal. Den kostnaden ligger utanför detta. Jag skulle kunna beskriva för er hur detta fortfarande kostar samhället i Ukraina oerhört stora pengar varje dag. Därför representerar även belopp på över 1 000 miljarder bara delar av de kostnader det handlar om.

Jag tycker därför att ni är naiva när ni känner er nöjda med ett förslag där man har så oerhört låga belopp. Det finns ingen som helst relevans mellan beloppet på 12 miljarder och den verksamhet det handlar om. Om detta hade varit en privat verksamhet där någon privat skulle ge en garanti skulle man aldrig någonsin ta en sådan risk. Riskpremierna brukar vara kopplade till vad den eventuella olyckan kan tänkas kosta.

Jag yrkar bifall till reservationerna och avslag på förslaget i betänkandet.

Anf. 195 ANTI AVSAN (m):

Herr talman! I civilutskottets betänkande med rubriken *Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar* föreslås att riksdagen i enlighet med regeringens proposition ska godkänna 2004 års ändringsprotokoll till Pariskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område och dess tilläggskonvention. Konventionerna innehåller grundläggande regler om ansvaret för skador vid radiologiska olyckor.

För att Sverige ska klara de åtaganden som följer av de internationella reglerna föreslås att riksdagen ska anta en ny lag om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor som ska ersätta 1968 års atomansvarighetslag, precis som Egon Frid påpekade här tidigare.

Innan jag säger något mer om den svenska lagstiftningen kan jag påpeka att jag inte tänker ge mig ut i det faktafelsträsk som Jan Lindholm befann sig i. Jag ska i stället föröka belysa hur regelverket är tänkt att fungera, och jag börjar med att nämna Pariskonventionens grundläggande principer.

För det första: Ansvaret för atomskador är strikt, det vill säga oberoende av eget vållande.

För det andra: Ansvaret kanaliseras till anläggningshavaren, vilket innebär att exempelvis huvud- och underleverantörer inte kan bli ersättningsskyldiga för att ha vållat en radiologisk olycka genom fel eller för-

summelse vid tillverkning av olika komponenter i anläggningen. Detta innebär att något produktansvar inte kan aktualiseras och att anläggningshavaren blir helt och fullt ansvarig gentemot skadelidande.

För det tredje: Ansvaret är som huvudregel begränsat, vilket regeringen och så här långt även majoriteten i civilutskottet har valt att göra avsteg från genom att föreslå att det införs ett obegränsat skadeståndsansvar. Detta har blivit möjligt genom de internationella regler som Sverige nu väntas tillträda.

För det fjärde: Ansvaret ska vara täckt av en försäkring eller garanteras av annan ekonomisk säkerhet.

Ändringarna i Pariskonventionen och tilläggskonventionen innebär i sig en väsentlig höjning av ansvarsbeloppen. En viktig och central del i den nya lagstiftningen är att det införs ett obegränsat ansvar för innehavare av kärntekniska anläggningar, vilket också har berörts vid ett antal tillfällen i näringsutskottets kärnkraftsdebatt tidigare i dag. Ansvaret ska finansieras upp till vissa angivna nivåer, och jag tänker inte beröra dessa nivåer närmare nu eftersom det har nämnts här tidigare.

Men det finns redan inledningsvis skäl att framhålla att det är positivt att lagstiftningen beträffande radiologiska olyckor harmoniseras och att Sverige, förutom Finland och Tyskland, blir en av de konventionsstater som utnyttjar möjligheten att införa ett obegränsat skadeståndsansvar.

Herr talman! Om en ekonomisk säkerhet inte finns eller är otillräcklig ansvarar konventionsstaterna antingen själva eller på vissa nivåer gemensamt för att täcka anläggningshavarens ansvar. Visserligen är frågan om att ställa en ansvarsförsäkring eller annan säkerhet straffsanktionerad, men om det skulle vara så finns det ett sekundärt andrahandsansvar.

Sammantaget innebär ändringarna att den garanterade och för anläggningshavarnas vidkommande finansierade ersättningen i händelse av en radiologisk olycka höjs från 6 miljarder kronor upp till ca 15 miljarder kronor. Lagförslaget innebär också att statens återkravs rätt gentemot anläggningshavarna blir obegränsad.

Finansieringskraven kan jämföras med dem i Tyskland, men man kan också se finansieringskravet på 12 miljarder i Sverige mot bakgrund av att den totala installerade effekten i Tyskland är mer än dubbelt så hög som i Sverige. Det har lett till bedömningen att det inte är motiverat att bestämma ett högre finansierat ansvarsbelopp än 12 miljarder i Sverige.

Dessutom tillåter den tyska aktiebolagsrätten, till skillnad från svensk rätt, ansvarsgenombrott genom en koncern. Det har i Tyskland lett till ett särskilt solidaritetsavtal mellan alla ägarbolag i den tyska kärnkraftsindustrin.

De valda nivåerna när det gäller anläggningshavarnas finansiering av skadeståndsansvaret har föregåtts av en noggrann avvägning mellan risker och kostnader förknippade med en stor olycka och den låga sannolikheten för att en radiologisk olycka med svåra konsekvenser ska inträffa. Man kan anse att nivåerna är väl avvägda.

Ett obegränsat ansvar för anläggningshavaren innebär i och för sig inte nödvändigtvis att skadelidande garanteras full ersättning i händelse av en radiologisk olycka med mycket allvarliga konsekvenser. Möjligheten att få ersättning beror naturligtvis också på bolagets ekonomiska ställning.

Mot bakgrund av att de svenska anläggningshavarna normalt sett har begränsade ekonomiska ramar har regeringen föreslagit att en försäkring som syftar till att ersätta skador på byggnader, anläggningar, system, komponenter och anordningar av betydelse för säkerheten i kärnteknisk verksamhet inte ska få ha någon annan som förmånstagare än den som är tillståndshavare för verksamheten. Därmed kommer de medel som betalas ut genom försäkringen att gå till anläggningshavaren och inte till exempel till anläggningshavarens moderbolag.

Detta innebär att ersättningsmedlen från försäkringen kan användas för att ersätta skadelidande i ett sammanhang med obegränsat ansvar för anläggningshavaren. Enligt de uppgifter som tidigare har lämnats till Strålskyddsutredningen har egendomsförsäkringarna legat i spannet mellan 15 och 20 miljarder kronor.

Den viktigaste fördelen med det obegränsade skadeståndsansvaret är att de skadelidandes anspråk på skydd inte tillgodoses enbart genom den garanterade nivån på ansvarsförsäkringen eller motsvarande säkerhet utan även genom möjligheten att få ersättning från anläggningshavarens tillgångar i övrigt, till skillnad från vad Jan Lindholm påstod här tidigare.

En egendomsförsäkring som anläggningshavaren tecknar för att kunna ersätta skador på reaktoranläggningen får just därför, precis som jag sade, inte ha någon annan förmånstagare. På det viset omöjliggörs också att försäkringsersättningen betalas ut till något annat bolag eller på annat sätt undandras de skadelidande.

De föreslagna bestämmelserna innebär att anläggningshavarna faktiskt i hög grad kommer att svara för de verkliga kostnader som en olycka kan orsaka. Av propositionen framgår just detta att kapitaliseringen inte är så hög. Den här regeln syftar till att motverka detta.

Jag kan också nämna att det i atomansvarighetslagen finns ett lagrum, vilket berördes tidigare under debatten, där det föreskrivs att ersättning av statsmedel bereds enligt grunder som fastställs i särskild lag om den sammanlagda ersättningen enligt atomansvarighetslagen inte räcker till full ersättning för skadan.

I den proposition som vi behandlar nu föreslås ingen motsvarighet till denna bestämmelse. Regeringen hänvisar till att Lagrådet har ifrågasatt om den motsvarande bestämmelse som fanns i lagrådsremissen var nödvändig och vilken funktion den var avsedd att fylla. Vidare påpekar regeringen att riksdagen, precis som Lagrådet har framhållit, även utan en sådan bestämmelse kan besluta att ytterligare ersättning av statsmedel ska kunna beredas till skadelidande om det vid en händelse av katastrofkaraktär skulle visa sig att den ersättning som ska betalas ut enligt den nya lagen inte är tillräcklig för att fullt ut ersätta de skadelidande. Detta blir då den yttersta garantin för att de skadelidande ersätts fullt ut.

Slutligen när det gäller frågan om ansvarsgenombrott i koncernförhållande kan man säga att frågan egentligen är om detta är möjligt enligt svensk aktiebolagsrätt. När man talar om ansvarsgenombrott i ett aktiebolag menar man normalt att styrelsen på någon ansvarsgrund görs ansvarig för bolagets förpliktelser. Sådana förpliktelser är av naturliga skäl ofta skulder. I detta sammanhang handlar dock frågan inte om styrelsernas ansvar utan om ett mycket mer långtgående ansvarsgenombrott som i så fall skulle handla om aktieägarnas ansvar. Detta skulle naturligtvis

vara ett avsteg från den grundläggande aktiebolagsrättsliga principen att aktieägarna inte är personligen ansvariga för bolagets skulder.

Varken atomansvarighetslagen eller den nya föreslagna lagen innehåller någon bestämmelse om ansvarsgenombrott. Detta har också prövats av Strålsäkerhetsutredningen, som också har hänvisat till ett antal tidigare utredningar där man har kommit fram till att det inte är aktuellt att införa någon sådan bestämmelse om aktiebolagsrättsligt ansvarsgenombrott för att säkerställa anläggningshavarens ekonomiskt obegränsade ansvar.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i civilutskottets betänkande, vilket innebär avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 196 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Eftersom Anti Avsan började sitt anförande med att prata om något faktafelsträsk som jag tydligen hade befunnit mig i är jag självfallet väldigt intresserad av att veta vad det skulle bestå av. Av Anti Avsans anförande uppfattade jag att det eventuellt skulle handla om någonting som har att göra med att jag skulle ha påstått att det verksamhetsansvariga företags försäkringar skulle kunna gå till ägaren. Något sådant har jag över huvud taget inte pratat om.

Däremot konstaterade jag att det enligt vad jag har läst i betänkandet fanns ett faktafel i Anti Avsans anförande när han sade att man höjer från 6 till 15 miljarder. Man höjer från 3 till 12, och sedan ska konventionsstaterna själva stå för 3 till. Det är vad som står i betänkandet.

För att kunna ställa följdfrågor är jag väldigt intresserad av vad det är för någonting i mitt anförande som skulle vara någon form av faktafelsträsk.

Anf. 197 ANTI AVSAN (m) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis inte för sent att läsa på. Jag skulle kanske inte rekommendera utskottsbetänkandet i första hand utan den gröna propositionen *Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar*. Det står lite mer text i den.

Herr talman! Sedan var det fråga om vad som var fel. Jan Lindholm påstod att det obegränsade ansvaret var begränsat till 12 miljarder, men det är i sak fel. Det framgick av mitt anförande, men jag kan gärna beskriva det igen.

När det gäller kärnreaktorer ställs det krav på finansiering upp till en nivå av 12 miljarder. Den finansieringen kan antingen bestå av en ansvarsförsäkring eller av att det ställs en annan säkerhet. För andra kärntekniska anläggningar ligger nivån på samma sätt på 7 miljarder kronor. Det obegränsade ansvaret innebär att man kan vända sig till anläggningshavaren och kräva ersättning utöver detta. I propositionen står det att regelverket också innebär att den garanterade ersättningen kan krävas ut av den skadelidande direkt från den som har ställt försäkringen. När det gäller det obegränsade ansvaret i övrigt får man alltså vända sig till anläggningshavaren som, om så skulle erfordras, sannolikt i ganska stor omfattning kan täcka det genom den egendomsförsäkring som finns för anläggningen och alla komponenter i den.

Det som påstås vara ett faktafel från min sida är inte ett faktafel. Det jag sade var att den högsta garanterade ersättningen är 15 miljarder, och det inbegriper 3 miljarder som konventionsstaterna ska stå för gemensamt.

Anf. 198 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Nu sade Anti Avsan inte det, utan han sade att man höjde från 6 till 15, men vi ska inte bråka om det.

Det är helt klart att det handlar om den här ordleken. Det är den som Anti Avsan påstår skulle vara ett faktafel. Det kommer vi naturligtvis inte att kunna reda ut och bli ense om.

Men faktum är att det som står i lagen är att tillståndshavaren som driver den här verksamheten har en skyldighet att säkerställa ett visst belopp. Jag har läst den där gröna väldigt noggrant även om det är ett tag sedan, så jag vet att det finns olika typer av kärntekniska verksamheter med olika nivåer. Som jag också påpekade är det så att utöver de 12 miljarderna har konventionsstaterna en överenskommelse, som vi nu ingår, om att klara ytterligare 3 miljarder. Därutöver är det så att säga det enskilda landet som får stå för det.

Att sedan anläggningshavaren skulle ha försäkringar därutöver är ingenting som vi styr med den här lagstiftningen, utan det är naturligtvis upp till anläggningshavaren. Det är klart att om de kan skaffa fram andra resurser finns ju det.

Nu fick jag inte hålla mitt föredrag som jag hade tänkt, och då kanske Anti Avsan hade förstått mer vad det handlar om. En sådan här typ av radiologisk olycka berör kostnader som ligger så oerhört långt över de pengar vi pratar om här. Även de eventuella försäkringar som anläggningshavaren har omfattar belopp som inte rör sig i närheten av de summor som en sådan här olycka handlar om.

Det som jag driver som tes är att när de här tillgångarna är tömda – och de skulle de ju vara även vid ett ansvarsgenombrott – töms de ju när ägaren drabbas. Därför kommer vi ändå i slutändan att ha ett stort samhälleligt ansvar, och det är det jag tycker att vi borde försöka minska.

Anf. 199 ANTI AVSAN (m) replik:

Herr talman! Man brukar i olika sammanhang säga att sanningen bor i betraktarens öga. Ordleken handlar kanske om juridik, om regler eller till och med om rättsregler. Om det ska kallas för ordlek får väl andra avgöra, men det är också så att olika saker definieras i den här lagstiftningen, och på det viset beskrivs det vad de olika begreppen innebär.

När det gäller de frågor som Jan Lindholm har varit inne på nu ser jag inte att det finns några tveksamheter. Jag kan inte se att det är någon ordlek, utan det beror precis på vad man ser när man läser texten.

Vad vi ska komma ihåg är att både ställandet av säkerhet om det skulle vara aktuellt, och i första hand att teckna finansieringsansvaret genom en ansvarsförsäkring, är straffsanktionerat med böter eller fängelse upp till sex månader. Det behöver dock inte innebära att det faktiskt ställs säkerheter. Det är också på det viset att Finansinspektionen kontrollerar – det införs en särskilt bestämmelse om det – om man kan godta en ansvarsförsäkring.

Jag tycker inte att det viktigaste i en sådan här situation är att någon viss anläggningshavare ska ersätta de skadelidande, utan det viktiga är att de skadelidande faktiskt ersätts fullt ut. Sätillvida innebär den här lagstiftningen inte någon skillnad mot vad som har gällt tidigare enligt atomansvarighetslagen.

Den stora skillnaden är att ett större ansvar läggs på anläggningshavarna. Det är otvetydigt på det viset, därför att det är en väsentlig höjning av ansvarsbeloppen. Också det här förmånstagarförordnandet som gäller egendomsförsäkringen gör att det beloppet inte kan dras undan och att det faller under det obegränsade ansvaret.

Anf. 200 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Den här frågan är viktig just utifrån att när vi pratar om kärnkraft och kärnkraftsutbyggnad ska vi försöka att minska utbyggnaden av kärnkraften och i stället använda samhällliga pengar och investeringar till förnybar energi. Det handlar om att belasta kärnkraften med dess faktiska kostnader, även för säkerheten och för de risker som det innebär att bedriva kärnverksamhet i kärnreaktorer som de här tre ägargrupperna gör i Sverige med sina tio reaktorer.

Då handlar det om den förändring av texten som faktiskt regeringen föreslår. Det kanske är förmätet att kalla det för en ordlek, men det är en textförändring som visserligen handlar om att man ökar ansvaret fyra eller fem gånger mot tidigare beroende på om man tar 12 miljarder som tak eller det utökade ansvaret upp till 15 miljarder som finns här.

Men det är också en moralisk fråga. Det handlar om att belasta bolagen, anläggningshavaren inklusive moderbolaget, de stora energibolagen, med ansvaret. Det handlar också om att diskutera hur vi kan hitta en modell som den tyska modellen med det solidariska ansvaret. Diskussionerna kring ansvarsgenombrott som det pratas om i texten i lagstiftningen kommer man inte till någon lösning på.

Det här skulle jag vilja att Anti Avsan berör utifrån aktiebolagslagen och den lagstiftning som är möjlig. Uppenbarligen har man hittat en genväg i Tyskland genom den här avtalslösningen, men i så fall borde det också finnas möjlighet att göra det i Sverige.

Anf. 201 ANTI AVSAN (m) replik:

Herr talman! Just det går inte att utläsa i handlingarna. Men jag har pratat med personer som arbetar inom kärnkraftsindustrin, och det finns ansvarsförbindelser som är tecknade mellan de stora aktörerna i Sverige också. Det är ett led i att faktiskt klara av ansvaret för finansieringen av eventuella skadeståndsanspråk.

Nu har det legat på en lägre nivå tidigare, och det som har gällt för egendomsförsäkringarna och som jag ändå tycker är viktigt i sammanhanget är det som har gällt tidigare under atomansvarighetslagen. När Strålskyddsutredningen begärde in uppgifter om detta visade det sig att det ligger på en nivå mellan 15 och 20 miljarder kronor. Det var under de förhållandena.

Man kan väl säga att under nu rådande förhållanden, när det finansierade ansvaret höjs väsentligt, ställs det kanske högre krav på egendomsförsäkringar också. Jag har nämligen svårt att se att någon vill finansiera en sådan här verksamhet utan att det finns en egendomsförsäkring.

Varenda villaägare vet att det krävs fullvärdesförsäkring av den egna fastigheten, och det måste ju gälla i ännu högre grad här.

Vad som är viktigt här är att det faktiskt är ett obegränsat ansvar, alldeles oavsett vad det kan leda till i det enskilda fallet i slutändan. Det bygger på den miljörättsliga principen att förorenaren betalar, och det ger också en tydlig signal om att det inte finns någon gräns för när det ekonomiska ansvaret efter en olycka upphör.

Det skapas därigenom ytterligare drivkrafter för säkerhetsarbetet inom kärnkraftsindustrin, och det är jätteviktigt i det här sammanhanget, för självklart är det ingen som vill ha kärnkraft som är osäker. Det ska ställas mycket höga krav på säkerheten, och skadeståndsansvaret är ett viktigt led i detta.

Anf. 202 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Kärnkraften är osäker, och det är också därför som det är extra viktigt att vi har ett tydligt ägaransvar som även ligger på moderbolagen för att de också ska vara med och ta ansvar för eventuella framtida kärnkraftsolyckor. Riskerna ökar i takt med att kärnkraften blir äldre i Sverige och också att man kanske går in i de här kärnkraftverken och uppgraderar och utvecklar dem vidare som regeringen nu avser att göra.

Det här obegränsade skadeståndsansvaret är trots allt inte obegränsat, eftersom det är begränsat till högst 15 miljarder.

En annan fråga som vi också måste beröra i den här diskussionen är missuppfattningen om att Centern och de förhandlande partierna i Alliansen ska ha löst den här frågan genom att utöka det begränsade ansvaret till ett obegränsat ansvar på 12–15 miljarder.

Men som jag har kunnat läsa mig till i det här betänkandet och även i propositionen handlar det här om harmonisering av de konventioner som Sverige har följt tidigare. De förslag till ändringar i konventionerna som Sverige har förhållit sig till och vad vi alla är överens om att vi ska harmonisera till är att det här naturligtvis är gränsöverskridande risker för vilka vi också måste ha ett gemensamt ansvar över landets gränser.

Här har det gjorts gällande att allianspartierna, särskilt Centerpartiet, har arbetat för att få detta obegränsade ansvar. Man kan dock utläsa att det obegränsade ansvaret finns som förslag till den harmonisering av förändringar i Pariskonventionen som Sverige ändå skulle ansluta sig till.

Anf. 203 ANTI AVSAN (m) replik:

Herr talman! Det obegränsade ansvaret är per definition obegränsat. Sedan finns det alltid gränser för hur stora tillgångar någon har. Rent teoretiskt skulle man kanske kunna säga att ifall man ägde alla tillgångar i världen skulle ansvaret verkligen vara obegränsat, men jag tror att alla förstår att det är en fiktion. Det finns alltså någon form av begränsning.

Det viktiga är att det handlar om att kärnkraftsindustrin ska ta sitt ansvar för säkerhetsarbetet och, för det fall olyckan skulle vara framme, konsekvenserna av de ersättningsanspråk som kan komma från de skadelidande. Men trots detta finns det ett andrahandsansvar för staten. Som jag sade i mitt anförande har det funnits hela tiden, och det finns nu också. Det ansvaret leder till att skadelidande ska ersättas fullt ut.

Man kan ha olika synpunkter på det, men personligen tycker jag, och säkert många andra också, att det är viktigare att enskilda skadelidande ersätts fullt ut efter en radiologisk olycka än att någon på något vis skulle ersätta på ett sätt som faktiskt inte är möjligt. Återigen: Det egna ansvaret är mycket stort, vilket förtjänar att påpekas.

Låt mig ta upp en sak som nämdes tidigare i debatten. På något vis tycker jag att det är ofattbart att oppositionspartierna inte kan acceptera den förbättring av situationen för de skadelidande som förslaget innebär. Om man inte tycker att det är tillräckligt finns det ändå inte skäl att säga nej. Jag kan inte förstå det.

Anf. 204 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Så har vi då kommit till civilutskottets del i energiöverenskommelsen från 2009. Vi ska inte ta ställning till kärnkraftens vara eller icke vara, utan vilket ekonomiskt ansvar vi ska lägga på reaktorbolagen i skadeståndsärenden. Därav följer att mitt anförande blir ganska kort.

Regeringen föreslår väsentligt skärpta krav på bolagen. Det är välkommet, och jag utgår från att alla oberoende av parti tycker att detta är bra. Det gäller även befintlig verksamhet. Som framgår av utskottets ställningstagande ökar bland annat beloppen som bolagen ska garantera från 3 miljarder kronor till 12 miljarder kronor. Utöver detta införs ett obegränsat skadeståndsansvar för skador över 15 miljarder kronor. Eftersom bolagen nu tvingas ändra sina egendomsförsäkringar till att ha reaktorbolagen som förmånstagare betyder det att ytterligare upp emot 20 miljarder kan tas i anspråk vid en olycka. Till detta kommer dessutom hela det övriga egna kapitalet i bolaget. Det är det som innebär ett obegränsat ansvar.

Däremot har reaktorbolagen i dag inte någon särskilt stark kapitalbas. Ser man på det egna kapitalet i de tre bolag som finns i Sverige kan vi konstatera att Oskarshamnsggruppen OKG har ett eget kapital på 118 miljoner kronor, Forsmarksverket 330 miljoner och Ringhalsverket 557 miljoner. Det är synnerligen måttfulla siffror. Vill man uttrycka det annorlunda kan man säga att det är nivåer som är helt oacceptabla, i synnerhet med tanke på den verksamhet de bedriver och det ansvar som de har och trots allt kan behöva ta vid en olycka. Med den ändrade lagen åtgärdas detta förhållande och Sverige får ansvarsregler med högre krav än i de allra flesta andra kärnkraftsländer.

Trots de kraftigt skärpta reglerna uppmärksammar utskottet ändå regeringen på frågan om reaktorbolagens egna kapital och utgår från att de följer frågan. Om det kan bli aktuellt att ytterligare skärpa lagstiftningen framöver kan jag inte säga i dag, men i Tyskland finns ett så kallat ansvarsgenombrott som inte är helt ointressant. Det innebär att moderbolaget även är ansvarigt för de skador som en reaktorolycka åsamkar. I Tyskland finns den regeln i aktiebolagslagen. Så är det inte hos oss, men skulle det i framtiden visa sig att det behövs bedömer jag att det bör vara klart möjligt med en särslagstiftning just för kärnkraften.

Herr talman! Sven Bergström har i en motion skrivit bland annat om ansvar för negativa hälsoeffekter i samband med eller efter en reaktorolycka. Utskottet konstaterar att det ryms i det ansvar reaktorbolagen har, och ansvarstiden har förlängts från 10 till 30 år. Med tanke på att sjuk-

domar kan visa sig långt efter en olycka är det högst rimligt med denna förlängning.

I en motion som Solveig Ternström och Eva Selin Lindgren väckt tar de upp frågan om stöld och spridning av kärnkraftsavfall samt kopplingen till kärnvapen. Det är en i högsta grad allvarlig fråga och tunga synpunkter som motionärerna tar upp, och jag kan bara instämma i vikten av att säkerställa att inget avfall kommer på villovägar. Jag kan också instämma i att reaktorbolagen ska ha det fulla ansvaret för avfallet till dess det lämnas till annan ansvarig i samband med framtida förvar. Nu regleras dock dessa frågor i lagen om kärnteknisk verksamhet och hör till försvarsutskottets ansvarsområde. Vi kan därför inte ta ställning till de propåer som finns i texten i motionen utan enbart till beslutsförslaget.

Precis som i fråga om bolagens ekonomiska ställning tycker jag att regeringen bör vara uppmärksam på ansvarsfrågan när det gäller avfallet för att se om det finns behov av och möjligheter till en förbättring av den nuvarande lagstiftningen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ulrika Carlsson i Skövde, Erik A Eriksson och Annika Carlsson (alla c).

Anf. 205 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Det är en sak som behöver förtydligas. Ett antal gånger under dagens debatter har vissa från majoriteten velat få det att framstå som att vi är emot alla förslag som regeringen lägger fram. Därför vill jag upprepa vad jag sade i mitt anförande. Vi ställer oss bakom de delar i propositionen som innebär att vi ansluter oss till Pariskonventionen och så vidare, och så vidare. Vi ställer oss bakom alla delarna. Vi ställer oss även positiva till att ansvarsbeloppet höjs, men vi är inte nöjda. Vi är inte nöjda med det förslag som regeringen lagt fram eftersom vi anser att man borde lägga ett större ansvar på dem som har kärnkraftsreaktorer i dag.

Vi har diskuterat ansvarsbelopp och betalningsansvar framför allt i denna debatt men även tidigare i dag. Regeringen har satt 12 miljarder som det belopp man anser vara ett skäligt betalningsansvar. På andra ställen i världen höjer man beloppet. I Tyskland är det till exempel 25 miljarder.

Om en av Vattenfalls reaktorer i Tyskland skulle gå åt skogen är det okej att ersätta de skadelidande med 25 miljarder, men om en lika stor skada skulle inträffa i en av Vattenfalls reaktorer i Sverige är det okej att betalningsansvaret bara ska vara 12 miljarder. Varför ska det vara så?

Anf. 206 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Johan Löfstrand sade att det framställts som om oppositionen var emot alla förslag. Nämnde jag vid något tillfälle att oppositionen var emot förslaget?

(JOHAN LÖFSTRAND (s): Nej, men andra har gjort det.)

När det gäller ansvarsfrågan kräver vi 12 miljarder som garanterat belopp. Däremot står bolagets alla tillgångar i pant om det skulle hända en olycka.

Jag hoppas att det framgår med all tydlighet att det är det obegränsade ansvaret, inte de 12 eller 15 miljarder som har kommit fram i debatten.

Det är olika nivåer. Den lagstiftning som finns i Tyskland gäller där, och där har man också ansvarsgenombrott. Moderbolagen får gå in och ta ett ansvar om det skulle hända någonting. Vi har inte den lagstiftningen hos oss. Precis som har sagts tidigare har det konstaterats att det inte gått att få in det på grund av att vi har en annan aktiebolagslag. Men jag hoppas att Johan Löfstrand lyssnade på vad jag sade, nämligen att jag är öppen för en diskussion framöver om vi gör den bedömningen att det finns skäl att korrigera. Det kan ske genom att man inför ett högre garanterat belopp. Om det sedan är 12, 15 eller 25 miljarder eller om vi tycker att det är rimligt att moderbolagen ska gå in och ta det fulla ansvaret är en öppen fråga.

Låt oss säga i stället att det är ett stort steg vi kommer att ta om en stund. Sedan får vi följa frågan framöver.

Anf. 207 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Det är en ganska komplicerad materia, så det är väldigt lätt att dölja sig bakom en massa vackra ord. Jag måste säga att det blev tydligare när Lennart Pettersson hade svarat på min fråga. De 25 miljarder som ansvarsbeloppet i Tyskland ligger på har man större chans att få in. Om det skulle visa sig att olyckan är ännu större finns chansen att få in ännu mer än 25 miljarder på grund av det regelverk som finns i Tyskland.

Enligt det förslag som vi behandlar just nu om 12 miljarder i ansvarsgenombrott kommer det, med den aktiebolagslag som finns i dag och med det förhållandevis ringa betalningsansvar som vi har här, inte att vara möjligt att få ut mer än 12 kanske 15 miljarder. Men varför ska ansvarsbeloppet vara så oerhört mycket lägre här? Regeringen för ett resonemang att vi har färre reaktorer, att reaktorerna inte har riktigt lika mycket kapacitet.

Jag tror att skadeverkningarna vid en olycka skulle kunna bli så stora att skadeståndsbeloppen vida skulle kunna överstiga både de svenska och de tyska ansvarsbeloppen. Det handlar inte om att få tillbaka pengarna utan, precis som Anti Avsan sade, om vilka försäkringar man måste ha för att klara de här beloppen. Om det går åt skogen vid anläggningarna kommer det inte att finnas speciellt mycket realkapital kvar att betala skadestånden med. Det måste vara ansvarsförsäkringar som vi ska kräva av de här bolagen.

Anf. 208 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag känner mig mycket hedrad av att Johan Löfstrand tyckte att jag använde vackra ord. Jag hoppas att det gäller även dialekten.

Johan Löfstrand säger att om man har ett högre ansvarsbelopp har man möjlighet att få ut mer. Det säger sig självt, jag tror inte att det behöver någon närmare förklaring än så, utan där kan vi vara tämligen överens.

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften – ökat
skadeståndsansvar*

Vidare uttrycker Johan Löfstrand att vi skulle ha förhållandevis låga ersättningsnivåer. Min bild är den att vi efter kvällens beslut kommer att ligga väl till när det gäller beloppsnivåerna. Tyskland ligger högre, men bland kärnkraftsländerna i stort ligger vi i högsta grad i framkant. Även om vi inte är bäst i klassen lyfter vi nivåerna rejält. För mig känns det bra att ta det steget. Visar det sig att det efter nya analyser och nya konsekvensbeskrivningar behövs mer är jag beredd att föra en diskussion om det är dags att lyfta nivån ytterligare. Det kravet är rimligt. De som åsamkar en skada ska självklart ta ansvar.

Anf. 209 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Centerpartiet har tidigare i debatten framställt det som att vi rödgröna inte står bakom förslaget om det utökade skadeståndsansvaret. Jag skulle vilja fråga Lennart Pettersson var i betänkandet det står att oppositionen inte är med på det obegränsade skadeståndsansvaret upp till samma nivå som regeringen föreslår. Utöver det föreslår vi ett verkligt obegränsat skadeståndsansvar. Det är detta som regeringens företrädare däremot inte går med på.

Det har förekommit flera gånger i debatter om näringsutskottets ärenden att man i slutet av slutrepliken slänger ut ett påstående utan att debattörerna har haft möjlighet att gå i svaromål. På det sättet gjorde Anti Avsan i replikskiftet mot mig tidigare.

Jag tycker att det är rimligt att Centerpartiet svarar utifrån att det var Lennart Petterssons partikamrat Sven Bergström som använde detta som motargument mot oss rödgröna tidigare i dag. Var någonstans, Lennart Pettersson, står det i betänkandet att vi rödgröna inte står bakom det utökade obegränsade skadeståndsansvaret upp till 12–15 miljarder?

Anf. 210 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja uttrycka det så här: Det som har sagts i tidigare debatter är vad som sades i tidigare debatter. Mig veterligen har vi den arbetsordningen här i riksdagen att om man vill kan man begära ordet på nytt efter ett replikskifte om man känner att man blivit angripen och inte kan svara. Varför har ni inte använt er av den friheten i så fall, Egon Frid, och tagit den möjligheten att föra en debatt med Sven Bergström eller någon annan? Jag förstår inte det, och det måste de berörda själva ta ansvar för.

Egon Frid uttryckte det så att ni föreslår ett verkligt obegränsat ansvar. Det är ett verkligt obegränsat ansvar som föreslås i propositionen. Man har möjlighet att ta i anspråk alla tillgångar i bolaget, och mer än så finns inte. Sedan kan man ha synpunkter på storleken på dessa tillgångar, men det är de facto ett obegränsat ansvar. Har ni inte uppfattat det så kan jag bara uppmana: Gå hem och läs på. Det är samtliga tillgångar i aktiebolaget som är aktuella, ingenting annat.

Anf. 211 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Det är ett obegränsat skadeståndsansvar upp till 12 miljarder och extra upp till 15 miljarder för anläggningshavare, men inte för moderbolaget. Det vi har kritiserat regeringen för är att regeringen inte har arbetat vidare med frågan för att få med moderbolaget i detta obegränsade skadeståndsansvar.

Jag tycker att Lennart Pettersson som Centerpartiets representant i den här debatten är skyldig att svara. Han säger att jag ska gå hem och läsa på. Jag har läst det här betänkandet och tagit del av propositionen. Var någonstans i betänkandet står det att vi rödgröna inte delar majoritetens uppfattning att vi ska ha ett obegränsat skadeståndsansvar för anläggningshavaren upp till 12 respektive 15 miljarder? Var någonstans i betänkandet står detta? Ni är svaret skyldig på den frågan, oavsett om jag ställer den i en replik eller om jag anmäler mig till fyra minuters anförande efteråt och ställer frågan då. Det är väl lika bra att Lennart Pettersson svarar på den frågan nu.

Varför gör ni, Lennart Pettersson och Centerpartiet, så stor sak av och vilseleder svenska folket med att det här obegränsade skadeståndsansvaret skulle utgöra ert skäl till att gå med på regeringens förslag i näringsutskottet? De här justeringarna av det obegränsade skadeståndsansvaret hade i alla fall genomförts av oss i Sveriges riksdag genom harmonisering med de konventioner som redan i dag finns.

Anf. 212 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tappade svaret på frågan var jag läst det. Nej, jag har inte läst det någonstans. Det är lätt att konstatera. Fakta ska man aldrig bestrida. Står det inte i betänkandet att ni är emot det så står det inte. För mig är det inte någon konstig fråga.

När det gäller det obegränsade ansvaret får man skilja på om det är ansvarsgenombrottet i moderbolaget eller om det verkligen är ett obegränsat ansvar. Det är ett obegränsat ansvar för aktiebolagen. Därom råder det ingen tvekan. Råder det någon annan uppfattning om det får ni gå hem och läsa på. Det står uttryckligen på flera ställen att det är obegränsat. Man har rätt att ta i anspråk alla tillgångar i bolaget.

Som jag också sade i mitt inledningsanförande: Skulle det visa sig att det egna kapitalet i reaktorbolaget inte är tillräckligt, låt oss då föra en diskussion om det ska vara ett ansvarsgenombrott till moderbolaget. Det kan vara aktuellt. Jag är inte främmande för det om det visar sig att man hanterat detta på ett felaktigt sätt från kärnkraftsbolagens sida.

Anf. 213 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Vi har diskuterat kärnkraft och kärnkraftstekniska frågor i många timmar här under dagen. Men nu ska vi hålla oss till skadeståndsansvaret, och jag tänker faktiskt hålla mig till den frågan också.

Jag vill instämma i min allianskollega Anti Avsans anförande. Jag tror att han egentligen klagade på det mesta, även om replikskiftena kanske inte klagade på allt för alla.

Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Det är bara att konstatera att i och med ändringsprotokollet till Paris- och tilläggskonventionerna har man väsentligt höjt ansvarsbeloppet i ersättningssystemet och gett en möjlighet att införa ett obegränsat skadeståndsansvar.

I svensk rätt har vi valt att modernisera vår lagstiftning genom att ersätta 1968 års atomansvarighetslag med en ny lag om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor, och det är det som förslaget går ut på.

Viktiga inslag är att den skadelidande får en väsentligt stärkt ställning. Lagstiftningen bygger på ett strikt ansvar, som har sagts här tidigare. Det har alltså inte med vållande att göra, utan anläggningshavaren är ansvarig i vilket fall som helst. I lagförslaget utnyttjar Sverige möjligheten att införa ett obegränsat skadeståndsansvar. Det finns även i andra sammanhang i det här landet, till exempel vid dammolyckor och kemikalieolyckor, ett obegränsat ansvar. Det är en miljörättslig princip, att det är förorenaren som betalar, som gäller även här. Som också har nämnts kommer detta att få positiva konsekvenser. Även om säkerhetsarbetet naturligtvis alltid är viktigt, innebär det att det blir det ännu mer fokus på säkerhetsarbetet. Man väger risk på kapitalmarknaden mot att säkerhetsarbetet på en anläggning är bra genomfört.

Det har varit en diskussion om obegränsat och begränsat skadeståndsansvar. Det går inte att säga att man har ett obegränsat ansvar upp till ett visst belopp, utan obegränsat ansvar är, som Anti Avsan sade, per definition obegränsat. Beloppsgränsen gäller ansvarsförsäkringen och de säkerheter som ställs, och den höjs från 3 miljarder till 12 miljarder. Det obegränsade innebär att den skadelidande även kan få del av andra tillgångar som anläggningshavaren har, så det kan aldrig uppstå en situation där en anläggningshavare har tillgångar kvar samtidigt som en skadelidande har krav på anläggningshavaren. Det är det som är det obegränsade ansvaret.

Den logiska följden av detta är naturligtvis, som också har diskuterats, att de egendomsförsäkringar som man också har för anläggningarna inte kan ha en annan förmånstagare än anläggningshavaren själv. Någon annan kan aldrig ta hand om beloppet, utan det kommer den skadelidande till del.

Sammanfattningsvis kan man säga att eftersom ansvarsbeloppen höjs väsentligt och den skadelidande får en betydligt bättre situation, blir det drivkrafter för säkerhetsarbete. Alla tillgångar som anläggningshavaren har räknas med, och det är det som är det obegränsade ansvaret.

Jag fattar mig så kort och yrkar bifall till förslaget till beslut i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Agneta Berliner (fp).

Anf. 214 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att göra ett kort inspel efter Lars Tysklinds anförande.

Vi diskuterar samma sak, men egentligen diskuterar vi olika saker. När vi från oppositionens sida säger att det är viktigt att ha ett högt ansvarsbelopp beror det på att vi vill att man som anläggningshavare ska ha en ansvarsförsäkring som täcker eventuella skadeståndsanspråk. Där skiljer det väldigt mycket mellan Sverige och Tyskland, och vi frågar oss varför det ska vara så. Borde inte skadeståndsansvaret vara mer jämnt?

Som Lars Tysklind och många av hans kolleger mycket riktigt har sagt här i kammaren är det ett fullt ansvar, så att om det finns ett nickel kvar ska även det tas. Men jag är ganska säker på, och jag tror att Lars Tysklind också är ganska medveten om det, att de företag som finns på den här marknaden kommer att se till att inte ha några tillgångar. Framför

allt efter en stor olycka kommer inte de tillgångar som de har att vara värda speciellt mycket, vilket kommer att innebära att det inte kommer att finnas något mer än kanske ansvarsförsäkringarna. Varför har man då lagt sig så lågt när det gäller ansvarsbeloppet? Varför ska det vara så att om en olycka sker i en reaktor i Tyskland ska ansvarsbeloppet vara ett, medan beloppet om samma typ av olycka sker i Sverige ska vara ett annat och mycket lägre?

Anf. 215 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera, som Lennart Pettersson gjorde, att Sverige kanske inte just i den frågan är bäst i klassen. Men vi har ändå ett jämförelsevis högt ansvarsbelopp i Sverige. Jag tror att det ligger betydligt lägre i Finland än i Sverige. Man kan ju alltid diskutera vad som är rimligt och inte rimligt, men utifrån de förutsättningar som Sverige har anser jag att det är ett välbalanserat förslag.

När det gäller påståendet att tillgångarna skulle vara borta har naturligtvis alla anläggningshavare en egendomsförsäkring, så förstörda tillgångar ersätts. Det som är det viktiga här är att man inte kan ha en annan förmånstagare, utan pengarna stannar i bolaget och kan då komma den skadelidande till del.

Anf. 216 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag tackar Lars Tysklind så mycket. Det var kort och koncist.

På många punkter gällande skadeståndsfrågan tror jag att vi är överens, men när det gäller ansvarsgenombrott och vilken nivå som betalningsansvaret ska ligga på har vi olika åsikter.

Vi inom den rödgröna alliansen anser att kärnkraften måste bära sina egna kostnader. Därför borde ansvarsbeloppen vara högre.

Anf. 217 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det är tydligt att Johan Löfstrand och jag har olika åsikter om det. Jag kanske inte nämnde nivåerna på egendomsförsäkringarna, men de ligger enligt uppgift på 15–20 miljarder. Till det kommer ansvarsförsäkringarna eller säkerheterna och dessutom de 3 miljarder som konventionsstaterna ska betala tillsammans. Det finns också ett andrahandsansvar från statens sida, i alla fall mot den enskilde. Anläggningshavarens ansvar är totalt obegränsat i det här sammanhanget, så man kan inte dra undan någonting, som Johan Löfstrand antydde här.

Anf. 218 YVONNE ANDERSSON (kd):

Herr talman! Debatten har pågått en stund, och mina allianskolleger har redogjort för ärendet på ett tydligt och klart sätt. Jag tänker fatta mig kort.

Det är bra att vi får möjlighet att samma dag besluta om både allianspartiernas överenskommelse sedan 2009 och ansvars- och ersättningsfrågan. Det är riktigt bra.

Vi godkänner 2004 års ändringsprotokoll till Paris- och tilläggskonventionerna, och vi får en ny lag om ett obegränsat ansvar. Därmed sker

det också en harmonisering av förutsättningarna på elmarknaden. Till exempel har Tyskland och Finland redan infört det här.

De som har reaktorer och anläggningar får det lite tuffare, men jag tror att det blir en drivkraft för kärnkraftsindustrin att öka säkerhetsarbetet. Det är väl ingen av oss som har något emot det. Dessutom förlängs preskriptionstiden från 10 till 30 år vid personskada. Det är ju riktigt bra.

Diskussionen som har varit i replikerna har handlat om ersättningsbeloppen, men det finns ingen motion från oppositionen där man kräver ett annat belopp.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Andersson (kd).

Anf. 219 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman! Jag kan inte vara lika rask som Yvonne. Jag vill ta upp en fråga som Solveig Ternström och jag har rest i anslutning till regeringens proposition.

I propositionen nämns ordet olycka bara i avseendet kärnkraftsolycka, men det talas inte om ansvaret för att förhindra stöld eller annan avledning av kärnvapenmaterialet. Det kan ge upphov till ännu större skador.

Ingenstans i dokumentet framgår det vem som ska finansiera de skador som kan uppstå om det kärnvapenmaterial som man transporterar, nyskapar och lagrar i anslutning till våra kärnkraftsreaktorer kommer på avvägar och används i kärnvapen.

Mest troligt är att materialet avleds genom stöld av en terroristgrupp eller kriminell organisation, men det kan också röra sig om en grupp som har rekryterat interna kontakter bland personalen och kanske också representanter för främmande makt. Vem av oss kan veta vilka de framtida kraftverksägarna är och vilka personer de kommer att anställa?

Redan 1976 tog man tag i detta problem i Storbritannien. I en parlamentarisk rapport konstaterade man att plutonium från det använda kärnbränslet utgör det största spridningsproblemet. Nyare rapporter från 2007 från forskare och experter har utfärdat liknande varningar, och de har även varnat för att utveckla världens ekonomi till vad de kallar en plutonium- eller MOX-ekonomi där plutonium blir hårdvalutan. MOX betyder mixed oxide fuel, det vill säga blandat bränsle.

Genom att plutoniummängden i världen ökat dramatiskt finns det i dag material till många tusentals atombomber i anslutning till världens reaktorförlägningsplatser, uppdrifts- och plutoniumfabriker.

I näringsministerns anförande här i riksdagen i juni 2009 sade hon: ”Ja, vi tillåter att gamla kärnkraftverk byts ut mot nya, men det sker utan statliga subventioner. Vi ger också ett ökat ansvar till kraftbolagen att klara säkerhetsfrågorna. Och jag vill säga att jag tycker att det är oerhört viktigt att säkerhetsfrågorna tas på största allvar. Det är vi också eniga om i regeringen. Det är klart att Vattenfall och andra som äger kärnkraftverk här i Sverige ska göra det på ett säkert sätt. Det är klart att vi måste ta hand om avfallet, så att vi inte riskerar kommande generationer. Vi har

redan avfallet här. Vi måste ta hand om det, och det ska ske på ett säkert sätt. Det ska inte finnas en risk att det här plutoniet används för kärnvapenspridning.”

Varningar har även börjat komma via svenska medier. Till exempel fick vi se president Obama i tv varna för internationella terroristgrupper. Även EU:s miljökommissionär varnade för att skicka EU-ländernas kärnavfall ut från EU-länderna. Vårt eget utbildningsdepartement uppges ha skrivit kontrakt med några tekniska högskolor och universitet om att de inte ska anta studerande från Iran och Nordkorea till vissa kärntekniska kurser. Dessutom har cheferna för de svenska kärnkraftverken skrivit till Miljödepartementet och begärt en utredning om att få en särskild beväpnad insatsstyrka som snabbt är på plats vid hotande sabotage. Det finns alltså tecken på att riskmedvetandet ökar även i Sverige.

Denna typ av risker ryms dock inte i begreppet olycka, och frågan är då vem som ska finansiera den bevakning som krävs. Rimligtvis bör den bevakningen bekostas av dem som äger reaktorerna och läggas på priset på kärnkraftselen.

Även den övervakning och bevakning av kärnkraftverken som betalas via avgifter till Euratom, IAEA, Säpo, polisen, Must och andra skyddsstyrkor är troligen ganska lätt att beräkna och bör inte heller belasta skattebetalarna.

Tyvärr måste övervakningen vara ett samhällsansvar i alla de tusentals år som ligger framför oss tills allt kärnvapenmaterial avlägsnats från oss. Det kan bli en svår uppgift att beräkna hur stora avgifter som bör belasta reaktorägarna, men med hjälp av forskare kan man nog göra rimliga uppskattningar.

I Solveig Ternströms och min motion har vi föreslagit att denna övervakning ska finansieras genom att kärnkraftsbolagen åläggs att fondera särskilda medel för detta ändamål. Vi tycker att det är en rimlig begäran, och vi beklagar att civilutskottet inte kunnat bifalla den.

Dock uppskattar jag Lennart Petterssons kommentar om att han vill uppmana regeringen att beakta detta. Jag kan bara instämma i att jag önskar att så sker och att man inte blundar. Sannolikheten att materialet stjäls är antagligen större än sannolikheten att det sker en reaktorolycka. (Applåder)

I detta anförande instämde Michael Hagberg (s), Marianne Berg, Siv Holma och Wiwi-Anne Johansson (alla v) samt Lage Rahm (mp).

Anf. 220 EGON FRID (v):

Herr talman! Den här debatten får inte avslutas med lögner som dessutom applåderas av allianspartierna i civilutskottet. Yvonne Andersson påstod att vi rödgröna inte har någon motion med något annat förslag än det obegränsade skadeståndsansvaret upp till 12 respektive 15 miljarder.

Carina Moberg med flera undertecknade Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets motion där vi föreslår att beloppet så långt som möjligt ska utgå från de verkliga kostnader som kan orsakas och att vi mot denna bakgrund anser att frågan om nivån på finansieringen av det obegränsade skadeståndsansvaret bör bli föremål för ytterligare översyn. Det är också oacceptabelt att inte slå fast att det är staten som över-

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Kärnkraften – ökat
skadeståndsansvar*

tar det ekonomiska ansvaret över 1 500 miljoner euro om den som i första hand är ersättningsskyldig inte kan betala.

Det är sanningen, Yvonne Andersson.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 7 §.)

7 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

NU26 Kärnkraften – förutsättningar för generationsskifte

Punkt 1 (Avslag på proposition 2009/10:172)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

174 för utskottet

172 för res.

3 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 m, 26 c, 28 fp, 24 kd, 1 -

För res.: 129 s, 2 c, 22 v, 19 mp

Frånvarande: 1 s, 1 m, 1 c

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag

CU29 Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar

Punkt 1 (Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

174 för utskottet

170 för res. 1

2 avstod

3 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 m, 26 c, 28 fp, 24 kd, 1 -

För res. 1: 129 s, 22 v, 19 mp

Avstod: 2 c

Frånvarande: 1 s, 1 m, 1 c

Punkt 2 (Ytterligare översyn av lagstiftningen)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

174 för utskottet

170 för res. 2

2 avstod

3 frånvarende
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 95 m, 26 c, 28 fp, 24 kd, 1 -
För res. 2: 129 s, 22 v, 19 mp
Avstod: 2 c
Frånvarande: 1 s, 1 m, 1 c

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Företagsutveckling –
statliga insatser för
finansiering och
rådgivning*

8 § Företagsutveckling – statliga insatser för finansiering och rådgivning

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2009/10:NU25

Företagsutveckling – statliga insatser för finansiering och rådgivning
(prop. 2009/10:148 delvis).

Anf. 221 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Det känns nästan lite förmätet att börja denna debatt efter den maratondebatt som vi har haft. Men jag ska försöka göra en liten insats för att vi ska kunna hålla ställningarna även i denna debatt.

Vi ska nu behandla näringsutskottets sista betänkande om näringspolitik under denna mandatperiod. Utskottet har haft att ta ställning dels till regeringens proposition om företagsutveckling – statliga insatser för finansiering av företag – dels till en följdmotion i detta betänkande och ett antal motioner om näringspolitik från den allmänna motionstiden, sammanlagt 153. De handlar om frågor som tas upp i propositionen men också om frågor om kvinnors företagande, invandrarföretagande, innovationsfrågor, särskilda branschfrågor, socialt företagande, regelförenklningar, forskningsfrågor med mera.

Motionerna om företagsfrämjande har utskottet behandlat med förklarad utskottshantering, och jag ber i den delen att få hänvisa till det särskilda yttrandet från s, v och mp.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen.

Detta är sista tillfället under denna mandatperiod att diskutera frågor kring näringspolitiken, åtminstone när det gäller skarpa beslut från riksdagen. Det finns anledning att utvärdera den borgerliga alliansens stora flaggskepp, nämligen att göra det bättre för företagare i Sverige.

Jag är inte säker på att Sveriges företagare uppfattar att de har fått det bättre under denna mandatperiod än under tidigare mandatperioder. Svårigheterna för företag att få krediter har knappast blivit mindre, delvis på grund av den ekonomiska krisen men också till stor del på grund av den saktfärdighet som regeringen uppvisar när det gäller att få fram tydliga förslag i den proposition som vi nu behandlar.

Denna proposition har faktiskt inte mycket innehåll. Den ger inte svar på hur man kan förbättra kreditgivningen för företagen. Snarare visar den att regeringen inte riktigt vet vad den vill. Å ena sidan vill man gynna företagandet – åtminstone säger man så – å andra sidan är man inte beredd att skjuta till pengar för att få en acceptabel finansiering av företagen.

Jag är ganska övertygad om att Sveriges företag, små som stora, är trötta på regeringens ständiga utredande. Vad har ni gjort på detta område under fyra år? När ni ställs mot väggen i dessa frågor brukar svaret vara att ni har gjort så mycket för den ena eller den andra. Men alla insatser har alltid det gemensamt att de sker i relativt små sektorer och att ni inte vill satsa pengar på att få i gång småföretagandet i Sverige.

Herr talman! När jag är ute i landet och talar med företagare brukar två frågor nästan alltid dyka upp. Den ena frågan handlar om att man tycker att man har för höga arbetsgivaravgifter. Den andra frågan handlar om hur man ska få krediter för att få sitt företag att växa.

Den här regeringen har höjt arbetsgivaravgifterna för småföretagen och har inga idéer på hur man ska kunna trygga kreditförsörjningen i företagen i framtiden. Alliansens och Maud Olofssons företagarpolitik kan inte betraktas som någonting annat än ett stort misslyckande.

Maud Olofsson säger alltid att regeringen har gjort en del skattesänkningar. Enligt min uppfattning är de ofta ganska ogenomtänkta. Låt mig ge två exempel på sådana som har haft bara en marginell betydelse såvitt vi kan se.

Det första gäller regeringens avskaffande av förmögenhetsskatten. Jag har upprepade gånger bett regeringen redovisa effekterna av vad detta har inneburit för svensk ekonomi och i synnerhet för företagandet. Någon sådan redovisning har inte gjorts, och problemen med finansiering av företag har varit ett fortsatt problem för företagen men också för regeringen.

Det andra gäller något som vi gjorde, nämligen att avskaffa arvs- och gåvoskatten vilket i årtionden krävts av näringslivets organisationer och av den dåvarande borgerliga oppositionen. Vi genomförde det på den dåvarande socialdemokratiska regeringens tid. Med ett visst facit i handen kvarstår dock de problem som denna reform skulle lösa, nämligen generationsskiftesfrågan. Men en sak vet vi: De rika har blivit rikare, och de fattiga har blivit fattigare. Men landets små och medelstora företag har inte fått en bättre företagsfinansiering, och företagen i Sverige har inte fått bättre förutsättningar. För alla eventualiteters skull måste jag understryka att vi i den rödgröna oppositionen inte har för avsikt att införa någon arvs- och gåvoskatt igen.

Herr talman! Från den rödgröna oppositionen har vi redovisat några förslag på hur man ska få en bättre situation för landets småföretagare. Först och främst vill vi sänka arbetsgivaravgiften för soloföretagare med början 2011, och vi har budgeterat 2 miljarder kronor. Vi ska göra det möjligt för företag att göra riskkapitalavdrag med upp till 100 000 kronor per person. Vi vill också inrätta en riskkapitalfond på 5 miljarder kronor genom en särskild aktieutdelning i Vattenfall AB. Jag vågar påstå att det mer gynnar företagen generellt. Ni vill gynna vissa delar av näringslivet. Men när det kommer till att gynna näringslivet generellt har ni mycket få förslag eller inga alls. Det har i varje fall under denna period inte redovisats några tydliga förslag på hur ni generellt sett vill gynna företagen.

Herr talman! Den rödgröna oppositionen delar utskottets bedömning i sak när det gäller frågan om socialt företagande. Utskottet har hela tiden haft en enig syn på potentialen i dessa för samhället så viktiga företag. Det är företag som genom sin affärsidé kan ta till vara dem som oftast har den svåraste situationen på svensk arbetsmarknad. Det finns flera

exempel runt om i landet där vi har sett mycket positiva effekter på att människor får arbete eller blir företagare. Den kooperativa formen verkar vara den associationsform som dessa företag oftast väljer.

Tyvär har utskottets enhälliga ställningstagande inte svarats upp med regeringens politik. Regeringen har betraktat de sociala företagen snarare som en intressant företeelse än som en viktig del av näringspolitiken. Jag förstår inte hur utskottets borgerliga majoritet kan ha denna uppfattning och samtidigt acceptera denna totala tondövhets från regeringens sida.

Herr talman! Företagsfrämjande som denna proposition handlar om kan vara olika saker. Jag vill peka på några där det faktiskt inte bara är det som vi gör i det här huset som är viktigt.

Det handlar naturligtvis om finansiering och rådgivning för företag. Men det handlar också om det smågnetande som praktiskt taget alla kommunalråd i vårt land gör för att få fler och växande företag att etablera sig på deras ort. Det finns nog inget kommunalråd som inte gör mer eller mindre aktiva insatser på detta område. Det kan handla om kommunala regelverk, markpolitik, bostadsbyggande, kollektivtrafik, hamnar och flygplatser, infrastruktur, nätverksbyggande och olika former av samarbete på regional nivå.

Men det handlar också om det arbete som man gör på landstings- och regionnivå, inte sällan genom ett gott samarbete med våra landshövdingar. Då handlar det ofta om infrastruktur, hamnar, flygplatser men också om forskningssamarbete mellan universitet och högskolor i just den regionen. Inte sällan är dessa konstellationer rejäla opinionsbildare för sin region på regering och inte minst på riksdag. Det tror jag att vi alla har upplevt. Inte sällan deltar vi riksdagsledamöter själva med hull och hår i detta viktiga arbete.

Det handlar även om det arbete som regeringen och dess myndigheter har att utföra. Det finns flera myndigheter som har ansvar för företagsfrämjande. Det är dock svårt att kunna säga vare sig det ena eller det andra om dessa myndigheter och hur de har lyckats under denna mandatperiod. Alla har omorganiserats, och det har gjorts ganska nyligen. Därför kan man nog inte ha någon bestämd uppfattning om detta har varit bra eller dåligt, som det ser ut just nu. Det återstår att se om detta har lyckats.

Slutligen har vi kanske en av de allra viktigaste myndigheterna som man ofta brukar glömma i dessa sammanhang, nämligen utrikesförvaltningen med alla våra ambassader. De gör oftast ett fantastiskt jobb för att främja svenskt företagande i sin del av världen. Tyvärr har regeringen även här gjort sitt bästa för att försämra förutsättningarna för svenskt företagande och export, bland annat genom att skära ned anslagen till Exportrådet och Invest Sweden. När man väl hade gjort detta bestämde man sig på grund av den ekonomiska krisen för att återföra en del av anslaget. Men att kalla det för en satsning är en lögn som heter duga.

Herr talman! Företagsfrämjandet är rent ekonomiskt en avvägning mellan vilka statliga insatser och i vissa fall regionala insatser som man ska göra och vad den kommersiella kreditmarknaden kan erbjuda. Vi vill slå fast att staten inte ska stå för finansieringen av investeringar i företag utan vara just ett komplement för att få i gång företagandet – ett smörjmedel.

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Företagsutveckling –
statliga insatser för
finansiering och
rådgivning*

Med detta sagt har vi i den rödgröna oppositionen redovisat våra alternativ. Men vilka förslag har ni i majoriteten? Det är svårt att se när vi läser denna proposition. Alliansens näringspolitik har bestått av ett oändligt pratande men väldigt lite verkstad.

Det finns två konkreta förslag i propositionen. För det första ska man upphandla rådgivningstjänster. I och för sig hade det inte behövts en proposition för att åstadkomma det. Det tror jag att myndigheterna själva hade kunnat klara. För det andra ska man införa ett marknadsnära råd som ska vara rådgivande till Tillväxtanalys. Också det tror jag att myndigheterna själva hade kunnat hitta på. Det är, som sagt, väldigt mycket skrik för väldigt lite ull i den här propositionen.

Herr talman! På övriga områden som detta betänkande berör finns det säkert mycket att säga, bland annat om vikten av att kunna skapa nätverk för kvinnor och för personer födda utomlands. Tyvärr är resultatet av den här mandatperioden att anslagen till de här organisationerna och nätverken oftast skurits ned så att de haft svårt att klara sig.

Detta med regelförenklingar har vi diskuterat många gånger här i kammaren, och det är en annan fråga som varit aktuell under hela mandatperioden. Regeringens prognos talar om 7,6 procent. Förra gången jag hörde Maud Olofsson tala om prognoser var det 10 procent, men det blev 2 procent. Vi får väl se hur mycket det blir av detta. Vad som framför allt är viktigt är att det i alla fall inte blir några 25 procent så i detta avseende måste man säga att regeringens politik är tämligen misslyckad.

När det gäller de forskningsfrågor som berörs i ett antal motioner har regeringen prioriterat grundforskningen på universitet och högskolor och bortsett från vikten av en bra innovationspolitik och strategi för att samordna forskning, utveckling, utbildning och statliga insatser för olika branscher – det vi kallar för branschprogram.

Slutligen, herr talman, ber jag att få tacka näringsutskottets kansli och tillönska er en god sommar och tacka för den här mandatperiodens många gånger intressanta debatter om näringslivet.

(Applåder)

Anf. 222 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Det har varit en lång dag, och jag har tidigare varit uppe och debatterat.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Jag har noterat att jag satt upp mig för åtta minuters talartid men ser att tiden väldigt fort rinner i väg. Det finns ingen anledning för mig att upprepa vad jag sagt, vad som står i reservationen och vad vi rödgröna gemensamt föreslår i vår motion. Jag nöjer mig med det.

Anf. 223 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Även jag har tillbringat hela dagen här i kammaren. Jag känner mig väl något utdebatterad så att säga så jag ska inte nu hålla ett långt brandtal.

Men några ord vill jag säga om företagande och om stöd till företag. Det är en högt prioriterad fråga för Miljöpartiet. Därför är vi väldigt glada över att vi i det rödgröna samarbetet har lagt fram viktiga gemensamma förslag om att underlätta för företag att verka i Sverige. Vi har bland annat ett gemensamt förslag om en sänkning av arbetsgivaravgifter

med 6 miljarder. Detta är speciellt riktat till de mindre företagen, något som vi vet har en viktig och stor effekt.

Vi föreslår ett entreprenörskapsår som gör det möjligt för människor att vara lediga från arbetet för att under en period pröva på att starta företag och testa om deras företagsidé är något som fungerar.

Vi är överens om att väldigt hårt driva på för att få regelförenklingar. På kapitalmarknadsområdet har vi förslag som handlar om att förse företag med riskkapital.

Miljöpartiet föreslår dessutom en halvering av momsen på tjänster för att se till att tjänsteföretagen får bättre möjligheter att verka i Sverige.

Mot bakgrund av vår positiva inställning till företag är vi förvånade över att regeringens proposition om företagsutveckling är så tunn på faktiskt innehåll. Det handlar mest om riktlinjer och myndighetsuppdrag som egentligen inte förpliktar till någonting utan som syftar till att kartlägga och analysera främjandesystemet. Det kan man väl tycka är okej. Men det hade varit trevligt med några fler konkreta förslag.

Det skarpa förslaget i propositionen handlar om ett marknadsnära råd som ska vara rådgivande till Tillväxtanalys. Men det är kanske inte det som småföretagen främst har efterfrågat när det gäller att få bättre förutsättningar på den svenska marknaden.

Speciellt på riskkapitalområdet saknar vi förslag från regeringens sida. Vi ser att det finns stora behov som behöver täckas. I propositionen drar regeringen den underliga slutsatsen att Sverige har en väl fungerande riskkapitalmarknad. Det har vi svårt att se. Näringsliv, fack och tillväxtmyndigheten har tillsammans lagt fram förslag om en förstärkning av det som kallas för venture capital-marknaden. De föreslår en form av offentlig-privata fonder, något som fungerat väl i andra länder när det gäller att försörja företagen med kapital. Uppenbarligen vill regeringen inte medverka till någonting sådant.

Vi på den rödgröna sidan oroas av att nyföretagandet utvecklas så svagt. Vi vet att just kapitalförsörjningen är ett stort hinder – företagen får inte tillgång till det kapital som de behöver.

Finanskrisen har slagit speciellt hårt just mot mindre företag och mot företag som startas av invandrare och av kvinnor. Därför ser vi att här finns en väldigt viktig roll för staten att spela. Vi har sett att särskilt miljötekniksektorn drabbats hårt av bristen på kapital och av den ekonomiska krisen. Det oroar oss lite extra eftersom vi ser att miljötekniksektorn verkligen behövs för att klara den klimatomställning som Sverige och världen behöver göra.

Vi på den rödgröna sidan anser att staten mer aktivt behöver engagera sig på riskkapitalmarknaden. Vi har ett konkret förslag om att avsätta en extra utdelning från Vattenfall på 5 miljarder kronor för att skapa en ny fond för kapitalförsörjning – detta riktat bland annat till miljötekniksektorn.

I vår gemensamma reservation nämner vi den viktiga rollen som kreditgarantiföreningar och industriella utvecklingscentrum spelar. Det täcks väldigt bra i reservationen så jag ska inte mer i detalj gå in på det.

Däremot vill jag gå in på två andra väldigt viktiga funktioner för företagare med en speciell inriktning. Det handlar om stiftelsen IFS Rådgivningscentrum och Nationellt resurscentrum för kvinnor. IFS driver en mycket viktig verksamhet där man informerar och underlättar dels för

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Företagsutveckling –
statliga insatser för
finansiering och
rådgivning*

invandrare att starta företag, dels för företagare med invandrabakgrund och för nätverkare.

Vi ser att de har haft en väldigt viktig funktion för att underlätta för människor med invandrabakgrund att starta företag. Vi oroas dock mycket av att regeringen hittills inte velat komma med besked om huruvida IFS ska ha någon finansiering över huvud taget när det här året är slut. De har en finansiering fram till år 2010. Men för tiden efter det har de inte fått något besked om ytterligare finansiering. Det är klart att det skapar oro inom IFS, och det gör att man riskerar att tappa kompetens. Det vore trevligt att få besked om när ett beslut kommer om huruvida de ska få mer pengar eller inte så att de kan planera sin verksamhet.

Även Nationellt resurscentrum för kvinnor har en viktig verksamhet för att underlätta för kvinnor och för att skapa kontakter mellan kvinnliga företagare. Även här ser vi att det är för lite resurser. De skulle behöva en resursförstärkning för att kunna förbättra sin verksamhet.

Herr talman! Jag vill också säga några ord om de kooperativa företagen. Kooperation är en företagsform i tiden och en företagsform som vi anser passar väldigt många av entreprenörerna i dag. Många undersökningar visar att åtskilliga människor har ett intresse för att starta eget företag och också att många helst vill starta företag tillsammans med andra människor – alltså inte sinnebilden av den enskilde enmansföretagaren.

Därför är kooperativt företagande den snabbast växande företagsformen av alla. Men ett hinder för att den kooperativa företagssektorn ska kunna växa är att de företagen inte är tillräckligt kända. Det finns inte tillräckligt mycket kunskap om dem hos myndigheter och banker. Vi anser därför att myndigheterna måste förbättra sitt arbete med hanteringen av kooperativa företag och med att ge dem lika goda möjligheter att få stöd och råd som andra företag har.

Herr talman! Vi hoppas på fler konkreta förslag. Vi kan garantera att det, om det efter valet i september blir en rödgrön regering, kommer nya förslag om åtgärder på företagsområdet som kommer att göra det lättare framför allt för mindre företag att verka i Sverige.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 224 HANS ROTHENBERG (m):

Herr talman! Att återupprätta arbetslinjen i Sverige är att bygga en stabil grund för trygghetssystemen. Full sysselsättning är främsta medlet mot växande klyftor och orättvisor i samhället. Ett led i denna ambition är att bejaka och stimulera utvecklingen av nya företag.

Utgångspunkten, att skapa förutsättningar för mer privat riskkapital, innebär inte att det saknas behov av specifika statliga finansieringsinsatser – detta i de fall där marknaden mer eller mindre strukturellt är frånvarande i företagsfinansieringen.

Det gäller främst finansiering av nya företag och tidigare utvecklingsskeden för innovationer. Det är fasen innan företagen är etablerade nog att attrahera utpräglat privat vinstkapital. Det är här statliga insatser behövs för att främja företagsutveckling, och de ska vara marknadskompletterande och inte snedvrída konkurrensen. Det är viktigt. I längden är

det dock uppenbart att alltför omfattande statliga ingrepp inte är bra för den ekonomiska utvecklingen.

Herr talman! Syftet med de föreslagna riktlinjerna i denna proposition vad gäller statliga insatser för finansiering och rådgivning är att öka effektiviteten i systemet för företagsfrämjande och att renodla statens roll inom detta. Statliga insatser för att främja företagsutveckling ska som sagt vara marknadskompletterande. Det innebär att företagsfrämjande insatser och aktörer inte ska tränga undan privata tjänster och utförare. Utgångspunkten för statens insatser ska vara att försöka kompensera sådana brister på marknaden i de fall det kan hämma näringslivets värdefulla utvecklingsmöjligheter och dess konkurrenskraft.

Det är viktigt att statliga företagsfrämjande insatser regelbundet följs upp och utvärderas, och därför bör det råd som är föreslaget och som skulle ha i uppdrag att vara rådgivande till Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser inrättas. Detta råd ska vara ett stöd för myndighetens uppdrag och följa kapitalmarknadens utveckling och dess påverkan särskilt på små och medelstora företags tillgång till kapitalförsörjning.

När ska företagsfrämjande insatser då göras? Framför allt ska de riktas till verksamheter innan företagsstart, till företags utvecklingsfaser och vid kommersialiseringen av innovationer utifrån bland annat följande utgångspunkter.

Det gäller affärsidéer och innovationer där en långsiktig kommersiell bärkraft ska ha goda möjligheter att utvecklas. Statens roll ska vara tydlig och väl motiverad, och de statliga insatser som genomförs ska vara marknadskompletterande. Risker för snedvridning av konkurrensförhållanden och undanträngningseffekter ska minimeras. Alternativa utförare ska även här övervägas i de delar där staten visserligen har intressen men inte nödvändigtvis behöver vara utförare.

Statliga insatser ska i största möjliga mån bedrivas där så är möjligt med medverkan av privata aktörer. Då kommer vi in på området riskkapital, herr talman. Det är grundläggande för företag som ska kunna utvecklas att det finns friskt, sunt och nyttigt kapital att tillgå. Att bygga upp mer privat riskkapital är en av Sveriges avgörande framtida utmaningar.

I den reservation som finns till detta betänkande noterar vi att oppositionen vill dränera Vattenfall på 5 miljarder kronor att sätta in i en riskkapitalfond. Jag säger ”dränera”, och det kan vara en lätt fångad ordvits i samband med Vattenfall, men detta är lite grann en tankelapsus. Det gemensamma ägande som Vattenfall är ska alltså försvagas för att fylla de hål oppositionen vill införa med en förmögenhetsskatt.

Lite grann skulle man kunna likna det vid en gräsbrand. Den röda faran, den röda hanen, drar fram över åkern och bränner ned den gröna grödan. Vad blir kvar? En brunsvart aska. Ur denna kan det vara svårt att se nya, fräscha företag växa fram. Även om en förmögenhetsskatt inte införs är bara hotet om att införa den ett stopp för mycket fräscht riskkapital. Det är mycket fräscht privat kapital från utlandet som vänder om på Östersjön utan att nå fram till den svenska kusten. För vem vågar flytta pengar till Sverige om de inom en snar framtid kommer att beskattas på ett annat sätt än i dag? Då kommer än mindre att nå fram till svenska företag.

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Företagsutveckling –
statliga insatser för
finansiering och
rådgivning*

Prot. 2009/10:139
17 juni

I det senaste numret av tidningen Riksdag & Departement är den tidigare LO-utredaren Jan Edling mycket tydlig när det gäller innovationer och riskkapital. Härmdagen kom hans bok *Agenda för Sverige*, där han med insikt och kunskap slår fast riskerna med att införa en förmögenhetsskatt. För att svenska innovationer inte ska köpas upp av utländska investerare vill Jan Edling att samtliga partier tar tydligt avstånd från förmögenhetsskatten och tanken på att införa en sådan.

Vi moderater tar tydligt avstånd från alla former av skadlig beskattning av nyttigt kapital, och det gör även våra tre allianskolleger. Det vore en välgärning om vi i dagens debatt kunde få höra att även de grönröda skrotar alla tankar på att återinföra en förmögenhetsskatt – en förmögenhetsskatt som får svenskt kapital att lämna landet och hindrar utländskt kapital att flöda in och berika nya idéer och företag med välbehövliga muskler. Det vore välgörande att få höra detta.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde Staffan Anger, Björn Hamilton och Maria Plass (alla m).

Anf. 225 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Vi är ganska överens om själva synen på företagsfinansiering genom statliga insatser; det ska vara just marknadskompletterande. Det ska inte vara så att staten står för finansieringen, men i vissa sammanhang finns det precis som Hans Rothenberg säger anledning att fundera på hur det ska hanteras – när marknaden är frånvarande, tror jag att du uttryckte det. Där är vi helt överens.

Det är intressant, för när man väl har sagt detta borde man ha några idéer om hur det ska gå till. Vi har haft en utredning som har tittat på detta. Det finns praktiskt taget inga förslag mer än dessa två, och de borde egentligen ha kunnat beslutas på myndighetsnivå. Det behövdes knappast någon lagstiftning eller att vi behandlade det här i riksdagen. Man kan fråga sig vad Alliansens idéer om hur detta ska gå till egentligen är. Eller ska man fortsätta att utreda detta ytterligare en gång, och sedan kanske man måste utreda ytterligare en gång? Det är mycket utredande och mycket pratande och väldigt lite verkstad.

Sedan måste jag ställa en annan fråga. Det skulle bli så bra när man avskaffade förmögenhetsskatten. Jag tror att Maud Olofsson i en debatt vi hade vid den tidpunkten sade att det skulle rinna in pengar i Sverige. Hon pratade till och med om att det var bra om man hade en rik moster som helt plötsligt kunde ta hem sina pengar till Sverige, och så kunde man få sitt företag finansierat via det.

Hur mycket pengar var det nu som man kan bedöma kom in till Sverige? Och hur mycket bättre har det blivit för företagen sedan man avskaffade förmögenhetsskatten? Någon form av mätning och uppföljning måste man väl ändå ha gjort av denna reform som var så viktig och som man gjort så stor sak av från alliansregeringen.

Anf. 226 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Herr talman! Ja, i några fall har vi faktiskt ganska gemensam syn. Det är när det gäller att stimulera företag och att det är viktigt att nya företag växer fram. Det är dock anmärkningsvärt att det när det gäller de två avvikande synpunkter oppositionen har på denna proposition och på detta betänkande är två saker man slår fast. En är att man är negativt inställd till att det ska komma in fler och privata aktörer i rådgivningssystemet med Almi.

Jag har svårt att se varför detta skulle vara ett problem. Är det den allmänna rädslan att det ska komma in fler aktörer och att valfriheten ska öka? Det är samma argument som man använde när apoteksmonopolet

avskaffades och samma argument som man har haft i samband med avskaffandet av bilprovningsmonopolet. Det är samma argument som kommer i alla sammanhang där det ska öppnas upp möjligheter.

Här skulle jag också vilja att Börje Vestlund svarar på frågan: Vad är det som gör att nystartade svenska företag kommer att få det bättre med en förmögenhetsbeskattning?

Bara det faktum att man flaggar upp och varnar för att det ska bli beskattning här kommer att skrämma bort kapital. Det har visat sig att kapital vänder i Trelleborg redan nu. Det är inte nyttigt för vare sig nya eller befintliga företag. Vi behöver mer av fritt kapital. Vad är det som är så bra med en förmögenhetsbeskattning? Och varför är det bättre att dränera Vattenfall på flera miljarder kronor?

Anf. 227 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Det intressanta är väl egentligen inte att man vill upphandla de här rådgivningstjänsterna. Det intressanta är ju att detta är lösningen på praktiskt taget alla problem som den här regeringen har. Man är totalt idélös – det är ingen tvekan om att man inte har några idéer på detta område. Man har inte ett enda konkret förslag mer än detta. Det här kunde mycket väl ha gjorts. Ingenting har väl hindrat Almi att göra den här upphandlingen om man hade velat göra den och få fler aktörer. Det kan vi inte hindra.

Det är den enda idé man har i hela detta betänkande, förutom det råd som ska göra en tillväxtanalys. Jag förstår inte: Vilka idéer har man för övrigt?

Hans Rothenberg säger så här: Pengarna vänder i Trelleborg. Jaha. Hur vet Hans Rothenberg detta? I vilken analys har man kommit fram till detta? Är det fler än allmänna tyckare på diverse tankesmedjor som har uttryckt detta? Det var väl framför allt Svenskt Näringsliv som sade att om vi skulle säga att vi tänkte återinföra förmögenhetsskatten skulle inga pengar komma in. Sedan har man gått på den här myten.

Sanningen är ju den, Hans Rothenberg, att ni inte har någon aning om detta har inneburit någonting för Sverige. Jag kan peka på en annan reform, arvs- och gåvoskatten. Slopandet av den löste inte generationsskiftena som det påstods i den allmänna debatten, inte minst från er sida, att den skulle göra.

Hur mycket pengar har kommit in? Hur många miljarder har pumpats in i Sverige? Det vore intressant att få svar på den frågan. Ni påstår en massa saker, men det är väldigt sällan ni har något underlag för vad ni säger. I detta fall kan ni inte tala om hur mycket pengar som har kommit in.

Anf. 228 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Herr talman! När det gäller att diskutera vad som skulle kunna ha hänt om det inte hade skett och vad som borde ha skett om det inte hade råkat vara så eller så – där kan man spekulera. Men jag tycker att det finns ett grundläggande resonemang i själva den här frågan, och det är: Är det nyttigt att beskatta kapital som skulle kunna användas till privat, nytt företagande? Är det bra?

Om detta vore bra undrar jag varför ni inte höjde förmögenhetsskatten när ni regerade och på den tiden som ni faktiskt ville ha en förmögenhetsskatt. Om det hade varit bra, varför höjde ni den inte? Varför såg ni inte till att genom förmögenhetsskatten dra in pengar och sätta dem i riskkapitalfonder? Nu ska ni göra både och. Ni ska både ta pengar ur Vattenfall, som ska växa och investera i ny teknik, och avveckla viktig verksamhet för företagets lönsamhet i utlandet. Ni gör både och.

Det här är ett grundläggande principiellt resonemang om skadligheten eller nyttan av en beskattning. Förmögenhetsbeskattning är ett signalsystem som inte är bra. Då kan man också undra: Hur mycket av förmögenhetsbeskattningen gick till att investera i nytt företagande på den tiden när ni i Socialdemokraterna regerade? Det här är viktigare än att resonera om olika belopp och olika summor hit eller dit. Det här är ett principiellt resonemang. Är det bra att beskatta? Där säger vi nej, och därför kommer en alliansregering aldrig att återinföra en förmögenhetsbeskattning.

Anf. 229 PER ÅSLING (c):

Herr talman! Var och en som försökt föra en innovation från ritbordet till kommersiell framgång vet hur svårt det kan vara att ordna finansieringen. Det gäller särskilt i det allra första skedet innan man ens vet om det kommer att bära.

Men många delar också den erfarenhet jag har av riskkapital, både som entreprenör och som finansiär via regionala initiativ, att det bästa riskkapitalet är det som kommer från engagerade investerare, som utöver finansieringen lägger in erfarenhet, kunskap och engagemang i det företag som man går in i.

Därför är det inte förbluffande att de entreprenörer jag stöter på i mitt värv talar sig varma för privat riskkapital och förhåller sig skeptiska till alltför vidlyftiga statliga program.

Det är mot denna bakgrund man bör se regeringens förda politik. Det är å ena sidan en politik för att stödja framväxten av privat riskkapital och privat rådgivning för företag. Det är å andra sidan en politik för att statliga aktörer ska göra rätt saker, inte minst att ge stöd i ett så tidigt skede att det kan vara svårt att gå till en privat investerare.

Många av de viktigaste förslagen ligger därför naturligt också utanför den proposition vi diskuterar här i dag. Slopade förmögenhetsskatt, som kan locka mycket stora summor riskkapital tillbaka till Sverige, regel-förenkling och förändrade redovisningsregler för mindre företag är alla viktiga insatser för att underlätta för nya företag.

Med den erfarenhet jag har av riskkapital framstår det närmast som självklart att det förvisso behövs ett statligt engagemang men också att det måste vara det privata näringslivet som leder investeringarna.

Herr talman! Det finns behov av att göra ytterligare ansträngningar för att förbättra tillgången på kapital för mindre företag. Låt mig ta några exempel från min erfarenhet av företagsfinansiering.

För det första är det angeläget att riva de hinder som i dag finns i form av rena förbud för högskolor och kommuner att engagera sig ekonomiskt i regionala riskkapitalprojekt med anknytning till forskningsmiljön.

För det andra är det angeläget att införa riskkapitalavdrag för att stimulera framväxten av mer privat riskkapital. I första hand handlar det självfallet om privatpersoner, men det bör inte hindra att motsvarande åtgärder genomförs för företag som investerar i såddfinansiering.

För det tredje bör Sverige lära av grannländer som framgångsrikt genomfört system med statliga kreditgarantier, där staten står som garant för delar av utlåningen, ofta i samarbete med kreditgarantiföreningar. Fördelen med detta är att den privata finansieringen stärks, samtidigt som staten tydligt tar ett ansvar för de tidiga investeringar som i dag kan vara svåra att få till stånd på kreditmarknaden.

För det fjärde bör den statliga politiken utgå från de regionala skillnader som finns i riskkapitalförsörjningen. På svagare marknader krävs helt enkelt ett större statligt engagemang i samarbete med näringslivet. Saminvest i mellersta Norrland är ett bra exempel på hur offentliga medel kan bidra till att stärka den privata kreditgivningen. Norrlandsfonden är ett annat bra exempel.

Den gemensamma utgångspunkten är att staten har en viktig roll att spela men att den rollen inte bör tränga undan utan komplettera och stärka privata insatser.

Herr talman! I grund och botten fungerar marknaden för riskkapital och finansiering väl i Sverige. Det innebär inte att den är perfekt. Jag har skissat på några förslag som skulle kunna stimulera till ökade investeringar i innovationer och nyföretagande i Sverige.

Den grundläggande fråga vi i dag har att diskutera handlar om vilket ansvar stat och marknad bör ta. På det här området liksom på varje annat politikområde är statens uppgift att ge förutsättningar och goda villkor. Men att förverkliga idéer är upp till den enskilda människan och den enskilde entreprenören.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 230 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp):

Herr talman! För att företag, stora som små, ska starta, växa och anställa behövs bra villkor. Ett väl utvecklat privat företagande är en förutsättning för vår gemensamma välfärd. Det är framför allt i nya och växande mindre företag som nya arbetstillfällen skapas. Svensk politik har inriktats på att skapa bra förutsättningar för stora industriföretag. Det synsättet måste breddas. Morgondagens jobb kommer i stor utsträckning att växa fram inom tjänstesektorn.

Vi i Folkpartiet liberalerna har tillsammans med de övriga allianspartierna genomdrivit reformer som förenklar företagandet. Bland annat har skatter och arbetsgivaravgifter sänkts, regelkrånglet minskat, anslagen till forskning och innovation ökat, tidigare monopolmarknader öppnats upp och svarta jobb blivit vita genom riktade skatteavdrag. Det har blivit lättare att anställa. Men det finns mer kvar att göra för att skapa ett företagsklimat i världsklass.

Utan människor som vågar pröva nya idéer och ta risker stannar utvecklingen i vårt land. En av de allra viktigaste men också svåraste uppgifterna handlar om att ändra människors attityder till företag och företagande. Jag vill påstå att regeringen har kommit en god bit på väg när det gäller just detta.

Det betänkande som vi i dag debatterar, *Företagsutveckling – statliga insatser för finansiering och rådgivning*, handlar huvudsakligen om detta och bygger på regeringens proposition som har samma namn. Propositionen är viktig och angelägen. Den är en i raden av alla de insatser som regeringen har presenterat under den här mandatperioden för att främja företag och företagande och därmed bidra till framväxten av nya jobb.

Folkpartiets och Alliansens näringspolitik har som mål att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler växande företag bland annat för att bryta utanförskapet. När det gäller vår syn på näringspolitikens inriktning i övrigt kan hänvisas till det som vi debatterade i december förra året inom Utgiftsområde 24 Näringsliv.

Konkurrenskraft i näringslivet förutsätter ett gott företagsklimat som skapas genom insatser inom många olika områden. Det handlar till exempel om skatter, transporter, forskning, utbildning, handel, investeringsfrämjande, arbetsmarknad, energi, miljö, landsbygdsutveckling etcetera. Jag skulle kunna hålla på och rabbla upp en hel massa här.

Ett bra entreprenörs- och företagsklimat är avgörande för att svensk ekonomi ska växa och vara livskraftig i en allt öppnare världsekonomi. En positiv och öppen attityd till företagande och företagsverksamhet är en förutsättning för ett nyföretagande.

Fler företag och jobb kräver ett dynamiskt näringsliv och fler innovationer. När ny kunskap och nya idéer omsätts i lönsamma verksamheter, nya produkter och tjänster skapas bättre förutsättningar för hållbar tillväxt i hela landet.

När det gäller insatserna för rådgivning och kapitalförsörjning är det viktigt att de offentliga insatserna är just marknadskompletterande, som flera har sagt här tidigare. Staten ska inte bygga upp parallella system där det redan finns fungerande system av privat karaktär. Syftet med de riktlinjer som regeringen föreslagit är att öka effektiviteten i systemen för företagsfrämjande och att renodla statens roll genom detta.

Jag och vi välkomnar regeringens ambition när det gäller de statliga insatserna för att främja företagsutveckling och att de ska vara marknadskompletterande och inte snedvrida konkurrensen. Den statliga organisationen måste därför vara följsam och får aldrig vara statisk. Den måste kunna anpassas och dimensioneras efter utvecklingen på marknaden. Därför är det också självklart att statliga insatser med regelbundenhet ska följas upp och utvärderas.

Låt mig nu med några ord nämna något om oppositionens gemensamma motion inom detta område. Det är bra att oppositionen, som det skrivs inledningsvis i motionen, är otålig när det gäller insatser som främjar företagande. Äntligen, skulle jag vilja säga. Vad som däremot är förvånande är den närmast skräck som visas för privata alternativ. Jag förstår egentligen inte vad ni har emot verksamheter som bedrivs av icke-offentliga aktörer. De fungerar bevisligen och bidrar till utveckling, och man tar till vara hela samhällets kompetens.

När det gäller förslaget att inrätta en ny fond för kapitalförsörjning genom extra utdelning från Vattenfall AB på 5 miljarder kronor kan man inte låta bli att nämna, som andra har gjort här, slopandet av förmögenhetsskatten. Skatteverket har tidigare gjort uppskattningen av effekterna av detta. De uppskattningar som Skatteverket har gjort ligger en bra bit

över det som föreslås i denna fond som, som någon har sagt här, bidrar till att dränera Vattenfall på pengar.

Låt mig avsluta med det vi är överens om inom oppositionen och majoriteten. Det är att det behövs utvärdering, att det finns en potential för effektivisering vad gäller statliga insatser och att samordning är nödvändig.

I övrigt kan jag bara notera vad som sägs från oppositionen. Jag tycker att Börje Vestlund bröstar sig väldigt här. Det finns väldigt få konkreta förslag i oppositionens motion på propositionen. Min sammanfattning är att oppositionen vill avslå, utreda och återkomma.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 231 STAFFAN ANGER (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande NU25.

Jag vill kommentera regelförenklingsarbetet lite. Det har varit mycket aktuellt de senaste dagarna. I tisdags var OECD:s expertkommitté här som analyserat regeringens förenklingsarbete. OECD gav regeringen mycket beröm men kom också med en hel del bra förslag. Jag kommer tillbaka till det.

För ett par veckor sedan fick vi riksdagsledamöter också tillgång till regeringens rapport om regelförenklingsarbetet. Det är en mycket välskriven rapport där man i detalj kan studera en mängd olika förslag och genomföranden som har gjorts.

Enligt rapporten har regeringen sparat våra bolag 7,7 miljarder kronor. Det är en hel del blanketter som människor har sluppit att fylla i. Det är tveklöst väldigt bra. Men det motsvarar bara 7 procent av företagens kostnader för byråkrati.

Vi måste därför konstatera att målet att sänka de administrativa kostnaderna med 25 procent ännu inte har nåtts. Trots detta har vi sett en bra insats från framför allt Näringsdepartementet. Redan 2012 ser vi ut att nå vårt mål på 25 procent. Det har kommit 1 150 förslag från Näringsdepartementet. Det är jättebra.

Vad är det då som har hänt? Det tog helt enkelt tid att finna ett lämpligt system för att beräkna administrativa kostnader för företagen. Att sätta samman Regelförenklingsrådet och att få dess konsekvensanalyser av reformer som gjorts var tidskrävande. Men i dag är alla olika byråkratiska parametrar på plats. I dag är det full fart på dess verksamhet.

Som tidigare talare sade är våra byråkratiska system i Sverige anpassade för större företag och inte tillämpliga på våra små och medelstora företag. För bättre villkor för små och medelstora företag behöver vi förändra kulturen i hela vår förvaltning. Det är inte lätt.

Jag vet hur det är att ändra kulturen i ett företag. Trots att man byter företagsledning brukar det ta upp till två, tre år. Här måste man ha samma organisation och ändå få en ändring i organisationens kultur.

Vi välkomnar förlängningen med att förenkla reglerna fram till år 2012 – det är jättebra – och att Regelförenklingsrådet förlängs till slutet av 2014. Vi kommer att behöva dessa extra år för att verkligen genomarbeta statliga och kommunala organisationer för förändringar.

Den svenska regeringen har misslyckats med detta förut såsom med Simplex. Vi har hittills upplevt ett stort engagemang från vår alliansregering. Det gäller speciellt Näringsdepartementet men även Justitiedepartementet och andra. Statsministern och naturligtvis även näringsministern och finansministern stöder projektet helt och hållet.

Herr talman! Vi instämmer med OECD:s råd om att en grupp inom Näringsdepartementet som enbart ska arbeta med lagändringar och direkt med statliga och kommunala organisationer behövs. Hittills har 39 statliga organisationer varit delaktiga i detta arbete. Det är inte tillräckligt. Man har haft arbetsuppgifter för många som är delade. Man behöver skapa en egen organisation med ett antal personer som direkt kan gå in i myndigheterna och arbeta med regelförenklingsarbetet.

En sak som har fungerat bra är samarbetet mellan Näringsdepartementet, Näringslivets Regelnämnd, NNR, som vi känner till, Företagarna och Svenskt Näringsliv. Det funkar mycket bra. Organisationerna har varit mycket hjälpsamma med att ge synpunkter på förändringar som behövs. De är beredda att fortsätta att göra detta. Arbetet fortsätter med bra fart.

Informationsflödet har också förbättrats, men det finns fortfarande arbete att göra. Det behövs mer information för den personal som arbetar med förändring av regelverket om vad vi åstadkommer samt mer information från företagen om vad som finns kvar att göra. Det finns också mycket användbar information som ska samlas in utanför ramen för näringsverksamhet. Vårt mål är att få allmänheten mer delaktig i regelförenklingsarbetet. Det var också vad OECD kom fram till i sin analys.

Herr talman! 53 procent av reglerna inom näringslivet har sitt ursprung i EU:s förordningar, så det finns ett jättestort behov av arbete inom EU om vi ska nå vårt svenska mål att minska de administrativa kostnaderna med 25 procent. Det ska också EU göra till 2012.

Sverige behöver människor i EU som lägger fram förslag på regelförenklingar, vilket man också har gjort i mycket stor utsträckning, speciellt under vår ordförandetid. Men vi måste fortsätta att arbeta med detta och aldrig ge upp utan påverka, påverka och påverka.

OECD ger också rådet att vi bör bryta ned 25-procentsmålet för de olika departementen. Vi håller med OECD om att detta skulle ge oss en bättre uppfattning om hur arbetet med regelförenklingar fortgår och därigenom effektivisera arbetet och naturligtvis uppföljningen av det.

I företagen försöker man sätta mål, och utifrån det bryter man ned målen på lägre nivåer. Sedan mäter man detta. Jag har jobbat i näringslivet, och jag kan garantera er att de mål och de resultat som man mäter blir det resultat av. Det är utmärkt. Detta var vad jag ville säga om regelförenklingarna.

Jag går nu över till att kommentera rymdsektorn, som är trevlig att jobba med. Jag vet inte och ni var på Hard Rock Café i tisdags. Ministern kanske var där. Vi skickade upp en prismsatellit som är tillverkad och utvecklad av vårt statliga rymdbolag. Det är verkligen en högteknologisk produkt, med bland annat mycket små motorer. Det är ett utmärkt exempel på nanoteknikens utveckling.

Prismsatelliten visar världen att Sverige är världsledande på att utveckla och bygga små högteknologiska satelliter och att dessutom göra det billigt. I de europeiska projekten Galilei och GMES kommer mycket

stora belopp att investeras. Vi talar om miljarder euro. Det gäller nu att Sverige och svenska företag är med på vagnen. Galileo ska ersätta det amerikanska GPS-systemet, och GMES är ett miljö- och säkerhetssystem.

Vidare har vi klimatsatelliten Steam som har utvecklats i Sverige. Den mäter vattenångan i atmosfären vilket är mycket viktigt för att få ökad säkerhet vad gäller de olika klimatmodellerna. Vi måste skjuta till ytterligare resurser till Steamprojektet; det är verkligen ett framtidsprojekt.

Herr talman! Som avslutning vill jag kommentera finansieringen av våra små svenska företag. Det finns fortfarande ett glapp i finansieringen av dessa. Bankerna har höjt sina krav för utlåning efter den globala finanskrisen. Lån i bank kan man bara erhålla om företaget har ett antal år av positiv cash flow. Jag delar mycket av Åslings syn på vad man ska göra i det här sammanhanget.

En ny entreprenör, exempelvis, får inga banklån. Det går inte. Det finns något som man brukar kalla för dödens dal. Man kan börja med en business och sedan kan man inte komma vidare.

Almis lån på 250 000 kronor utan säkerhet kan delvis hjälpa. Länsstyrelsernas möjlighet till 50 procents stöd i början av ett företags liv är oerhört viktiga åtgärder. Men det finns mer att göra. Det är bra att ett råd tillsätts inom Myndigheten för tillväxt och politiska utvärderingar för att följa kapitalmarknadens utveckling och komma med förslag om hur vi ska förbättra företagens förutsättningar.

Som Åsling sade här är det också tid att damma av ett gammalt allianslöfte om att införa riskkapitalavdrag. Det skulle kunna lösa en hel del av problematiken.

Jag välkomnar därför regeringens förslag i höst så att glappet i finansiering för småföretag kan avhjälpas. Naturligt är att då ta med vilka kreditgarantier som behövs från statens sida. Även där håller jag med herr Åsling. Vi ser fram emot höstens förslag.

Anf. 232 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Jag ska inte uppehålla kammarens tid, men jag har två saker som jag bara vill säga.

För det första: Om nu både Per Åslings och Staffan Angers förslag, som man gick igenom, var så bra kan man ställa den enkla frågan: Varför fanns de inte med i propositionen? Det var ju det som utredningen tittade på. Varför finns de inte med? Det kan vän av ordning undra.

För det andra: De där 7,6 procenten är en prognos från regeringen. Förra gången Maud Olofsson prognostiserade detta sade hon att man skulle komma till 10 procent under mandatperioden. Jag måste säga att jag är väldigt tveksam till att man kommer att nå detta. När dessutom Staffan Anger säger att Justitiedepartementet är så engagerade i det här kan man fundera. Det är precis där de riktigt tunga, stora och kostnadskrävande frågorna som gäller alla företag ligger. Varför har det kommit så få förslag från just den sektorn? Varför har jordbrukssektorn lyckats? Varför har livsmedelssektorn klarat sig? Men när det handlar om associationsrätten och skatterätten har det nästan inte kommit någonting. Det tycker jag är intressant, herr talman.

Anf. 233 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Riskkapitalavdraget fanns redan med i vårt program i regeringsförklaringen 2006. Det är på gång. Det finns med också i det program som vi nu arbetar med inför nästa valperiod. Jag tror att det är otroligt viktigt.

Sedan kan man diskutera hur man ska styra detta utifrån investeringar i svenska företag och utländska företag. Vi vill att svenska företag ska leva. Detta är alltså hot stuff.

Det blev 7,6 procent. Det är de facto vad som gäller nu. Detta drogs på OECD. Sedan får vi hoppas att det kan öka. Man kan fråga sig varför det bara är 7,6 och inte 17,6. Det tog en stund att få in alla rutiner. Jag kan bara hänvisa till OECD:s rapport och att de var mycket nöjda. De ser fram emot arbetet. Det skulle förvåna mig mycket om vi inte når det här tillsammans med EU – 25 procent båda två – år 2012.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 juni.)

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Företagsutveckling –
statliga insatser för
finansiering och
rådgivning*

9 § Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och reformerade hyressättningsregler

Föredrogs

civilutskottets betänkande 2009/10:CU24

Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och reformerade hyressättningsregler (prop. 2009/10:185).

*Allmännyttiga
kommunala
bostadsaktiebolag
och reformerade
hyressättningsregler*

Anf. 234 CARINA MOBERG (s):

Herr talman! Vi ska nu äntligen efter sju sorger och åtta bedrövelser, hade jag tänkt säga, men jag har ändrat mig och säger i stället bättre sent än aldrig debattera och besluta i de viktiga frågor som berör landets allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och reformeringen av hyressättningsreglerna.

Låt mig börja med att beskriva vad vi socialdemokrater utgår ifrån när vi tar ställning i dessa frågor.

Vi socialdemokrater anser att de allmännyttiga bostadsbolagen är ett av de viktigaste verktygen för att klara bostadsförsörjningen och för att kunna erbjuda bra bostäder med god standard till breda grupper i samhället. Vi är många som någon gång under livet har behövt eller kommer att behöva en bostad hos allmännyttan. Det är därför av avgörande vikt att de allmännyttiga bostadsbolagen ges förutsättningar att vara livskraftiga och ekonomiskt starka föregångare och leda utvecklingen mot framtidens boende.

Det är en självklar utgångspunkt för oss att slå vakt om hyresgästernas rättigheter och trygghet i boendet. Det kräver att ett bruksvärdesystem för hyressättningen garanteras. Likvärdiga lägenheter ska ges lika hyror. Hyresgästerna ska skyddas mot oskäligen och kraftiga hyreshöjningar. Vi säger, och har alltid sagt, tydligt och självklart nej till marknadshyror. Vi står på hyresgästernas sida.

Herr talman! I kontrast till vår syn på politiken står den moderatledda högeralliansens. Låt mig påminna om hur Mats Odells bostadspolitik sett under den gångna mandatperioden.

Över 40 000 allmännyttiga hyresrätter har hittills sålts ut. Ungefär tre fjärdedelar av dessa har försvunnit från hyresmarknaden och ombildats till bostadsrätter. Byggandet av hyresrätter har mer än halverats jämfört med snittet under den förra mandatperioden. Hyresrätten har konsekvent undantagits från ROT-stöd. 220 kommuner har brist på hyresrätter. Byggandet av studentbostäder har näst intill avstannat. I 147 kommuner finns det brist på bostäder som ungdomar efterfrågar. 20 högskolekommuner har brist på studentbostäder. 300 000 människor står i bostadskö bara i Stockholms bostadsförmedling.

Herr talman! Det är i ljuset av detta som regeringens proposition ska ses, för inte heller här har arbetet varit en framgång för regeringen. Det är i stället tack vare bostadsmarknadens parter, Hyresgästföreningen, Sabo och senare också Fastighetsägarna, som Mats Odell kan stå här i kammaren med sin proposition. Det är parterna som har förmått ta fram ett förslag till ordning med förutsättningar att nå en bred politisk majoritet.

Sedan regeringens beställningsjobb presenterades, utredningen *EU, allmännyttan och hyrorna*, för över två år sedan har osäkerheten på bostadsmarknaden varit stor. Utredningens förslag möttes av en massiv kritik, inte minst från landets hyresgäster.

Regeringen har därefter varit oförmögen att ge besked. Beredningen har dragits i långbänk, vilket orsakat onödig oro och osäkerhet på hyresmarknaden både för hyresgästerna och för bostadsföretagen.

Det tog fyra år för regeringen att inse det vi andra vetat hela tiden; det finns inget stöd för marknadshyror. Det är bra att regeringen till slut insett det. Det är synd att det tog så lång tid.

Vi kan alltså konstatera att förslaget från bostadsmarknadens parter, som regeringens proposition i huvudsak vilar på, innebär att kärnan i den svenska bostadspolitik är intakt och att hyressättningen på bostadsmarknaden även fortsättningsvis ska styras av bruksvärde som garanteras genom kollektivt förhandlade hyror. Hyressättningen förblir en förhandlingsfråga för parterna, och det är viktigt. Förslaget innebär även att de planer som funnits på att möjliggöra för marknadshyror på svensk hyresmarknad därmed kan anses vara stoppade.

Med det sagt finner vi socialdemokrater inte någon anledning att gå emot de huvudsakliga principerna i propositionen.

Behovet av långsiktiga och stabila villkor för svensk hyresmarknad är av avgörande betydelse för en framgångsrik, hållbar och social bostadspolitik.

Herr talman! Det finns delar av regeringens proposition som vi socialdemokrater är mycket kritiska till. En sådan fråga är det så kallade påtaglighetsrekvisitet. Det allvarliga med detta är att denna rest från tidigare ordning riskerar att driva upp hyresnivåerna genom saxning.

Mats Odell säger till tidningen Bofast att frågan behöver ses över ytterligare innan några beslut fattas. Vi nöjer oss inte med att, liksom majoriteten, konstatera att frågan inte varit prioriterad i diskussionerna och att man inte har hunnit med. Vi menar att när allmännyttans hyresnormerande roll nu ersätts med kollektivt förhandlade hyror och alla fastighetsägare ska förhandla på egna meriter bör vi i detta sammanhang också

vara konsekventa och ta bort påtaglighetsrekvisitet. Jag vill gärna ha en förklaring här i dag till varför det står kvar, för det finns ingen anledning till det över huvud taget.

Herr talman! En annan fråga är hur regeringen undantar ombyggnad och standardhöjning från regeln som ska skydda hyresgästerna från snabba och stora hyreshöjningar. Vi anser att det bör införas ett mer robust regelverk som ger hyresgästerna ett starkt inflytande vid ombyggnad. En viktig del i detta är att undantaget från skyddsregeln vid ombyggnad då hyresnämnden lämnat sitt tillstånd tas bort. Om så inte sker kan det i praktiken bli så att hyresgästerna ofta kommer att stå utan skydd mot snabba och kraftiga hyreshöjningar när fastighetsägaren vill genomföra standardhöjande åtgärder utöver det motiverade, inte sällan för att också kunna höja hyran. Regeringens förslag som det ser ut i dag riskerar att det reella besittningsskyddet äventyras i dessa fall.

Regeringen har vidare gjort det möjligt att utan begränsning föra över överskott från de kommunala bostadsföretagen som uppkommit under föregående räkenskapsår förutsatt att överskottet används för åtgärder inom ramen för kommunernas bostadsförsörjningsansvar som främjar integration och social sammanhållning.

Vi saknar en mer djuplodande beskrivning av vad som avses med åtgärder som främjar integration och social sammanhållning. Det faktum att dessa begrepp kan tolkas såväl snävt som brett innebär att olika praxis kan komma att växa fram i olika kommuner. Risken finns därmed att de intentioner regering och riksdag har med den föreslagna lagstiftningen i praktiken inte kommer att bli verklighet.

Det är oerhört viktigt att följa hyresutvecklingen efter det beslut som kammaren kommer att fatta i detta ärende. Det kräver att bra statistiska verktyg utvecklas så att ett heltäckande och tillförlitligt underlag finns för vidare analyser och ställningstaganden. Vi är tydliga med att vi anser att en utvärdering särskilt ska uppmärksamma de frågor som vi anser bör bli föremål för kompletterande överväganden och lagändringar. Det gäller reglerna om värdeöverföring, vilken innebörd som begreppet integration och social sammanhållning fått i praktiken och självfallet hyresutvecklingen.

Herr talman! Låt mig tydliggöra att regeringens proposition inte kommer att rädda Sverige ur krisen i bostadsbyggandet. År 2009 byggdes strax över 15 000 bostäder. Det är historiskt låga nivåer. För att ta oss upp ur denna djupa svacka krävs andra och kraftfulla åtgärder. Det krävs en social bostadspolitik som klarar av att vända utvecklingen och få fart på byggandet av hyresrätter.

Mats Odell vill gärna hävda att bostadsbyggandet nu vänder upp. Ja, så är det väl. Bostadsbyggandet kan knappast sjunka mycket lägre än till 15 000 bostäder. Inte desto mindre visar de prognoser som är gjorda att bostadsbyggandet inte kommer att komma upp på tillräckligt höga nivåer för att möta efterfrågan.

Vi rödgröna partier är överens. Vi vill möta bostadsbristen med ökat bostadsbyggande, och det gäller inte minst hyresrätter. Redan under den kommande mandatperioden bör nyproduktionen av hyresrätter mer än fördubblas. Vi sätter tillsammans upp ett högt långsiktigt mål om att bostadsbyggandet 2016 ska uppgå till 40 000 bostäder om året.

Prot. 2009/10:139
17 juni

*Allmännyttiga
kommunala
bostadsaktiebolag
och reformerade
hyressättningsregler*

För att driva på nyproduktionen av prisvärda och energisnåla hyresrätter vill vi införa ett statligt investeringsstöd. Vi vill investera sammanlagt 1,4 miljarder för detta under de kommande två åren. När en långsiktig modell för stöd är på plats senast 2013 ska det statliga stödet till bostadsbyggandet öka ytterligare. Sverige behöver fler bostäder. Marknaden kommer inte att lösa detta. Det krävs politiska beslut.

Vi vill sänka fastighetsskatten för hyresrätter och se över neutraliteten. Vi vill införa ett utvidgat ROT-stöd som även omfattar hyresrätter.

Regeringen har konsekvent missgynnat hyresrätten. Vi socialdemokrater har, tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, en politik för fler bostäder i allmänhet och fler hyresrätter i synnerhet.

Herr talman! I går blev jag upprörd av en mycket upprörd och ledsen hyresgäst som kände sig kränkt över vad han beskriver som den massiva lobbyverksamhet och hetskampanj som ett relativt litet nätverk bedriver mot såväl oss politiker som hyresgäster som tar aktiv del i förhandlingsarbetet för rimliga hyror och sina grannars trygghet och rättigheter. Han ville förvissa sig om att jag var medveten om att det är många hyresgäster, också i Stockholmsområdet, som tycker att det är oerhört bra att det nu finns ett så brett stöd för kärnan i svensk bostadspolitik.

Det höga tonläget och den vinklade propagandan som har nått oss i civilutskottet under en tid bygger enligt min uppfattning på en medveten, eller i bästa fall omedveten, hopblandning av de förslag som vi behandlar här i dag och den så kallade Kockska utredningens förslag om efterfrågepåslag på hyran till dess marknaden är i balans. Det går också lätt att se att man blandar ihop frågor som hör hemma i diskussionen mellan parterna i Stockholm om att hyrorna bör förändras för att återspegla hyresgästernas allmänna värderingar så att tillämpningen av bruksvärdesystemet kan fungera på lokala bostadsmarknaden.

Detta arbete har inte att göra med den nya lagstiftningen utan är alltså något som parterna lokalt förfogar över och som har fungerat länge i såväl Malmö som Umeå och Linköping.

Herr talman! Låt oss nu avslutningsvis när detta beslut är fattat gå vidare med väsentliga uppgifter på det bostadspolitiska området!

Hur det ska ske får svenska folket bestämma den 19 september. Å ena sidan har vi ett viljelöst högeralternativ med rena marknadslösningar på de flesta områden och med en väldigt tråkig men tydlig statistik i ryggsäcken. Den moderatledda regeringen sätter gång på gång hyresrätten på undantag.

Å andra sidan finns ett alternativ som vi socialdemokrater står bakom tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet – ett alternativ med visioner om hur möjligheternas land ska byggas med en politik för fler bostäder, jobb, minskade klyftor och en bättre miljö.

Jag står naturligtvis bakom alla våra reservationer men nöjer mig här med att yrka bifall till reservation 1, 3 och 4.
(Applåder)

I detta anförande instämde Christina Oskarsson, Eva Sonidsson och Hans Unander (alla s).

Herr talman! Allmännyttan har en stor betydelse och en viktig roll att spela för att vi ska uppnå målet om allas rätt till en bostad och en social bostadspolitik.

Allmännyttan har en stor betydelse och en viktig roll att spela för att vi ska ha en fungerande bostadsförsörjning i landets kommuner.

Allmännyttan har en stor betydelse och en viktig roll att spela för att säkerställa en god förvaltning, ett gott underhåll och ett miljövänligt boende.

Inledningsvis, herr talman, vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets reservation 2 och de rödgrönas gemensamma reservationer 3 och 4.

Jag vill även välkomna Mats Odell till kammaren och den här debatten. Det här är ju en avslutning på det gemensamma arbete vi har haft i fyra år, hela mandatperioden. Det är därför bra att vi kan debattera det här i dag.

Allmännyttan har varit hotad, och regeringen har hela mandatperioden planerat att ta bort den så kallade Allbolagen. Vi är många som har kämpat för att värna och försvara allmännyttan: vi i oppositionen, Hyresgästföreningen och många, många hyresgäster.

Allmännyttan kommer att finnas kvar i en ny form med regeringens förslag i detta betänkande. Regeringen vill införa allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag enligt affärsmässiga principer och ålägga dem marknadsmässiga avkastningskrav.

Den nya föreslagna lagen innebär ett avsteg från självkostnadsprincipen och avsteg från förbudet i kommunallagen mot att driva företag i vinstsyfte. Självkostnadsprincipen, ska tilläggas, har inte heller tidigare följts av kommunernas bostadsföretag till fullo men har ändå tillsammans med allmännyttans hyresnormerande roll utgjort ett bra hyrestak. Hyres-taket har ibland läckt, men ett läckande tak ska lagas, inte plockas bort så vinstvindarna kan härja friare.

Allmännyttan ska förvaltas med hyresgästernas bästa för ögonen, för att skapa nyproduktion och för att leva upp till kravet på en god och miljöriktig bostadsförsörjning i kommunerna.

Vänsterpartiet motsätter sig med kraft en vinstdrivande allmännytta och de regler för vinstöverföring som regeringen föreslår.

Det är viktigt att vi slår vakt om allmännyttan och att vi får en lagstiftning som tydliggör allmännyttans och kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Förslaget om en kommersiell allmännytta avvisar vi, eftersom detta leder till ett vinstintresse i stället för fokus på en seriös bostadsproduktion och lägenhetsförvaltning. Allmännyttans huvudansvar måste vara att bygga och förvalta kommunens hyresrätter utifrån självkostnadsprincipen.

Herr talman! Vänsterpartiets mål och ambitioner är att vi ska bygga 40 000 bostäder per år varav 20 000 ska vara hyresrätter. Uppnår vi detta mer än fördubblar vi byggandet av hyresrätter.

För att uppnå detta driver Vänsterpartiet, och har motionerat om det under allmänna motionstiden i höstas, ett lyft för hyresrätten. Regering och riksdag måste ta ett nationellt ansvar tillsammans med kommunerna och de kommunala bostadsföretagen för en kraftig ökning av byggandet av hyresrätter. Detta föreslår vi måste ske med reformerade bostadssubventioner för att möjliggöra byggandet och dessutom garantera rimliga

hyror för de boende. Dagens efterfrågestyrda byggande är kostnadsdrivande. De som mest behöver en bostad kommer aldrig ha råd att hyra och bo i dessa dyra lägenheter.

Vi har i dag en debatt kring bostadspolitiken som handlar om att höjda hyror löser behoven av ökat byggande och balans på hyresmarknaden. Det finns en övertro på att marknaden löser problemen. Inget kan vara mer felaktigt. De som vill ha marknadshyror och efterfrågestyrda hyror är nöjda med den debatten, men det är inte landets hyresgäster och de som står i bostadskön.

De rödgrönas bostadspolitiska överenskommelse kommer att vara ett kraftfullt verktyg för att uppnå målet om att bygga minst 40 000 bostäder varav minst 20 000 ska vara hyresrätter. Med De rödgrönas bostadspolitiska överenskommelse kommer vi att 2011 kunna bygga dubbelt så många hyresrätter som dagens regering bygger nu.

Herr talman! Fler hyresrätter till rimliga hyror går hand i hand. Hyressättningen och en social bostadspolitik hänger samman. Rimliga hyror är en viktig del av en social bostadspolitik. Vänsterpartiet anser också att allmännyttans hyresnormerande roll är central och viktig för ett starkt hyrestak.

I överenskommelsen mellan Sabo och Hyresgästföreningen är denna princip ersatt av principen att en jämförelse ska ske med på orten förhandlade hyror och att privatvärdarna ska förhandla på egen hand.

Vänsterpartiet respekterar att hyrorna sätts av parterna på en förhandlad hyresmarknad, men vi anser att hyreslagstiftningen ska innefatta ett starkare hyrestak i stället för ett svagare. Vi tror på att en stark lagstiftning kan utgöra ett viktigt och nödvändigt stöd för en stark förhandlingsmodell.

Min fasta övertygelse är att en lag om hyressättning som bygger på förhandlingsprincipen behöver en stark skyddslagstiftning som ett viktigt komplement, detta då hyresgästens rättigheter med besittningsskyddet inte räcker längre än till hur länge en hyresgäst har råd att betala sin hyra. Jämförelsen med löneförhandlingar räcker inte fullt ut eftersom hyresgästerna inte har en konflikträtt, en strejkrätt. Använder vi den blir vi som hyresgäster vräkta.

Regeringens utgångspunkt denna mandatperiod har varit att införa någon form av marknadshyror. Den marknadsliberala ideologin bygger på att bara de som har betalningsförmåga ska ha tillträde till bostadsmarknaden och att marknadshyror gör det lönsamt att bygga hyresrätter.

För en marknad är det alltid lönsamt att bygga äganderätter, villor och bostadsrätter. Byggs hyresrätter enligt denna ideologi, med marknadshyror eller starkt efterfrågestyrda hyror, blir det en exklusiv skara som har råd med detta. Men det är inget problem för Mats Odell och hans regering.

För Vänsterpartiet, för De rödgröna och för hyresgästerna är detta ett mycket stort problem. Hyresrätten är unik som boendeform – så unik att marknadslösningar inte fungerar på denna fina upplåtelseform. Hyresrätten behöver regleras ekonomiskt för att trygga produktionen av de lägenheter som behövs i samhället, och hyresrätten behöver regleras ekonomiskt för att trygga rimliga hyror som hyresgäster med normala löner kan betala.

Denna elementära kunskap i en god generell social bostadspolitik saknas helt uppenbart hos de borgerliga företrädarna här i kammaren. Hyresrätten behövs till allra största del för människor med normala inkomster. Därför behövs kloka och rättfärdiga politiska beslut som kompenserar skillnaden mellan produktionskostnaden och den förhandlade, rimliga hyresnivån.

Herr talman! Nu säger alla att marknadshyrorna är stoppade. Den fria hyressättningen med marknadshyror är stoppad, ja, men med en form av efterfrågestyrda hyror finns en öppning för det i regeringens förslag.

Mats Odell har i hela arbetet och beredningen med utredningen *EU, allmännyttan och hyrorna* förhållit sig passiv i förhållande till bostadsmarknadens parter. Detta tvingade delvis fram Hyresgästföreningen till att ta ett oproportionerligt stort ansvar för att rädda oss från marknadshyrorna som hotade bakom knuten. Detta partsarbete byggde på att någon efterfrågestyrning inte skulle få förekomma i lagen om hyressättning, bara den som finns inom bruksvärdet och den systematiserade hyressättningen. Det är ett problem för hyressättningen i sig. I logik med detta skulle det så kallade påtaglighetsrekvisitet tas bort ur lagstiftningen.

Hela våren med beredningen av det nya lagförslaget lovade Mats Odell att påtagligheten skulle tas bort ur lagstiftningen. Det betyder möjlighet för främst privatvärdarna att ha hyreskrav som inte är påtagligt högre men i praktiken innebär 5 procent högre hyror än de normerande förhandlade hyrorna. Riskerna med detta och riskerna med att hyrorna på det sättet saxas upp borde ha analyserats mer i förslaget och medfört att denna möjlighet tagits bort.

Mats Odell har hela våren ljutit och lurat Hyresgästföreningen, sina borgerliga kolleger i civilutskottet och oss i oppositionen. Det är oacceptabelt. Det minsta vi nu kan kräva är att civilutskottets majoritet stöder reservation 3, med andra ord att påtagligheten tas bort. Ett annat exempel i förslaget är bristen på skydd för oskäligen hyreshöjningar. Det framställs som en förbättring till skydd för ombyggnadshyror, men skyddet är en chimär. Skyddet är så ihåligt att det i sig kan leda till hyreshöjningar på 8,5 procent. Riskerna med dessa dåliga skyddsregler och bristen på analys av effekten av detta borde medföra att majoriteten i civilutskottet stöder reservation 3.

Herr talman! Lagförslagen innebär, trots att det är en förbättring i förhållande till utredningsförslaget, att flera väl fungerande inslag i det nuvarande regelsystemet avvecklas. Förslagen innehåller flera oklarheter vad gäller den praktiska tillämpningen, och förslag saknas om åtgärder som kan stärka allmännyttans och hyresgästernas ställning och undanröja de problem som gjort sig gällande på hyresbostadsmarknaden under senare år.

Vänsterpartiet anser att såväl utredningsarbetet som de framlagda lagförslagen har sådana brister att ett förstahandsalternativ för riksdagen måste vara att avslå propositionen i dess helhet. I stället bör en generell social bostadspolitik och reglerna för allmännyttiga bostadsföretag och hyressättningsreglerna byggas utifrån de utgångspunkter som föreslås i Vänsterpartiets motion.

En sådan utgångspunkt bör vara att de nuvarande grunderna för den svenska lagstiftningen är förenliga med EU:s konkurrensregler. Den borgerliga regeringen har varit alltför undfallande i denna fråga. Det

finns goda skäl för bedömningen att bostadsförsörjning enligt den svenska modellen kan innefattas i begreppet "tjänst av allmänt ekonomiskt intresse" i EU-rätten. En sådan definition bör införas i svensk lag som ett komplement till rätten till bostad i grundlagen och socialtjänstlagen.

Sverige bör tillsammans med andra medlemsländer utmana eventuella framtida försök att ifrågasätta den svenska tolkningen. Med hänvisning till detta saknas, enligt oss i Vänsterpartiet, skäl att frångå två viktiga delar i den svenska bostadspolitiska modellen, nämligen självkostnadsprincipen och den hyresnormerande rollen för allmännyttan.

En generell social bostadspolitik bör bedrivas så att allmännyttan inte undantas från kommunallagens självkostnadsprincip. Jag menar att det finns skäl att ha en striktare tillämpning av bestämmelserna om självkostnad i de allmännyttiga bostadsföretagens verksamhet. Det finns också skäl att skärpa de nuvarande reglerna för värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsföretag så att de inte dräneras på kapital som behövs användas i företagens bostadsbestånd.

Ett nytt förslag om värdeöverföringar bör utformas så att inte hyresgästerna i de allmännyttiga bostadsföretagen själva får finansiera åtgärder som faller inom kommunernas bostadsförsörjningsansvar och som därför bör finansieras genom kommunens budget. För att regleringen av värdeöverföringar ska vara effektiv behövs också någon form av sanktion mot de företag och kommuner som bryter mot gällande regler. Ett minimikrav bör vara att medel som överförts i strid med gällande lag återförs till det allmännyttiga bostadsföretaget.

En generell social bostadspolitik måste värna hyresrätten som upplåtelseform. Det som planeras och byggs som hyresrätter behövs för hyreslägenheter. All spekulation och all ombildning måste i princip upphöra, och sådana förändringar i lagstiftningen till skydd för hyresrätten är nödvändiga.

Jag vill även understryka att det redan nu kan konstateras vissa brister i lagförslagen, som snarast bör bli föremål för kompletterande överväganden, vilket sannolikt bör leda till lagändringar. Detta kommer en rödgrön regering att ansvara för, en rödgrön regering som förmodligen utformar lagstiftningen väsentligt annorlunda och dessutom hävdar den svenska bostadspolitiska modellens ställning i förhållande till EU-rätten på annat sätt än vad ambitionen är hos alliansregeringen.

Principerna om självkostnad, allmännyttans hyresnormerande roll och en allmännytta med ett tydligt bostadsförsörjningsansvar är centrala för en social bostadspolitik liksom målsättningen att bygga 20 000 hyresrätter per år i Sverige.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag nämna att Göran Hägglund, bostadsminister Mats Odells partiledare och socialminister, i partiledarbatten försökte göra sig lustig över den rödgröna vårbudgetmotionen som regeringsalternativ i höstens val. Vad Göran Hägglund i stället gjorde var att bildligt beskriva alliansregeringens bristande och uteblivna bostadspolitik. Det är ett fuskbygge jämförbart med det som visas i tv-programmet *Fuskbyggarna*. På grund av bristen på hyreslägenheter och på grund av höga bopriser driver regeringen in folk i betalningsanmärkningar och skuldfällor, problem som beskrivs i programmet *Lyxfällan*. Allas rätt till bostad ska inte vara ett lyxproblem utan en mänsklig rättighet. Sveriges

I detta anförande instämde LiseLotte Olsson (v).

Anf. 236 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! I dag förbereder vi oss för att i början av nästa vecka ta ett historiskt steg i svensk bostadspolitik. Det är ett historiskt steg i flera avseenden.

Allmännyttans hyresnormerande roll tillkom i en proposition 1974 då man fastslog att prövning av hyran skulle göras mot hyrorna i det allmännyttiga beståndet på orten. Allmännyttans självkostnadsprincip är lika gammal som allmännyttan själv. Den tillkom egentligen på 1930-talet när de så kallade barnrikehusen byggdes. De var, som ni kanske vet, avsedda för familjer med många barn. När det begav sig fanns det, tycker jag, mycket goda skäl för detta.

Nu är situationen en annan. I dag har vi ett kommunalt bostadsbestånd som 2006 var ett boende för 1,4 miljoner människor i vårt land. Alla får bo i de kommunala bolagens bostäder. Hushåll med höga inkomster bor tillsammans med hushåll med lägre inkomster. Familjer med utländsk bakgrund bor i samma trappuppgång som familjer med svensk bakgrund.

Knappt hälften av alla hyresrätter i Sverige är kommunala. Att dra undan mattan för deras verksamhet vore att i grunden förändra den svenska bostadsmarknaden och göra det på ett sätt som få eller ingen skulle önska. Den proposition som nu ligger på riksdagens bord hindrar detta från att ske. Att inte gå på den linje som propositionen och utskottets majoritet föreslår vore just att dra undan mattan för de kommunala bostadsbolagen.

Parallellt med vårt arbete med allmännyttans villkor har samma debatt förts i Nederländerna. Där ägs många lägenheter inte av kommunala bolag utan av stiftelser. De har fått olika typer av stöd från staten, i form av subventionerad ränta, billig mark och så vidare. Nu har det holländska fallet nått vägs ände vågar jag nog säga. Kommissionen har nämligen slagit fast att det förekommer statsstöd till den holländska allmännyttan. Kommissionens beslut innebär en bekräftelse av att när begreppet "tjänster av allmänt ekonomiskt intresse" tillämpas på bostadssektorn avses bostadsföretag som är inriktade på individer och grupper av individer som av ekonomiska eller andra skäl bedöms behöva samhällets hjälp för att få tag i bostad.

Redan här förstår man att vår allmännytta som är öppen för både fattig och rik, gammal och ung inte kvalificerar sig. Men det blir ännu värre i det här fallet. I Nederländerna definieras som målgrupp hushåll vars årsinkomst inte överstiger 33 000 euro. Slutsatsen blir att ungefär 90 procent av dem som flyttar in i den holländska allmännyttan måste tjäna under 33 000 euro, alltså hushållen med inkomst under 330 000 kronor. Övriga 10 procent ska vara familjer med särskilda skäl, till exempel många barn.

Herr talman! Jag frågar mig vad motsvarande regelverk hade inneburet för den svenska allmännyttan. Jag kan inte dra någon annan slutsats än att kommunala fastigheter i efterhand hade fått avyttras, eftersom det

*Allmännyttiga
kommunala
bostadsaktiebolag
och reformerade
hyressättningsregler*

dess bättre inte finns 90 procent hushåll som är beredda att flytta in i allmännyttan som skulle tjäna under 330 000 kronor per år.

Många fler krav ställs på holländska allmännyttan av staten som ska övervaka att fördelningen av lägenheterna görs som kommissionen har bestämt.

Ytterligare ett krav tycker jag är värt att nämna, särskilt som vi nu diskuterar den svenska allmännyttans framtid. Det är nämligen så att den högsta hyra som får utgå i ett sådant bostadsbestånd är 650 euro, 6 500 kronor. Jag vågar påstå att med detta skulle det vara slut på att bygga fyror och femmor i våra allmännyttiga bestånd. Det är att säga: Det är historia.

Jag tror, herr talman, att det holländska fallet sätter vår debatt i dag i nytt ljus. Jag är glad att det nu är många partier som mer eller mindre helhjärtat står bakom huvudprinciperna i propositionen. Jag är lika glad att bostadsmarknadens parter har varit så djupt involverade i arbetet. Deras engagemang tycker jag borgar för att vi får ett system för hyressättning och kommunal bostadsverksamhet som kan vara minst lika länge som det vi nu lämnar oss och som tillkom 1974.

Tyvärr har inte alla riksdagspartier ställt sig bakom propositionens förslag. Vänsterpartiet yrkar helhjärtat, som vi alldeles nyss hörde, avslag på hela propositionen.

Miljöpartiet anser alltjämt att vi kunde ha försökt göra hela vår allmännytta till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, trots den mycket tydliga signal som vi har fått i fallet Nederländerna. Bland yrkandena finner jag att man trots allt inte yrkar avslag utan vill ha konsekvensanalyser från Miljöpartiets sida. Man vill ha en hyreslagstiftning som stimulerar byggande av hyresrätter. Jag kan därför, herr talman, varmt rekommendera Miljöpartiet att stödja det föreliggande förslaget. Det kommer nämligen att leda till detta.

Socialdemokraterna är det parti av oppositionspartierna som står närmast regeringen i den här frågan. När man läser Socialdemokraternas motion, Vänsterpartiets och regeringens förslag inser man ganska snabbt att avståndet mellan regeringen och Socialdemokraterna är överkomligt, för att inte säga litet. Samtidigt är avståndet mellan Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ett par ljusår, skulle jag vilja säga.

Så länge man är i opposition kan det här kanske fungera, men det blir verkligen problem den dag man hamnar i ansvarsställning. Det duger nämligen inte att ha tre så olika synsätt i så vitala frågor som det handlar om – allmännyttan och hyressättningssystemet – som oppositionen har uppvisat i sina motioner med anledning av propositionen. Dess bättre finns det alltjämt en stabil majoritet i utskottet och kammaren för förslaget, och bland bostadsmarknadens parter är stödet mycket starkt.

Det är därför jag med glädje och med tillförsikt ser fram emot en bättre fungerande bostadsmarknad enligt utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Yvonne Andersson (kd).

Anf. 237 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Jag hoppas att Mats Odell har noterat att vi har några gemensamma reservationer i betänkandet.

Mats Odell uppehöll sig länge vid det holländska exemplet. I en kommunikation mellan kommissionen och den holländska regeringen har det varit ifrågasättande av den holländska allmännyttan.

Jag var på Hyresgästföreningens förbundsstämma i Uppsala i helgen och träffade representanter för den internationella hyresgästföreningen som var där. Jag hade en känsla av att den här jämförelsen inte var riktig att göra. Därför frågade jag om det och fick det bekräftat av Internationella hyresgästföreningen att man inte kan jämföra det holländska fallet och det eventuellt olagliga statsstödet till allmännyttan i Sverige. När det gäller det eventuellt olagliga statsstödet och stödet till allmännyttan i Sverige har Hyresgästföreningen mycket riktigt tidigare visat att stödet inte kan anses som olagligt, för det har inte utgått något statsstöd i den grad att det kan bedömas som olagligt utifrån allmännyttans ansvar i Sverige.

När det gäller kommunikationen mellan Holland och kommissionen handlar det om formen av social housing, omfattningen av social housing-verksamheten i Holland, hur många som ingår i social housing och vilka nivåer man ska ha på inkomsterna. Man har enbart brytt sig om formerna för social housing inom det holländska systemet. Det går inte att göra en parallell mellan Holland och det eventuellt olagliga statsstödet i Sverige.

Anf. 238 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Egon Frid försöker relativisera det som händer i Holland. Han vill spela rysk rulett med de svenska hyresgästerna.

Jag konstaterar att Egon Frid är helt ensam. Det finns en majoritet i utskottet som gör en helt annan bedömning. Den proposition som ligger på riksdagens bord i huvudsak stöds – det finns olika yrkanden som jag kan ha förståelse för – av en mycket stor majoritet. Man är ense om huvuddragen, och det är också bostadsmarknadens parter.

Att Egon Frid och hans parti underkänner förslaget tycker jag är ganska häpnadsväckande. Den 2 februari berättade nämligen de rödgröna partiledarna om den nya rödgröna bostadspolitiken. I allt väsentligt handlade det om nya byggsubventioner, men vi ska inte tala om det här i kväll. Jag minns att under den träffen ställdes frågan till Lars Ohly hur han såg på regeringens kommande proposition om allmännyttan. Hans besked då var att Vänsterpartiet inte skulle vilja riva upp den propositionen. Men är det inte just det, Egon Frid, som ni vill göra? Att yrka avslag på hela propositionen är väl att vilja riva upp den?

Anf. 239 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Vi diskuterar olika saker. Nu diskuterar vi en proposition där vi i riksdagen har möjlighet att påverka tills beslutet är fattat. Vi i Vänsterpartiet förbehåller oss rätten att intill voteringen i riksdagen få försöka påverka en lagstiftning så som vi tycker att den ska utformas. Vi tar oss rätten att göra det.

Vi vet inom De rödgröna hur man tillsammans reglerar det här landet. Vi har en stark bostadspolitisk överenskommelse som är grunden för vårt samarbete på det bostadspolitiska området och som vi vill sjösätta efter valet i höst. Naturligtvis kommer vi efter höstens val om vi får majoritet att utforma en komplett bostadspolitik. Vi avser att regera tillsammans.

Vinner vi valet och får en rödgrön regering har vi inte för avsikt att skapa en sådan situation att ni kan komma tillbaka i regeringsställning direkt efter valet; det säger sig självt. Men det är inte det vi diskuterar i dag.

Vi är kritiska till att regeringen övervärderar EU-rätten och tar den till intäkt för att utforma den här lagstiftningen på det sätt som regeringen gör.

Vänsterpartiet är inte ensamt. Som jag sade gör vi samma tolkning som den internationella hyresgästföreningen, som jag själv pratade med i helgen och då fick belagt att vår tolkning är riktig när det gäller jämförelsen mellan det holländska och det svenska exemplet.

Jag har beskyllt Mats Odell för att ljuga, och jag tycker att den beskyllningen är relevant. Ministern har hela våren lovat att ta bort påtaglighetsrekvisitet. Många gånger har vi träffats, och ministern har varje gång lovat att påtaglighetsrekvisitet skulle tas bort i lagförslaget. Påtaglighetsrekvisitet är kvar. Varför, Mats Odell, har du vilselett alla parter – Hyresgästföreningen, oss i oppositionen och civilutskottet – med dina löften om att påtaglighetsrekvisitet skulle tas bort?

Anf. 240 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag blir alltmer konfunderad över var Egon Frid och hans parti egentligen står i den här frågan. Jag tolkar hans inlägg som att han är beredd att stödja förslaget i slutändan om hans reservation inte vinner gehör. Det är ju glädjande i och för sig.

Sedan har jag inte uppfattat att internationella hyresgäströrelsen är ledamöter av den här kammaren, utan jag talar om de parter som ska fatta beslut i denna fråga. Och de har såvitt jag förstår en helt annan uppfattning än den som Vänsterpartiet har.

När det gäller påtaglighetsrekvisitet i lagstiftningen har jag aldrig sagt att det ska tas bort. Det var inte möjligt att göra det. Men jag har sagt att om det skulle visa sig vara ett problem är jag beredd att återkomma med ett lagförslag på detta område för att ändra på det. Om vi skulle ha gjort det hade vi behövt skicka ut förslaget på remiss igen. Vi hade behövt fördröja det här beslutet väldigt länge, och det hade varit till stort men för landets hyresgäster.

Anf. 241 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Det är korrekt, Mats Odell, att vi står bakom de huvudsakliga principerna i propositionen. Och precis som jag sade i mitt anförande beror det i första hand på att det är bostadsmarknadens parter som har arbetat fram förslaget.

Det finns, som Egon Frid har varit inne på, väldigt många andra oerhört viktiga frågor, där vi står nära Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som vi har beskrivit i den gemensamma överenskommelse som vi har arbetat fram på det bostadspolitiska området. Det är bara att se i reservationerna att det finns en oerhört stor vilja, inte minst från Vänsterpartiets sida enligt min uppfattning, att vi ska gå fram med ett tydligt alternativ på det bostadspolitiska området för att människor ska kunna välja rätt den 19 september.

Jag tycker inte att vi får något bra svar av bostadsministern på frågan om varför påtaglighetsrekvisitet finns kvar. Jag har åtminstone en gång och vid samma tillfälle som Egon Frid uppfattat att bostadsministern svarar oss på våra frågor att det inte kommer att vara något problem när propositionen väl läggs fram på riksdagens bord. Nu är det kvar, och det är, som jag gärna vill uttrycka det, det största problemet med propositionen. Jag är rädd för att hyrorna kommer att kunna saxas uppåt. Därför säger vi att vi noga tänker följa utvecklingen på hyresmarknaden, inte minst utifrån detta och att vi tycker att skyddet för snabba och stora hyreshöjningar finns kvar som en risk med detta förslag.

Mats Odell, jag skulle gärna vilja ha ännu ett förtydligande på punkten påtaglighetsrekvisit, om möjligt.

Anf. 242 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Carina Mobergs största problem är inte Mats Odell eller Alliansen, utan det är Egon Frid och Vänsterpartiet. Det är där ni har problemet. Det är ju roligt att ni ska förhandla ihop er om detta någon gång framöver. Men faktum kvarstår att det är ljusår befäst mellan era olika uppfattningar.

Vänsterpartiet vill avslå propositionen och tillsätta en parlamentarisk utredning. En sådan utredning kan inte komma fram till något annat än det som vi har kommit fram till, nämligen att avtalet som har lett fram till propositionen är det bästa sättet att skydda hyresrätten och allmännyttan i Sverige. Allt annat är äventyrligt, och vi bör inte spela hasard med 1,4 miljoner människors bostäder.

När det gäller påtaglighetsrekvisitet har parterna varit med ända in i tryckeriet med denna proposition. Vi har förklarat för dem att det inte var möjligt att ändra på detta nu. Jag har aldrig gett något annat besked, utan jag har sagt att om det skulle visa sig att de farhågor som har uttryckts besannas är jag beredd att återkomma med lagförslag som ändrar på detta.

Anf. 243 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Jag köper inte riktigt den förklaringen. Jag tycker nog att de duktiga tjänstemännen på Finansdepartementet hade kunnat få jobba med denna fråga i lite bättre tid än vad som nu blev fallet, för det är verkligen i elfte timmen vi fattar detta beslut.

Det är bra att vi fattar detta beslut, men det kommer för sent. Man har inte jobbat i den takt som skulle ha behövts.

Jag har inget problem att samarbeta med Vänsterpartiet. Vänsterpartiet har en partiledare som har sagt att det inte kommer att innebära några problem. När beslutet väl är fattat här i kammaren kommer vi inte ha några problem att samarbeta. Det är det tydliga beskedet till väljarna i detta land.

Jag vill ägna de sista sekunderna åt att ge uttryck för en upprördhet bland ledamöterna i civilutskottet. Vi tycker att detta är en viktig fråga och att vi borde ha fått debattera klart den här i kväll. Vi har förberett oss, vi har väntat och vi har fått hit bostadsministern.

Det här är en viktig fråga, liksom givetvis kärnkraften som har behandlats större delen av dagen.

Jag tror att jag talar för en majoritet av ledamöterna i civilutskottet. Vi tycker inte att detta är en bra ordning.

Anf. 244 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag håller med Carina Moberg på en punkt. Det är i elfte timmen vi diskuterar detta i flera avseenden.

Det hade inte varit till gagn om vi hade skickat ut detta på remiss en omgång till och försenat det så att vårriksdagen inte hade kunnat fatta beslut om detta. Vem som helst inser att en sådan process hade gjort att vi inte hade tagit detta beslut nu utan någon gång i framtiden.

Carina Moberg tycker att vi har dragit fötterna efter oss. Vad har då Socialdemokraterna gjort? Vi har hållit på i tre och ett halvt år med detta. Det hade varit möjligt att börja för tolv år sedan, Carina Moberg.

Herr talman! Slutligen vill jag tacka civilutskottets alla ledamöter för en spännande mandatperiod. Vi har flitigt diskuterat bostadsfrågor på ett spännande och trivsamt sätt. Det har varit trevliga debatter.

Jag vill önska herr talmannen, alla tjänstemän och hela utskottet med tjänstemän en riktigt trevlig sommar.

(forts. prot. 141)

10 § Beslut om uppskjuten ärendehandling

Kammaren beslutade på förslag av talmannen att pågående ärende samt återstående ärenden på dagens föredragningslista skulle uppskjutas till sammanträdet måndagen den 21 juni.

11 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

2009/10:235 Enklare redovisning

Civilutskottets betänkande

2009/10:CU21 Ersättning vid expropriation

Justitieutskottets betänkande

2009/10:JuU27 Mark- och miljödomstolar

Civilutskottets betänkanden

2009/10:CU19 Obehöriga transaktioner med betalningsinstrument

2009/10:CU25 Enklare plan- och bygglag

2009/10:CU26 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående buller i plan- och byggprocessen

2009/10:CU28 En frivillig revision

Utbildningsutskottets betänkande
2009/10:UbU21 Ny skollag

Finansutskottets betänkanden
2009/10:FiU30 Betaltjänster
2009/10:FiU31 Kreditvärderingsinstitut

EU-dokument
KOM(2010)245 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén En digital agenda för Europa

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 17 juni

2009/10:902 Satsning på matematik

av *Raimo Pärssinen* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:903 Standardtrygghet eller grundtrygghet

av *Göte Wahlström* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2009/10:904 Vindkraft kring flygplatser

av *Peter Jeppsson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:905 Situationen i Kirgizistan

av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:906 Handelsavtal som gynnar befolkningen

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Ewa Björling (m)

2009/10:907 Försvarsmaktens rekrytering

av *Ameer Sachet* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:908 Framtiden för kultur i arbetslivet

av *Birgitta Eriksson* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 22 juni.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 3 §
anf. 17 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.45,
av andre vice talmannen därefter till och med 5 § anf. 135 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med anf. 160 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 6 § anf. 194 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Ny riksdagsledamot	1
2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 juni	1
TU24 Åtgärdsplanering för transportsystemet 2010–2021	
m.m.	1
TU22 Några körkorts- och fordonsfrågor	3
MJU28 Gränser i skog	4
MJU24 Åtgärdsprogram och tillämpningen av	
miljökvalitetsnormer	4
MJU30 Sanktioner för överträdelser av nya EU-regler om	
kemikalier	5
FiU19 Utvecklingen inom den kommunala sektorn 2009	5
FiU32 Ett starkare skydd för den enskildes integritet vid	
kreditupplysning	6
FiU37 Utvärdering av statens upplåning och	
skuldförvaltning 2005–2009	6
CU20 Umgängesstöd och socialtjänstens förutsättningar att	
tala med barn	6
3 § Kärnkraften – förutsättningar för generationsskifte.....	7
Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU26	7
Anf. 1 TOMAS ENEROTH (s)	7
Anf. 2 KENT PERSSON (v)	11
Anf. 3 MARIA WETTERSTRAND (mp)	15
Anf. 4 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	19
Anf. 5 TOMAS ENEROTH (s) replik	24
Anf. 6 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik	25
Anf. 7 TOMAS ENEROTH (s) replik	25
Anf. 8 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik	26
Anf. 9 KENT PERSSON (v) replik	26
Anf. 10 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik	27
Anf. 11 KENT PERSSON (v) replik	27
Anf. 12 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik	28
Anf. 13 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	28
Anf. 14 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik	29
Anf. 15 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	30
Anf. 16 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	
replik	30
Anf. 17 CARL B HAMILTON (fp)	31
Anf. 18 TOMAS ENEROTH (s) replik	34
Anf. 19 CARL B HAMILTON (fp) replik	35
Anf. 20 TOMAS ENEROTH (s) replik	35
Anf. 21 CARL B HAMILTON (fp) replik	36
Anf. 22 KENT PERSSON (v) replik	36
Anf. 23 CARL B HAMILTON (fp) replik	37

Anf. 24 KENT PERSSON (v) replik.....	37
Anf. 25 CARL B HAMILTON (fp) replik	38
Anf. 26 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	38
Anf. 27 CARL B HAMILTON (fp) replik	39
Anf. 28 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	39
Anf. 29 CARL B HAMILTON (fp) replik	40
Anf. 30 TREDJE VICE TALMANNEN	40
Anf. 31 BJÖRN HAMILTON (m)	40
Anf. 32 TOMAS ENEROTH (s) replik	42
Anf. 33 BJÖRN HAMILTON (m) replik	43
Anf. 34 TOMAS ENEROTH (s) replik	44
Anf. 35 BJÖRN HAMILTON (m) replik	44
Anf. 36 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	45
Anf. 37 BJÖRN HAMILTON (m) replik	45
Anf. 38 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	45
Anf. 39 BJÖRN HAMILTON (m) replik	46
Anf. 40 KENT PERSSON (v) replik	46
Anf. 41 BJÖRN HAMILTON (m) replik	47
Anf. 42 KENT PERSSON (v) replik	47
Anf. 43 BJÖRN HAMILTON (m) replik	48
Anf. 44 JAN ANDERSSON (c)	48
Anf. 45 TOMAS ENEROTH (s) replik	50
Anf. 46 JAN ANDERSSON (c) replik	51
Anf. 47 TOMAS ENEROTH (s) replik	51
Anf. 48 JAN ANDERSSON (c) replik	52
Anf. 49 KENT PERSSON (v) replik	52
Anf. 50 JAN ANDERSSON (c) replik	52
Anf. 51 KENT PERSSON (v) replik	52
Anf. 52 JAN ANDERSSON (c) replik	53
Anf. 53 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	53
Anf. 54 JAN ANDERSSON (c) replik	53
Anf. 55 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	54
Anf. 56 JAN ANDERSSON (c) replik	54
Anf. 57 MIKAEL OSCARSSON (kd)	55
(forts. 5 §)	57
Ajournering.....	57
Återupptagna förhandlingar	57
4 § Frågestund	57
Anf. 58 ANDRE VICE TALMANNEN	57
<i>Sjukförsäkringen.....</i>	58
Anf. 59 VERONICA PALM (s)	58
Anf. 60 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	58
Anf. 61 VERONICA PALM (s)	58
Anf. 62 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	59
<i>Kommersiell valjakt.....</i>	59
Anf. 63 PER BOLUND (mp)	59

Anf. 64 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	59
Anf. 65 PER BOLUND (mp)	60
Anf. 66 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	60
<i>Ungdomar och kriminalitet</i>	60
Anf. 67 HELENA BOUVENG (m).....	60
Anf. 68 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	61
Anf. 69 HELENA BOUVENG (m).....	61
Anf. 70 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	61
<i>Fattigdomen i Sverige</i>	62
Anf. 71 EVA OLOFSSON (v)	62
Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	62
Anf. 73 EVA OLOFSSON (v)	62
Anf. 74 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	63
<i>Åtgärder mot ny narkotika</i>	63
Anf. 75 OTTO VON ARNOLD (kd)	63
Anf. 76 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	63
Anf. 77 OTTO VON ARNOLD (kd)	64
Anf. 78 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	64
<i>Kartläggning av hemlösheten</i>	64
Anf. 79 MORGAN JOHANSSON (s).....	64
Anf. 80 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	64
Anf. 81 MORGAN JOHANSSON (s).....	65
Anf. 82 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	65
<i>Djurskyddet inom minkuppfödningen</i>	65
Anf. 83 HELENA LEANDER (mp).....	65
Anf. 84 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	66
Anf. 85 HELENA LEANDER (mp).....	66
Anf. 86 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	66
<i>Miljöpolitiken under mandatperioden</i>	67
Anf. 87 ANNIKA QARLSSON (c).....	67
Anf. 88 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	67
Anf. 89 ANNIKA QARLSSON (c).....	67
Anf. 90 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	67
<i>Tillgängligheten för handikappade</i>	68
Anf. 91 LARS U GRANBERG (s).....	68
Anf. 92 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	68
Anf. 93 LARS U GRANBERG (s).....	68
Anf. 94 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	68
<i>Gårdsförsäljning av vin</i>	69
Anf. 95 CARL B HAMILTON (fp)	69
Anf. 96 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	69
Anf. 97 CARL B HAMILTON (fp)	69
Anf. 98 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	70
<i>Hanteringen av integritetskänslig information</i>	70
Anf. 99 MAX ANDERSSON (mp).....	70
Anf. 100 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	70
Anf. 101 MAX ANDERSSON (mp).....	70
Anf. 102 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	71

<i>Epilepsisjukas arbetsförmåga</i>	71
Anf. 103 BÖRJE VESTLUND (s)	71
Anf. 104 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	71
Anf. 105 BÖRJE VESTLUND (s)	72
Anf. 106 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	72
<i>Åtgärder mot våldtäkter</i>	72
Anf. 107 ANDREAS NORLÉN (m).....	72
Anf. 108 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	73
Anf. 109 ANDREAS NORLÉN (m).....	73
Anf. 110 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	73
<i>Barn i fattiga familjer</i>	74
Anf. 111 MONICA GREEN (s).....	74
Anf. 112 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	74
Anf. 113 MONICA GREEN (s).....	74
Anf. 114 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	75
<i>Konsekvenser av socialförsäkringsreformen</i>	75
Anf. 115 FINN BENGTSSON (m)	75
Anf. 116 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	75
<i>Män i förskolan</i>	76
Anf. 117 MATILDA ERNKRANS (s).....	76
Anf. 118 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	76
Anf. 119 ANDRE VICE TALMANNEN	77
5 § (forts. från 3 §) Kärnkraften – förutsättningar för generationsskifte (forts. NU26).....	77
Anf. 120 PER BOLUND (mp).....	77
Anf. 121 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	82
Anf. 122 PER BOLUND (mp) replik.....	82
Anf. 123 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	82
Anf. 124 PER BOLUND (mp) replik.....	83
Anf. 125 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m)	83
Anf. 126 PER BOLUND (mp) replik.....	85
Anf. 127 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik.....	86
Anf. 128 PER BOLUND (mp) replik.....	87
Anf. 129 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik.....	87
Anf. 130 EVA SELIN LINDGREN (c)	88
Anf. 131 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	89
Anf. 132 EVA SELIN LINDGREN (c) replik	90
Anf. 133 CARL B HAMILTON (fp) replik.....	90
Anf. 134 EVA SELIN LINDGREN (c) replik	91
Anf. 135 NINA LARSSON (fp).....	91
Anf. 136 PER BOLUND (mp) replik.....	92
Anf. 137 NINA LARSSON (fp) replik	93
Anf. 138 PER BOLUND (mp) replik.....	93
Anf. 139 NINA LARSSON (fp) replik	94
Anf. 140 TINA EHN (mp).....	94

Anf. 141	PATRIK BJÖRCK (s)	97
Anf. 142	CARL B HAMILTON (fp) replik	100
Anf. 143	PATRIK BJÖRCK (s) replik	100
Anf. 144	CARL B HAMILTON (fp) replik	101
Anf. 145	PATRIK BJÖRCK (s) replik	101
Anf. 146	JAN ANDERSSON (c) replik	102
Anf. 147	PATRIK BJÖRCK (s) replik	102
Anf. 148	JAN ANDERSSON (c) replik	103
Anf. 149	PATRIK BJÖRCK (s) replik	103
Anf. 150	WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	103
Anf. 151	JAN LINDHOLM (mp)	105
Anf. 152	ANNA KINBERG BATRA (m)	114
Anf. 153	PER BOLUND (mp) replik	116
Anf. 154	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	117
Anf. 155	PER BOLUND (mp) replik	117
Anf. 156	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	118
Anf. 157	JAN LINDHOLM (mp) replik	119
Anf. 158	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	119
Anf. 159	JAN LINDHOLM (mp) replik	120
Anf. 160	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	120
Anf. 161	SVEN BERGSTRÖM (c)	121
Anf. 162	KENT PERSSON (v) replik	124
Anf. 163	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	124
Anf. 164	KENT PERSSON (v) replik	125
Anf. 165	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	125
Anf. 166	PER BOLUND (mp) replik	126
Anf. 167	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	127
Anf. 168	PER BOLUND (mp) replik	127
Anf. 169	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	128
Anf. 170	TOMAS ENEROTH (s) replik	128
Anf. 171	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	129
Anf. 172	TOMAS ENEROTH (s) replik	130
Anf. 173	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	131
Anf. 174	PATRIK BJÖRCK (s) replik	131
Anf. 175	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	132
Anf. 176	PATRIK BJÖRCK (s) replik	132
Anf. 177	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	133
Anf. 178	SIV HOLMA (v)	133
Anf. 179	KARIN SVENSSON SMITH (mp)	135
Anf. 180	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m)	137
Anf. 181	CLAES VÄSTERTEG (c)	138
Anf. 182	PER BOLUND (mp) replik	139
Anf. 183	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	140
Anf. 184	PER BOLUND (mp) replik	140
Anf. 185	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	141
Anf. 186	SOLVEIG TERNSTRÖM (c)	141
Anf. 187	GÖRAN THINGWALL (-)	143
	(Beslut fattades under 7 §.)	143

6 §	Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar	144
------------	---	------------

Civilutskottets betänkande 2009/10:CU29.....	144
Anf. 188 JOHAN LÖFSTRAND (s).....	144
Anf. 189 EGON FRID (v).....	146
Anf. 190 JAN LINDHOLM (mp).....	148
Anf. 191 ANDRE VICE TALMANNEN	149
Anf. 192 JAN LINDHOLM (mp).....	149
Anf. 193 ANDRE VICE TALMANNEN	149
Anf. 194 JAN LINDHOLM (mp).....	149
Anf. 195 ANTI AVSAN (m).....	152
Anf. 196 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	155
Anf. 197 ANTI AVSAN (m) replik.....	155
Anf. 198 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	155
Anf. 199 ANTI AVSAN (m) replik.....	156
Anf. 200 EGON FRID (v) replik.....	157
Anf. 201 ANTI AVSAN (m) replik.....	157
Anf. 202 EGON FRID (v) replik.....	158
Anf. 203 ANTI AVSAN (m) replik.....	158
Anf. 204 LENNART PETTERSSON (c).....	159
Anf. 205 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	160
Anf. 206 LENNART PETTERSSON (c) replik.....	160
Anf. 207 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	161
Anf. 208 LENNART PETTERSSON (c) replik.....	161
Anf. 209 EGON FRID (v) replik.....	162
Anf. 210 LENNART PETTERSSON (c) replik.....	162
Anf. 211 EGON FRID (v) replik.....	162
Anf. 212 LENNART PETTERSSON (c) replik.....	163
Anf. 213 LARS TYSKLIND (fp).....	163
Anf. 214 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	164
Anf. 215 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	165
Anf. 216 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	165
Anf. 217 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	165
Anf. 218 YVONNE ANDERSSON (kd).....	165
Anf. 219 EVA SELIN LINDGREN (c).....	166
Anf. 220 EGON FRID (v).....	167
(Beslut fattades under 7 §.)	167
7 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
 sammanträde.....	168
NU26 Kärnkraften – förutsättningar för generationsskifte.....	168
CU29 Kärnkraften – ökat skadeståndsansvar.....	168
8 § Företagsutveckling – statliga insatser för finansiering och	
 rådgivning	169
Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU25	169
Anf. 221 BÖRJE VESTLUND (s).....	169
Anf. 222 KENT PERSSON (v).....	172
Anf. 223 PER BOLUND (mp).....	172
Anf. 224 HANS ROTHENBERG (m).....	174
Anf. 225 BÖRJE VESTLUND (s) replik.....	176
Anf. 226 HANS ROTHENBERG (m) replik.....	176

Anf. 227 BÖRJE VESTLUND (s) replik	177	Prot. 2009/10:139
Anf. 228 HANS ROTHENBERG (m) replik	177	17 juni
Anf. 229 PER ÅSLING (c).....	178	
Anf. 230 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp)	179	
Anf. 231 STAFFAN ANGER (m).....	181	
Anf. 232 BÖRJE VESTLUND (s) replik	183	
Anf. 233 STAFFAN ANGER (m) replik	184	
(Beslut skulle fattas den 21 juni.)	184	
9 § Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och		
reformerade hyressättningsregler	184	
Civilutskottets betänkande 2009/10:CU24	184	
Anf. 234 CARINA MOBERG (s)	184	
Anf. 235 EGON FRID (v)	188	
Anf. 236 Statsrådet MATS ODELL (kd)	192	
Anf. 237 EGON FRID (v) replik.....	193	
Anf. 238 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik	194	
Anf. 239 EGON FRID (v) replik.....	194	
Anf. 240 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik	195	
Anf. 241 CARINA MOBERG (s) replik	195	
Anf. 242 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik	196	
Anf. 243 CARINA MOBERG (s) replik	196	
Anf. 244 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik	197	
(forts. prot. 141).....	197	
10 § Beslut om uppskjuten ärendehantering	197	
11 § Bordläggning.....	197	
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	198	
13 § Kammaren åtskildes kl. 23.08.....	199	

Tryck: Elanders, Vällingby 2010